Spune-mi adevărul despre iubire
13 povestiri din cabinetul terapeutului

Susanna Abse

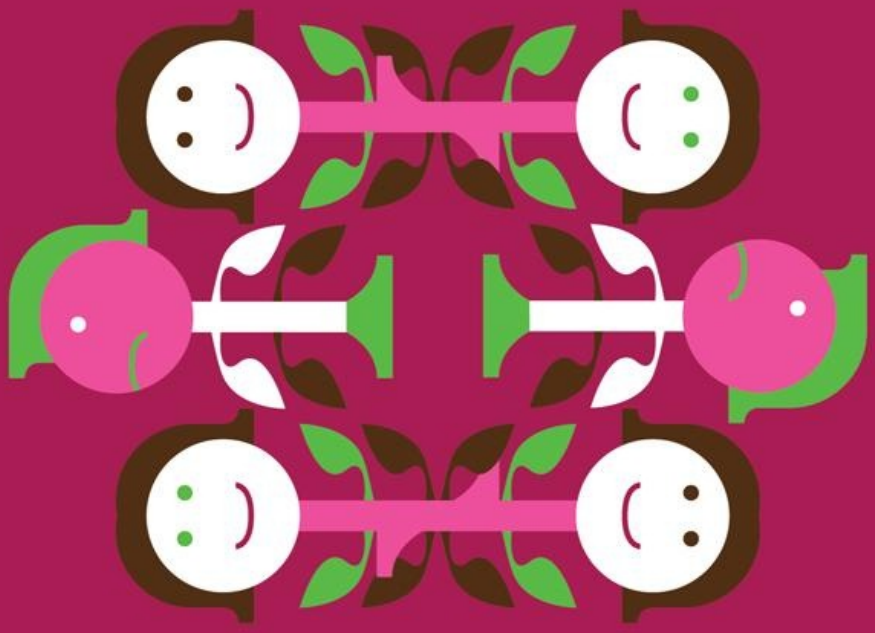

TREI

STUDII DE CAZ
PSIHOLOGIE
PSIHOTERAPIE

Spune-mi adevărul despre iubire
13 povestiri din cabinetul terapeutului

Susanna Abse

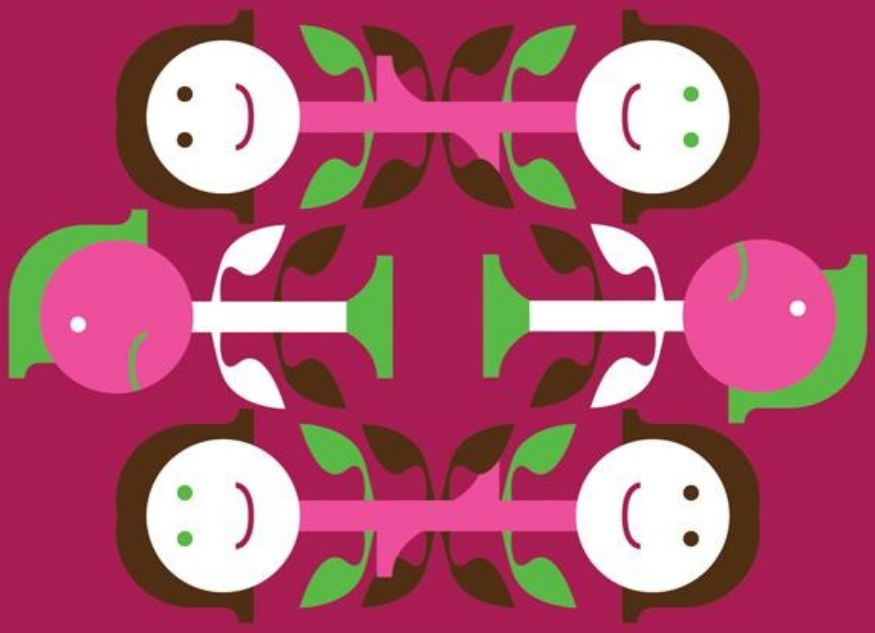

TREI

STUDII DE CAZ
PSIHOLOGIE
PSIHOTERAPIE

PSIHOLOGIE · PSIHOTERAPIE

STUDII DE CAZ

Colecție coordonată de
Simona Reghintovschi

Susanna Abse

SPUNE-MI ADEVĂRUL DESPRE IUBIRE

13 POVESTIRI DIN CABINETUL TERAPEUTULUI

Traducere din limba engleză de
Mihaela Olinescu

3
TREI

Editori:

SILVIU DRAGOMIR

VASILE DEM. ZAMFIRESCU

Director editorial:

MAGDALENA MĂRCULESCU

Redactare:

Victor Popescu

Design și ilustrație copertă:

FABER STUDIO (Adelina Butnaru)

Director producție:

CRISTIAN CLAUDIU COBAN

Dtp:

Eugenia Ursu

Corectură:

DUŞA UDREA-BOBOREL

Lorina Chițan

Conţinutul acestei lucrări electronice este protejat prin copyright (drepturi de autor), iar cartea este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sub orice formă sau prin orice mijloc, fără consimțământul editorului, sunt interzise. Dreptul de folosinţă al lucrării nu este transferabil.

Drepturile de autor pentru versiunea electronică în formatele existente ale acestei lucrări aparţin persoanei juridice Editura Trei SRL.

Titlul original: Tell Me the Truth About Love: 13 Tales from the Therapist’s Couch

Autor: Susanna Abse

Copyright © Susanna Abse 2022

All Rights Reserved

First published as TELL ME THE TRUTH ABOUT LOVE: 13 TALES FROM THE THERAPIST’S COUCH in 2022 by Ebury Press, an imprint of Ebury Publishing. Ebury Publishing is part of the Penguin Random House group of companies.

Copyright © Editura Trei, 2023

pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București

Tel.: +4 021 300 60 90; Fax: +4 0372 25 20 20

e-mail: comenzi@edituratrei.ro

www.edituratrei.ro

ISBN (print): 978-606-40-1881-6

ISBN (EPUB): 978-606-40-2013-0

Pentru Paul, cel care mă însoţeşte în căutarea adevărului

„Îi tratăm pe cei din jur așa cum am fost și noi tratați.“

– John Bowlby

Introducere

Relația de cuplu reprezintă subiectul principal al acestei cărți, așa cum este și cea mai importantă parte a vieților noastre. Ne naștem dorindu-ne să ne apropiem de alții și să relaționăm cu ei; fiecare dintre noi, deși nu a crescut neapărat cu doi părinți, are o structură internă profundă bazată pe ideea de legătură intimă. În ciuda progreselor tehnologice, întotdeauna este vorba despre un spermatozoid și un ovul, despre un sfârc și o guriță — e vorba despre întâlnirea a două corpuri și a două minți. Noi, ființele umane, nu putem face copii de unii singuri și, chiar dacă am putea, dorința de „relații intime“ și interacțiune umană tot ar rămâne. Suntem programați pentru iubire.

Acest sentiment al conectării se află la baza multora dintre visele și fanteziile noastre și determină structura narativă a basmelor, despre care Carl Gustav Jung considera că dezvăluie ceva despre bazele naturii umane. Este motivul pentru care am scris această carte sub forma unei serii de alegorii psihanalitice, având titluri de basme. Prin intermediul acestor povești încerc să clarific unele dintre temele universale și eternele dileme cu care ne confruntăm în relații — sunt acele lucruri care leagă cuplurile, dar care, mult prea des, le și despart.

Dorința intensă de transformare reprezintă principalul motiv care adesea îi aduce pe oameni la terapie și tot ea se află și la baza basmului, unde se ajunge la un final fericit doar după ce protagonistul depășește obstacole și dificultăți uriașe. Bineînțeles, psihoterapia nu transformă broscoiul într-un prinț; totuși, încearcă să-l poarte pe pacient într-o călătorie la capătul căreia el înțelege că broscoiul și prințul sunt două jumătăți ale aceleiași persoane, iar „transformarea“ vine apoi tocmai din acceptarea acestui lucru. Cu toate astea, unii pacienți caută o rezolvare rapidă — o poțiune magică — și sunt dezamăgiți când descoperă că aceasta nu există.

Studiile de caz prezentate în această carte pleacă de la mai bine de 35 de ani de practică și de la zeci de mii de ședințe cu multe sute de pacienți cât se poate de reali. Pentru mine este foarte important ca pacientul să se simtă în siguranță, știind că ceea ce-mi spune este și va rămâne strict confidențial. Așadar nu am scris despre persoane anume, pe care le-am avut în terapie. Cititorii vor întreba: „Dar atunci, mai sunt adevărate aceste povești?“ Răspunsul este că sunt

„adevărate“ așa cum și basmele sunt „adevărate“. Scopul lor e să dezvăluie un adevăr mai profund despre condiția umană. Fiecare capitol spune o poveste care reprezintă probleme și tipare de comportament pe care le-am văzut în diferite forme, iar și iar. Deși nu se referă la niște pacienți anume, fiecare poveste oferă adevăruri despre nevoia umană de celălalt, despre realitatea vulnerabilității noastre, despre inevitabilitatea dependenței și despre teama de ea.

Când analizăm relațiile de dragoste, este esențial să ne întrebăm: ce este adevărul? Filosofii descriu adevărul ca fiind acordul cu realitatea, numai că realitatea este subiectivă: realitatea mea este diferită de a ta, iar a ta e diferită de a mea. Atrag atenția asupra acestui lucru fiindcă această întrebare reprezintă punctul central al terapiei de cuplu. În cadrul tratamentului, mulți descoperă nu doar că au ascuns adevărul de alții, dar că s-au mințit și pe ei înșiși — căci să fim sinceri cu noi înșine înseamnă de obicei să ne confruntăm cu niște adevăruri dureroase pe care adesea le evităm. Astfel, există două aspecte privind „adevărul“ într-un cuplu: primul se referă la confruntarea cu propriile sentimente și la cunoașterea propriilor experiențe; al doilea se referă la acceptarea sentimentelor partenerului tău și la înțelegerea experienței lui. Problema este dacă aceste două adevăruri pot coexista, fără ca unul să amenințe să-l anuleze pe celălalt.

Celor mai mulți oameni care trăiesc în cuplu le ia ceva timp până să devină curioși, adică până să se arate interesați de modul în care poate că adevărul lor interior nu reflectă o realitate obiectivă, ci este, cel puțin în parte, o reflectare a propriei experiențe câștigate în familia de origine. Dar atunci când partenerii devin curioși, mai puțin defensivi, și se deschid în privința sentimentelor, ei se pot redescoperi unul pe celălalt; atunci își face apariția un alt-fel de adevăr — unul care este împărtășit și care creează o nouă poveste. Nu este o conștientizare pur și simplu intelectuală sau cognitivă, ci mai degrabă un proces emoțional. Așa cum a spus Jung: „Să nu ne creăm impresia că putem cunoaște lumea doar prin intelect; o înțelegem tot atât de mult prin sentiment. De aceea, judecata intelectului nu reprezintă decât cel mult o jumătate de adevăr“.[1]

Jung a fost înțelept — ca psihoterapeut, am învățat de la el că toate experiențele noastre sunt influențate și modelate de experiențele anterioare. Abordăm orice nou eveniment sau nouă relație plini de preconcepții — nu ne eliberăm niciodată de aceste influențe; deși ne imaginăm poate că suntem imparțiali, martori obiectivi ai vieților noastre, nu suntem deloc așa. Trecutul continuă să trăiască în prezent.

Deci, în terapia de cuplu, scopul este să căutăm adevărul —, nu să îl deținem! Mai degrabă, este un proces de dezvăluiri în cadrul cuplului, ducând la descoperiri care, la rândul lor, generează înțelegere și, uneori, transformare. Sper că prin scrierea acestei cărți îi pot ajuta pe cititori să capete o înțelegere (insight) mai profundă și mai bogată a lor și a propriilor relații. Terapia de cuplu este în general despre a afla lucruri despre tine și la partenerul tău, lucruri care au fost ascunse în spatele unor diverse presupuneri. Este despre a abandona un set de „adevăruri“ și a deveni deschis la o înțelegere împărtășită a celuilalt — acesta este adevărul despre dragoste.

---

[1] Carl Gustav Jung, Tipuri psihologice (Opere complete, vol. 6), Editura Trei, București, 2004, p. 513.

Partea întâi

Legături fragile

Niciodată nu suntem mai lipsiți de apărare în fața suferinței decât atunci când iubim.

– Sigmund Freud, „Disconfort în cultură“[2]

Toți oamenii sunt fragili, indiferent dacă noi pretindem toată viața că nu este așa. Ne naștem neajutorați și acea experiență a neajutorării nu este uitată. Are ecouri în viața noastră și ne deranjează în miezul nopții, atunci când sinele nostru adult a adormit.

Singura noastră formă de apărare reală în fața fragilității umane este reprezentată de alți oameni. Oameni cu mâini care ne ridică; oameni cu brațe care ne susțin; oameni cu minți care ne înțeleg. Fără aceasta, suntem singuri — și nicio ființă umană nu este menită să trăiască așa. Dar ceilalți oameni ne și amenință; ne aduc aminte de momentele când ne-au scăpat din mâini, când brațele lor nu ne mai țineau cu blândețe, ci cu asprime, și ne reamintesc de clipele când nu am fost înțeleși. Așa se face că, atunci când e vorba despre dragoste, ne blindăm împotriva acestei fragilități, fiindcă ne e teamă.

---

[2] Sigmund Freud, „Disconfort în cultură“, în Studii despre societate și religie (Opere esențiale, vol. 9), Editura Trei, București, 2010, p. 247.

Victoria și Rupert refuză să iasă din casa de păpuși

Unele cupluri sunt șocant de copilăroase. Se ciondănesc și se ceartă, se răstesc și se plâng, și nu le place decât să aibă un public pe care să-l câștige de partea lor. Odată ce și-au epuizat toți prietenii, un terapeut de cuplu se dovedește adesea de folos!

Am colegi care lucrează în formatul terapiei individuale și insistă că nu și-ar dori niciodată să lucreze cu un cuplu, fiindcă i-ar enerva certurile. Îmi aduc aminte că acum mulți ani predam un seminar și un student terapeut s-a înfuriat foarte tare din cauza materialului pe care îl prezentam. Exasperat, a întrebat: „Pentru numele lui Dumnezeu, de ce nu se despart pur și simplu dacă nu se pot înțelege?“ A generat niște aplauze scurte și aprobare din partea celorlalți terapeuți aflați în formare.

Poate că dezaprobăm cuplurile care se ceartă sau se poartă ca niște copii, dar mie mi se pare că tocmai aceasta definește un cuplu: faptul că o relație intimă este una dintre puținele forme în care este acceptabil ca adulții să regreseze. Unde altundeva putem să ne prostim? Să spui cuiva „plăcințică“ sau să te alegi cu cine știe ce alinturi? Pe cine mai poți stropi cu apă sau chiar cu ketchup, în joacă? Cine altcineva ți-ar citi? Ți-ar cânta? Te-ar ține în brațe și te-ar mângâia? Este poate unul dintre paradoxurile vieții că norma este ca părinții să împartă căldura unui pat, în timp ce copiii, după prima copilărie, sunt învățați să doarmă singuri. Când suntem într-un cuplu, ne putem întoarce în acest univers de joacă și atingere, care în general ne este interzis în viața adultă.

Aproape toate relațiile de dragoste intimă au atribute ale copilăriei: folosim cuvinte de alint unii cu alții și ne cuibărim unul lângă altul, ne mângâiem și ne jucăm. Chiar dragostea fizică oferă ocazia pentru mângâieri și supt, și gâdilat, și explorări într-un mod pe care viața adultă în general nu îl oferă. Recent, pe o plajă din Grecia, am urmărit cum partenerii dintr-un cuplu băgau fire de iarbă unul în nasul celuilalt — testând cât timp putea suporta fiecare. Izbucnind în râs, am observat cât de îndrăgostiți erau și cât de mult îi lega caracterul lor copilăros.

Dar, deși știu bine aceste lucruri, trebuie să mărturisesc că există cupluri al căror comportament infantil este atât de regresiv și de distructiv încât devine greu de

suportat chiar și pentru o veterană ca mine.

Victoria și Rupert erau extrem de dificili. Aveau spre 40 de ani, erau frumoși, bogați și inteligenți, dar, repet, extrem de dificili. Fiecare dintre ei putea fi dezarmant de încântător, dar împreună erau un coșmar. Mulțimea de petreceri ruinate, vacanțele întrerupte și discuțiile telefonice printre lacrimi, noaptea târziu, îi făcuseră pe prietenii lor să renunțe la ei, așa că au apărut în cabinetul meu, gata să mă facă să trec printr-o experiență similară.

Eu, totuși, după atâtea ore petrecute ascultând cupluri care se războiau în același mod, știam că trebuie să am o abordare diferită. Au existat crize de nervi și lacrimi în timpul ședințelor de terapie cu Victoria și Rupert. Am primit telefoane și e-mailuri teatrale între ședințele terapeutice, când fiecare îmi trimitea mesaje sau când eram co-părtașă la e-mailurile pe care le schimbaseră între ei. Uneori eram inclusă în aceste schimburi și mi se cerea să mă pronunț de parcă eram o judecătoare. Amândoi erau convinși că aveau dreptate și apelau la mine, cu ochii plini de lacrimi, ca să le validez punctul de vedere. Veneau la fiecare ședință după ce nu își vorbiseră câteva zile și apoi, în fiecare joi, în cabinetul meu, se împăcau până la urmă și plecau împreună, râzând și zâmbind ca niște copii neastâmpărați.

Sunt unele cupluri care, în mijlocul unei certi, își manifestă indignarea față de ceea ce ei simt ca fiind acuzații nedrepte și distorsiuni ale adevărului din partea partenerului. „Dacă aș avea o înregistrare video, s-ar vedea că am dreptate. Pur și simplu nu așa s-a întâmplat!“, țipă ei, fiecare văzând totul din propria perspectivă — o perspectivă care este distorsionată și modelată de experiențele trecute care adesea includ traume, neglijare și abuz. Și de-aici apare confuzia, care face dificilă diferențierea sentimentelor de fapte. Cu cât un partener devine mai furios și mai supărat, cu atât va face mai multe presupuneri despre motivele și intențiile celuilalt.

Speram că, printr-o muncă atentă, Victoria și Rupert vor putea rupe acest ciclu și vor începe să devină curioși. Curioși față de sine, dar și în privința celuilalt. Presupunerile pe care le făceau unul despre altul, împreună cu agitația pe care o creau pentru a evita să se simtă triști, îi determinau să repete un ciclu de furie, trădare și împăcări pasionale. Și, deși uneori păreau stimulați de toate acestea, vedeam că, dincolo de zgomot, erau disperați și lipsiți de speranță, fiindcă nu se simțeau niciodată înțeleși sau în siguranță. Știam că, dacă era să se schimbe ceva, era nevoie să fie deprimați, să recunoască faptul că relația lor nu era o casă

de păpuși unde mobilele puteau fi deranjate, iar figurinele, răsturnate fără consecințe sau probleme. Voiam să simtă cât de serioasă și de tristă era situația. Voiam să vorbească despre temerile lor. Pe scurt, voiam să fie altfel.

Dacă era corect să vreau toate aceste lucruri, este foarte discutabil. Ar trebui ca un psihoterapeut să aibă obiective atât de clare pentru pacienți? Nu este sarcina noastră să facilităm ce își doresc pacienții, nu ce vrem noi pentru ei? Știam asta, desigur, deci cum puteam supraviețui frustrării de a lucra cu Victoria și Rupert? Cum puteam suporta ședințele nesfârșite de certuri meschine și împăcări euforice? Și când, după cum întrebase studentul meu pe bună dreptate, este momentul să spui „stop“ într-o relație?

Am început să mă gândesc la un alt cuplu pe care îl văzusem cu mulți ani înainte. Roly și Clive erau foarte tineri când au venit la mine, 23 și respectiv 24 de ani. Și ei aveau suișuri și coborâșuri pline de pasiune, despărțiri și împăcări repetate. Orice lucru minor declanșa amenințări reciproce de a încheia relația și nu știam niciodată la ce să mă aștept de la săptămână la săptămână. I-am încurajat cu fermitate să ia în serios lucrul cu mine, dar părea ceva imposibil. După câteva săptămâni în care nu veniseră și în care se adunaseră facturi neplătite și mesaje disperate, le-am sugerat într-un e-mail că poate nu erau pregătiți pentru terapie și că ar trebui să mă contacteze când simțeau că își pot lua un angajament ferm față de procesul terapeutic.

Cât de ironic! Angajamentul era, desigur, exact problema cu care se confruntau Roly și Clive. Amândoi erau prea speriați ca să-și asume într-adevăr angajamentul față de relația lor și amândurora le era imposibil să se dedice terapiei.

M-am întrebat: oare asta era și problema pentru Victoria și Rupert? Aveau ceva ani în plus față de Roly și Clive și, deci, miza era semnificativ mai mare. Pe de altă parte, aveau resurse financiare suficiente ca să joace aceste jocuri, într-un mod chiar mai dramatic.

Într-o marți, o zi posomorâtă de februarie, m-am chinuit să ajung la lucru cu o răceală puternică. Victoria și Rupert erau ultima programare a zilei și, extenuată, speram în secret că vor anula, ca să mă pot duce acasă, să mă bag în pijama. Ora 18 a venit și a trecut, și începeam să mă gândesc să-mi iau haina când, cu o întârziere de un sfert de oră, s-a auzit interfonul. Au intrat agitați, deschizându-și fermoarele la jachetele matlasate asortate și, fără nicio pauză, s-au apucat să

vorbească despre cea mai recentă ceartă.

Se pare că fuseseră la schi într-un weekend prelungit în Zermatt, Elveția. În a doua zi, Victoria a fost jignită când Rupert a comentat provocator că fundul ei arăta cam mare în salopetă. Imediat, Victoria a închiriat o mașină și a condus cinci ore pentru a se întâlni cu prieteni care schiau în Saint Moritz. Muritorii obișnuiți ar fi fost nevoiți să rămână pe loc și să găsească o soluție, dar, fiind impulsivă și bogată, Victoria nu era obligată să facă asta. Își putea demonstra punctul de vedere în cel mai teatral mod posibil, lăsându-l pe Rupert singur pe pârtie.

Acest tip de acting out, de „trecere la act“, este foarte antiterapeutic. Terapia este despre a analiza lucrurile, despre a suporta sentimentele, a tolera disconfortul și a-ți confrunta temerile. Victoria și Rupert păreau decișI să nu se dedice acestui proces.

Exista totuși un lucru pe care amândoi și-l doreau mai mult decât orice altceva, și, când vorbeam despre asta în cadrul ședințelor, rămâneau tăcuți și neclintiți în timp ce cuvintele mele pătrundeau în ei, făcându-se ecoul dorinței lor intense de a întemeia o familie. De a fi o familie. Ceva ce niciunul dintre ei nu avusese. Nu voi intra în detalii privind familiile din care proveneau. Tu, cititorule, îți poți imagina, sunt convinsă, circumstanțele lipsei de atenție din copilăriile lor. Mulți bani și foarte puțină grijă. Trimiși de mici la internate prestigioase. Multe răsfățuri care nu compensaseră lipsa de atenție și de dragoste reală. Multe vacanțe și gesturi grandilocvente, dar fără stabilitate. Era foarte dureros dacă te opreai o clipă să te gândești la asta. Doar că ei nu voiau să se gândească la aceste lucruri.

În cadrul ședințelor, pe măsură ce treceau săptămânile, au existat despărțiri și împăcări devastatoare repetate. Eram fermă și îi opream din ciondăneală, apoi încercam să îi conectez la cât de trist era totul. Cât de trist era că pierduseră zile pe care ar fi putut să le petreacă împreună atunci când plănuiseră să meargă la teatru sau la Paris, Roma sau Zermatt. Cât de triste erau toate evenimentele anulate sau toate ocaziile pierdute. Vorbeam despre toate aceste pierderi și despre irosirea celor mai profunde speranțe ale lor și, încet, foarte încet, au început să se dezghețe, să manifeste o tristețe reală și să revină unul la celălalt după fiecare ceartă mai repede decât o făceau în trecut.

Copiii iubesc casele de păpuși; o casă de păpuși este un loc în care domină

fantezia, iar copilul poate fi atotputernic și în control. Victoria și Rupert, care erau atât de fragili în interior, voiau să pretindă că erau indestructibili, dar bineînțeles că nu erau.

Certurile în cuplu sunt inevitabile. Disputele sunt nu doar inevitabile, ci importante. Poate mai important decât să cădem de acord este să lucrăm asupra dezacordurilor, astfel încât să ne găsim cu adevărat unul pe altul. Tu nu ești eu. Eu nu sunt tu. Și totuși, este dificil și dezamăgitor, dar în același timp interesant și uneori incitant. Și dacă noi existăm doar într-o formă a lui „noi“, atunci cine sunt eu?

Deci secretul pentru a fi un cuplu rezonabil de fericit nu este lipsa certurilor, ci să învățăm să ne împăcăm și să reparăm relația. Rupert și Victoria se împăcau destul de repede la începutul terapiei, dar nu reparau niciodată nimic, nu învățau nimic niciodată. Era doar o reparație frenetică, pentru a evita să simtă, să reflecteze și să-și cunoască suferința.

Jack și Jill se rostogolesc la vale

Jack nu putea mânca nimic gras,

Soția lui doar lucruri cu grăsimi dorea;

Și tot prânzind cei doi, așa,

Platoul pân’ la urmă ei l-au ras.

– Poezioară pentru copii

Căsnicia și relațiile pe termen lung ne pot ajuta să ne dezvoltăm și să creștem. Susținerea și, într-adevăr, frustrarea care vin din relații ne ajută să ne maturizăm. Așa că, atunci când un cuplu vine la terapie, motivul este adesea că acest proces de maturizare s-a blocat sau a înghețat, iar cuplul, în loc să vadă că relația lor îl ajută să înflorească, se descoperă prins în tipare de emoții și comportamente distructive. Terapia de cuplu poate debloca situația, ajutând cuplul să revină într-o călătorie mai creativă prin ciclul vieții, incluzând faptul de a avea copii, a-i crește și a-i așeza pe un drum în viață, a avea o carieră, prieteni, a gestiona ieșirea la pensie și, desigur, în timp, faptul de a se confrunta cu bătrânețea și moartea. Pentru unele cupluri, a căror relație nu s-a maturizat, s-a ajuns la această stare de blocaj din cauza evitării oricărui conflict.

Îmi aduc aminte de un caz mai vechi, poate de acum 30 de ani, care m-a făcut să înțeleg acest aspect. Ambii erau artiști și locuiau la țară, într-un loc liniștit și izolat, deși nu era departe de Londra. O să le spun Jack și Jill[3]. Erau un cuplu mai în vârstă, fără copii și fără dorința de a avea copii. Pe măsură ce am ajuns să-i cunosc, am tras concluzia că motivul era că ei înșiși se simțeau copii; niște copilași pierduți în pădure.

În acea vreme, eram o proaspătă terapeută care lucra ca stagiară în clădirea unei clinici mari, parte a NHS (Sistemul Național de Sănătate din Marea Britanie). Nu era un loc foarte prietenos, dar eram dornică să respect multele reguli privind

modul de desfășurare a ședințelor. În clinică, protocolul era că, atunci când așteptam pacienți, trebuia să telefonez recepționerei plictisite de la parter, care trimitea apoi cuplul către cabinetul meu, aflat trei etaje mai sus.

Era o marți după-amiază și îmi petrecusem dimineața în seminare și cu supervizorul meu, pregătindu-mă acum pentru prima ședință cu acest nou cuplu. Am închis fereastra biroului, m-am uitat la ceas și am văzut că era deja ora 14, așa că am sunat la recepție să văd dacă ajunseseră. Recepționera mi-a spus că sosiseră și că tocmai urcau. Nu știam mai nimic despre Jack și Jill, dar am așteptat cu nerăbdare lângă lift să-i întâmpin și să-i conduc în cabinet. Minutele au trecut și, când am văzut că se făcuse 14:10, am început să mă întreb ce se întâmplase cu ei.

Apoi, întorcându-mă spre scările de lângă lift, am văzut un cuplu mai în vârstă urcând încet către locul unde așteptam. Nu eram sigură că era vorba despre Jack și Jill, așa că am rămas toți puțin stânjeniți până am spus: „Bună ziua, sunt Susanna Abse. Sunteți aici pentru consultație, nu?“ Au încuviințat și m-au urmat în tăcere pe culoar, către cabinetul meu cu puțin mobilier, cu podeaua acoperită cu linoleum și cu ferestre metalice.

Până când am ajuns la ușă, cei doi rămăseseră la câțiva metri în urma mea. E adevărat, mersesem repede, dar ritmul lor era foarte lent și, odată intrați, le-a luat o grămadă de timp să-și lase bagajele și hainele și să se așeze.

M-am prezentat cum se cuvine și le-am spus că aveam timp până la 15:15 și că aceasta era o consultație în care urma să vedem dacă terapia de cuplu le-ar putea fi utilă. Și apoi i-am rugat să-mi vorbească puțin despre motivele pentru care veniseră.

A urmat o pauză lungă și am profitat de această ocazie să-i studiez mai îndeaproape. Jack era înalt și foarte subțire, și m-am gândit că sigur fusese un bărbat foarte chipeș. Părul avea șuvițe cărunte și părea că nu mai văzuse vreun pieptăn de luni de zile.

Și Jill arăta un pic neîngrijită, cu o fustă lălâie de tweed și ciorapi groși și închiși la culoare care văzuseră și zile mai bune. Purta niște mărgele portocalii impresionante, iar părul ei, strâns într-un coc lejer, era vopsit stacojiu. I-am văzut rădăcinile albe când s-a aplecat să-și pună geanta pe linoleumul albastru, lângă ea și, când s-a îndreptat, m-a privit și mi-a oferit un zâmbet discret, cald.

Tăcerea a continuat, dar în cele din urmă Jack, privind-o neliniștit pe Jill, a spart gheața.

— Am avut probleme cu vecinii noștri.

S-a oprit, iar eu am dat din cap, încurajându-l să continue.

Din nou, a privit către Jill, înainte de a explica lent că vecinii lor nu erau de acord cu noul atelier pe care îl construiseră pe terenul lor. M-am simțit derutată, dar curioasă — era cu siguranță un subiect neobișnuit cu care să înceapă discuția. Jack a descris cum atelierul, deși la distanță de cei mai apropiați vecini, era pe panta unui deal și de aceea era foarte vizibil. Vecinii se plângeau că atelierul de creație strica priveliștea, iar acum scriseseră autorităților care se ocupau de planificarea zonală, informându-le că ar fi trebuit să ceară aprobare înainte de a-l construi. Erau foarte îngrijorați, a continuat Jack, fiindcă se temeau că vor fi nevoiți să-l dărâme. Simțeam cum emană anxietate.

Jill s-a încruntat, dar nu a spus nimic, așa că am insistat puțin și am întrebat dacă această îngrijorare provoca probleme între ei. Din nou a urmat o tăcere lungă și din nou Jack a preluat inițiativa.

— Poate, a spus el.

M-am întors către Jill.

— Mă întreb dacă vrei să mai adaugi ceva, Jill. Poate tu vezi lucrurile altfel?

La momentul respectiv nu mi-am dat seama că această întrebare țintea exact miezul problemei lor. Putea vedea oare lucrurile diferit? Aparent, nu.

Deși Jack și Jill păreau ezitanți să discute despre orice probleme existau între ei, mi-au povestit ceva mai multe despre viețile lor. Se întâlniseră în prima lor zi la școala de arte, doi studenți nou-veniți în Londra și copleșiți de toate. Jack a spus că fusese atras de seninătatea lui Jill; părea foarte calmă și stăpână pe ea — era „zen“. Jill a spus că fusese surprinsă de cât de înalt era Jack; părea tipul puternic și tăcut, care îi aducea aminte de fratele ei. Au vorbit animați despre cum își creaseră un mod de a lucra împreună care fusese esențial pentru arta lor. Inseparabili de la 18 ani, se apropiau acum de 60. M-au făcut să mă gândesc la cuplul de artiști Gilbert și George — pacienții mei erau o versiune heterosexuală a acelui duo, semănau cu ei ca două picături de apă. Munca lor artistică fusese

clar forța motoare a existenței lor și Jill a vorbit destul de mult despre ce sculptor minunat era Jack și cât de mult se străduia ea să adopte același etos al muncii, deși uneori i se părea chiar dificil. A zâmbit larg și a râs când a spus asta, iar Jack a râs și el cu poftă, deși eu nu înțelegeam ce e așa de amuzant. Pe măsură ce ședința continua, am observat că amândoi râdeau și zâmbeau mult. Era oare acesta un mod de a ascunde emoții mai dificile?

După ce au plecat, mi-am notat pe carnețel: „Copilași rătăciți în pădure?“ Acesta este numele pe care îl dau unui anumit tip de cupluri care consideră orice conflict sau dezacord ca fiind foarte dificil și fac orice să mențină liniștea și armonia. Drept urmare, toate conflictele și problemele se întâmplă cu persoane din afara micii lor lumi, cu socri sau frați sau, poate, cu vecini. Aveam senzația că Jack și Jill încercau să trăiască într-un fel de refugiu copilăresc, ascunși undeva la țară, departe de intruziunile și de pretențiile lumii exterioare. Singurul nor pe cerul lor senin părea să fie reprezentat de vecinii lor care, se temeau ei, voiau să le facă rău.

Cuplurile de tipul „copilașilor rătăciți în pădure“ încearcă să creeze o relație în care partenerii, ca niște mame bune, înțeleg și îndeplinesc nevoile celuilalt într-un mod absolut, aproape fără cuvinte. Fiecare partener se adaptează celuilalt, astfel încât există iluzia fuziunii (care poate părea o experiență minunată), iluzia de a fi ocrotit și în siguranță.

Tu și eu

Avem atât de multă dragoste,

Încât arde ca un foc

În care coacem o bucată de lut

Modelată după silueta ta.

Și după silueta mea.

Apoi le luăm pe amândouă

Și le rupem în bucăți

Și amestecăm bucăţile cu apă,

Și modelăm din nou silueta ta

Și silueta mea.

Eu sunt în lutul tău

Tu eşti în lutul meu

În viaţă împărţim o singură pătură.

În moarte vom împărţi un singur sicriu.

Kuan Tao-Sheng, Married Love (Iubire casnică)

Acest poem oferă mărturie despre acel minunat sentiment de fuziune cu care încep majoritatea iubirilor. Este atunci când ne îndrăgostim şi ne încredinţăm inima altcuiva — ceea ce este, în fond, destul de riscant cu un străin — şi ne simţim una cu celălalt; aceasta ne oferă o iluzie de siguranţă. Inconştient, credem: „Dacă suntem lipiţi unul de altul, nu mă poţi răni. Dacă suntem una şi aceeaşi entitate, prinşi pentru totdeauna într-o îmbrăţişare iubitoare, nu mă vei părăsi niciodată“.

În majoritatea relaţiilor, partenerii adulţi trec printr-un proces treptat de deziluzionare şi de separare. Viaţa reală îşi reintră în drepturi şi luna de miere se încheie. Dintr-odată trăieşti nu cu o persoană ideală, ci cu cineva mai real, care are propriul său punct de vedere şi propriile nevoi, diferite de ale tale. Această deziluzionare poate vesti sfârşitul unei relaţii sau poate fi începutul unei noi faze. De obicei, este resimţită ca o pierdere dureroasă şi cuplurile pot petrece ani şi ani lucrând asupra acestei deziluzionări, pentru a ajunge la o perspectivă mai realistă legată de ceea ce relaţia lor poate oferi. Va fi cu siguranţă mai puţin romantic, dar pentru multe cupluri această nouă fază anunţă şi o mai mare intimitate, fiindcă este mai autentică, iar intimitatea şi apropierea sunt întotdeauna amplificate de sentimentul de a fi înţeles.

Nu eram sigură că Jack şi Jill vor accepta să înceapă cu mine o terapie de cuplu, am crezut că ar putea fi prea mult pentru ei — părea că îşi construiseră o viaţă

care să-i protejeze de dezacorduri și de dificultăţile relaționale. Dar, spre surprinderea mea, după câteva zile de gândire, mi-au scris să-mi spună că ar vrea să ne vedem săptămânal. Au precizat că ar fi un angajament serios; drumul le-ar lua aproape două ore, așa că eu, aflată încă într-o formare terapeutică, m-am simțit emoționată: capacitatea mea de a ajuta va fi oare pe măsura angajamentului lor? Era tulburător să lucrez cu un cuplu atât de în vârstă — puteau fi părinții mei.

Următoarea ședință nu a clarificat problemele dintre ei; mai degrabă, au vorbit obsesiv despre vecini și despre temerile lor în privința consiliului local. Au vorbit în detaliu despre îngrijorarea că vor fi nevoiți să demoleze atelierul și despre cum asta va afecta pregătirile lui Jack pentru o expoziție individuală prestigioasă ce urma să aibă loc anul viitor. Am ascultat la nesfârșit despre cât de important era acel eveniment: prima lui expoziție individuală era o onoare! Ceva ce nicio galerie nu îi mai oferise înainte.

— Și tu cum vezi asta, Jill? am întrebat. Cred că e foarte dificil pentru Jack să expună doar lucrări individuale, în care tu nu mai colaborezi.

— Problema este cuptorul de ardere, a spus ea, ignorându-mi întrebarea. A costat mii de lire și a durat săptămâni întregi să-l instalăm, așa că pur și simplu nu ne permitem să facem asta din nou dacă va trebui să ne mutăm atelierul. Am cheltuit ultimii bani. Dacă ne spun că trebuie să demolăm atelierul, ei bine, va fi…, a spus ea poticnindu-se, cu fruntea încreștită precum șervețelul mototolit din mâna ei.

Am început să simt că amândoi erau îngroziți să vorbească despre lucruri intime. Teama lor că atelierul va fi demolat era oare și o metaforă pentru teama de ceea ce terapia ar putea face relației lor? Dar era mult prea devreme să le sugerez așa ceva; nu ar fi ascultat și nu ar fi înțeles.

Când au plecat în cele din urmă, m-am îndreptat direct spre sertarul de la birou unde țineam țigările. Urcându-mă pe pervaz și deschizând fereastra, m-am așezat și mi-am aprins țigara. Urma să fie un drum lung, m-am gândit.

Fiecare dintre noi are un fel de tipar intern care modelează modul în care reacționează față de alții. Când suntem bebeluși și copii, observăm și absorbim relațiile din jurul nostru și aceste observații formează imagini interioare care ne modelează așteptările și temerile privind intimitatea. Impresiile nu sunt fixe; mi

le imaginez ca pe un văl care ne cade uşor pe ochi, distorsionând realitatea, îndulcind contururile şi permiţându-ne doar să întrezărim ce e dincolo. Cred că este adevărat pentru noi toţi, dar dacă experienţele din copilărie privind viaţa de familie au fost fragile, distructive şi înfricoşătoare, atunci imaginile interne pe care ni le-am format despre relaţii pot fi foarte înspăimântătoare, făcându-ne temători şi neîncrezători. Fiinţele umane sunt vulnerabile şi fragile, uşor de jignit şi de rănit. Mai vulnerabile decât animalele cele mai apropiate nouă, câinii, care par să se vindece mult mai uşor decât oamenii.

Mi-am reamintit acest lucru când a sosit Mazy, în timpul izolării pandemice. O corcitură bondoacă de aproximativ un an, ea aşteptase răbdătoare în cuştile din Bosnia, o căţeluşă vagaboandă căutându-şi un cămin. După trei zile de călătorie într-un camion, închisă într-o cutie, era prietenoasă, dar cam mirosea atunci când ne-am întâlnit. Mazy accepta orice se întâmpla, dădea din coadă, dar nu te privea în ochi şi era gata să plece cu orice străin care părea să aibă ceva mai gustos de mâncare. Dacă scăpam lesa din greşeală, fugea fără să mă bage în seamă, căutând următorul prânz. A urmat o perioadă de răzvrătire şi refuz al cooperării — un fel de îndreptăţire egoistă care însemna că bunătăţile erau înşfăcate şi jucăriile erau bine păzite. Apoi, la trei luni de la sosirea ei, la începutul lui august, a părut să se relaxeze şi să devină mai docilă. Şi apoi ne-am îndrăgostit. Mă privea adânc în ochi şi eu o priveam la rândul meu şi dintr-odată a apărut acel sentiment intens de conectare. Aveam încredere în ea şi ea avea încredere în mine. M-a uimit. Mazy m-a uimit. M-am gândit la toţi anii în care lucrasem cu unii dintre pacienţii mei şi cât de încet şi de dureros se crease încrederea lor. Câinii, mi se pare mie, sunt mai puţin fragili decât oamenii. Când sunt răniţi, se vindecă, şi se pot vindeca mai repede.

Jack şi Jill nu se vindecaseră. Acel ceva care îi rănise în copilărie le ghida acum relaţia. Ceva îi speriase când erau copii şi strategia lor pentru a face faţă fricii că ar putea fi răniţi din nou era să creeze un fel de refugiu idealizat împărtăşit, departe de lume şi de fantomele care trăiau în camera copiilor.

Săptămâna următoare i-am aşteptat pe Jack şi Jill în cabinet. Sunasem la recepţie în urmă cu zece minute şi mi se spusese că urcau. Dar unde erau? Gândurile mi-au fugit către prima şedinţă şi cum şi atunci „dispăruseră“. Am luat telefonul şi am sunat din nou la recepţie, rugând-o pe recepţioneră să verifice că nu aşteptau încă să fie invitaţi să urce. Nu, mi-a spus ea, deja urcaseră.

În cele din urmă, am auzit un foşnet uşor la uşa care era întredeschisă şi,

deschizând-o larg, i-am văzut pe Jack și Jill stând în picioare lângă perete, ca și cum erau la coadă. Le-am făcut semn să intre și s-au îndreptat încet către cele două scaune, pe marginea cărora s-au așezat ușor.

— Se pare că ezitați puțin să fiți azi aici, am spus eu, zâmbind cu căldură.

Jill m-a privit lung și, în privirea ei, am simțit o dorință uriașă. Dar nu a spus nimic și nici Jack nu a vorbit.

— Cred că probabil amândurora v-ar plăcea să înțeleg totul despre voi și despre problemele voastre fără să-mi explicați nimic.

Jack a încuviințat și a zâmbit.

— Poate că așa se întâmplă și între voi doi? Sentimentul că trebuie să fii înțeles fără să vorbești?

Jack a încuviințat din nou și Jill a spus:

— Da, dar… (S-a oprit.) Dar Jack nu pare să mă înțeleagă acum.

Am așteptat, sperând că va spune mai mult, dar nu a făcut-o.

— Ce este, Jill, ce anume nu înțelege? am întrebat.

Știam că era o strategie riscantă, că o întrebare ar putea duce la alta, până când practic totul devenea un interogatoriu. Dar am simțit că trebuia să o ghidez puțin dacă voiam să facem progrese.

— Nu mai am niciun venit; nu mai avem deloc bani.

M-am uitat la Jack, dar fața lui era lipsită de expresie.

— Probabil este înfricoșător.

Jill a început apoi să vorbească, spunându-mi că moștenise bani, mulți bani. Trăiseră din moștenirea ei de când terminaseră școala de arte, dar ultima parte se dusese pe construcția atelierului. Jack avea nevoie de el, așa că l-au construit, dar acum nu le mai rămăsese nimic. A ridicat din umeri neputincioasă și m-am uitat din nou la Jack, care se uita fix pe fereastră.

Mărturisesc că m-a cuprins furia. „Pentru numele lui Dumnezeu, Jack, m-am gândit, vino-ți în fire!“ Apoi m-am întrebat dacă sentimentul meu era legat poate de mânia reprimată a lui Jill.

— Ți-ar plăcea ca Jack să se implice mai mult, Jill? Poate simți că ești singură cu grijile legate de bani?

A părut preocupată și a spus, pe un ton decis:

— Chiar nu vreau să-l îngrijorez pe Jack.

M-a cuprins un sentiment de deznădejde. Apoi m-am mobilizat și am spus:

— Te simți îngrijorat, Jack? Despre situația financiară?

A clătinat din cap și și-a țuguiat buzele, dar nu a vorbit. M-am hotărât să fiu mai directă.

— Ce ar însemna pentru tine, Jack, dacă se termină banii?

A părut surprins, ca și cum era o întrebare la care nu se gândise niciodată. Vedeam că Jill îl privește cu atenție.

— Nu prea știu. Cred că ne-am descurca noi cumva.

Toți trei am rămas în tăcere o vreme. Mă simțeam lipsită de speranță și am început să îmi fac griji că nu se vor întoarce, iar supervizorul meu, căruia trebuia să îi prezint cazul, mă va considera o ratată. Trebuia să fac ceva. Dar ce?

Tăcerea părea interminabilă. În cele din urmă, am spus:

— Eu cred că amândoi, în moduri diferite, îmi spuneți cât de dificil vă este să fiți aici și cât de înfricoșător e să vorbiți despre orice problemă ar exista între voi. Am observat astăzi că v-a luat mult timp să ajungeți sus, ca și cum amândoi ați fi foarte reticenți într-un fel să începeți acest proces, și observ că amândoi păreți foarte dedicați să mențineți pacea între voi.

Am simțit ușurare când Jack a început să vorbească.

— Jill nu pare să vrea să-mi mai fie… aproape. Nu știu de ce și este cumva

păcat…

— Aproape? am repetat.

— Da. Exact. Aproape, a spus Jack, privind în jos, la picioare.

— Vrei să spui poate că nu mai sunteți intimi sexual?

Au încuviințat amândoi.

— Îmi puteți spune ceva mai multe despre cum a fost această parte a vieții voastre de-a lungul anilor? am sugerat.

Jack a vorbit apoi destul de detaliat despre cum avuseseră o viață sexuală bună. Cum amândoi erau virgini când s-au întâlnit și cum, pe atunci, oamenii nu făceau sex înainte de căsătorie. Dar ei făcuseră acest pas și fusese parte din eliberarea de familiile lor. Dar apoi asta încetase. Nu păreau să știe de ce încheiaseră acest capitol și, când am întrebat de când nu mai făcuseră sex, am fost șocată să aflu că de 25 de ani.

— Cred că e mai puțin de atât, Jack. Mult mai puțin, a spus Jill.

Jack nu a privit-o, nici nu a obiectat, ci a rămas pur și simplu inexpresiv, privindu-mă. Mă simțeam nepregătită să vin cu un răspuns. Ce lucru util aș fi putut să spun acestui cuplu care era cu 30 de ani mai în vârstă decât mine?

Ședințele au continuat astfel multe săptămâni. Niciunul dintre ei nu vorbea dacă nu era îndemnat, iar încercările mele de a deschide un dialog între ei erau primite cu tăcere, râsete sau schimbarea subiectului. A fost prima mea lecție utilă pentru a înțelege cât de rigidă și de absolută poate fi defensiva unui cuplu. Au cooperat perfect pentru a mă ține la distanță. Și totuși, continuau să vină, așa că am simțit că exista o parte din ei care spera la o schimbare.

În discuțiile de grup săptămânale la care participam ca parte a formării mele terapeutice, Jack și Jill au devenit un subiect constant. Vorbeam des despre ei, căutând ajutor. Tinerii mei colegi mă priveau cu compătimire când începeam să vorbesc despre frustrarea pe care o simțeam cu acest cuplu. Supervizorul meu m-a încurajat să continui, spunând că, suportând frustrarea și interpretând teama lor de schimbare, credea că, mai devreme sau mai târziu, precum apa caldă pe o bucată de gheață, vor începe să se topească și să se deschidă.

Deşi în cabinetul meu nu poţi să vezi decât patru pereţi albi, toţi pacienţii aduc acolo, alături de problemele lor, bogăţia vieţii lor interioare, precum şi exterioare. Vorbesc despre casele lor, despre noua canapea şi despre prietenii pe care i-au invitat la prânz. Discută despre vacanţe şi despre alegerea şcolilor, trezind în imaginaţia mea tabloul unei case, al unui restaurant, al unui prieten sau chiar al unei mese. Îmi urmez pacienţii prin vieţile lor şi, în acea călătorie, încerc să îi ajut să înţeleagă toate sentimentele şi conflictele pe care le provoacă viaţa. Totuşi, uneori, sunt pacienţi care nu aduc nimic. Fără imagini. Fără evenimente. Fără prieteni. Lumea pe care o evocă în interiorul meu este goală, lipsită de viaţă. Acestea sunt cele mai îngrijorătoare cazuri şi cel mai dificil de suportat.

Jack şi Jill erau aşa. Nu aveam nicio imagine, scenă sau interacţiune în mintea mea care să mă ajute să le înţeleg vieţile. Nu aveam decât golul lor care părea, în ciuda profesiei lor, lipsit de orice culoare sau creativitate. Problemele pe care le menţionau, cum ar fi lipsa sexului sau a banilor, deşi evident importante, erau cumva amintite şi apoi abandonate. Nimic nu părea să se dezvolte sau să se rezolve şi mă simţeam plictisitoare şi frustrată, dezamăgită că nimic nu părea să se schimbe sau să se mişte. Eram blocată. Ei erau blocaţi.

Deşi îi întrebasem de mai multe ori despre familiile lor de origine, îmi spuseseră foarte puţine lucruri despre acestea şi, ciudat, ce îmi spuseseră era atât de banal că părea să îmi zboare din minte imediat. Aşa că am devenit entuziasmată şi atentă când, în timpul unei şedinţe, la şase luni după ce începuseră terapia, Jill a început să vorbească despre sora ei.

— Vine să stea cu noi săptămâna viitoare, a spus Jill, bucuroasă. Sora mea mai mică, Joan. Iese din spital.

Am aşteptat şi am sperat că faţa mea arăta că mă interesa să aflu mai multe. Obosisem să devin precum un anchetator, punând întrebare după întrebare.

— Este schizofrenică. Cred că ţi-am spus. (Eram sigură că nu îmi spusese.) Vine să stea cu noi, aşa că i-am aranjat o cameră. S-a oprit. Ceea ce e dificil, fiindcă înseamnă să mut o grămadă de lucruri. L-am rugat pe Jack să mă ajute, dar eşti prea ocupat, Jack, nu-i aşa?

Jack a încuviinţat.

— Nu aştept asta cu nerăbdare.

— Venirea ei? am întrebat eu.

Ca de obicei, era de parcă scoteam apă din piatră seacă, dar treptat Jack a recunoscut că îşi făcea griji că Jill se va obosi prea tare, ceea ce le-ar putea afecta munca artistică.

— Joan poate fi foarte pretenţioasă, mai ales când e vorba de Jill. Cum o să le rezolvi pe toate dacă trebuie să ai grijă de ea tot timpul? Trebuie neapărat să ne concentrăm pe expoziţie, a spus Jack, pe un ton uşor iritat.

— I-a fost îngrozitor de greu, Jack. Noi am fost norocoşi. Ea a intrat şi a ieşit din spital toată viaţa. Cred că a fost foarte afectată de ceea ce s-a întâmplat cu părinţii mei, a spus Jill, către mine.

— Ce s-a întâmplat cu părinţii tăi? am întrebat, dintr-odată curioasă şi sperând că acum ar putea fi împărtăşit ceva important.

Dar am încercat să-mi ţin curiozitatea sub control, fiindcă, dacă Jill ar fi văzut cât de interesată eram, s-ar fi închis în sine şi ar fi dispărut. Era ca şi cum ai fi încercat să convingi un animal sălbatic speriat să vină şi să-ţi mănânce din mână.

— Ei bine, e o poveste lungă, a chicotit jenată.

Şi apoi mi-a spus că mama ei fusese adesea bolnavă „cu nervii“, ceea ce îl înfuria pe tatăl ei. Aveau loc certuri groaznice, când devenea violent, spunându-le copiilor că o învăţa pe mama lor cum să se poarte frumos.

Era dureros s-o ascult şi am început să mă simt tristă pentru ea.

— Probabil a fost înfricoşător pentru tine şi pentru sora ta, am spus.

Dar nu mi-a răspuns şi, pe măsură ce Jill continua să vorbească despre boala mamei ei, am început să mă întreb cât de mult fusese nevoită să se detaşeze de aceste evenimente traumatice, pierzând capacitatea de a trăi multe alte feluri de emoţii.

— Problema era că, deşi tata încerca să îi explice răbdător că nu putea sta toată noaptea să încuie şi să descuie uşile, ea pur şi simplu nu se putea abţine. Şi atunci, el exploda şi o lovea.

Jill părea abătută și aproape surprinsă în timp ce vorbea. Când a continuat, a început să fie clar că mama ei suferise de compulsii obsesive. Jill a descris cum era o maniacă a curățeniei, deși aveau menajeră. Mama ei era îngrozită că ea și sora ei aveau păduchi și insista să le spele și pieptene părul de patru–cinci ori pe zi. Când lucrurile stăteau într-adevăr rău, mama se încuia în dormitor și refuza să iasă, iar uneori asta dura zile, poate chiar săptămâni. Jill nu își mai aduce bine aminte.

— Cred că i-a fost greu lui Joan, era atât de mică. Și fratelui meu mai mare, Ted, i-a fost greu, dar în alt fel.

— De ce și pentru Ted? am întrebat.

— Intervenea. Eu fugeam și mă ascundeam în foișor, dar Ted… S-a oprit și s-a uitat la Jack. Ted încerca să o apere pe mama. Întotdeauna încerca să o protejeze și atunci tata îl lovea și pe el.

S-a oprit și m-a privit, apoi a oftat, dar nu a plâns.

— S-a sinucis, știi. Când avea 21 de ani. Chiar înainte să te întâlnesc pe tine, nu? a spus ea, întorcându-se spre Jack.

El a încuviințat, dar nu a spus nimic.

— Ai mai auzit-o pe Jill vorbind despre toate astea, Jack? am întrebat.

A clătinat din cap, părând dintr-odată copleșit.

— Știam despre Ted, dar nu și despre restul lucrurilor. Știam că tatăl lui Jill era irascibil și știam că mama ta nu se simțea întotdeauna bine. Dar nu mi-ai spus niciodată despre asta.

M-am gândit cât de trist era că Jill nu împărtășise niciodată asta cu Jack, dar începeam să înțeleg cât de puțin vorbeau cu adevărat despre orice putea fi dureros sau dificil.

— Jack nu a întâlnit-o niciodată pe mama; a murit chiar înainte să absolvim. A făcut infarct, a spus Jill direct.

— Era foarte slabă, a adăugat Jack.

— Nu mânca. Nu a mâncat niciodată. Nici Ted.

Și deodată am observat cât de slab era Jack. Părea înfometat.

După ce au plecat, m-am gândit la ce pierdusem din vedere; totul părea mult mai serios. Mi-am dat seama dintr-odată cât de vulnerabili erau și că, dacă Jack și Jill începeau să se deschidă, faptul că ei erau blocați în aceleași moduri ar putea deveni ceva foarte instabil și chiar, poate, periculos.

Ceva s-a schimbat în mine după asta. Nu m-am mai simțit frustrată și am început să simt o îngrijorare profundă și, poate fiindcă mi-au simțit grija, au început să vorbească mai liber în cadrul ședințelor. Am aflat că și Joan încercase să se sinucidă de mai multe ori. Am aflat că, înainte de a muri, tatăl lui Jill suferise de demență cu corpi Lewy, care îl făcea să aibă halucinații vii, psihotice. Doctorii nu reușiseră să identifice acea demență, așa că fusese internat într-un spital psihiatric; același spital în care mama lui Jill fusese internată de nenumărate ori. Cu cât aflam mai multe despre familia ei, cu atât începeam să înțeleg de ce se retrăsese „în pădure“ cu Jack.

Pe măsură ce treceau săptămânile, a devenit clar că Joan crea probleme între ei. Avea nevoie de multă grijă și atenție, ceea ce perturba suprafața aparent netedă și calmă a vieții lor. Dacă înainte îmi vorbeau cu poticneli despre vecini și despre reclamația făcută la biroul de planificare urbanistică, acum vorbeau fără încetare despre Joan. Am aflat despre dezordinea pe care o lăsa în bucătărie, despre faptul că umbla prin casă noaptea, lăsând toate luminile aprinse, și am avut senzația, și chiar am spus-o, că, deși toate astea erau o bătaie de cap, erau și o modalitate de a deveni mai apropiați. Din nou, problemele erau în afara relației lor — se puteau uni cu ușurință împotriva unui inamic comun, cum ar fi fost autoritățile locale sau cum părea să fie acum Joan.

Totuși, un dezacord mic, dar semnificativ între ei a început să fie exprimat timid. De ceva timp, vorbiseră despre cât de mult îi lua lui Jack să creeze o anumită lucrare. Sculptura părea să includă un mozaic complex de mii de cioburi de sticlă și Jack era din ce în ce mai stresat că nu o va termina la timp. După ce am auzit de problema aceasta pentru a cincea oară, m-am trezit întrebând dacă se gândiseră vreodată să-și ia ajutoare? Cunoșteam mulți artiști care aveau asistenți în atelier.

— Nu lăsăm niciodată pe nimeni în atelier în afară de noi, a insistat Jack.

M-am gândit cum atelierul părea un fel de microcosmos al relației lor, ceva ce excludea lumea — un fel de refugiu.

— De ce nu? am întrebat.

Simțeam că au nevoie de o provocare. Acordul lor total privind problemele iscate de Joan mă făcuse să-mi doresc să le perturb înțelegerea și armonia.

— Ei bine, pur și simplu nu facem niciodată asta. Nimeni nu ar putea să ne ajute; n-are cum să ne ajute, Susanna, s-a lăudat Jack.

— Poate Joan ar putea ajuta. Ar putea să lustruiască sticla. Ar putea chiar să lipească sticla, a spus Jill timid.

— Nu cred. Oricum nu ar face asta, a spus Jack, respingându-i ideea. Întorcându-se spre mine, a adăugat: E foarte leneșă. Nu se ridică din pat până la prânz.

Și apoi a râs.

— Nu știu. Ar putea să-i facă bine. Și pe mine chiar m-ar ajuta, a insistat Jill, spre deosebire de stilul ei obișnuit.

Jack a ridicat din umeri și apoi au început să vorbească din nou despre cât de neîngrijită era Joan, netezind mica asperitate care apăruse între ei.

Dar aceste diferende au început să apară mai des. Vedeam că Jill începea să își găsească propria voce, provocându-l pe Jack câte puțin. O ajutase faptul că văzuse cum eu l-am provocat ușor? Începea să-i fie mai puțin teamă să-și susțină propriul punct de vedere?

Era septembrie și lucram cu Jack și Jill de aproape un an. De-abia mă întorsesem din vacanța de vară și era prima ședință după pauză. Ca de obicei, am telefonat la recepție să le spun să urce și, din nou, minutele au trecut și ei nu au apărut. Am stat în pragul ușii uitându-mă pe culoarul lung către lifturi, așteptându-mă să se ivească în orice clipă. Ușile liftului s-au deschis și un grup de oameni a năvălit, dar Jack și Jill nu erau printre ei. M-am întors în cabinet și am sunat la recepție, dar, deși am încercat de câteva ori, telefonul era ocupat și nu am reușit să vorbesc. M-am uitat neliniștită pe culoar, din nou — tot niciun semn. Unde erau?

Era aproape și douăzeci când le-am auzit pașii în fața ușii, am sărit din scaun și am ținut ușa larg deschisă cât ei intrau încetișor. Am așteptat cu răbdare, deși nu mă simțeam deloc răbdătoare, cât și-au aranjat bagajele și apoi ne-am așezat, uitându-ne unii la alții cu atenție.

— A fost vreo problemă la intrare? am întrebat. Mă tot gândeam unde v-ați dus.

Arătau jenați; Jill ținea capul plecat, iar Jack îmi evita privirea. Un fel de stinghereală plutea în cameră și am simțit cum mi se face cald din cauza disconfortului, deși nu înțelegeam de ce. Întrebasem ceva ce nu trebuia?

Jill și-a ridicat capul.

— Îmi pare rău că te-am făcut să aștepți. Uneori, mergem la baie… împreună… pentru o îmbrățișare. Câteodată, cred că atunci când suntem stresați, ne îmbrățișăm în baie înainte să intrăm.

Și apoi l-a privit pe Jack și au râs amândoi, și am râs și eu când mi-am amintit toate celelalte dăți în care le luase o groază să urce până la mine din sala de așteptare de la parter.

— Poate parte din stresul de azi e din cauza întoarcerii după o pauză lungă? am sugerat.

A urmat o tăcere și apoi Jill a vorbit din nou.

— Joan este iar în spital. Am internat-o weekendul trecut. Arăta posomorâtă. A spart una dintre piesele lui Jack în atelier.

Am inspirat adânc, șocată, și m-am uitat la Jack, care a oftat puternic în timp ce începea încet să vorbească.

— Da, a distrus-o complet. Cu un ciocan.

Era ceva șocant în această distrugere, în contrast cu calmul impasibil manifestat de Jack și Jill. „Furioasa“ Joan, dezlănțuită cu un ciocan, în timp ce ei stăteau acolo și explicau calm că piesa nu era de fapt una pe care Jack plănuia să o expună și ce ușurare fusese că nu distrusese „Peștera“.

— „Peștera“? am întrebat eu.

— O, e piesa la care ajuta Joan și e o piesă foarte mare și importantă. Ar fi fost un dezastru dacă ar fi folosit ciocanul asupra ei!

Au început să vorbească despre acea lucrare de artă — cât de complexă era și cum sperau că se va vinde. Piesa părea să fie un fel de mozaic întors pe dos, cea mai mare parte fiind ascunsă vederii. Au tot vorbit despre numărul de bucăți din sticlă folosite și la ce preț considera dealerul lui Jack că s-ar putea vinde. La început, m-am simțit chiar implicată în discuția lor, dar apoi mi-am adus aminte de Joan și de acel șocant act de violență.

— Când vorbiți despre această sculptură, mă face să mă gândesc la cât de mult voi amândoi vă ascundeți vederii; cât de mult vă retrageți amândoi într-un fel de peșteră, departe de lucrurile dureroase. Mi-ați spus că s-a întâmplat ceva îngrozitor și violent, și totuși vă e foarte greu să vă concentrați pe asta. Poate că gândul de a-mi vorbi despre asta v-a făcut să vă retrageți împreună într-un fel de „peșteră-baie“ înainte de ședință.

Jack m-a săgetat cu privirea, vizibil iritat.

— Nu știu de ce venim la tine, Susanna. Chiar nu am vrut să vin azi. Nu văd rostul, și dacă Jill nu ar ține atât de mult la asta, mă tem că nu aș mai veni niciodată. Chiar nu cred că e util să dezgropăm toate astea; trebuie să privim înainte, nu în urmă. Acum trebuie să mă concentrez pe expoziție, nu pe Joan sau… pe lucrurile astea.

Nu îl mai auzisem niciodată pe Jack atât de enervat sau de direct și m-am simțit foarte ușurată că, iată, pentru prima oară, spunea ce avea de spus.

— Nu fi atât de nepoliticos, Jack! a intervenit Jill. Susanna încearcă doar să ne ajute. M-am săturat să ai o atitudine negativă față de ședințele noastre.

— Nu cred că ne ajută cu ceva. Dacă Susanna nu ar fi sugerat s-o cooptăm pe sora ta, Joan nu ar fi intrat în atelier. Și tot ce s-a întâmplat a încurcat totul și ne-a făcut să dăm înapoi. Și de atunci ești complet întoarsă pe dos. Cum ne ajută asta? a încheiat Jack, roșu la față și cu vocea tremurând de furie.

Era de parcă s-ar fi rupt un dig și ceva sensibil și violent ieșea acum din el. Mânia atât de mult reprimată era acum prezentă. Am încercat să vorbesc despre cât de înfricoșătoare erau aceste sentimente și despre cât de mult încercaseră să le evite, dar nu am ajuns prea departe. Ședința s-a terminat prost; niciunul nu m-

a privit în ochi la plecare.

Mi-am făcut griji, dar nu m-a mirat când săptămâna următoare am primit un mesaj de la ei spunând că îşi cer scuze, dar nu pot veni. Nu mai anulaseră niciodată o şedinţă şi am fost îngrijorată că îi speriase atât de tare conflictul încât vor încheia terapia. Am stat singură în cabinet, ronţăind pixul cât am schiţat o scrisoare în care spuneam că de-abia aşteptam să-i văd săptămâna viitoare. Dar în următoarea săptămână, am aşteptat ora respectivă şi, din nou, nu au venit. Am verificat. Sunaseră? Nu. Am scris o nouă scrisoare, recunoscând cât de dificilă fusese ultima şedinţă şi reamintindu-le că îi aştept săptămâna următoare. Ştiam că, dacă lipsesc iar, probabil va trebui să închid cazul, iar aceasta va crea probleme pentru formarea mea şi mă va face să simt că am eşuat şi că i-am dezamăgit pe Jack şi Jill. Colegii din grupul de formare m-au consolat, iar supervizorul mi-a vorbit despre cum cuplurile puteau evita cu toate puterile schimbarea, dacă le ameninţa relaţia.

Săptămâna următoare nu mai aveam niciun fel de aşteptări; nu luaseră legătura cu mine şi eram sigură că nu vor veni. Aşa că am fost foarte surprinsă când la ora 3 fix telefonul a sunat şi recepţionera m-a anunţat că Jack şi Jill urcau spre mine. După câteva secunde, i-am auzit venind pe hol şi le-am deschis uşa.

— Ne pare foarte rău pentru săptămâna trecută, Susanna, a spus Jill grăbită, aşezându-se. Ar fi trebuit să te contactăm, dar ne-a fost extrem de greu.

A dat din cap către Jack şi eu i-am urmărit privirea îndreptată către mâna lui Jack, ascunsă sub un bandaj uriaş.

Jack s-a uitat la mine şi în privirea lui era ceva ruşinat şi stângaci.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat cu blândeţe.

— Spune tu, a rugat-o Jack pe Jill.

M-am uitat la Jill, care arăta micşorată şi îmbătrânită, de parcă o părăsise orice urmă de viaţă.

— S-a înjunghiat cu o daltă. S-a… supărat foarte tare şi după aceea s-a dus în atelier şi, ei bine, ă… s-a rănit.

A urmat o tăcere.

— A fost în spital. De-abia ieri i s-a dat drumul… a spus ea, din ce în ce mai încet, cu vocea stinsă.

A luat ceva timp, dar treptat am aflat cum fusese nevoie să cheme o ambulanță și cum, la Urgențe, Jack devenise atât de agitat încât îl internaseră la psihiatrie. Am remarcat cât de înfricoșător fusese probabil pentru Jill să-l vadă pe Jack în acea stare (dar nici lui nu i-a fost ușor să se confrunte cu acea parte din sine), în condițiile în care Jack era întotdeauna foarte tăcut și controlat.

Au reacționat la comentariile mele cu tăcere. Jack, cu capul plecat, se uita fix la mână, iar Jill l-a privit cu nerăbdare.

— Nu e prima oară, Susanna. L-am mai văzut așa înainte. A făcut-o și înainte, mi-a spus Jill cu stângăcie, de parcă îmi mărturisea un secret.

M-am întors către Jack. Oare va spune mai multe?

— Când eram studenți. Am avut o stare de-asta chiar înainte de examenul final, de expoziția de absolvire.

— Ți-ai tăiat venele, a intervenit Jill, provocându-l pe Jack să fie mai exact.

— Mda, a încuviințat Jack fără tragere de inimă. Da, așa e. Am crezut că nu o să trec examenul.

Atmosfera din cameră părea electrică, era de parcă Jill îl umilea pe Jack și îi răpea orice fărâmă de mândrie. Conștientizam sentimentul de rușine și tristețe prezent între ei și am simțit că trebuia să îl ajut pe Jack să vorbească despre el însuși.

Dar nu Jack a vorbit după aceea; Jill a fost cea care mi-a povestit despre psihiatrul cu care vorbiseră și despre discuția legată de medicație și programarea pe care o aveau săptămâna următoare. Și, vorbind, am simțit că îl liniștea pe Jack. Vorbea de parcă ea se înjunghiase, de parcă amândoi erau programați la doctor marțea următoare. M-am simțit învăluită de această sporovăială liniștitoare, în timp ce Jack rămânea tăcut, prizonier al propriilor sentimente. Momentul de sinceritate brutală dispăruse și revenisem la situația în care totul era închis între ei. Orice sentiment trebuia calmat și tot ce spuneam sau încercam să analizez pe parcursul ședinței era primit cu rezistență și zâmbete.

Gândurile mi-au zburat; mă simțeam incapabilă să-i ajut să fie mai reali. Poate chiar greșeam încercând să creez o deschidere — în fond, scormonirea lucrurilor părea să fi înrăutățit situația. Poate că trebuia doar să se liniștească și să revină la ceea ce îi făcea să se simtă în siguranță. Cine eram eu să le perturb armonia?

Am rămas acolo, tristă și nesigură legată de cum să-i ajut, așa că nu am spus nimic și am stat în tăcere, în timp ce cuvintele de alinare ale lui Jill se poticneau.

— Ne-am întrebat: ar trebui oare să luăm o pauză de la ședințele cu tine? a început Jill din nou. Cred că vom merge la psihiatru pentru o vreme… poate ar fi mai bine să facem doar asta, tu ce zici?

— Poate îți faci griji că va fi prea mult pentru Jack? Vrei să-l protejezi și crezi că ar fi mai ușor pentru el să nu mai veniți aici?

— Da, așa cred.

Ne-am uitat amândouă la Jack, așteptând să spună ceva.

— Vom continua să venim, Jill, tu vrei să venim, așa că o să continuăm, a spus Jack.

— E în regulă, Jack. Ne putem întoarce când te simți mai bine, a răspuns Jill. Ne-am putea întoarce, nu? a întrebat Jill, uitându-se neliniștită la mine.

Agitația și neliniștea lui Jill păreau sufocante și aveam senzația că această atitudine hiperprotectoare îl va face pe Jack să tacă în continuare. Și apoi, dintr-odată, m-am gândit la fratele lui Jill și la sinuciderea lui. Oare de-asta era Jill atât de atentă să nu-l supere pe Jack? Se purta așa fiindcă era întotdeauna îngrozită că el se va sinucide?

— Mă gândeam, Jill, la fratele tău și la cum ai spus că Jack ți-a amintit de el atunci când v-ați întâlnit prima oară.

A încuviințat, iar eu am continuat.

— Și observam chiar acum cât de mult pare că vrei să-l protejezi pe Jack, chiar dacă văd că ai și tu propriile opinii despre ce s-a întâmplat.

A încuviințat din nou, deși cu mai puțină hotărâre.

— Mă gândeam că această dorință de a-l proteja pe Jack ar putea fi atât de puternică fiindcă ești foarte îngrijorată că istoria s-ar putea repeta și că l-ai putea pierde pe Jack în același mod în care l-ai pierdut pe fratele tău.

— E adevărat? a întrebat Jack, privind-o atent pe Jill. De-asta îți faci griji?

Jill a ridicat ușor din umeri.

— Poate… poate, s-a gândit ea.

Și apoi a vorbit mai mult despre Ted și despre cât de mult îi lipsea. Moartea lui fusese complet neașteptată și nici în ziua de azi nu înțelegea de ce s-a sinucis. A descris cum își luase viața aruncându-se cu furgoneta de pe stâncile din apropierea locului unde crescuseră. Toți luaseră prânzul împreună în ziua dinainte și păruse în regulă, nimic ieșit din comun.

Apoi am rămas tăcuți, gândindu-ne la Ted, în timp ce Jill suspina încet.

— Se pare că nu ai reușit niciodată să înțelegi moartea fratelui tău. Crezi că înțelegi de ce Jack a încercat să își facă rău? am întrebat.

— Nu prea, nu. Știu că ar trebui, dar nu înțeleg. Nu.

— Poate că ți se pare foarte periculos să îl întrebi, Jill?

A încuviințat și s-a uitat la Jack întrebătoare, dar el era tăcut, prins în propria teamă.

— Nu știu ce gândește, Susanna. Cândva știam. Dar, acum, nu cred că mai știu.

— Poate acel sentiment că vă știți foarte bine gândurile, că sunteți foarte apropiați și siguri unul de celălalt s-a schimbat?

— Jill e schimbată, a spus Jack direct.

— Ți se pare? Nu, nu cred că m-am schimbat, de ce zici asta?

— În ce fel s-a schimbat Jill? l-am întrebat eu pe Jack.

— Mă mai iubești? a întrebat Jack, ignorându-mă acum și întorcându-se către Jill.

— Bineînțeles. Sigur că da! De-asta te-ai înjunghiat? Da? Te iubesc, Jack. Da, te iubesc.

La acea vreme, m-am simțit dezamăgită că nu i-am ajutat mai mult pe Jack și Jill. Aveam entuziasmul și idealismul unei tinere terapeute și nu înțelegeam că un cuplu nu are nevoie decât de o mică schimbare pentru a face viața mai mulțumitoare și plină de speranță. Fuseseră un cuplu de tipul „copilașilor rătăciți în pădure“ și întreaga lor relație era structurată pentru a ține la distanță nesiguranțele întunecate și înfricoșătoare care îi amenințaseră în copilărie. Treptat, ieșiseră puțin din acest refugiu și înfruntaseră lucruri în ei înșiși și în celălalt, lucruri care îi bântuiseră ani de zile. Deveniseră mai deschiși și mai autentici unul cu altul, și chiar cu mine. Apoi, ca în toate relațiile, această deschidere a dus la o mai mare reziliență față de ei înșiși și față de căsnicia lor.

Jack a început să vadă singur un psihanalist, ceea ce nu doar că l-a ajutat cu temerile lui, dar a făcut-o pe Jill să se simtă mai puțin responsabilă pentru el (nu mai trebuia să se asigure în permanență că Jack e în regulă). În cele din urmă, după patru ani, am plecat din clinica respectivă și am căzut de acord că era momentul potrivit să încheiem terapia de cuplu. Cred că am fi putut continua la nesfârșit. Era ceva imuabil în modul în care își trăiau viața, și acea neschimbare pătrundea și în munca mea. Începuserăm să ne simțim în largul nostru împreună și, deși din când în când îmi demonstrau că puteau fi persoane distincte cu minți diferite, dorința lor de a fi ca un tot unitar era profundă în interiorul lor. Cred că pur și simplu așa se simțeau ei cel mai în siguranță.

---

[3] Aluzie la poezia pentru copii „Jack and Jill“, în care un băiat și o fată se rostogolesc de pe un deal pe care încearcă să urce, cărând împreună o găleată de apă. (N. red.)

Kristof continuă să-și sărute broscoiul

Uneori mă întreb dacă ființele umane sunt capabile să gestioneze toate emoțiile cu care natura pare să le fi înzestrat. Cu ani în urmă, obișnuiam să am un vis recurent în care conduceam o mașină, dar eram prea mică și nu ajungeam la pedale. Mașina se îndrepta spre dezastru în timp ce eu mă chinuiam să ajung la frână. Oare visul reprezenta anxietatea că nu voi reuși să-mi gestionez propriile emoții? Să fi fost o rămășiță din copilărie a acelor experiențe timpurii când eram o copiliță copleșită de emoții și incapabilă să le controleze? Pe măsură ce creștem, cei mai mulți dintre noi învață să nu mai bată din picior și să nu se mai trântească pe podea urlând; totuși, relațiile de iubire pot încă trezi emoții care îți dau dureri de cap.

Pentru unii pacienți, poate fi un șoc să descopere că au emoții și dorințe de care nu sunt pe deplin conștienți. Deoarece emoțiile pot fi atât de puternice, oamenii găsesc tot felul de moduri în care să le refuleze. Unii își sublimează dorințele prin activități fizice. Alții se folosesc de concentrarea intensă asupra jobului, de un joc video sau de un roman captivant. Uneori putem somatiza emoțiile refulate, astfel încât acestea sunt exprimate de corp printr-o durere de cap, de spate sau printr-un stomac deranjat în mod misterios. Și sunt, bineînțeles, și căi mai puțin sănătoase pe care apucăm pentru a ne refula și gestiona emoțiile — ca atunci când ne amorțim simțurile cu alcool sau droguri.

Dar există o formă de gestionare a emoțiilor care este mult mai puțin cunoscută și înțeleasă, și care în teoria psihanalitică este cunoscută sub numele de „proiecție“. Proiecția este un proces mental prin care atribuim altcuiva ceva ce respingem sau negăm în legătură cu noi înșine. Un exemplu tipic, frecvent, pe care cei mai mulți dintre noi l-au folosit la un moment dat, este când ne simțim rușinați pentru o emoție, cum ar fi lăcomia sau agresivitatea, și scăpăm de acea rușine, identificând această trăsătură la alții.

În plus, proiecția ne poate ajuta și pentru a explica inexplicabilul, de exemplu cum și de ce ființele umane pot ajunge la ura în masă a unor semeni și chiar la genocid. Din păcate, am văzut multe situații în care un grup demonizează alt grup ca având trăsături urâte, cum ar fi necinstea sau lăcomia, și apoi îi atacă pe membrii acelui grup într-un mod plin de ură și uneori criminal din cauza acelor

presupuse trăsături. Un grup este deci „pur“, în timp ce celălalt este plin de toate acele trăsături negative.

Într-un mod mai puţin dramatic, proiecţia este ceva ce văd frecvent şi în cabinetul de consultaţii. Un pacient care a venit să mă vadă fiindcă se simţea letargic şi deprimat a început o şedinţă povestindu-mi că în weekend îşi certase fiul adolescent pentru că petrecea tot sfârşitul de săptămână jucându-se online şi verificându-şi telefonul. Pacientul s-a plâns că îi cumpărase fiului său o chitară şi mai şi plătise pentru lecţii, dar băiatul nu exersa niciodată şi nu îşi dădea silinţa să înveţe sau să facă ceva util. Nu ne-a luat mult să înţelegem că ţipa la fiul lui exact din motivele pentru care se simţea anxios în privinţa lui însuşi — era vorba despre propria dificultate de a fi productiv şi proactiv. Începuse terapia fiindcă se simţea un ratat şi fiindcă de-a lungul vieţii fusese incapabil să-şi îndeplinească potenţialul. Împreună, am ajuns să înţelegem că se distanţase de aceste sentimente, acuzându-şi fiul că este leneş şi fără direcţie. Când a conştientizat acest lucru, frustrarea resimţită faţă de fiul lui a scăzut şi relaţia lor s-a îmbunătăţit.

Există şi un tip de proiecţie specific, care apare în mod obişnuit între partenerii intimi, numit „identificare proiectivă“. Acest proces are loc când proiectăm o trăsătură care nu ne place la noi asupra partenerului, iar acesta, adesea fără cuvinte şi chiar fără să-şi dea seama, îşi asumă acea trăsătură proiectată de noi asupra sa. Dacă, de exemplu, am crescut într-o familie în care vulnerabilitatea este percepută ca ruşinoasă şi ca o „slăbiciune“, putem scăpa de acea ruşine proiectându-ne vulnerabilitatea asupra partenerului, după care îl tratăm de parcă este foarte fragil. Ceea ce este minunat e că, dacă partenerul nu e prea deranjat sau ruşinat de vulnerabilitate (poate a crescut într-o familie în care era în regulă să tânjeşti uneori după puţină afecţiune), putem deveni treptat, în timp, mai puţin îngrijoraţi că suntem „slabi“. Am învăţat ceva din punct de vedere emoţional de la partener — că trăsătura de care ne era ruşine nu e ceva atât de rău pe cât credeam. Astfel, putem începe să cunoaştem şi să ne placă părţi ale noastre pe care înainte le negaserăm. Şi desigur, aceasta impulsionează creşterea şi dezvoltarea psihice. Aceasta este partea minunat de creativă a relaţiilor, în care învăţăm şi ne maturizăm emoţional în cadrul unui parteneriat plin de iubire.

Uneori, trăsătura proiectată va fi „reţinută“ de partener ani de zile. Un exemplu este atunci când o persoană (adesea femeia) simte anxietate, în timp ce cealaltă persoană (adesea bărbatul) pur şi simplu nu simte asta. Poate că femeilor le e mai uşor să accepte că simt anxietate, în timp ce bărbaţii preferă o imagine de

sine senină, stoică și calmă? Femeia își face griji pentru copii, pentru pata de umezeală din dormitor și pentru sănătatea mamei ei, în schimb bărbatul rămâne aparent netulburat. Partenerii își distribuie adesea sentimentele în acest mod, astfel încât o persoană poate ajunge să aibă un sentiment dificil în numele cuplului. Totuși, anii mei ca terapeută de cuplu m-au învățat că, deseori, în ciuda aparențelor, cele mai mari anxietăți, care par să fie resimțite doar de unul dintre parteneri, sunt de fapt trăite de ambii.

*

Julian și Kristof erau împreună de mai mult de zece ani. Mi-au părut încântători la prima întâlnire și mi-au spus că aveau nevoie de ajutor pentru că nu cădeau de acord dacă să devină sau nu părinți.

Kristof se îmbrăca elegant, în haine care uneori păreau prea tinerești pentru el. Avea peste 40 de ani și părea foarte în formă, dar avea un aspect extenuat, iar pielea era ridată de parcă stătuse prea mult la soare. Din când în când, zâmbea sau râdea, fața i se lumina și dintr-odată părea un băiețel. Această trăsătură copilăroasă a trezit în mine un sentiment matern care sugera că avea nevoie de multă dragoste și grijă.

Julian, deși era cu opt ani mai tânăr decât Kristof, era mult mai sobru și reținut, cu fața neridată și inexpresivă. Întotdeauna purta un costum bleumarin și încălțări lustruite la ședințele de terapie și rar vorbea fără să i se adreseze o întrebare.

În ședințele de început, au stabilit ceea ce părea a fi miezul problemei lor, faptul că toate sentimentele și dorințele erau ale lui Kristof. El era cel care voia să aibă copii; care voia mai mult sex; care voia o vacanță și o canapea nouă. Orice discutau, indiferent că era vorba despre a deveni părinți sau de a se muta într-o casă nouă, Kristof lua inițiativa și Julian fie se supunea, fie rezista pasiv. Era ca și cum Julian nu ar fi avut visuri sau dorințe proprii și făcea tot posibilul să fie invizibil.

Era frustrant să lucrez așa. Când îi spuneam lui Kristof ce gândesc și ce înțeleg despre ce se întâmpla între ei, mă asculta cu atenție, părând să absoarbă mesajul.

Sau, alte dăți, îmi reformula gândul și îl transforma în ideea lui și, chiar dacă inițial nu era de acord cu ideea mea, după aceea începea un dialog jucăuș și creativ. Pe scurt, părea că mă lasă să-l ajut.

Julian reacționa foarte diferit. Când îi ofeream anumite interpretări, care speram că îi vor ajunge la inimă, el părea să le lase să treacă pe lângă el. Nu neapărat că îmi respingea gândurile — pur și simplu le ignora. Era exasperant. Am tot încercat să mă apropii de Julian, dar părea că este impenetrabil. Deși era întotdeauna politicos și mă asculta cu o mină serioasă, părea că pur și simplu nu are nicio înțelegere (insight) emoțională sau nicio opinie în privința problemelor lor. Kristof își asuma toate interpretările mele. Julian spunea că el este în regulă, că totul e bine, și părea că cei doi membri ai acestui cuplu deciseseră, de comun acord, că Kristof era cel supărat, anxios și tânjind după afecțiune. Adesea, petreceam o ședință întreagă ascultându-l pe Kristof cum se plânge și apelează la Julian aproape disperat, în timp ce Julian, deși nu agresiv în mod deschis, rămânea tăcut, destul de neimpresionat.

Experiența mă învățase că această situație, care părea atât de polarizată, era aproape cu siguranță o problemă care-i privea pe amândoi. Care putea fi motivul pentru care își construiseră astfel relația? Mult timp, pur și simplu nu am putut înțelege ce îi lega atât de puternic. Eram totuși interesată de faptul că Julian, care părea atât de supus și totuși atât de puțin vizibil în cadrul ședințelor, se bucura de departe de un succes mai mare în profesia sa. Înființase o afacere în domeniul IT și acum firma lui avea aproape 100 de oameni. Era dificil să-ți imaginezi cum acest bărbat, care stătea atât de lipsit de viață pe canapeaua mea gri, avea curajul și dorința de a crea o afacere așa de prosperă. Am început să observ că, ori de câte ori (deși se întâmpla foarte rar) vorbeam despre muncă, devenea mult mai animat. Am comentat de mai multe ori că toată pasiunea și ambiția lui Julian păreau să se concentreze pe munca lui, în timp ce Kristof păstra pasiunea și ambiția pentru relație.

În mod interesant, când Julian vorbea despre munca lui, Kristof se retrăgea într-o tăcere îmbufnată. Dar apoi conversația revenea ca de obicei la sentimentul de lipsă și de dor resimțit de Kristof. Nimic nu părea să se schimbe, ceea ce, desigur, a început să mă facă să mă simt la fel de frustrată precum Kristof.

Problema „progresului“ în tratament este una complicată în terapia psihanalitică. În terapia cognitiv-comportamentală (TCC), obiectivul e de obicei ceea ce am numi „reducerea simptomelor“. De exemplu, dacă un pacient vine cu depresie,

odată ce depresia a dispărut, tratamentul este complet. În alte terapii, „obiectivele“ tratamentului sunt discutate și agreate între pacient și terapeut și poate fi aranjat un număr fix de ședințe pentru a încerca îndeplinirea acestora. Tratamentul psihanalitic nu este deloc așa, de aceea unii îl critică. Dar ceea ce este foarte interesant la acest mod de lucru este experiența a ceva în desfășurare, experiența construirii unor noi conexiuni, a traversării uriașei distanțe ce există uneori între simțire și înțelegere. Și când emoția și gândirea sunt puse împreună, așa încât să ne ajute să ne înțelegem pe noi înșine, atunci avem senzația că suntem întregi. Multe persoane care vin să mă vadă sunt chiar foarte speriate, deși poate nu conștientizează asta. Înțelegerea acestei frici, confruntarea directă și recunoașterea originilor acelei frici le inspiră și le fac viața mai bogată. Psihanaliza ne apropie de propriul adevăr emoțional, iar acesta ne susține creșterea psihică.

Dar terapia de cuplu este cumva diferită de tratamentul psihanalitic individual deoarece cuplurile vin adesea cu niște obiective mai precise. Vor să nu se mai certe, să facă sex, să cadă de acord unde să locuiască sau cum să-și disciplineze copiii. Vin deoarece speră că astfel se vor simți mai fericiți sau mai mulțumiți. Sau vin deoarece nu sunt hotărâți dacă să rămână împreună sau să se despartă. Poate că învață foarte multe lucruri despre ei înșiși (uneori mult mai mult decât în terapia individuală), dar de obicei ei vin la terapeut ca să rezolve ceva, după care pun punct terapiei, închizând ușa de la dormitor în urma lor.

Și ce îmi doresc eu, ca terapeut? Am fost formată să nu vreau prea multe. Cunoscutul psihanalist britanic Wilfred Bion l-a avertizat pe terapeut în privința „dorinței“. Slujba analistului nu este să își dorească un anumit rezultat pentru un pacient sau chiar pentru o ședință. Treaba analistului, a spus el, este pur și simplu să fie prezent alături de pacient fără o serie întreagă de gânduri sau așteptări preconcepute. Pentru a dezvălui adevărul unei persoane, psihanalistul trebuie să fie complet disponibil, fără bagajul experiențelor sau cunoștințelor anterioare. „Psihanalistul ar trebui să aibă ca țel să atingă o stare mentală în care, la fiecare ședință, să simtă că nu s-a mai întâlnit niciodată cu acel pacient.“[4]

Acest mod de gândire m-a ajutat să fiu mai răbdătoare (eu fiind o persoană lipsită de răbdare). De asemenea, îmi e clar că dezvoltarea pacientului meu va dura cât e nevoie și că, deși încurajez această creștere emoțională prin prezența, interesul și curiozitatea mea, eu nu pot forța lucrurile să se întâmple mai repede.

Totuși, în ciuda acestor lucruri pe care le știam din formarea profesională,

recunosc că eram foarte exasperată de acest caz. Mi se părea mai ușor să discut cu Kristof decât cu Julian, dar pe măsură ce lunile treceau și plângerile lui permanente nu se schimbau, am devenit frustrată și din cauza lui.

Făceam terapie de 14 luni cu acest cuplu când ceva s-a întâmplat. De obicei, ședința săptămânală cu Julian și Kristof era joi seara, târziu. În mod obișnuit, erau ultimii pacienți ai săptămânii, ceea ce bineînțeles nu mă făcea să mă simt mai puțin frustrată. Dar într-o marți seară la 18:30, tocmai îmi strângeam lucrurile când a sunat interfonul, ceea ce era ciudat, fiindcă nu așteptam pe nimeni.

Am ridicat receptorul și am auzit vocea veselă a lui Kristof, spunând ca de obicei: „Bună, sunt Kristof, suntem aici!“

O clipă m-am simțit de-a dreptul derutată. Ce zi era? Ce oră? Și într-adevăr am rostit aceste întrebări cu voce tare, în receptor. Am auzit o inspirație adâncă la capătul firului și apoi pe Kristof spunându-i lui Julian:

— Am greșit ziua.

— O, da. Cred că da, am răspuns eu.

Am încheiat rapid această conversație ciudată prin interfon, cu ei râzând stânjeniți și spunând că ne vom vedea joi. Am rămas puțin în cabinet pentru a le da timp să se îndepărteze, apoi am plecat spre casă, gândindu-mă la această turnură a evenimentelor.

Peste două zile, joi, am așteptat cu oarecare nerăbdare sosirea lui Julian și Kristof. M-am gândit că Julian va fi jenat de greșeală, dar mă îndoiam că o va arăta, în timp ce Kristof își va exprima extravagant „imensa rușine“ pentru incident.

M-au făcut să aștept destul de mult și mi-a trecut prin minte că poate nu vor veni. Dar apoi, cu 12 minute întârziere, a sunat interfonul, iar ei au intrat grăbiți în cabinet.

— O, doamne, a spus Kristof cu respirația tăiată, ce idioți am fost!

Și apoi a început să explice că Julian îi trimisese un mesaj să se întâlnească, pentru a merge la terapie, în faţa magazinului John Lewis, locul unde se reuneau de regulă pentru a veni împreună la cabinet. Kristof, care nu lucrase în acea zi, s-a urcat în metrou și s-a întâlnit cu Julian fără să aibă vreo idee că greșiseră ziua. Toate acestea au fost povestite cu mare amuzament și cu gesturi extravagante. Totuși, treptat, în timp ce continua să peroreze, a început să-l învinovățească și să-l facă de rușine pe Julian.

— Chestia este… Julian de-abia aştepta să te vadă, Susanna. În fiecare săptămână mă întreabă dacă ne întâlnim cu tine joi, deși e trecut deja în agendă! Nu știu de ce, dar vorbește despre tine tot timpul! Nu-i așa, dragul meu? a spus el, zâmbind superior.

După cum vă puteți imagina, aceste informaţii m-au surprins foarte tare. Julian, care rămânea atât de imperturbabil în fiecare săptămână, nu dăduse nici cel mai mic semn că ar fi fost atât de devotat față de terapie și cu atât mai puțin față de mine. Totul la el mă făcea să cred că vine din obligație, nu din entuziasm. Mi-am pus întrebări și despre modul în care Kristof îl expusese acum pe Julian. Era destul de crud și m-a făcut să mă întreb ce sentiment încerca el acum să „scoată“ din sine și să-l proiecteze „în“ Julian. Rușine? Neajutorare? Un sentiment de umilire?

Am spus:

— Poate că amândoi vă simțiți puțin rușinaţi că aţi venit cu două zile mai devreme? Poate vi se pare umilitor să faceți o astfel de greșeală? Poate vă face să simțiți că vă dezvăluie atașamentul față de mine și față de venirea aici, arătându-vă destul de vulnerabili?

Amândoi m-au privit cu sobrietate, au încuviinţat și încet-încet au început să vorbească despre cât de importante erau ședințele și cum le așteptau cu nerăbdare.

— Nu am mai fi împreună dacă nu am veni la tine, a spus Julian, înainte de a adăuga, foarte neobișnuit pentru el: Kristof m-ar fi părăsit până acum.

A urmat o tăcere care s-a prelungit între ei și Kristof, care părea derutat și cârcotaș, a răspuns:

— Nu știu de ce crezi că eu aș fi plecat… e mult, mult mai probabil ca tu să fi

ieşit primul din relaţie.

Eram interesată de această nouă evoluţie şi de cum era clar acum că îşi împărtăşeau teama că celălalt va încheia relaţia. Kristof îşi exprimase această îngrijorare şi înainte, dar Julian n-o mai făcuse niciodată. Oare ceva era pe cale să se schimbe?

Au trecut câteva săptămâni şi la fiecare şedinţă păreau să devină mai deschişi. Dacă înainte părea că ne învârtim mereu în jurul aceloraşi subiecte, noi direcţii de discuţie începeau să se deschidă. Cu ceva vreme înainte de vacanţa de Paşte, am început şedinţa reamintindu-le că urma să fiu plecată două săptămâni. Amândoi au încuviinţat în tăcere, după care Julian, cu gest tacticos, şi-a atins telefonul şi a spus:

— Da, e trecut în agendă.

Apoi niciunul nu a mai zis nimic un timp destul de lung.

Am spus:

— Poate vi se pare supărător să întrerupem şedinţele acum…

Kristof mi-a ignorat comentariul şi, adresându-i-se lui Julian, a spus:

— Cred că trebuie să vorbim cu Susanna despre ce ai spus sâmbătă.

Julian s-a foit stânjenit şi s-a uitat urât la Kristof.

— Nu ai decât, a răspuns el.

Auzind asta, Kristof a început să povestească discuţia pe care o avuseseră. Vorbiseră serios în weekend să se despartă deoarece Julian se hotărâse să nu meargă mai departe cu planurile de a avea copii. Niciodată. Nu voia ca lucrurile să se schimbe între ei; Kristof, credea el, nu va reuşi să se descurce cu un copil şi nu suporta să treacă prin întregul proces de a încerca să găsească o mamă-surogat sau de a încerca să adopte un copil. Nu avea de gând să facă asta. Nu acum. Şi, de fapt, niciodată. După o pauză, Kristof a încheiat spunând:

— Dacă nu e de acord să avem copii, i-am spus că nu putem continua. Pur şi simplu nu ne dorim aceleaşi lucruri şi nu avem niciun viitor împreună.

Un sentiment apăsător de eşec s-a aşternut în cameră. Julian stătea cu spatele drept, uitându-se în depărtare, evitându-mi privirea, iar Kristof, cu braţele încrucişate şi umerii prăbuşiţi, se uita când la mine, când la partenerul lui.

Restul şedinţei, am încercat să-i fac să fie mai conştienţi de tristeţea lor. Am vorbit despre cât de disperată li se părea această situaţie şi am încercat să analizez sentimentele lor legate de conflictele aparent insurmontabile, dar nu au reacţionat, ci au rămas în bulele lor de furie. M-am simţit alarmată. Urmau să se despartă în acest mod abrupt? Dintr-odată, relaţia lor, care până atunci păruse destul de trainică, acum părea foarte precară.

Această nesiguranţă însoţeşte adesea schimbarea. În timp ce unele cupluri progresează constant, iar altele deloc, există adesea un fel de pericol în procesul schimbărilor decisive. Acest pericol poate duce la despărţire sau chiar la depresie; împărtăşirea unor lucruri şi intrarea în contact cu sentimente care au fost mult timp refulate pot fi periculoase, cerând din partea terapeutului să-l „susţină“ pe pacient cu grijă în această perioadă de instabilitate şi transformare. Kristof şi Julian erau pe cale să se despartă sau să progreseze?

Am rostit câteva consideraţii generale despre cum unul dintre cele mai periculoase lucruri pe care le pot face cuplurile este să ameninţe să încheie relaţia şi am explicat cum aceste ameninţări amplifică anxietăţile de abandon şi subminează siguranţa şi încrederea. M-am întrebat dacă erau într-adevăr conştienţi de cât de important era acest pas şi am sugerat că am putea vorbi mai mult despre asta la şedinţa următoare, înainte ca ei să ia o hotărâre. Amândoi au fost de acord.

Trei zile mai târziu am primit un mesaj de la Julian, informându-mă că Kristof se mutase şi rugându-mă să programăm o şedinţă cât mai repede. Părea un progres atât de semnificativ ca Julian să facă o astfel de cerere, încât am fost de acord să-l văd a doua zi. Când a intrat în cabinet, m-am mirat cât de şocat arăta. S-a aşezat pe canapea, cu spatele foarte drept, cu ochii larg deschişi şi sticloşi şi a povestit robotic evenimentele care duseseră la plecarea lui Kristof.

— Kristof e la Francine, sora lui, ştii…, s-a poticnit el şi apoi am rămas amândoi în tăcere.

În cele din urmă, l-am rugat să-mi spună mai multe despre ce se întâmplase după ultima ședință, iar el mi-a explicat detaliat cum Kristof se înfuriase pe el și spusese că și-a dat seama că își pierdea timpul. Julian a ridicat din umeri și a așteptat să pun mai multe întrebări. Părea impasibil, ca de obicei, deși până la urmă tocmai își pierduse partenerul.

— Ești foarte sigur că nu vrei să aveți copii? l-am întrebat.

Ca de obicei, o întrebare din partea mea l-a făcut să se foiască.

— Nu știu. Nu neapărat, doar că simt că nu e ceva fezabil. De fapt, cred că șansele sunt cam mici. Nu cred că putem merge până la capăt. Și, ca să fiu sincer, nu cred că Kristof se poate descurca. Pur și simplu nu cred că suntem în acel punct al relației în care să putem face așa ceva. Cum putem vorbi despre despărțire și a avea copii în același timp? Mi se pare ridicol.

Mi-a trecut prin minte, în timp ce își căuta cuvintele, că aceste sentimente confuze ar putea fi legate de faptul că sunt un cuplu gay și m-am întrebat dacă puteam găsi o cale să analizez acest aspect împreună cu el.

— Mă întreb, Julian, dacă crezi că tu și Kristof ați fi niște părinți buni? am întrebat timid.

— Ca să fiu sincer, nu sunt sigur, a răspuns Julian.

— De ce?

— Sunt multe motive. Nu sunt sigur că suntem… făcuți pentru asta?

— Făcuți pentru asta? Fiindcă sunteți gay?

Julian a ridicat din umeri, părând nesigur de cum să răspundă.

— Poate.

— Poate o parte din tine nu crede că un cuplu gay ar trebui să întemeieze o familie? Crezi că partenerii gay nu pot fi părinți buni?

— Părinții mei cu siguranță nu ar crede așa ceva, a răspuns Julian, dintr-odată animat. Ar fi… îngroziți.

Julian a început apoi să vorbească despre familia lui şi cât de tare ar dezaproba asta. Le era greu să-i privească pe el şi pe Kristof în ochi şi nici nu îşi putea imagina ce ar face dacă ar avea un copil.

— Kristof pur şi simplu nu pare să-mi înţeleagă familia. Surorile şi mama lui sunt atât de diferite de ale mele, ele nu sunt…

— Homofobe? am completat eu.

— Da, asta era ideea, a spus Julian cu o voce inexpresivă. Kristof nu înţelege că lucrurile sunt complicate; el doar vrea ce vrea şi se supără foarte tare când nu îi pot îndeplini dorinţa.

— Descrii cât de furios şi de supărat este Kristof, dar observ că tu pari aproape impasibil, ce zici? am comentat.

M-a privit lung şi intens de parcă, asemenea unui copil, încerca să câştige un concurs de tipul cine clipeşte primul. La care, am continuat:

— Mă întreb ce s-a întâmplat cu sentimentele tale, Julian? Pari să nu simţi deloc mânie sau tristeţe, în ciuda plecării lui Kristof.

În acel moment, a părut că se dă bătut. Şi-a plecat capul şi a început să plângă. Am simţit un val de compasiune — un sentiment pe care Julian îl trezea rar în mine — şi i-am vorbit despre cât de greu i se părea să-şi dea voie să sufere. Brusc, s-a oprit din plâns şi a spus cu amărăciune şi furie:

— Ce rost are să plâng? Nu-l va aduce înapoi.

— Ar putea, am spus. Kristof, să ştii, ar fi şocat să te vadă atât de supărat; nu cred că i-ai arătat vreodată astfel de sentimente, cum nici mie nu mi-ai arătat.

A încuviinţat şi a început să vorbească despre cum într-adevăr ţinea enorm la Kristof, dar ura să se simtă aşa. Se simţea de parcă Kristof îl prinsese într-o capcană şi încerca tot timpul să-l strângă şi mai tare.

— Mă întreb care crezi tu că e capcana? am spus. Poate, dacă recunoşti că îl vrei şi îţi doreşti o viaţă alături de el, ţi-e teamă că te va părăsi. Dar dacă îţi poţi spune că nu-ţi pasă cu adevărat de el, poţi păstra iluzia că nu vei fi rănit? Mă întreb, Julian, ce ţi s-a întâmplat în copilărie de ţi-a devenit atât de greu să arăţi

că ai nevoie de oameni?

Am aşteptat şi l-am privit pe Julian, sperând că acum se va deschide mai mult în privinţa copilăriei lui. Îmi spusese atât de puţine şi doar amănunte nesemnificative, încât nu aveam o imagine prea clară despre familia lui. Dacă lucrurile urmau să se schimbe între el şi Kristof, ceva trebuia să fie deblocat. Era nevoie să ajungem să înţelegem mai bine de ce îi era teamă să-şi arate sentimentele şi de ce îi venea aşa de greu să se conecteze cu nevoile lui.

Julian a părut că reflectează.

— Ştii că am fost trimis la o şcoală cu internat de la şapte ani?

— De la şapte ani? Nu, nu ştiam că erai aşa de mic când ai plecat. Am crezut că ai început când erai mai mare. Ai vreo idee de ce te-au trimis la internat aşa de devreme?

A clătinat din cap.

— Nu îmi aduc aminte, dar mama, ştii, nu era foarte afectuoasă. Întotdeauna spune că eram foarte lipicios. Cred că nu suporta asta.

Am observat că a folosit cuvântul „asta“, dar m-am întrebat dacă nu cumva voia să spună „pe mine“.

Julian mi-a spus că îşi aduce aminte cum mama lui îi promitea tot timpul că o să urce la etaj, la dormitorul său, ca să-l sărute de noapte bună, dacă se va pregăti singur de culcare. Stătea pe hol aşteptând şi aşteptând şi apoi, uneori, când nu mai putea să aştepte, cobora la parter să o vadă şi atunci tatăl lui râdea de el, îl ducea înapoi sus şi îi cârpea câte o palmă fiindcă se dăduse jos din pat.

Mi l-am imaginat ca băieţel, dorindu-şi iubirea mamei atât de mult. Am simţit că îmi dau lacrimile. Cum putuseră părinţii lui să-l neglijeze cu atâta cruzime? Cum putuse tatăl lui să râdă de el fiindcă îşi dorea atenţie? Dar, deşi eu eram foarte mişcată, Julian povestise totul pe un ton distant, de parcă era vorba de altcineva.

— Julian, se pare că nu poţi rezona cu acel băieţel pe care îl descrii. E de parcă ai pierdut legătura cu o parte din tine, de parcă eşti îngheţat. Cred că eviţi să simţi lucruri — eviţi să simţi că îl vrei, îl doreşti şi ai nevoie de Kristof; ţi se pare că a simţi e pur şi simplu prea periculos. Să ai sentimente puternice, de

iubire pentru el, asta este cumva… ruşinos.

A vorbit apoi despre câteva umilinţe din copilărie, dar poate cea mai revelatoare a fost că, ori de câte ori tatăl lui îl lovea — ceea ce se întâmpla des —, făcea pe el, iar tatăl lui se înfuria şi mai tare, spunându-i că este jalnic şi dezgustător.

Pe măsură ce şedinţa a continuat, Julian a început să facă legătura între incapacitatea lui de a-şi declara sentimentele pentru Kristof şi aceste experienţe din copilărie. A spus că un lucru pe care îl ştia clar era că niciodată nu voia să depindă de nimeni.

Odată ce Julian a plecat, am scris un e-mail adresat amândurora, spunând că îmi pare rău că situaţia a devenit atât de dificilă, informându-l pe Kristof că îl văzusem pe Julian singur şi încurajându-i să vină joi. Mă simţeam prost că nu reuşisem să îi ajut să gestioneze această criză, dar era posibil ca Julian şi Kristof, care fuseseră blocaţi în acelaşi punct aşa de mult timp, să înceapă acum un proces de mari schimbări. Dacă aceste schimbări urmau să facă relaţia mai puternică sau s-o distrugă era un lucru pentru care trebuia să aşteptăm şi să vedem.

Restul săptămânii a fost aglomerat. Aveam de scris o recenzie de carte şi aveam o serie de întâlniri pe lângă programul meu obişnuit. M-am gândit la Julian şi Kristof din când în când, dar când a sosit joi seara, încă nu era sigur că vor veni. La 18:30 am simţit deodată o uriaşă dezamăgire. Munca noastră urma să se încheie aşa? M-am simţit abandonată şi derutată. Oare acest cuplu care arătase un ataşament atât de puternic va încerca să-şi rezolve problemele?

Pe măsură ce minutele treceau încet, am început să-mi pierd speranţa. M-am uitat la telefon — niciun mesaj. M-am gândit să scriu un e-mail şi tocmai scrisesem Dragă Julian şi Kristof, când s-a auzit soneria.

Pentru prima oară de când începuseră tratamentul, Julian, palid, dar energic, a intrat primul în cabinet. Lui Kristof, în urma lui, îi lipsea verva obişnuită, târându-şi picioarele cam fără tragere de inimă, cu ochii plecaţi de parcă intra în biroul directorului de şcoală. În mod atipic, Julian a început, cerându-şi scuze că au întârziat şi trecând apoi în revistă ultimele evenimente.

— Ei bine, am făcut ce mi-ai spus. Ne-am întâlnit seara trecută şi i-am spus lui Kristof cât de mult ţin la el şi cât de mult îmi doresc ca lucrurile să funcţioneze, exact cum ai zis.

Era imposibil să nu observ cum Julian nu reușise să-și recunoască propria dorință de a-l recâștiga pe Kristof, formulând-o într-un mod care sugera că, precum un băiețel cuminte, îmi ascultase pur și simplu ordinele. După ce și-a încheiat discursul concis, Julian a rămas tăcut, așteptând, ca de obicei, ca altcineva să preia controlul.

Kristof era impasibil și ceva în prezența lui părea morocănos, așa că am comentat că nu părea prea doritor să fie în cabinetul meu. A reacționat, recunoscând că singurul motiv pentru care venise era că știa cât încercasem să îi ajut și că nu voia să mă dezamăgească.

Atmosfera părea lipsită de orice speranță și am simțit cum mă cufund în propriile gânduri în timp ce am rămas toți într-o tăcere posomorâtă. După un timp, mi-am ridicat privirea și am văzut expresia abătută de pe fața lui Julian; avea picături de transpirație pe frunte și se uita neliniștit la Kristof care privea fix în podea, inexpresiv. I-am prins privirea, dar în loc să reacționeze față de mine, Julian s-a întors către Kristof.

— Te rog, vino acasă, Kristof. De ce trebuie să pleci? Susanna nu crede că trebuie să pleci.

Kristof a rămas neimpresionat și a vorbit foarte sarcastic:

— Ei bine, am o listă întreagă de motive. O să ne despărțim fiindcă nu vrei copii. Nu vrei sex. Nu vrei să te muți. Nu vrei să mergi în vacanță și niciodată nu vrei să vorbești despre nimic!

Lui Julian au început să-i dea lacrimile.

— Pari atât de sigur de asta, Kristof, am observat eu. Și totuși, cred că Julian încerca să îți spună ceva diferit.

Julian m-a întrerupt.

— Nu e vorba că nu vreau acele lucruri. Nu e vorba că nu te iubesc. Te iubesc. Problema e că nu știu dacă putem gestiona întregul proces… dacă îl putem duce până la capăt… și dacă nu vei ajunge oricum să mă părăsești.

Kristof a ridicat din umeri nepăsător.

— Nu sunt sigur că nu vei pleca, a repetat Julian. Dacă nu iese bine? Un bebeluș e tare solicitant! Nu știu dacă avem atât de multă, știi… energie.

— Ce zici tu acolo? Eu am energia necesară. Sunt întotdeauna darnic și uite cât de răbdător am fost cu tine. Uite cât timp m-am descurcat cu tine și cu toate ezitările tale.

— Dar tocmai am spus cât de mult te iubesc.

— Pentru că așa ți-a spus Susanna.

— Nu. Chiar simt asta. Pur și simplu mă sperie că nu știu dacă ne vom descurca cu un copil. Este o responsabilitate uriașă. Iar din punct de vedere financiar, totul va fi în sarcina mea. Și mă sperie că s-ar putea să nu fiu în stare să am grijă de un copil așa cum vrei tu. (A făcut o pauză.) Și că poate tu nu vei putea să te descurci cu nevoile copilului.

L-am întrebat pe Julian dacă această lipsă de încredere ar putea fi legată de sentimentele pe care le avusese ca băiețel, când mama lui nu-i suporta nevoia de apropiere. Poate că asta stătea la baza îngrijorării lui, că s-ar putea ca Kristof să nu suporte dependența unui copil…

A urmat o tăcere. Nu credeam că Julian înțelesese ce am spus, dar m-am gândit că Kristof auzise. Julian a întins mâna către Kristof într-un simplu gest de speranță. Am privit-o, rămasă întinsă în aer, cu rugămintea ei nerostită ca Kristof să răspundă. Nu a făcut-o. Julian și-a retras încet mâna și a început să plângă, dar Kristof tot nu s-a mișcat.

— Asta chiar e o schimbare, Kristof, nu-i așa? am spus eu. Toate dorințele și nevoile care erau în tine sunt acum prezente în Julian și totuși, cumva, nu-i poți răspunde. Mă întreb de ce ți se pare atât de dificil să o faci? Asta ai cerut — ca Julian să-ți arate cât de mult te iubește și te vrea.

Am așteptat ca Kristof să spună ceva, dar el rămânea tăcut, așa că am continuat.

— Mă face să mă gândesc la momentul când mi-ai povestit despre cum v-a abandonat tatăl tău. Ai spus că mama ta s-a sprijinit pe tine pentru alinare și că ți se părea că nevoile ei le anulau pe ale tale. Poate e greu să-ți imaginezi o relație în care doi oameni își pot răspunde unul altuia, în care amândoi ați putea uneori să tânjiți după afecțiune și să fiți vulnerabili, ce zici?

Kristof a părut interesat și a încuviințat.

— Așa că poate, deși ți s-a părut ceva groaznic că Julian era atât de retras înainte, în același timp acest lucru te-a protejat: n-a trebuit să simți povara nevoii lui, așa cum ai simțit-o în schimb în relația cu mama ta.

Spre surprinderea mea, Kristof nu a răspuns, dar Julian a spus:

— Am știut întotdeauna că lui Kristof i se pare dificil să accepte lucrurile pe care mi le doresc.

— E o tâmpenie! a explodat Kristof. Întotdeauna ți-am fost alături.

Julian l-a privit, dar Kristof și-a întors privirea.

— Îți aduci aminte când am fost concediat și eram o epavă?

— Da. Desigur. Eu te-am sprijinit.

— De fapt, Kristof, ai fost dur. Foarte dur. Spunându-mi să-mi revin și „să fiu bărbat“. Probabil că atunci am renunțat la ideea că ai putea vreodată să ții cu adevărat la mine.

— Ce prostie! Deci spui că e vina mea că nu vrei copii și că nu-ți poți asuma niciun angajament?

— Nu cred că asta spune Julian, Kristof. Cred că a încercat să analizeze și să conștientizeze sursa propriilor probleme, dar spune că și tu joci aici un rol. E dificil pentru amândoi să recunoașteți cu adevărat că aceasta este o problemă comună. Acel moment de dezamăgire, când ai fost concediat, Julian, și ai simțit că Kristof nu-ți putea răspunde, acel moment a fost, poate, cel în care ai renunțat la ceea ce era ultima speranță că la un moment dat cineva va veni atunci când vei avea nevoie și-l vei chema. Așa mi se pare.

— Da, a fost de acord Julian, am renunțat să mai am așteptări ca să nu fiu din nou dezamăgit și apoi am simțit: „De ce ar trebui să spun «da» când tu voiai anumite lucruri de la mine?“

Kristof și-a ridicat privirea și s-a uitat la Julian și am simțit că se întâmpla ceva care îmi dădea motive să fiu optimistă. Știam că era sfârșitul ședinței, dar am

simţit nevoia urgentă de a spune ceva care să-i susţină până săptămâna următoare.

— Niciunul dintre voi nu va putea să îndeplinească în totalitate dorinţele celuilalt, dar o relaţie există atâta timp cât încercăm s-o ţinem vie. Unele dintre aceste încercări de a vă conecta şi de a răspunde unul altuia vor funcţiona, iar altele nu, dar tenacitatea de a continua, de a întreba şi de a rezona este cea care face o relaţie să crească, în loc să se ofilească şi să moară.

Nu ştiam ce se va întâmpla mai departe, niciodată nu ştiu cum vor evolua lucrurile. Va găsi acel cuplu o cale de rezolvare sau va traversa acea graniţă misterioasă dincolo de care nu mai e decât despărţirea? Oricât de mult am lucrat, oricâte ore am petrecut în cabinet, este întotdeauna imposibil să ştiu dacă partenerii unui cuplu, în momentul atingerii punctului maxim al conflictelor, îşi vor continua călătoria împreună sau o vor apuca pe drumuri diferite.

Dar, deşi situaţia a rămas indecisă timp de multe săptămâni, Julian şi Kristof păreau să reziste. Încet-încet, o schimbare profundă a apărut în balanţa dintre a da şi a lua. Julian a început să-şi recunoască propriile nevoi şi dorinţe; părea că nu le mai proiectează pe toate asupra lui Kristof care, deşi se lupta cu asta, devenea şi el din ce în ce mai puţin temător că Julian va claca şi se va lăsa doar pe umărul său, aşa cum făcuse mama lui când era copil. Era o schimbare uriaşă în dinamica lor, o trecere de la identificarea proiectivă la o situaţie în care fiecare era mai degrabă el însuşi în cadrul relaţiei. Numim acest tip de evoluţie „retragerea proiecţiilor“: partenerii reintegrează ce au proiectat în alţii şi îşi „asumă“ sentimente care anterior au fost negate şi împinse spre partener. Odată ce cuplurile încep să facă acest tip de schimbare, pot descoperi un nou mod de a fi împreună: în cazul lui Julian şi Kristof, asta le-a permis să se arate mai vulnerabili, ducând la o apropiere care până atunci fusese evitată.

Dar această schimbare a făcut vizibilă o altă zonă de dificultate care, până atunci, fusese precum un râu subteran cu cascade — ascuns, dar extrem de puternic. În mod dureros, dar împreună, am ajuns la concluzia că niciunul dintre ei nu avea convingerea că ei ar putea face lucrurile să meargă mai departe. Credeau că faptul că erau gay îi împiedica să aibă o relaţie iubitoare, pe termen lung. Era ca şi cum homofobia şi stereotipurile de care se loviseră din partea celor din jur erau şi în interiorul lor, otrăvindu-le şi sabotându-le încrederea că puteau crea ceva bun şi durabil împreună. Aducând acest aspect la lumină, teama lor a devenit mai puţin puternică şi, deşi au hotărât să nu discute problema spinoasă a

copiilor timp de 12 luni, până ne-am văzut pentru ultima oară, ei începuseră deja procesul de adopție.

---

[4] Wilfred Bion, „Notes on Memory and Desire“, publicat pentru prima oară în The Psychoanalytic Forum, vol. 2, nr. 3 (1967).

Soarta conspiră și Rapunzel își coboară pletele

Era ianuarie şi se apropia ziua de naştere a soţului meu. Nu aveam nicio idee de cadou, iar el nu îmi oferea nicio sugestie. Am observat că îşi pusese pe birou o carte poştală pe care o cumpărase, reprezentând o litografie văzută la o mică expoziţie lângă King's Cross. Din moment ce era clar că o admira, am hotărât să cercetez dacă pot cumpăra originalul. Gravura era a unei femei încovoiate şi împovărate, ducând pe lângă ea un cal de-a lungul unui canal într-o zi de iarnă. Era evocatoare în mod deosebit fiindcă soţul meu scrisese o carte, The Water Road, despre o călătorie pe canalele Angliei. Întâmplător, recent începuse să înveţe cum să facă litografii şi această imagine alb-negru îmi amintea de unele dintre lucrările lui.

Mi-a luat ceva timp să găsesc datele de contact ale artistului, Chris Slaney, dar când am reuşit, am început o corespondenţă pe e-mail privind o posibilă achiziţie. I-am spus lui Chris de ce credeam că soţului meu i-ar plăcea, iar el m-a întrebat care e numele lui. Când i l-am spus, mi-a scris imediat, informându-mă entuziasmat că citise The Water Road cu un an în urmă şi cartea îl inspirase să creeze gravura. Am fost uimită şi încântată, fiindcă ştiam că soţului meu îi va plăcea această poveste şi va face darul chiar mai plin de semnificaţii. M-a făcut să mă gândesc la acea zonă gri între pura coincidenţă şi conexiunile inconştiente mai profunde.

A doua zi, am primit o întrebare de la un potenţial pacient pe nume Jackson. Îl puteam vedea urgent? Era disperat deoarece soţia îl părăsise şi viaţa i se părea foarte întunecată. E-mailul lui spunea că numele meu îi fusese dat de dl X, care mă recomandase. Am recunoscut imediat numele fiindcă dl X era o bine-cunoscută personalitate TV. În mod ciudat, nu îl întâlnisem niciodată şi nici nu îmi aminteam să fi cunoscut pe cineva care să fie avut legătură cu dl X.

Jackson era foarte înalt — de fapt, atât de înalt, încât fusese nevoit să-şi plece capul când a intrat pe uşa cabinetului meu din strada Queen Anne. Era slab scândură, cu o faţă osoasă, aristocratică, ce era deschisă şi interesantă. Mi-a plăcut imediat, iar povestea lui mi-a atras rapid simpatia. Mi-a spus că îşi cunoştea soţia, Carla, de aproape 20 de ani. Se întâlniseră la universitate şi se căsătoriseră la puţin timp după absolvire. Simţiseră că erau potriviţi şi se

făcuseră foarte fericiți unul pe altul, deși nu aveau copii. Carla, mi-a zis el, simțise că viața lor împreună era foarte mulțumitoare și le aducea satisfacții. Jackson îi respectase alegerea de a nu avea copii, dar acum, la 41 de ani, dintr-odată rămăsese însărcinată cu alt bărbat și îl părăsise. Cum era de așteptat, Jackson se simțea șocat și nedumerit de aceste evenimente.

Povestea lui Jackson nu era cu totul neobișnuită. De-a lungul anilor, am văzut mai mulți pacienți care au fost devastați de descoperiri și evenimente care par să vină din senin. Am avut, de pildă, o pacientă al cărei soț a dispărut dintr-odată, abandonând-o pe ea și pe cei doi copii adolescenți (a fost găsit după mult timp, trăind cu tânăra lui iubită în Thailanda). La fel, am avut un caz extrem de trist al unei femei al cărei soț, fără niciun avertisment, s-a sinucis prin înec. Jackson, precum aceste două paciente, nu avusese nici cea mai vagă bănuială despre ce se întâmpla și am văzut că era absolut derutat și retrăia disperat scene din trecut, încercând să descopere indiciile pe care credea că nu reușise să le vadă în cazul Carlei.

La scurt timp după ce Jackson a venit să mă vadă, un coleg m-a întrebat dacă m-aș putea ocupa de o clientă de-ale sale. Avusese în terapie un cuplu care acum se despărțise și voia ca eu să mă ocup în continuare de femeie, care era foarte supărată din cauza încheierii relației. Numele ei era Grace și am aranjat s-o întâlnesc săptămâna următoare.

Când a venit Grace, am fost imediat uimită de frumusețea ei diafană. Mi-a apărut la ușă ca o ilustrație dintr-o carte de basme. Părul ei era blond ca mierea și ridicat neglijent, astfel că bucle bogate îi încadrau chipul și i se revărsau pe umeri, precum lui Rapunzel. Fusese căsătorită doar opt luni și totuși visurile ei erau deja spulberate. Soțul ei, Dylan, o părăsise, spunând că făcuse o greșeală imensă căsătorindu-se cu ea.

— Pretinde că încă mă iubește, dar vrea să fie cu un bărbat. Spune că îi pare rău, dar aparent acum e gay. Acum nouă luni nu știa? Iar acum știe? Și „îi pare rău“?!

Și-a făcut multe reproșuri în cadrul ședinței, așa cum procedase și Jackson.

— Cum oare de nu mi-am dat seama? Nimeni altcineva nu e surprins. Prietenii mei spun că au știut întotdeauna — era atât de evident că e gay. Am avut ochii închiși? De ce nu am văzut ce vedeau toți ceilalți?

Am simțit multă căldură pentru Grace; părea atât de tristă și de pierdută. Avea 34

de ani şi se temea că nu va mai întâlni pe altcineva sau că nu va mai avea copii. Simţea că aproape sigur Dylan îi răpise şansa de a avea copii. Am discutat timp de o oră şi apoi Grace a plecat, convenind să vină şi săptămâna următoare la aceeaşi oră. Apoi s-a auzit soneria pentru următoarea mea şedinţă.

Jackson a urcat grăbit treptele şi când a intrat, am fost surprinsă de asemănările dintre poveştile lor. Ambii fuseseră părăsiţi şi niciunul nu avusese nici cea mai mică bănuială. Amândoi nu doar că îşi jeleau căsnicia, dar se simţeau umiliţi şi preocupaţi de posibila pierdere a şansei de a deveni părinţi. Părea foarte ciudat. O altă coincidenţă.

Jackson şi Grace şi-au intrat în ritm cu terapia. În fiecare săptămână, Grace ieşea din cabinet, iar Jackson intra după zece minute. Timp de aproape două ore le ascultam experienţele şi sentimentele şi eram mereu surprinsă de cât de profund rezonau poveştile lor în cele două şedinţe. Am început să mă întreb dacă s-ar plăcea şi dacă ar găsi consolare unul în compania celuilalt. Am fantazat cu nonşalanţă că ei s-ar putea ciocni pe scări şi cumva, ca în filme, s-ar putea conecta. Poate că şi-ar putea oferi copiii pe care amândoi şi-i doreau, cine ştie?

Peste câteva luni, primăvara revenise în Londra. Pomii aveau acea nuanţă încântătoare de verde crud şi, mergând spre strada Queen Anne, aerul mirosea a anotimp nou. Pe la ora zece, s-a auzit soneria şi Grace a sosit, cu părul lăsat liber, încadrându-i faţa. Pielea îi părea cumva mai caldă, iar Grace avea, şi ea, un aer primăvăratic.

— Am tot vrut să îţi spun ceva. (A făcut o pauză.) Am întâlnit pe cineva. S-a întâmplat în februarie. Nu ştiu de ce nu ţi-am spus mai devreme. Ca să fiu sinceră, cred că m-am simţit puţin stânjenită. (A făcut din nou o pauză.) De fapt, nu am spus nimănui.

Gândurile îmi erau la viteză maximă. Era vorba de Jackson? Oare cu Jackson se vedea? Eram atât de prinsă în lanţul coincidenţelor, încât pentru o clipă imaginaţia mea a scăpat de sub control. Dar apoi realitatea a pătruns în cugetările mele şi mi-am adus aminte că săptămâna anterioară Jackson se plânsese de dificultatea de a întâlni pe cineva nou, spunând că încă nu se simţea atras de nimeni şi nu se putea abţine să nu îşi imagineze cum Carla se va întoarce la el.

— Mă întreb de ce ţi se pare stânjenitor, Grace? am întrebat.

— Ei bine, e un pic faimos; probabil ai auzit de el. Și este căsătorit. Așa că…, și s-a întrerupt.

Am aşteptat, fără să spun nimic.

După un timp, a început să vorbească, explicând că noul ei iubit avea doi copii mici. Am ascultat puţin sceptică atunci când mi-a spus cât de rău pretindea el că se simte pentru că a atras-o în această situaţie complicată. Aparent, era foarte conştient că ea încă îşi revenea după căsnicia cu Dylan.

— Ca să fiu într-adevăr sinceră, nu sunt sigură ce simt despre toate astea. Nu sunt sigură nici măcar că îl plac cu adevărat. Desigur, mă flatează atenţia pe care mi-o acordă, dar îmi pare cumva rău pentru soţia lui… şi pentru copii.

— Dar relația asta îți dă și niște fiori, nu? am întrebat eu, iar ea a încuviințat.

Un pic îmbujorată și pe un ton ușor amuzat, a vorbit despre cum el părea complet paranoic. Îi era foarte teamă că fuseseră văzuți și că tabloidele vor afla că are o aventură. Săptămâna anterioară, venise să o vadă în apartamentul ei de la etajul trei și insistase, deși era ziua în amiaza mare, să tragă jaluzelele, în caz că s-ar fi uitat cineva cu un teleobiectiv. M-am întrebat cu voce tare dacă nu cumva faptul că el era așa de misterios de fapt îi convenea în acel moment, dar a protestat că nu era ce își dorea și că știa că e greșit.

Am început să mă gândesc că era destul de interesant faptul că găsise, din nou, un bărbat care nu i se putea dedica cu adevărat și care nu era cinstit. Era și ceva legat de secrete care părea să facă legătura între experiențele ei actuale și cele trecute. Mai întâi a fost Dylan, care nu-i dezvăluise confuzia pe care o simţea privind sexualitatea lui, iar acum era cineva căsătorit care, prin urmare, era nevoit să mențină relația lor secretă. Mă gândeam cum să încep să analizez asta cu ea, când a chicotit.

— Vrei să știi despre cine e vorba? Să-ți spun?

Am rămas tăcută, sigur că eram curioasă, dar de ce mă tortura așa? m-am întrebat.

— E dl X, a spus ea.

După această dezvăluire, nu prea am mai vorbit restul şedinţei. Dl X! Acelaşi

domn X care mă recomandase lui Jackson. M-am simţit derutată şi puţin alarmată. În munca mea, confidenţialitatea şi limitele clare sunt absolut esenţiale pentru a-mi proteja pacienţii, iar acum părea că era ceva care încălca acele limite. Era ca şi cum dl X intrase cumva direct în cabinet. Dintr-odată, era ca şi cum eu aveam un secret. M-am gândit la asta după ce Grace a plecat. Eram şocată de uriaşa coincidenţă că Grace şi Jackson, ale căror şedinţe de terapie cu mine erau separate de doar zece minute, erau dintr-odată conectaţi şi prin el. Şi deoarece asta era o altă coincidenţă dintr-un întreg şir, m-am simţit puţin speriată.

Atât Freud, cât şi Jung, acei extraordinari părinţi ai psihanalizei, au fost foarte curioşi în privinţa coincidenţelor şi au cugetat asupra legăturilor lor cu paranormalul. Freud, în ciuda educaţiei lui profund religioase, nu a ajuns niciodată la o concluzie finală, dacă există sau nu o lume spirituală şi, temându-se că ar submina bazele ştiinţifice ale psihanalizei, a evitat în mare măsură întregul subiect. Jung, pe de altă parte, a dezvoltat un cadru teoretic care a încorporat elemente mistice, mergând dincolo de ce poate fi cunoscut şi demonstrat. A numit acest fenomen al coincidenţei prin termenul „sincronicitate“ şi l-a descris ca pe o conexiune în mare parte misterioasă între psihicul personal şi lumea materială, pe baza faptului că ambele sunt forme de energie.

Personal, înclin spre abordarea mai raţionalistă a lui Freud şi consider cuvintele lui Helene Deutsch — una dintre primele psihanaliste — ca fiind foarte pertinente: „Puterile oculte trebuie să fie căutate în profunzimea vieţii psihice, iar psihanaliza este menită să clarifice această problemă în acelaşi mod în care a lămurit anterior alte evenimente «misterioase» din psihicul uman“.[5]

De exemplu, o pacientă a venit la mine spunând că, din cauza viselor ei, se temea că este un demon. Visa despre corpuri îngropate, despre cum dinţii ei i se transformă în colţi şi despre monştri extratereştri care îi ies din piept. Era înfricoşător pentru ea şi uneori visele erau atât de credibile şi de vii că totul devenea înfricoşător şi pentru mine. Dar analiza atentă a acestor vise a arătat că sunt închipuiri infantile care veneau dintr-o furie din copilărie profund refulată. În cele din urmă, am înţeles că problema nu era furia, ci mai degrabă modul în care situaţia ei familială o obligase, când era foarte mică, să-şi refuleze această furie, făcând-o să se simtă vinovată şi anormală pentru că se simţea atât de furioasă. Acum, singurul mod în care aceste emoţii puteau fi exprimate era prin intermediul viselor.

Până când Grace a revenit săptămâna următoare, mă simțeam mult mai puțin alarmată. Da, era un șir de coincidențe ciudate, dar deşi Londra e un oraş mare, ştiam din experiență că poate fi şi o lume mică, aşa că mi-am concentrat atenția pe semnificația pe care această aventură cu un bărbat căsătorit o avea pentru Grace şi de ce era entuziasmată. În cadrul şedinței mi-a vorbit despre legătura profundă pe care o simțea cu dl X şi cum, deşi relația lor părea condamnată, ea simțea că îl cunoaşte dintotdeauna. A sporovăit despre planurile lor să plece împreună pentru o noapte şi, în timp ce eu ascultam tăcută, starea ei a început să se schimbe de la entuziasm la îngândurare.

— De ce, s-a plâns ea, toți bărbații pe care îi întâlnesc par să fie gay sau căsătoriți?

Am discutat cum această aventură cu dl X reprezenta un pericol considerabil pentru ea, mai ales având în vedere respingerea recentă de către soțul ei, şi m-am întrebat de ce lua acest risc aşa de uşor.

După cum s-a dovedit, aventura cu dl X s-a încheiat destul de repede. El a trebuit să plece cu serviciul în străinătate şi au fost de acord că relația lor nu avea niciun viitor. Dar gândurile mele despre Grace şi partenerii pe care îi alegea au început să meargă mai departe când a început o serie de relații care, toate, s-au încheiat brusc. Începea să se întâlnească cu cineva şi era încântată şi entuziasmată, dar destul de repede relația se rupea: fie ea îl considera pe celălalt ca fiind prea pătimaş, fie era părăsită dintr-odată. A început să îmi povestească şi despre viața ei amoroasă înainte de căsătoria cu Dylan. Între 20 şi 30 de ani evitase să se implice prea serios. Avusese multe aventuri de-o noapte, dar, cumva, fie ea, fie partenerul nu voia să mai continue. Prima ei relație adevărată fusese cu Oscar, un bărbat mai în vârstă, inteligent şi de succes, pe care îl întâlnise la o conferință în Roma. El locuia în Copenhaga, aşa că au început o relație la distanță, care a durat patru ani. Totuşi, în cele din urmă, şi această relație s-a terminat şi, la scurt timp după aceea, a aflat că Oscar se căsătorise şi avea un copil. M-am întrebat dacă ea şi Oscar discutaseră vreodată să se mute împreună şi ea mi-a spus că nu, nu la modul serios. Oscar glumise câteodată că ar trebui să se căsătorească, dar ea nu îl luase niciodată în serios. Vorbea des despre vârsta ei şi despre cum prietenele ei se aşezau la casele lor şi aveau copii. Avea multe întâlniri amoroase, deplângând problemele internetului şi cum toți bărbații cu care se vedea erau nesimțiți sau plictisitori. Pe majoritatea îi respingea imediat, dar uneori se entuziasma cu privire la cineva — şi observam că acest „cineva“ părea întotdeauna puțin nepotrivit sau indisponibil. „Soarta e împotriva mea“, se

plângea ea, „sunt atât de ghinionistă“. Dar nu era vorba de ghinion şi nu era o coincidenţă faptul că îi era greu să aibă o relaţie serioasă.

Desigur, şansa şi coincidenţa au rolul lor în găsirea iubirii, dar din punctul meu de vedere nu sunt nici pe departe cele mai puternice forţe care acţionează. Ideea romantică potrivit căreia tu şi partenerul tău aţi fost meniţi să vă întâlniţi este un concept încântător şi drăguţ, dar, sincer, destul de puţin probabil; la fel, mitul că de Halloween, ajutată de o perie de păr, un măr şi o lumânare, poţi vedea în oglindă imaginea neclară a viitorului soţ n-are, evident, niciun temei. Totuşi, aceste mituri şi superstiţii legate de găsirea iubirii sunt puternice şi durabile în toate culturile. Îmi aduc aminte că, în primii ani ai adolescenţei, când autobuzele aveau conductori cu aparate de compostat pe care le purtau agăţate de gât, mă uitam foarte atent la literele şi cifrele de pe acea bucăţică de hârtie, căutând indicii pentru iubirile viitoare. Cât de mult îmi doream să cunosc destinul meu!

Dar, deşi nu soarta ne alege partenerul, există ceva aproape la fel de misterios care acţionează — inconştientul nostru. Părem atraşi de anumite persoane, ne conectăm, ne înţelegem foarte bine. Pare să ne placă felul în care miros, cum se mişcă, cum râd. Ceva ne atrage şi, chiar dacă persoanele respective pot fi cu adevărat frumoase, drăguţe şi inteligente, acel ceva misterios trece dincolo de aceste trăsături cunoscute şi vizibile.

Există o teorie, derivată din psihanaliză, privind motivele pentru care partenerii unui cuplu se aleg unul pe altul. Este o teorie pe care o consider nu doar convingătoare, ci şi confirmată de propria experienţă clinică. Această teorie sugerează că modul în care suntem îngrijiţi, atinşi, iubiţi şi încurajaţi în copilărie ne modelează psihicul şi viitoarele alegeri. Pe lângă această experienţă directă, suntem martori şi observăm relaţiile intime din jurul nostru. Ne urmărim mamele şi taţii şi vedem cum îşi oferă iubire; absorbim modul în care cei ce ne îngrijesc se poartă unul cu altul, şi aceste influenţe ne structurează cele mai profunde sentimente faţă de intimitate. Învăţăm cât de sigur este să depindem de altă fiinţă umană şi, dacă conchidem că nu este sigur, observăm cu atenţie persoanele iubite şi învăţăm metode de a ne proteja. Toate acestea pot genera probleme, cu care ne confruntăm cu adevărat când creştem şi ne începem propriile poveşti de dragoste.

Putem fi populari la şcoală, ne putem descurca bine la serviciu şi putem fi foarte buni la sport, dar când iubim, problemele care au început în copilărie îşi arată efectele. Suntem atraşi de persoane ale căror experienţe timpurii se îmbină cu ale

noastre sau le sunt complementare. Suntem puternic atraşi de aceste persoane ca şi cum, la un anumit nivel, care nu e accesibil minţilor noastre conştiente, ne recunoaştem unii pe alţii; ne simţim înţeleşi, cunoscuţi. Acum, desigur, oamenii de ştiinţă din domeniul neurologiei şi al ştiinţelor sociale ar scoate în evidenţă motive diferite pentru care ne îndrăgostim. Ar spune că feromonii şi hormonii determină de cine te îndrăgosteşti. Ar face trimitere la biologia evoluţionistă sau ar aduce în discuţie clasa, statutul social sau interesele comune. Şi deşi sunt sigură că toate aceste lucruri sunt factori de influenţă, sunt în acelaşi timp convinsă că o parte semnificativă a îndrăgostirii include lucruri care sunt profund inconştiente.

Tinerii îndrăgostiţi stau în pat descoperindu-şi viețile şi se simt în mod ciudat ca o singură persoană. De la încântarea superficială când afli că vă place aceeaşi culoare, că citiţi aceiaşi autori şi că vă plac aceleaşi seriale până la ascultarea atentă a părerilor acestei persoane noi despre viaţa sa, despre speranţe şi familie — ceva pur şi simplu… rezonează. Desigur, atracţia este influenţată şi de înfăţişare, accent, serviciu, statutul social etc. Dar, alături de aceste calcule, este vorba, la nivelul cel mai profund al minţilor noastre, despre felul în care noi vedem ideea de cuplu şi de dragoste. Grace nu avea ghinion în iubire; nu era nicio coincidenţă că se tot lega de bărbaţi care o dezamăgeau — aceşti bărbaţi reflectau pur şi simplu nesiguranţa ei despre angajamentul faţă de relaţie, propria ambivalenţă profundă când era vorba să lase pe cineva în inima ei.

Într-o dimineaţă a ajuns la cabinet agitată şi am observat imediat cât de palidă arăta.

— Tata vine la Londra. A locuit în Sydney cu noua lui soţie în ultimii opt ani. Nu l-am văzut de când s-a mutat acolo. Vine cu ea… Va fi îngrozitor.

Auzisem foarte puţine despre familia ei, în afară de faptul că părinţii erau divorţaţi. Părea foarte apropiată de mama ei, dar relaţia cu tatăl era distantă şi dificilă.

— E o perioadă lungă în care nu l-ai văzut, am comentat eu.

— M-a invitat să-l vizitez. De mai multe ori. Pur şi simplu nu am vrut niciodată să mă duc. Acum se întoarce fiindcă se pare că sora ei este bolnavă.

— Sora ei? am întrebat. Sora celei de-a doua soţii?

— A treia soție, m-a corectat Grace.

A început apoi să îmi povestească mai multe despre divorțul părinților ei când ea avea 11 ani, iar fratele ei — șapte. A vorbit într-un mod în care părea că nu se mai gândise la toate astea înainte, de parcă fuseseră încuiate în mintea ei de când se întâmplaseră. A vorbit cu ezitări, trecutul și prezentul amestecându-se, povestea devenind încurcată și derutantă. Tatăl și mama ei, a pretins ea, păruseră fericiți și nu se certau niciodată, așa că divorțul fusese un adevărat șoc.

— Nu am avut dintotdeauna o relație rece cu tata. Când eram mică, eram foarte apropiați. Era amuzant și se juca cu mine și cu fratele meu mult mai mult decât a făcut-o mama vreodată.

— Ai amintiri de când a plecat?

— Am fost distrusă chiar. Îmi aduc aminte că mă simțeam rău și eram speriată. Mama mi-a spus să nu plâng după el. Întotdeauna a zis că e un nenorocit care nu merită nicio lacrimă.

— Un nenorocit? am întrebat.

— Practic, m-a părăsit pentru altă femeie.

Am fost frapată de actul ei ratat; Grace intenționase să spună că o părăsise pe mama ei pentru altă femeie.

— Poate ai simțit felul în care mama ta a fost trădată de tatăl tău ca pe o trădare a ta? am întrebat.

— Cred că probabil avea aventuri tot timpul.

S-a oprit și apoi a vorbit rar, din nou de parcă își amintea lucruri pentru prima oară:

— Îmi aduc aminte că mă lua cu mașina și mă făcea să aștept înăuntru. Uram asta. Eram întotdeauna speriată fiindcă lipsea mult, mult timp. Când se întorcea, era întuneric. Apoi mă ducea la Toys’R’Us înainte să ne întoarcem acasă. S-a încruntat. Când eram mai mare, mă ducea la Hennes să cumpăr haine. Mi-a cumpărat o grămadă de haine.

Grace a început apoi să plângă, dar imediat a luptat împotriva acestui lucru, înghițindu-și lacrimile până când și-a recăpătat controlul.

— De fapt, acum îl urăsc, a spus. E un ticălos egoist. E clar că se culca cu cineva în timp ce eu stăteam în mașină. Doamne, ce nenorocit!

— Te simți foarte furioasă, Grace. Cred că simți că te-a trădat.

— E doar un ticălos! a repetat Grace.

— Exprimi multă furie, dar nu durere. Pare că ai fost foarte speriată și derutată de toate astea când erai copil. Poate că furia te protejează de alte sentimente?

Grace a încuviințat și am văzut cum ochii i se umplu din nou de lacrimi.

În săptămânile următoare, am început încet să înțelegem mai multe despre problemele ei privitoare la intimitate și la asumarea unui angajament. Am analizat cum existau două sentimente contradictorii în ea care puteau fi trezite cu ușurință dacă începea să se apropie de un iubit. Primul sentiment era teama ei de a pierde iubirea și de a fi respinsă, și se părea că originea acestei frici era legată de pierderea tatălui în copilărie. Îl adorase, dar adesea simțea, chiar înainte ca el să plece, că legătura ei cu el era fragilă. Tatăl ei era captivant și seducător, dar apoi o părăsea pentru serviciu sau pentru o iubită, așa încât Grace nu s-a simțit niciodată cu adevărat în siguranță.

— Cred că întotdeauna am simțit că îl plictisesc. Se juca cu noi, dar apoi părea enervat și pleca. Mereu am simțit o anxietate în privința asta. Era teama că mă va lăsa în urmă.

Mi-a spus că, atunci când în cele din urmă tatăl ei chiar a plecat de acasă, îl vedea rar, deși din când în când își făcea apariția și o cucerea din nou, doar ca să o părăsească iar, făcând-o să sufere.

Al doilea sentiment care părea să o împiedice să se implice serios într-o relație era că, deși își făcea griji că va fi părăsită, se temea și să se apropie prea mult și se putea simți cu ușurință sufocată, dorindu-și propriul spațiu. Adesea descria această stare drept una „fără chef de oameni“. Am început să mă întreb dacă nu cumva inconștient se căsătorise cu Dylan fiindcă era ambivalent în privința ei;

dacă ambivalența lui, pentru că era gay, rezona cu a ei.

A început apoi să vorbească mult despre mama ei și am văzut cât de intensă era relația lor. M-am întrebat dacă asta era cealaltă față a monedei. Oare această intensitate în relația cu mama ei, care o făcea să se simtă sufocată, era reînviată în relațiile cu iubiții? Era clar că relațiile intime o puteau face cu ușurință să se simtă claustrofobă.

Într-o dimineață, când ne apropiam de vacanța din august, Grace a început ședința plângându-se de planurile ei de vacanță.

— Mai știi că ți-am spus că plec cu prietena mea Chloe și cu fratele ei, Tom? Am închiriat un apartament în Mykonos.

Am încuviințat.

— Ei bine, nu o să-ți vină să crezi, dar mama a închiriat un apartament practic vizavi. Ceea ce e ridicol, fiindcă este exact în centrul vechi și nu îi va plăcea deloc. Este practic prima vacanță de vară de mult timp în care urma să plec fără ea. Nu vreau să fiu rea cu ea, dar oricum nu o să-i placă. Urăște căldura și nu cred că mersul în cluburi îi va plăcea prea mult! Râsul i-a pierit și a făcut o pauză. Nu pot să-i spun să nu vină, s-ar supăra prea tare.

Am fost uimită de cât de intruzivă era mama ei. Nu își dădea seama că nu e binevenită și că a da buzna în vacanța fiicei de 35 de ani era puțin cam nepotrivit? Acest incident m-a făcut să văd mai clar relația dintre ele și am început să înțeleg cum Grace ar putea simți că nu doar tatăl ei își punea propriile nevoi pe primul loc. Dar apoi m-am întrebat și de ce Grace nu era mai asertivă cu mama ei. De ce nu îi explica cu blândețe că vrea să meargă singură? Se părea că îi era imposibil să-i spună mamei ei ceva care ar putea suna a respingere sau care ar putea isca o ceartă. Mi-a adus aminte de felul în care mama ei îi spusese să nu plângă când tatăl plecase și cum, ascultătoare, Grace își reprimase sentimentele.

Am început să observ și modul în care Grace se purta cu mine. În general, era o pacientă foarte atentă, întrebându-mă ce mai fac la începutul fiecărei întâlniri, deși niciodată nu oferam mai mult de un vag semn din cap. Nu mă deranja că mă întreabă, dar voiam să înțeleagă că în terapie nu trebuie să respecte acest protocol social. Arăta îngrijorată și când îi răspundeam cu compasiune, aproape de parcă eu aș fi suferit, și nu ea. Dacă mă arătam preocupată, devenea agitată și

mă asigura că e bine. Plătea factura la câteva minute — la propriu — după ce o emiteam și era întotdeauna atentă la ceas, nelăsându-mă niciodată pe mine să anunț că e momentul să încheiem ședința.

Am început să-mi dau seama că poate simțea că trebuie să fiu protejată într-un fel; uneori părea chiar să se poarte cu mine de parcă eu eram cea care avea nevoie de ajutor, cea fragilă, nu ea. Am recunoscut asta ca fiind un transfer — oare recrea cu mine tipul de relație pe care o avea cu mama ei?

Înțelegerea transferului și a contratransferului este esențială în activitatea mea și, de fapt, în activitatea tuturor terapeuților psihanaliști. Transferul reprezintă modul în care atitudinile și sentimentele specifice pentru o relație din trecut sunt recreate în relația dintre pacient și terapeut. Contratransferul reprezintă sentimentele pe care un pacient le poate trezi în terapeut și modul în care acestea pot fi legate de recrearea unui tipar relațional generat de obicei de experiențele din copilărie. În cazul lui Grace, a început să fie evident că sentimentele privind fragilitatea mamei ei erau „transferate“ asupra mea și am înțeles că era convinsă că trebuie să fiu tratată cu mănuși. Asta chiar m-a ajutat să înțeleg cât de mult se temea să nu își supere mama.

Apoi altceva a clarificat și mai mult evenimentele din copilărie care păreau să influențeze viața ei amoroasă din prezent. Pe măsură ce curiozitatea lui Grace despre ea însăși a crescut, a vrut să știe mai multe despre copilăria ei, dar se părea că erau multe lucruri pe care nu și le putea aminti. Era aproape ca și cum erau goluri pe care nu le putea umple și au început s-o îngrijoreze. În cele din urmă, și-a făcut curaj să discute cu mama ei în timp ce erau într-o vizită de weekend la mătușa din Norfolk. Era o zi însorită și toate trei stăteau în grădină, bând un cocktail cu fructe și vorbind despre trecut. După o oră în care l-au tocat mărunt, împreună, pe tatăl ei, Grace și-a întrebat mama despre nașterea ei, iar mama i-a spus cu ochii în lacrimi că fusese internată cu depresie post-partum la scurt timp după ce o născuse. Și asta se întâmplase din nou când se născuse fratele lui Grace, doi ani mai târziu.

Oare acesta era motivul pentru care Grace era atât de protectoare cu mama ei? În mintea mea, am vizualizat o fetiță de doi ani căreia îi era foarte dor de mama ei. Mi-am imaginat că Grace, cu intuiția de copil, simțise poate fragilitatea mamei ei și asta o speriase foarte tare. Devenise apoi hipersensibilă la stările mamei? Făcuse tot posibilul s-o împiedice pe mama ei să fie tristă și să plece din nou? Ce povară trebuie să fi fost asta pentru un copilaș!

De-a lungul a câtorva săptămâni, am vorbit despre aceste aspecte ale copilăriei ei și despre cum unele dintre sentimentele pe care le avea legat de mama ei erau repetate și în relația cu mine. Treptat, conștientizarea acestor aspecte a părut să schimbe lucrurile și am simțit că era mai puțin deprimată și mai plină de speranță — crease niște legături importante cu trecutul ei, care îi ofereau o mai mare înțelegere a prezentului ei și care o făceau să simtă că își poate schimba viitorul.

A face legături între diverse lucruri reprezintă activitatea zilnică a unui terapeut psihanalitic. Conectarea unor gânduri, comportamente și evenimente aparent fără legătură ajută la înțelegerea universului interior al unui pacient și la clarificarea a ceea ce este neclar și fragmentat. Să fim conștienți de aceste conexiuni reprezintă poate punctul maxim în care putem ajunge când e vorba de înțelegerea inconștientului. Acea parte a minții care, asemenea unui râu subteran, modelează tot ce gândim, ce facem și cum iubim.

Din păcate, pacienții, mai ales la începutul tratamentului, pot fi uneori sceptici cu privire la aceste conexiuni, iar câteodată de-a dreptul disprețuitori. Ideea că sinele lor conștient nu e neapărat cel care deține controlul poate fi chiar înfricoșătoare. Totuși, la un moment dat în terapie, apare adesea o schimbare de atitudine, și acela este momentul când devine posibil un progres real. După aceea, pacienții vin adesea cu propria înțelegere privind năzuințele, preocupările și viețile lor de zi cu zi.

Îmi aduc aminte de o pacientă care a fost foarte anxioasă când partenerul ei de mult timp i-a spus că, acum, că se pensionase, voia să cumpere un apartament în Londra ca să poată vizita galerii de artă și să poată merge la teatru — plăceri care îi lipsiseră enorm de când se mutase la țară. Cuplul locuia în mijlocul unui parc național, cei doi fiind înconjurați de munți și lacuri, și, deși soțul pacientei mele vorbise deseori de dorința lui de a avea o a doua locuință în Londra, nu făcuse nimic în acest sens. Ea nu dormise bine toată săptămâna și, în ciuda asigurărilor partenerului că voia ca ea să-l însoțească în aceste vizite, era convinsă de contrariu și credea că, de fapt, ceea ce îi spunea el cu adevărat era că relația lor urma să se încheie.

Am fost surprinsă de puterea și profunzimea acestei anxietăți. Nu am priceput nimic până când, câteva săptămâni mai târziu, a început să vorbească despre despărțirea părinților ei și cum asta se întâmplase după o dispută aprinsă și îndelungată privind cumpărarea unei vile în Franța. Tatăl ei, francez, își dorea

foarte tare să petreacă o parte din perioada de după pensionare în țara natală, dar mama ei, englezoaică, a pus piciorul în prag și s-a opus cu hotărâre. Părinții s-au certat pe acest subiect un an de zile și apoi au divorțat brusc. Dintr-odată, legăturile între această amintire legată de despărțirea părinților, care fusese profund traumatică, și grijile ei curente privind propria relație au devenit clare. Și această legătură, care până atunci fusese inconștientă, a ajutat-o să-și înțeleagă panica iscată de sugestia partenerului ei.

Și Jackson, și Grace păreau, în mod similar, să se afle într-un proces de dezvoltare, făcând conexiuni între trecutul lor și dificultățile prezente. Jackson ieșise ușor-ușor din suferința sa și întâlnise o femeie pe care o plăcea, Veronica. Se plafonase la serviciu de ceva vreme și acum, simțindu-se din nou mai sigur pe el, își căutase o slujbă nouă și a fost încântat când a găsit-o. Era chiar un progres pentru el și însemna că, în sfârșit, făcea ceea ce își dorise dintotdeauna. Singura problemă era că orarul era mai puțin flexibil și nu mai putea veni de la 9:30. A întrebat dacă ne-am putea vedea mai devreme, de la 8:30. I-am spus că nu eram liberă atunci, dar în timpul ședinței m-am gândit că Grace, fiind liber-profesionistă, ar putea să vină cu o oră mai târziu. Săptămâna următoare am întrebat-o dacă ar deranja-o să vină la ședințe cu o oră mai târziu, de la 9:30, și ea a fost de acord fără probleme.

Într-o dimineață, cam la trei săptămâni după acest schimb, a intrat în cabinet îmbujorată de furie.

— Tipul ăla. Tipul ăla pe care îl vezi înaintea mea. Tipul care obișnuia să vină după mine. (A râs disprețuitor.) Care e problema lui? Întotdeauna se uită urât la mine și chiar acum mi-a închis ușa în nas când intram. Presupun că din cauza lui mi-ai cerut să schimbăm ora, nu-i așa?

Am fost destul de surprinsă și nu am reacționat imediat. Grace stătea pur și simplu cu brațele încrucișate, provocatoare.

— Poate simți că am pus nevoile lui pe primul loc, Grace, și pe tine te-am desconsiderat, așa e?

— Ei bine, cam asta ai făcut, nu? A făcut o pauză. M-ai făcut să schimb ora ca să fie mai convenabil pentru el.

— A fost neconvenabil pentru tine? am întrebat.

— Nu asta contează, a răspuns ea. Pur și simplu nu e corect din partea ta să mă faci pe mine să mă deranjez pentru el.

M-am simțit prinsă pe picior greșit. Grace cea rezonabilă și împăciuitoare dispăruse și în locul ei stătea acest copil furios și pretențios.

A durat ceva până Grace s-a calmat și noi am analizat sentimentele ei privind schimbarea orei de întâlnire. Era clar că nu petrecusem destul timp să verific dacă era într-adevăr în regulă pentru ea; tendința ei de a fi înțelegătoare și supusă cu mine nu fusese analizată corespunzător, iar acum ea simțea că, din nou, nevoile ei fuseseră trecute pe locul doi în favoarea altcuiva.

— Mama se pune întotdeauna pe primul loc. Tata este un narcisist nenorocit și întotdeauna obține ce vrea… și iată-te făcând același lucru.

Nu i-am atras atenția că acuzația era nedreaptă și irațională; schimbul orei de întâlnire nu era legat de nevoile mele, ci de ale lui Jackson. Am înțeles că în acel moment simțea că eu, asemenea părinților ei, o considerasem mai puțin importantă.

După aceea, Grace a căpătat obiceiul să înceapă fiecare ședință vorbind despre Jackson — nu îi știa numele, dar îi spunea „Mr. Big“. Venea devreme și suna, întrerupând ședința lui Jackson, deși o rugasem, așa cum îi rugam pe toți pacienții, să nu vină cu mai mult de zece minute înainte de ora programată.

— Ce mai face Mr. Big, pacientul tău preferat? glumea, pe o voce cântată.

Dar când încercam să analizez rivalitatea ei cu el, nu mă lua în serios și spunea că doar glumește și că nu trebuie s-o iau în serios.

Peste câteva săptămâni, când Jackson tocmai îmi vorbea despre temerile lui privind mutarea împreună cu Veronica, s-a auzit soneria. M-am uitat la ceas: era 9:15. L-am privit pe Jackson, care a spus cam cu amărăciune: „E nerăbdătoare“. M-am simțit furioasă pe ea. Era intolerabil și nu putea continua așa.

În pauza de zece minute dintre ei doi, m-am adunat și m-am gândit la ce să spun, apoi am deschis ușa și i-am făcut semn lui Grace să intre. Și-a scos haina cu spatele la mine și s-a așezat, privindu-mă sfidătoare.

— Grace, am spus, părând mai calmă decât mă simțeam. Trebuie să fiu clară. Nu

poți veni atât de devreme. Te-am mai rugat înainte, dar dacă vei continua să suni mai devreme, va trebui să reprogramăm ședințele. (M-a privit neliniștită.) Va trebui să te mut la o altă oră, am explicat.

— Dar este ora mea. Cealaltă oră. Apoi și-a plecat capul pe genunchi și a izbucnit în lacrimi.

După acea ședință, Grace nu a mai venit mai devreme. A durat câteva săptămâni să analizăm ce se petrecuse și am înțeles treptat că mă testase să vadă dacă o voi respinge când se poartă urât. Așa că, atunci când pur și simplu „o dojenisem“, se simțise foarte ușurată fiindcă se temuse că comportamentul ei m-ar putea face să „renunț“ la ea. Încet-încet, a reieșit și faptul că această ostilitate pe care o simțea față de Jackson era legată de convingerea că mama ei îl preferase întotdeauna pe fratele ei — la fel, credea că eu îl prefer pe Jackson. A reușit să conștientizeze că era foarte geloasă pe fratele ei și asta a făcut-o să se conecteze la sentimentele de mult uitate privind nașterea lui și cum asta dusese la plecarea mamei de lângă ea pentru a fi internată. Aceste vechi ostilități și temeri, care erau adânc în interiorul ei și la care era dificil de ajuns, duseseră la resentimentele irațională față de Jackson, căruia nici măcar nu îi știa numele.

Lucrul împreună a continuat. Grace venea punctual la ședință și în curând a început să-mi povestească despre Marcus, pe care îl întâlnise într-o deplasare de serviciu. Lunile au trecut și relația părea să avanseze. Vorbea despre suișurile și coborâșurile lor și de multe ori am crezut că va încheia relația, dar treptat a devenit ceva permanent. Rapunzel își cobora pletele și îl lăsa pe Marcus în viața ei.

După câteva luni, tocmai mă întorsesem dintr-o vacanță în America și, afectată de decalajul de fus orar, nu auzisem ceasul. Era 8:31 și mă grăbeam pe Welbeck Street, în întârziere pentru ședința lui Jackson, când l-am văzut afară, așteptând. A ridicat brațul în semn de salut și a zâmbit cu căldură în timp ce eu mă chinuiam să găsesc cheile.

— Am noutăți, a spus el, dispărând la baie.

Am intrat în cabinet, am așezat pernuțele pe canapea și în curând a intrat și Jackson, scoțându-și jacheta.

A zâmbit.

— Veronica e însărcinată!

După cincizeci de minute, a plecat şi mi-am luat iPhone-ul să citesc un mesaj de la Grace: Întârzii — m-am dus la doctor.

Douăzeci de minute mai târziu, s-a auzit soneria şi a apărut Grace, roz în obraji şi transpirată după drum.

— Ghici ce? Sunt însărcinată! a anunţat ea.

Freud a emis teoria potrivit căreia probabil nu există accidente sau coincidenţe. Deşi poate că nu ştim ceva la un nivel, la alt nivel, sentimentele, ideile, evenimentele şi experienţele sunt întotdeauna inconştient comunicate şi asimilate. Poate că „ştim“ lucruri la mai multe niveluri diferite? Uneori putem cunoaşte ceva pe deplin şi conştient, în timp ce alte dăţi, când „a şti“ ar putea fi prea dureros sau atenţia noastră e în altă parte, ne găsim în starea de „a nu şti“.

Am fost eu mai atentă la coincidenţe în acea perioadă? Am observat confluenţe şi coincidenţe pe care altă dată nu le văd? Sau au fost pur şi simplu coincidenţe? Evenimente întâmplătoare, aleatorii, venite împreună, dar fără vreun sens mistic sau inconştient?

---

[5] Helene Deutsch, The Therapeutic Process, the Self, and Female Psychology: Collected Psychoanalytic Papers (Routledge, 1999).

Bear învață despre „Frumoasa și Bestia“

Un bărbat pe nume Bear („Ursu“) a venit să mă vadă fiindcă trecea printr-o perioadă dificilă în relația de cuplu. S-a așezat cu greu pe canapea și s-a uitat fix la mine cu tristețe, până când l-am încurajat să spună de ce venise. Părea reticent și a vorbit evaziv despre partenera lui și copii și despre slujba lui în domeniul IT pe care o considera plictisitoare, dar care plătea facturile. Avea un zâmbet în colțul gurii atunci când reușea să zâmbească, mâini bronzate enorme și un păr buclat vâlvoi. Era destul de atrăgător, în afară de aerul de tristețe pe care îl emana.

În cele din urmă, am spus:

— Se pare că îți e destul de greu să-mi spui ce te frământă cu adevărat.

Și-a întors privirea și s-a uitat pe fereastră, apoi a zis:

— Nu suport felul în care ea oftează.

— Oftează? am întrebat. Nu eram sigură că auzisem bine.

A tăcut din nou, apoi, ridicându-și capul, a încuviințat și a spus:

— Da, ea oftează.

Deși l-am încurajat de câteva ori să-mi spună mai multe, părea reticent să dezvolte subiectul și nu am mai auzit nimic despre oftat în acea primă ședință. Când eram în autobuz mergând spre casă, m-am întrebat ce putea însemna. Știam cum mă putea afecta când ofta soțul meu, cât de atentă puteam fi la acest mic semn din partea lui care putea arăta că e obosit sau nemulțumit de ceva. Și știam că și eu puteam ofta și m-am gândit că uneori era o ușoară alinare să faci asta.

Când Bear a revenit săptămâna următoare, a spus:

— I-am zis partenerei mele în seara asta că vin la terapie. Era în bucătărie, dând de mâncare câinelui. Am întrebat-o dacă vrea să vină. Nu și-a ridicat privirea.

Doar a oftat. (A făcut o pauză.) Îmi venea s-o lovesc. Îmi e teamă că aș putea s-o lovesc dacă mai oftează așa.

M-a străbătut un fior de teamă; auzeam mânia și ranchiuna din vocea lui și le puteam auzi mai tare decât teama lui. L-am întrebat ce îl împiedicase să o lovească și dacă o lovise vreodată. A clătinat din cap și s-a uitat fix la pantofi.

— Nu am lovit-o niciodată și nu cred că aș face-o vreodată, dar uneori simt că o să explodez în bucățele.

Și apoi și-a cerut scuze pentru ce tocmai spusese și m-a liniștit că el nu e un tip periculos, că nu am de ce să îmi fac griji.

Restul ședinței, a vorbit pe un ton monoton despre serviciu și dintr-odată m-am simțit obosită și somnoroasă. Să mă simt somnoroasă e ceva extrem de rar pentru mine — în general, când pacienții mei vorbesc, sunt prezentă pe deplin, atentă la tot ce spun, la cum arată și la cum reacționează la lucrurile pe care le-aș putea sugera. Îi ascult cu toată ființa mea și fac eforturi să mă conectez cu ei. Așa că, atunci când simt că mi se face somn într-o ședință, e ceva ce iau în serios și mă întreb ce înseamnă acea stare și dacă pacientul meu comunică ceva în mod inconștient. Din propria experiență și din înțelepciunea altora, am învățat că senzația de somn poate fi uneori un semn că pacientul are multă furie refulată și că efectul acestei refulări este o lipsă de modulație în atitudine și comportament, căci el sufocă partea mai dinamică din el. Se înțelege, când mă gândesc la asta, trebuie să exclud mai întâi motivele evidente, cum ar fi că somnolența este din cauza decalajului de fus orar sau a unei nopți de nesomn — dar niciun astfel de motiv nu exista în acea zi cu Bear. Către finalul ședinței, m-am gândit cât de ciudat era că începuse foarte violent și totuși acum părea complet lipsit de viață și plat.

— Cred că te temi de sentimentele violente pe care soția ta le trezește în tine și că te străduiești să le înăbuși în loc să înțelegi ce le provoacă, am sugerat.

A încuviințat și a zis că i se mai spusese asta înainte de către psihologul care îl ajutase în problemele cu alcoolul. Am fost surprinsă, fiindcă nu pomenise că ar fi avut probleme cu alcoolul, dar acum mi-a spus că alcoolismul scăpase de sub control după ce i se născuse primul fiu și că anul anterior petrecuse șase săptămâni într-o clinică de dezalcoolizare, departe de familie. Nu mai băuse de 14 luni.

— Sentimentele tale privind oftatul soției au început după ce nu ai mai băut? am întrebat.

A încuviințat. Ședința se apropia de sfârșit și, în timp ce și-a strâns încet lucrurile și a ieșit din cabinet, m-am gândit la furia lui și m-am întrebat dacă se folosise de alcool pentru a-și tempera mânia. Oare acum ceva din relația cu soția lui ieșea la suprafață, ceva ce înainte fusese ascuns de băutură?

Săptămâna următoare, Bear a ajuns devreme și a așteptat răbdător în fața cabinetului timp de 20 de minute, dar când a început ședința, părea să nu aibă nimic de spus și am rămas în tăcere o vreme. După puțin timp, i s-a auzit telefonul și l-a ridicat de pe canapea, de lângă el. Am privit cum a citit mesajul înainte să se uite spre mine.

— E afară. Vrea să intre.

S-a uitat la mine, s-a panicat și pentru o clipă m-am întrebat cine naiba era afară; părea cineva periculos, pornit să-l distrugă. Apoi mi-am dat seama — era soția lui.

— Ce să spun? a întrebat, cu ochii măriți de teamă.

— Vrei să intre? am întrebat eu.

— Nu-i spune ce ți-am zis, a spus cu înverșunare, ridicându-se de pe canapea. Mă duc jos s-o văd.

Și s-a ridicat și a ieșit.

Am așteptat în cabinet, întrebându-mă ce se va întâmpla în continuare. Mi-am imaginat-o năpustindu-se în birou, cerând să știe ce se petrece. Modul în care el a reacționat la mesaj m-a făcut să cred că probabil e chiar înfricoșătoare. După un timp, am auzit voci afară și apoi pași pe scări. Ușa s-a deschis și Bear a reapărut, urmat de o femeie micuță, slabă, cu ochi căprui frumoși și păr castaniu ondulat, care mi-a zâmbit emoționată în timp ce se așeza. Purta o rochie lungă, verde, cu floricele albe și, când s-a așezat, i-am observat picioarele bronzate delicate și lănțișorul de aur pe care îl purta la gleznă.

— Îmi cer scuze că mi-am făcut pur și simplu apariția. M-am simțit prost că nu am venit săptămâna trecută când m-a rugat Bear. (A făcut o pauză, și-a scuturat

buclele și s-a uitat la mine întrebător.) Dar, desigur, dacă nu e în regulă, plec chiar acum.

S-a uitat de la mine la Bear cu capul înclinat într-o parte, așteptând cu nerăbdare un semn dacă era sau nu bine-venită. Cât de timidă părea! Foarte diferită de cum mă așteptam.

Am vorbit o vreme despre ce își doreau — voiau amândoi terapie de cuplu? Iar Bear era de acord ca ea să participe la ședințe? Am spus ce credeam: că trebuiau să gândească mai serios la cea mai bună soluție pentru ei. Apoi îmi puteau da și mie de veste și puteam vedea cum să mergem mai departe.

Mi-a strâns mâna când au plecat și s-a scuzat din nou că a apărut fără să anunțe. M-am întrebat dacă o voi mai vedea.

Trei zile mai târziu, Bear mi-a trimis un e-mail să-mi spună că Saffron nu vine — credea că el ar trebui să continue cu mine pe cont propriu.

La următoarea ședință, am fost foarte surprinsă. Bear arăta diferit; purta pantaloni de yoga de un verde crud, părea dintr-odată mult mai puțin convențional.

— Îmi pare foarte rău pentru săptămâna trecută, a început el. Am crezut că vreau să vină și apoi chiar nu mai voiam. Nu e bine să afle ce ți-am spus despre oftat. Ar fi supărată, furioasă, ar înnebuni dacă ar ști ce ți-am spus.

Am observat cât de temător părea răspunsul lui. Își făcea griji că Saffron se va simți rănită sau că va fi furioasă?

— Vorbești despre Saffron de parcă ești foarte speriat de ea sau poate ți-e teamă că ai putea s-o superi? E de parcă te temi că va fi distrusă sau va exploda dacă i-ai spune ceva negativ sau critic.

Vorbind, știam că era o diferență între cum o percepea Bear pe Saffron și cum mi se părea mie. Nu prea reușeam să asociez persoana care venise la ședința de terapie săptămâna anterioară — care nu părea nici fragilă, nici fioroasă — cu spaima pe care o exprima Bear. Nici nu părea că Bear îmi spusese ceva despre ea care să justifice grija lui. Ceva nu se lega.

Sunt multe momente în terapia de cuplu când terapeutul se confruntă cu o

diferență între felul în care un partener îl vede pe celălalt și felul cum acesta este în realitate. Îmi aduc aminte de un cuplu în care femeia, Yolande, o persoană elegantă și realizată, între 50 și 60 de ani, a venit să mă vadă la începutul unei veri. Soțul ei era în armată și plecat în misiune și am căzut de acord, cam neobișnuit, ca ea să vină singură până când se întorcea și el în Marea Britanie, în septembrie. Avea o viață bogată și interesantă și petrecea foarte mult timp având grijă de alții, ceea ce i se părea satisfăcător și captivant. Totuși, era profund dezamăgită de căsnicia ei și, în cele câteva luni când ne-am întâlnit doar noi două, s-a plâns cu amărăciune de soțul ei. Vorbind, mi-am creat imaginea unui bărbat cam rece și nepăsător. S-a plâns de lipsa lui de interes real pentru ea și viața ei și s-a enervat în privința personalității lui autoritare și manipulatoare. Mi-a spus cât de critic era față de ea — cum gătea, cum se îmbrăca și ce prieteni avea —, creând imaginea unui om obsedat de statut și de cum erau văzuți ei doi, la nivel de cuplu. Până la sfârșitul verii, în mintea mea se creionase un portret foarte viu al soțului ei, un portret care îmi amintea de personajul Soames din romanul Forsyte Saga. Rece, crud, inadecvat și simțindu-se foarte important. O bestie, o imagine deloc măgulitoare. Așa că m-am simțit un pic neliniștită când am stabilit să-l întâlnesc singur înainte de a începe terapia de cuplu cu amândoi.

A venit septembrie și în cabinetul meu a intrat un bărbat înalt, cu un început de chelie și care stătea foarte drept. Mi-a zâmbit cu căldură și și-a început povestea, spunându-mi cum Yolande mă vorbise de bine și cum el de-abia așteptase să vină. Am fost surprinsă; era cineva complet diferit față de cum mi-l imaginasem. Deloc rece și arogant, ci amabil și, surprinzător având în vedere gradul, umil. Yolande își văzuse soțul printr-o prismă distorsionată de propriul univers interior. Și totuși, deși soțul lui Yolande nu era asemenea lui Soames, așa cum îl descrisese ea, în timp, am ajuns să-mi dau seama că erau într-adevăr aspecte ale lui care îi confirmau perspectiva. Doar că imaginea era mult mai complexă și mai nuanțată decât cea pe care o avea ea în minte. Nici Frumoasa, dar nici Bestia.

Părea că această distorsiune se întâmpla și în cazul lui Bear, care continua să o vadă pe Saffron atât fragilă, cât și înfricoșătoare. Discutam despre cum i-ar putea vorbi mai direct despre sentimentele lui, dar când trebuia să treacă la fapte, nu reușea niciodată, așa că nu părea să se schimbe nimic. Săptămânile au trecut și, deși el continua să vorbească despre oftatul ei, părea că nu reușeam să înțelegem ce însemna. De ce, m-am întrebat, oftatul îl deranja atât de tare? Vedeam că de multe ori era enervat în tăcere din cauza ei și discutam periodic această furie pe care o simțea. Treptat, a reușit să-și conștientizeze propriile sentimente de

nefericire, dar tot se simțea năpădit de violență când ea ofta.

Într-o marți dimineață, Bear a apărut arătând extenuat; claia de păr care de obicei era ciufulită arăta la fel de turtită ca și el. Mi-a spus că fusese treaz toată noaptea făcându-și griji pentru că Saffron se răstise la el și nu dormise niciun pic.

— A început fiindcă am uitat să cumpăr pâine când m-am întors de la serviciu. A zis că nu o ascult și că sunt nechibzuit. Și asta, în fața copiilor.

S-a oprit un pic și m-a privit, sperând, cred, la compasiune, și apoi a continuat să-și povestească suferința. Saffron era nedreaptă cu el; Saffron se purta urât cu el; Saffron nu spunea niciodată mulțumesc; lui Saffron nu părea să-i pese niciodată de binele lui. Ascultând, m-am gândit în mintea mea că vorbele ei păruseră, totuși, destul de moderate.

— Simți adesea că Saffron se înfurie pe tine, Bear. Mă întreb de ce?

— Nu m-a iertat.

— Iertat?

— Fiindcă am lipsit de la nașterea lui Arlo.

Apoi mi-a povestit, foarte rușinat că, atunci când i se născuse cel de-al doilea fiu, el fusese în bar, bând după serviciu. Saffron l-a sunat să-i spună că credea că intră în travaliu, dar el nu a plecat din bar imediat, iar când, în cele din urmă, a ajuns acasă, ea plecase deja la spital fără el. Când a ajuns la sala de nașteri, moașa îl trimisese acasă fiindcă era prea beat. După ce mi-a povestit toate astea, am rămas în tăcere și am așteptat să spună mai multe.

— Saffron nu mi-a vorbit când s-a întors cu bebelușul. Nu mă lăsa nici să îl țin în brațe. Nu mai voia să aibă de-a face cu mine, a povestit Bear, pierzându-și vocea. Când Arlo avea o săptămână, am fost și am discutat cu medicul generalist și ea a aranjat să mă duc la o clinică de dezalcoolizare. Mama lui Saffron s-a mutat la noi cât eu am stat acolo.

— Mă întreb, cum a fost când te-ai întors acasă?

Bear a ridicat din umeri.

— Nu am discutat niciodată cu adevărat despre asta.

Această mărturisire mi-a oferit o perspectivă mult mai clară asupra situației lor și am simțit în profunzime dezamăgirea și trădarea pe care Saffron trebuie să le fi simțit. Să fii atât de nepăsător, să nu ajungi la naşterea propriului fiu, toate acestea trebuie să fi trezit sentimente de care ei acum îi era probabil greu să se detașeze.

— Poate că oftatul este modalitatea ei de a exprima cât de supărată se simte încă, ce zici, Bear? am sugerat. De fiecare dată când oftează, cred că o auzi cum te dojenește pentru ce ai făcut. Oftează și te face să te simți atât de vinovat și de rău, încât o urăşti pentru asta. (Bear arăta trist și a încuviințat.) Se pare că amândurora vă e greu să vă confruntați cu sentimentele voastre și poate că vă e greu chiar și să știți care sunt acestea. De aceea nu vă simțiți în stare să discutați asta direct. Anterior te-ai ocupat de suferința ta emoțională, anesteziindu-te cu alcool, și poate că acum Saffron își exprimă sentimentele doar oftând, nu crezi?

— Îmi doresc pur și simplu să fie fericită. Ca eu să o pot face fericită. Obișnuiam să fac asta. Dacă nu o pot face fericită, ce rost are? Ce rost mai are totul? a răspuns Bear cu tristețe.

Se părea că, pentru Bear și Saffron, respirațiile adânci, pufăiturile și oftatul erau singura limbă pe care o vorbeau, iar Bear era hiperatent la toate aceste „semne“, cu antenele întotdeauna orientate către aceste „acuzații“ aproape tăcute.

După câteva ședințe, a început prin a-mi spune că se simte puțin mai bine. A vorbit despre cum starea îi era afectată de vreme și despre cât de mult îi plăcuse să meargă prin Regent’s Park în drum spre cabinet. A spus:

— Luna iunie aduce energie peste tot!

Și a râs.

I-am spus că mi se părea că și el era plin de energie în acea zi. Apoi, arătând meditativ, a început să vorbească despre cum își dorea să poată fi mai spontan și mai liber.

— Spontan și liber? am repetat, sperând că va spune mai multe despre acest lucru.

A ridicat din umeri și am observat că își ținea mâinile împreunate și că părea să le țină protector peste zona dintre picioare.

— Spontaneitatea după care tânjești are de-a face cu sexul? am întrebat.

A încuviințat și apoi a vorbit despre cum el și Saffron se treziseră devreme și făcuseră sex. Era prima oară când făcuseră dragoste după multă vreme. Treptat, a explicat că atunci când începuse să bea, viața lor sexuală „se dusese pe apa sâmbetei“. Cea mai mare parte a timpului, el fusese prea beat seara pentru a face sex, iar Saffron se trezea devreme dimineața, înaintea lui. Când ieșise de la dezalcoolizare, făcuseră chiar mult sex, dar pur și simplu nu funcționase prea bine, așa că se opriseră.

— Ce anume nu funcționase, Bear? am întrebat.

Și-a umflat obrajii și a părut încurcat, dar după câteva clipe mi-a spus că lui Saffron nu îi mai plăcea. Nu se excita, iar el nu reușea să îi producă orgasm, oricât se străduia.

— În dimineața asta, a avut orgasm. Părea să îi placă foarte mult — am crezut că o vor auzi copiii, atât de mult zgomot făcea.

— Suspina? am întrebat, zâmbind.

— Da, suspina. Multe suspine! a râs el.

Am discutat despre cât de mult sentimentul său că e un om bun depindea de faptul că o făcea pe Saffron fericită și cum, înainte ca ea să fie însărcinată, ori de câte ori ceva nu mergea bine între ei, întotdeauna reușea să o facă fericită în pat. Era modul în care se împăcau — fără cuvinte, prin intermediul corpurilor lor.

După acea ședință, oftatul lui Saffron nu l-a mai înfuriat atât de tare pe Bear. A devenit mai deschis și am început să vorbim despre sentimentul fragil al propriei bunătăți, despre nesiguranța sa: era un om bun sau o bestie egoistă?

Oamenii repetă tipare. Tipare privind relațiile învățate de la mamele sau tații lor. Din lucrul împreună, am ajuns să înțeleg că părinții lui Bear nu fuseseră fericiți împreună. Tatăl lui era un om mânios, distant și rece, iar mama lui fusese adesea tristă și resemnată. Bear fusese extrem de atent la stările mamei lui; ea dicta atmosfera din casă. Foarte rar făcea să iasă soarele, iar de cele mai multe ori era

înnorat. Cea mai puternică imagine pe care Bear o avea despre mama lui era cu ea uitându-se la televizor în dormitorul ei, pe un televizor micuț pe care îl așeza pe o tavă în poală. El ciocănea ușor la ușă, intra și se așeza cu băgare de seamă la capătul patului, doar ca să fie aproape de ea. Și-a adus aminte de cuvertura albastră brodată și cum se juca cu broderia, plictisit și singuratic și fiindu-i teamă că ea îl va considera o bătaie de cap și că îl va da afară din cameră. A crescut simțind tot timpul că el nu este o încântare pentru ea, că nu o captiva și nu o mulțumea. În adâncul sufletului, se considera o povară și se temea că el era motivul tristeții ei, că el era cel care o dezamăgise. Acum, trăia cu teama că o va dezamăgi pe Saffron. Așa cum urmărise stările mamei lui, o urmărise și pe Saffron în același mod, fiind atent la momentul când vor apărea norii negri. Când Saffron era fericită, când el o putea face să suspine de plăcere, se simțea ca un prinț printre oamenii de rând, fericit și mândru. Fără acea asigurare, se simțea ca o bestie, mânios și periculos, rău pe dinăuntru.

Partea a doua

Trădarea

Sigur că te voi răni. Bineînţeles că mă vei răni. Sigur că ne vom face rău unul altuia. Dar aceasta este chiar condiţia existenţei. Ca să vină primăvara, trebuie să accepţi riscul iernii. Ca să obţii o prezenţă, trebuie să accepţi riscul absenţei.

– Antoine de Saint-Exupéry, povestirea „Manon, dansatoare“

Ce este trădarea? Aproape întotdeauna implică minciuni şi întotdeauna implică egoism. Cel care trădează pune propriile interese, dorinţe şi nevoi pe primul loc; în timp ce persoana iubită are încredere, el şi-a pierdut-o. Să fii infidel sau trădător este încă, în multe locuri din lume, foarte periculos; deşi în lumea occidentală, cel puţin, adulterul nu mai are consecinţe atât de teribile. Nu se vor tăia mâini, nu vor fi scoşi ochi, făptaşul nu va fi surghiunit în exil. În ciuda acestor lucruri, condamnăm persoanele adultere — le insultăm în presă şi trimitem flori şi dragostea noastră persoanei încornorate. Dar cum ar fi dacă am putea pătrunde în mintea persoanelor infidele şi am înţelege mai multe atât despre „victimă“, cât şi despre „abuzator“?

Poate că prima trădare are loc, aşa cum a sugerat Freud, când ne confruntăm cu relaţia existentă între părinţi. Descoperirea devastatoare că părintele iubit iubeşte o altă persoană ne face pe cei mai mulţi dintre noi să ne simţim incomod în grupul de trei persoane şi mulţi dintre noi repunem în scenă, în mod inconştient, acele sentimente nerezolvate legate de prima trădare în propriile poveşti de dragoste.

Când nu ne ţinem promisiunile, când atacăm legăturile de iubire şi încredere, oare atacăm inconştient legătura iubitoare a părinţilor, aşa cum a rămas ea în minţile noastre? Când o femeie începe o aventură cu un bărbat căsătorit, se răzbună oare pe mama ei fiindcă s-a culcat prima cu tatăl ei? Când un bărbat are o amantă, triumfă asupra tatălui care i-a luat-o pe mămica adorată de lângă el?

Dar trădarea nu este doar despre sex; sunt multe forme de infidelitate în relaţii, şi

toate sabotează legătura care ține împreună cele mai intime și mai importante relații ale noastre.

Kamal descoperă cine a dormit în patul lui

— La dracu’, cred că glumeşti. Nu se poate… nu, nicidecum, nu se poate, a explodat Kamal.

Cecily stătea, cu faţa brăzdată de lacrimi şi pieptul zguduindu-se de sentimentele neexprimate. Kamal se pregătea să plece.

— Nu rămân să ascult asta. Îmi pare rău, Susanna. S-a ridicat şi s-a îndreptat către uşă. Apoi a ezitat, s-a întors spre Cecily şi a spus tânguindu-se: Vrei să plec? Asta vrei?

Ea s-a uitat la mine, apoi la el şi a spus cu o voce scăzută:

— Nu. Nu.

Deci asta era. Bănuisem de săptămâni întregi. Mâzgălisem de câteva ori în carneţelul meu: Cecily — aventură? Şi acum ieşise la iveală. Greu, dar ieşise. Părea o uşurare. Poate că acum noi toţi puteam începe lucrul fără să ne mai învârtim în jurul subiectului. Nu era vorba că, până atunci, Cecily mi-ar fi zis ceva explicit, doar că tot ceea ce spunea despre ea şi despre viaţa lor împreună ţipa: AVENTURĂ! ATENŢIE, AVENTURĂ! Ce era interesant era de ce lui Kamal îi luase atâta să se prindă. Sau măcar să-şi pună întrebarea de ce ea întotdeauna trebuia să lucreze până târziu şi de ce trebuia tot timpul să dea telefoane în weekend. M-am întrebat dacă se făcea pur şi simplu că nu vede. Oare Kamal nu voia să ştie? Sau poate faptul că nu reuşea să observe toate astea ţine de ceva mai profund, din inconştient?

Veneau de câteva luni la îndemnul lui Cecily. Ea a spus că îşi făcea griji că lucrurile deveniseră un pic plictisitoare între ei şi că, dacă nu făceau ceva în privinţa asta, vor ajunge ca părinţii lor. Părul lui Cecily era surprinzător de scurt, tuns aproape de piele şi decolorat blond; avea un piercing într-o nară cu un mic diamant şi era minionă şi delicios de rotunjoară. Îmi amintea de Rihanna şi avea aceeaşi strălucire şi senzualitate precum cântăreaţa, deşi în realitate nu avea nimic din acea viaţă poleită căci fusese recent aleasă în politica locală din suburbiile estice ale Londrei. Kamal era şi el frapant. Era întotdeauna îmbrăcat

în negru, iar părul lui, lung și drept, începea să aibă șuvițe cărunte și îl purta strâns la spate. Aveau un aer cool și inteligent — și erau cumva cool și în abordarea terapiei.

La prima ședință, Kamal nu părea prea interesat de mine sau de proces și când i-am întrebat de ce veniseră, el a răspuns că venise pentru Cecily; considera că sunt în regulă și nu credea cu adevărat în ideea de a vorbi cu un străin despre relația lor. Apoi m-a interogat despre experiența mea, despre competențe și tarif. Puteau negocia să plătească mai puțin? Puteau beneficia de o reducere fiindcă aveau trei copii? M-am interesat de situația lor financiară; nu voiam să fiu rigidă dacă într-adevăr nu își puteau permite, dar a devenit clar rapid că amândoi dispuneau de venituri suficiente, așa că în schimb mi-am concentrat atenția asupra ambivalenței lui privind venirea la terapie. Nu am ajuns prea departe. Kamal era brusc și o ținea una și bună că se afla acolo pentru că ea îl rugase să vină, iar dacă Cecily voia asta, se presupune că trebuia să accepte.

După douăzeci de minute, ostilitatea lui Kamal dispăruse și fusese înlocuită de o atitudine fermecătoare, dar cumva rece. Mi-a fost curând clar că ambivalența în privința terapiei era de fapt împărtășită de amândoi. A durat o groază până să stabilim o oră pentru ședințe deoarece Cecily era extrem de ocupată. A întrebat dacă ne-am putea întâlni la 7 dimineața. Sau poate lucram la 10 seara? Era posibil să ne vedem sâmbătă dimineață sau duminică după-amiază? Era clar că urma să fie dificil să-și asume un angajament pentru terapia de cuplu.

Când, câteva săptămâni mai târziu, au început în cele din urmă ședințele, părea că nu știu despre ce să vorbească. Kamal era adesea tăcut și era interesat numai de ce avea de spus Cecily. Când ea vorbea, se referea într-un mod ocolit, vag, la cât de nefericită era. Simțeam un fel de nerăbdare că pierdem atâta timp; aceste subterfugii și evitări erau frustrante. Nonșalanța lui un pic superioară și ambiguitatea ei ușor nedumerită nu-mi permiteau să văd asta ca pe o formă de apărare și să înțeleg că, sub toate aceste manifestări, erau probabil foarte speriați de ce s-ar putea întâmpla dacă ar începe într-adevăr să vorbească.

Nefericirea părea să provină din lipsa de apetit sexual din partea lui Kamal, dar acest subiect era evitat, menționat doar în trecere sau în glumă, așa că nu îl puteam analiza niciodată în profunzime. În unele ședințe, vorbeau pe un ton afectat despre copiii lor, care avea patru, trei și respectiv doi ani, dar nici măcar aceste conversații nu păreau să ducă nicăieri. Lucrurile pe care le spuneam păreau plictisitoare și banale, de parcă mi-aș fi luat comentariile dintr-un self-

help de genul „Cum să-ți faci căsnicia să meargă“. Nu îmi ofereau acces, așa că nu aveam nimic interesant de spus.

Săptămânile treceau și nu auzeam decât despre cât de ocupată era Cecily. Kamal lua copiii de la creșă. Kamal le pregătea copiilor gustarea. Kamal îi culca și apoi Cecily ajungea acasă, adesea ușor amețită, și îi trezea ca să-i alinte. Adevărul e că o judecam din ce în ce mai aspru. Și totuși Kamal părea să țină morțiș să evite darea cărților pe față. Spunea doar, cu blândețe, că el credea că lui Billy, băieţelul lor de patru ani, i-ar plăcea să o vadă mai mult. Și apoi aflam cum Kamal își petrecuse weekendul singur cu copiii, iar Cecily fusese la o conferință legată de serviciu.

Până la urmă, Cecily i-a spus despre aventura extraconjugală chiar în ședința de dinaintea vacanței de Paște. A făcut asta fiindcă el voia să meargă la părinții lui, în Turcia, pentru vacanță, iar ea se opusese ideii.

— Trebuie să lucrez; știi că trebuie să lucrez. Va trebui să petrec zilele libere făcând sondaje; nu pot lipsi din țară toată săptămâna. Ia tu copiii și vin și eu după weekendul de Paște, dacă pot.

Această afirmație a sunat în cabinet ca o adevărată provocare. Kamal spusese săptămâna anterioară ce nerăbdător era să petreacă timp cu ea, iar ea promisese că va pune copiii pe primul loc — și iată cum ea dădea acum înapoi. M-am surprins simțindu-mă foarte supărată pe ea; aveam toate motivele, nu?

Kamal arăta învins. Apoi s-a mobilizat, și-a întors capul să se uite la ea și a spus:

— Mă minți cumva, Cecily? Să nu mă minți!

Ea l-a privit, panicată. Apoi s-a uitat la mine.

— Cred că vrea să fii sinceră cu el, Cecily. Știam, când am vorbit, că ea știe că știu.

A încuviințat. Pe față i-a apărut o expresie de teroare.

— Îmi pare foarte rău.

Și, după o pauză lungă:

— Știi, nu-i așa? Știi că mă văd cu altcineva, nu?

Kamal şi-a luat capul în mâini. Părea că vrea să nu mai audă ce spunea ea. Cecily era agitată şi plângea:

— Îmi pare rău… Îmi pare atât de rău.

Am privit, tăcută şi nemişcată.

— Cu cine? a întrebat Kamal, cu vocea dură şi mânioasă.

A urmat o tăcere şi apoi, cu vocea scăzută, Cecily a spus:

— Cu Frankie.

Și apoi el a explodat.

Explozia şi furia lui Kamal au fost ca un nor trecător; până la următoarea şedinţă, părea că revenise la sinele lui cool, calm şi stăpân pe sine. Dar când au început să vorbească, pentru prima oară mi-au permis accesul la universul lor intim şi mi-au arătat cum stăteau lucrurile cu adevărat. Vorbiseră o grămadă de când plecaseră săptămâna anterioară, până târziu în noapte, pradă acestor valuri emoționale puternice, plângând pe rând cu disperare. În fiecare noapte ajungeau la concluzia că trebuie să se separe şi apoi, în fiecare dimineaţă, se trezeau în zori şi, disperaţi şi distruşi, făceau dragoste şi o luau de la capăt. Deoarece acum erau complet deschişi unul faţă de altul, aveam senzaţia că erau mai conectaţi decât fuseseră vreodată.

Din experienţă, ştiu că o aventură poate fi uneori un catalizator pentru ceva mult mai satisfăcător, mai ales când într-o relaţie s-a evitat orice conflict, ducând la ceva plictisitor şi lipsit de viaţă. În relaţiile lipsite de conflicte, adesea nu există deloc sex, dar descoperirea unei aventuri poate declanşa dorinţa şi dintr-odată partenerii fac dragoste cu pasiune. De ce oare se întâmplă aşa? O parte a explicaţiei constă în faptul că acum, cu cărţile pe masă, dispare orice siguranţă în privinţa viitorului şi sexul devine o modalitate prin care partenerii îşi oferă reciproc asigurări, restabilesc iluzia unui sentiment de siguranţă. Dar am observat şi că o aventură îi poate face pe partenerii dintr-un cuplu să se vadă diferit; să fii dintr-odată separat şi dorit de altcineva poate aduce un nou

entuziasm și o nouă dorință. Aventura lui Cecily urma să schimbe ceva între ei, aducându-i mai aproape, sau era un proces de tranziție care o va determina să iasă din relație către o separare reală? Era o infidelitate care o va face să rămână sau să plece?

— Nu e ceva serios, Kam. Nu trebuie să te simți amenințat de Frankie, a implorat Cecily. Știi că doar simțeam nevoia să aflu cum ar fi să fiu cu o femeie.

Și atunci mi-am dat seama că Frankie nu era bărbat.

— Dar dintre toți oamenii, de ce Frankie? Nu înțeleg cum ai putut face asta. Nu știi care e principiul de bază? Nu înșela cu cineva din preajma căminului!

A devenit evident că amândoi erau prieteni apropiați și intimi cu Frankie. Era activă din punct de vedere politic și o camaradă a lui Cecily, locuia foarte aproape de ei și avea copii de aceleași vârste cu ai lor. Soțul ei o părăsise anul anterior și de atunci se afla în viețile lor zilnic. Kam îi ducea pe copiii lui Frankie la creșă; Frankie îi lua pe ai lor. Kam se ocupa de copiii lui Frankie când dormeau la ei, atunci când ea voia să iasă… să iasă, reieșea acum, cu Cecily. În timp ce Kam avea grijă de copii, Frankie și Cecily erau peste drum, făcând dragoste.

Pe măsură ce povestea se derula, m-am întrebat cum de Kamal putea fi atât de calm. Era ditamai trădarea — era atât de umilitor să facă asta cu o persoană extrem de importantă în viețile lor. Am simțit cum în mine fierbe indignarea în timp ce Kam, tot impasibil, refuza să se enerveze. Când ședința se apropia de final, Kam a spus că Cecily ar trebui să aibă o ședință doar cu mine — ea avea nevoie de ajutor să se decidă ce vrea să facă. El pleca la Istanbul conform planului, iar copiii mergeau cu el.

Cecily arăta încordată și slabă când s-a așezat pe canapea săptămâna următoare: strălucirea ei și rotunjimile dispăruseră. A scotocit în geantă, s-a scuzat pentru nimic clar și apoi, cu propriile șervețele așezate în siguranță în poală, a izbucnit în lacrimi.

— Ce să fac? Ce să fac, Susanna? O să-l distrug pe Kam, îi distrug pe copii, îmi distrug casa. Ce să fac?

Și-a suflat nasul cu zgomot și m-a privit de parcă eu i-aș fi putut da un răspuns. Apoi a continuat:

— Îl iubesc pe Kam. Iubesc viața noastră împreună. Nu știu de ce am făcut asta. Am tot încercat să mă despart de Frankie, dar… (S-a oprit.) Spune-mi ce să fac. Te rog!

— E foarte greu să te afli într-o asemenea dilemă. Văd cât de sfâșiată te simți, am spus pe un ton neutru.

A respirat adânc. M-a privit. Apoi și-a întors privirea.

— O să le distrug viața copiilor?

— Dacă pleci? am întrebat.

A încuviințat.

— Nu vreau ca lucrurile pe care eu mi le doresc să îi rănească… cum aș putea să le fac rău cu bună știință?

— Sună de parcă simți că trebuie să alegi între tine și ei? Chiar trebuie să iei o decizie așa de radicală?

— Kamal mă va urî. Copiii mă vor urî…

— Cred că îți e teamă de cât de mult te-ai putea urî tu pe tine însăți…

— Da. Chiar mă urăsc și o să mă urăsc oricum ar fi.

Și a început din nou să plângă.

Pe parcursul ședinței, Cecily mi-a spus mai multe despre relația ei cu Frankie și cum fusese o revelație pentru amândouă. Niciuna nu mai fusese înainte cu o femeie. Simțea că se înțelegeau una pe alta cu adevărat — în parte fiindcă erau amândouă femei și, asemenea ei, Frankie era de rasă mixtă și foarte implicată politic. Erau profund îndrăgostite și, vorbindu-mi, a transmis intensitatea și plăcerea relației lor fizice.

— Mi-a plăcut și să fiu cu Kam, dar nu sunt sigură că lui i-a plăcut să fie cu

mine.

— Vrei să spui din punct de vedere sexual?

— Da. A făcut o pauză. Nu a fost niciodată prea grozav. Nu a părut niciodată dornic. Adică, chiar și în ultimele săptămâni, am făcut mult sex, dar, ei bine, a fost inițiativa mea, nu a lui.

— Cred că te simți într-adevăr dorită de Frankie și simți că nu ești dorită de Kam.

— Exact. Da, exact. Ea mă dorește. Nu cred că el mă vrea. Nu cu adevărat. Nu cred că a simțit asta vreodată. Și de când am fost votată în acea funcție politică, e dificil să ne împărtășim lucruri. Frankie știe ce fac și de ce. Kam nu cred că înțelege ce fac de fapt.

Am rămas în tăcere.

— El nu poate avea orgasm, a spus ea dintr-odată. Nu are orgasm. Nu am reușit niciodată să-l fac să aibă orgasm. Situația durează de ani de zile.

Am așteptat, întrebându-mă cum fuseseră „făcuți“ copiii. De parcă mi-ar fi citit gândurile, Cecily a spus:

— Am mers la o clinică. În Oxford. Am apelat la IUI (inseminare intrauterină — n.trad.).

— IUI?

— Am uitat de la ce vine, dar practic el s-a masturbat într-un recipient și apoi au injectat sperma în uterul meu. Au verificat perioadele când eram fertilă. A funcționat de fiecare dată, imediat.

Mi-au trecut prin minte multe întrebări. Cum hotărâseră asta? De ce nu căutaseră un tratament pentru această problemă și de ce acceptase ea? Și de ce, dacă sexul fusese întotdeauna atât de problematic, începuse o relație cu el?

— Se pare că situația nu a fost satisfăcătoare pentru niciunul dintre voi.

A ridicat din umeri.

— Nu știu. Nu cred că pe Kam l-a deranjat vreodată.

Am rămas nedumerită și surprinsă. Știusem că Kamal era mai puțin dornic decât ea să facă sex, dar îi era devotat lui Cecily. Întreaga lui identitate comunica dorința de a fi un bun soț și tată și emana o încredere foarte masculină. Era dificil să asociez acea imagine cu ceea ce Cecily tocmai îmi spusese.

Nu erau locuri libere în metroul aglomerat. De la Euston la Camden Town, am stat agățată de bară și am sperat că se va ridica cineva. Tocmai când începeam să accept că voi sta în picioare până la Highgate, un bărbat înalt, în jur de 30 de ani, mi-a zâmbit, întrebându-mă prin gesturi dacă vreau să stau jos. Am încuviințat recunoscătoare și am făcut schimb de locuri cu el, trântindu-mă pe scaunul moale. Acest gest politicos m-a făcut să mă gândesc din nou la Kamal. Clar era ceva important în privința identității lui sexuale. Nu era prima oară când întâlnisem o astfel de situație. Dacă Cecily credea acum că e probabil lesbiană, iar lui Kam nu părea să-i placă sexul cu ea, ce însemna asta? Existase o înțelegere inconștientă între ei, care făcuse ca sexul să nu fie o parte importantă a vieților lor? Oare amândoi erau de fapt nesiguri în privința heterosexualității lor și acesta era motivul pentru care — inconștient — se aleseseră unul pe altul?

Să înțeleg și să lucrez cu sexualitatea poate reprezenta cea mai deconcertantă parte a slujbei mele și m-am întrebat multă vreme de ce. Parte din explicație este bineînțeles dificultatea pe care multe cupluri o au să împărtășească detaliile foarte intime ale vieților lor, dar motivul este și că dorința sexuală și fanteziile care o însoțesc inevitabil sunt adesea îngropate în straturile mai profunde ale inconștientului, dificil de atins și detașate de cuvinte și rațiune. Cuplurile vin destul de des cu un „simptom“ sexual — dificultăți care îi împiedică să aibă o viață sexuală satisfăcătoare împreună. Deși unele dintre aceste „simptome“ sexuale pot fi relativ clare, uneori nu sunt. Soți puternici și potenți sunt dezgustați de corpurile soțiilor, dar excitați de pornografia cu persoane mai în vârstă; soții iubitoare, deschise și prietenoase nu reușesc să se excite și rămân înghețate și încremenite când sunt atinse. Corpurile noastre spun o poveste, dar să traduci acea poveste în cuvinte care să poată fi înțelese și împărtășite poate fi ceva foarte dificil de făcut.

Din cauza vacanței de Paște, au trecut aproape trei săptămâni până să reluăm ședințele. Existase un schimb de e-mailuri și convenisem că și Kam va avea o ședință pe cont propriu. Era o zi frumoasă de primăvară și am ieșit puțin să fac o scurtă plimbare în soarele după-amiezii. Când m-am apropiat de birou, l-am văzut pe Kam vorbind la telefon, prins de conversație, chiar lângă clădire. Purta o eșarfă colorată, brodată, și arăta bronzat și plin de sănătate, așa cum stătea la soare. Nu părea distrus sau supărat, ci mai degrabă înfloritor.

După cincisprezece minute, acest bărbat bronzat și chipeș a luat loc pe canapeaua mea, cu telefonul mobil ținut strâns în mână.

— Scuze, dar trebuie să îl țin deschis, a spus el, arătând către iPhone. Probleme urgente la serviciu.

Am încuviințat și am observat cât de relaxat și de cool părea, cât de distant.

— Când te-am văzut ultima oară? Pare că a trecut un veac, a zis, umflându-și obrajii.

Apoi a sporovăit despre vizita la Istanbul și despre ce mult se bucuraseră copiii să-și vadă bunicii. A vorbit despre cum Cecily nu înțelegea cu adevărat obligațiile lui față de familie și a presupus că e vorba de diferențe culturale despre care nu discutaseră, dar ar trebui să o facă. A vorbit despre copiii care erau de rasă mixtă și cum părinții lui erau supărați că nu îi creșteau ca buni musulmani. Acestea erau lucruri importante despre care nu vorbiserăm înainte, dar tonul lui era disprețuitor și superficial, așa că am început să am senzația clară că sunt lăsată pe dinafară. M-a făcut să mă simt ridicol fiindcă îmi făceam griji pentru ei, de parcă el era complet în regulă și el sau ei nu aveau nevoie de nimic de la mine acum. L-am observat construind acest personaj și știam că acest calm era, cel mai probabil, o reacție la pauza din terapie și modalitatea lui de a-i face față, așa că am așteptat, deschisă la ce s-ar fi putut întâmpla în continuare.

În cele din urmă, a rămas tăcut, parcă știind că își pierdea timpul. Soarele, acum mai jos pe cer, îmi intra în ochi și, străduindu-mă să îl privesc pe Kam prin acea strălucire, am văzut cum fața lui și-a pierdut expresia; dintr-odată, arăta obosit și trist.

— Cred că trebuie să-ți fie foarte greu, Kam, să fii în situația asta. Știu că e important pentru tine să simți de parcă ai fi rezolvat totul. Știu că nu-ți place să te simți ca o persoană cu probleme, care are nevoie de ajutor.

Mi-a zâmbit cu căldură, frumoșii lui ochi căprui încreţindu-se în ceea ce părea a fi o atitudine amuzată faţă de comentariul meu.

— Poate. Poate că ai dreptate. Dar sunt sigur că poți înțelege că trebuie să nu mă las copleșit acum. Cecily e întoarsă pe dos, așa că trebuie să fac față, nu? Și cea mai mare grijă a mea o reprezintă copiii. Ei sunt cei care vor suferi. Corect? Trebuie să le fiu alături, nu?

Nu am spus nimic. Își dorea o confirmare și nu i-o puteam oferi.

— Cecily s-a despărțit. De Frankie. Și ne mutăm. Am scos casa la vânzare. Am căzut de acord că cel mai bine e să ne îndepărtăm puțin… de Frankie, a explicat el, observând expresia ușor întrebătoare de pe chipul meu.

Nu știam ce să spun. Era acest plan de acțiune care părea plin de siguranță modul lui Kam de a face față unei situații care era de fapt foarte nesigură? Cecily era sigură că va funcționa? Dar Kam? Însă am simțit că dacă îl întreb direct, pur și simplu se va retrage.

— Se pare că amândoi ați luat niște decizii serioase de când ne-am văzut ultima oară. Cred că vrei să văd că totul este acum aranjat și stabil.

A urmat o clipă de ezitare în care am simțit că se gândea dacă să continue cu această aparență falsă sau să-mi dezvăluie adevărul. În cele din urmă, a pufnit:

— Stabil? (Și m-a privit de parcă spusesem o mare prostie.) Nu, nu e nimic „stabil“. În fiecare zi lucrurile se schimbă. Mă înnebunește. Într-o clipă, Cecily este acasă, culcându-i pe copii, citindu-le povești, fiind dna Mămică, iar apoi — bum! Dispare și nu o mai vedem…

S-a întrerupt și a tăcut.

— Probabil că îți este greu, Kam, foarte greu. Probabil devine dificil să-ți dai seama ce vrei tu?

A încuviințat și am rămas tăcuți o vreme.

— Ți-a spus, bănuiesc.

Nu era o întrebare, așa că am așteptat.

— M-am supărat pe ea. Nu credeam că era nevoie să afli şi tu despre acel lucru..

M-am simţit nedumerită. Vorbea despre aventură sau despre problemele lui sexuale? Mi-am lăsat capul într-o parte, cu o expresie nesigură pe faţă.

— Despre copii. Cum au fost concepuţi, a clarificat el.

Am încuviinţat.

— Da, mi-a povestit despre asta.

A tăcut din nou.

— Poate că e prea dureros să vorbeşti despre asta?

S-a uitat la mine cu o privire pătrunzătoare, cântărind parcă din nou dacă putea avea încredere în mine sau nu. A fost o clipă de ezitare, apoi a început să vorbească. Mi-a spus că nu avusese niciodată probleme cu adevărat până să o întâlnească pe Cecily; avusese multe iubite şi multe aventuri de-o noapte, când sexul fusese de obicei în regulă. Dar cu Cecily era diferit. Nu ţinuse de fapt la nimeni înainte de a o cunoaşte; niciuna dintre relaţiile lui nu durase mai mult de câteva luni şi, ca să fie sincer, nu credea că fusese un iubit grozav. Nu fusese niciodată fidel. Călătorise mult, lucrase în Orientul Îndepărtat şi nu dorise nicio relaţie serioasă. Apoi o întâlnise pe Cecily. Tocmai se întorsese de la lucru din Beijing, unde se simţise foarte singur. Când s-au cunoscut, ea nu era prea bine. Fuma multă marijuana şi tocmai se despărţise de un tip care se purta urât cu ea. Apoi, la vreo două luni după ce au început să fie împreună, mama ei s-a îmbolnăvit de cancer şi a murit. Îi apropiase incredibil de mult. L-am întrebat cu blândeţe dacă atunci începuse problema legată de sex?

— Poate, da. Nu ştiu de ce. Dar da. A fost cam pe atunci. Când s-a îmbolnăvit mama ei. A fost foarte stresant.

— Poate ai simţit că rolul tău era să o protejezi pe Cecily, să ai grijă de ea, în loc să iei ceva pentru tine, în loc să te bucuri de propria plăcere…

— Ei bine, cam aşa a fost întotdeauna. Totuşi, nu mă deranjează, m-a asigurat el repede.

— Nu? am întrebat. Eu cred că poate te deranjează. Şi poate că reticenţa ta de a

face sex este o modalitate prin care „te-ai plâns“ despre cât de inegale şi poate incorecte sunt lucrurile între voi, ce zici?

A părut să se gândească. Depăşisem timpul şi era greu să-i spun că trebuia să ne oprim fiindcă simţeam că şedinţa de-abia începea. S-a ridicat repede, şi-a pus un zâmbet pe faţă şi a ieşit din cabinet fără să privească înapoi. L-am auzit coborând în fugă scările, sărind anume câte două-trei trepte.

Mi-am deschis laptopul să-mi verific e-mailul, dar ceva nu-mi dădea pace. Când m-am înscris în 1986 să devin consilier marital, am fost întrebată care credeam că va fi cea mai mare provocare pentru mine. Nu a fost greu să răspund — eram proaspăt şi puternic implicată în feminism şi petrecusem ani buni participând la marşuri pentru drepturile femeilor, la conferinţe şi la întâlniri ale grupurilor pentru sensibilizarea oamenilor faţă de inegalităţile de gen. Eram, am spus comitetului de selecţie, îngrijorată că nu mă voi putea descurca cu bărbaţii: cu bărbaţii abuzivi care nu vor decât să facă sex şi se poartă violent cu soţiile. Dar, oricare ar fi fost motivul, aceşti bărbaţi au lipsit aproape complet din cabinetul meu. În schimb, în cea mai mare parte a carierei mele, tendinţa a fost cea opusă — femei mânioase şi acuzatoare şi bărbaţi mai degrabă supuşi, dar detaşaţi şi retraşi. Şi iată-ne, din nou, asistând la ceea ce părea o foarte clară diferenţă de putere. Kam, atât de relaxat şi de calm, părea să cedeze în faţa lui Cecily, care era pretenţioasă şi insistentă. Dar oare era chiar aşa?

Modul în care este exprimată puterea în cadrul unui cuplu mi se pare esenţial pentru cum merge viaţa sexuală a cuplului respectiv. Având în vedere modul în care partenerii îşi permit unul altuia să aibă unele domenii de autoritate şi modul în care fiecare are putere „de influenţă“ în cadrul relaţiei, sexul este adesea doar un alt teren de joacă pentru aceste aspecte. În mod ideal, „rolul de lider“ se schimbă, fiecare partener deţinându-l pe rând. Prin acest dans, se atinge un fel de egalitate, în care ceea ce un cuplu apreciază cel mai mult este schimbul creativ care generează noi gânduri, idei, proiecte şi plăceri sexuale. Problemele par să apară în viaţa sexuală a unui cuplu când relaţia a încetat să se dezvolte şi a devenit rigidă şi inflexibilă. În aceste căsătorii, rolurile pe care fiecare partener le adoptă devin fixe şi fluctuaţia naturală între a da şi a primi, între putere şi vulnerabilitate, tărie şi slăbiciune este pierdută.

Când Cecily şi Kam au ajuns la cabinet săptămâna următoare, păreau chiar mai

tăcuți decât de obicei. Cecily era foarte răcită, cu pachetul de șervețele în mână, și până și Kam arăta mai puțin lustruit. S-au privit unul pe celălalt.

— Începe tu, a spus Cecily.

Și Kam a vorbit. A început explicând cât de rău se simțea Cecily. Cât de dificilă era situația pentru ea. Până când l-am întrerupt și am atras atenția că vorbea despre sentimentele ei, nu despre ale lui.

— Așa face mereu, a spus Cecily. Nu vorbește niciodată despre el. El nu se simte niciodată deprimat. Nu este niciodată supărat. Ești ca un nenorocit de robot, Kam. Chiar și acum, chiar și acum când se întâmplă toate astea, te porți de parcă nu e nimic în neregulă. Ca și cum lucrurile sunt cât se poate de normale! Vocea îi tremura de durere și indignare.

— Nu știu ce-ai vrea să spun, Cecily. Nu trebuie să fie totul o dramă imensă — nu sunt ca tine. Nu izbucnesc în lacrimi și nu mă comport ca un copil când nu obțin ce îmi doresc, dar cu siguranță nu sunt în regulă. La dracu', nu sunt în regulă. Da? Ești mulțumită?

Ochii lui Cecily s-au făcut mari de uimire — iată, ieșiseră la suprafață frustrarea și furia pe care Kam se străduia atât de tare să le țină sub control. Începeam să înțeleg mai multe despre ce se întâmpla între ei. Felul în care Cecily exprima frustrarea pentru amândoi. Modurile în care ea avea toate sentimentele urâte, egoiste, de neajutorare pentru amândoi. El negase aceste părți din el însuși, devenind eroul 100% bun, în timp ce ea bâjbâia în mizeria de sentimente și conflicte, fiind egoistă și simțindu-se vinovată pentru egoism.

S-au săgetat cu privirile și, pentru prima oară, am văzut ură în ochii lor.

— Cred că amândoi vă simțiți blocați. Blocați în sentimente urâte și de vinovăție pentru acea urâțenie. Blocați în teama că, dacă alegeți să vă despărțiți, nu vă veți reveni niciodată și copiii nu își vor reveni nicicând.

Păreau șocați și cu ochii în lacrimi — ura s-a evaporat. Cât de repede li se puteau schimba sentimentele!

— Nu vreau să te rănesc, Kam.

— Știu. Știu.

Le puteam simți tristețea; era adevăr în ea. A fost tăcere pentru o clipă, apoi tristețea s-a evaporat și ura toxică a revenit.

— Poate ar trebui să te tratezi undeva. E clar că ai o problemă, a scuipat Kam.

— Crezi că să fii lesbiană este o problemă? Doamne, Kam, parcă ești mama ta ridicolă și ignorantă…, l-a batjocorit Cecily.

— Ce dificil e să rămâneți în starea de tristețe! am atras eu atenția.

Kam m-a privit și a spus:

— Copiii vor fi serios afectați? Nu îmi pasă decât de ei acum.

— Depinde de cum vă despărțiți. Depinde de cum faceți lucrurile să funcționeze odată ce v-ați despărțit.

Și le-am vorbit despre cercetări și despre cum copiii își pot reveni în urma unui divorț, dar tipul de relație pe care o au părinții, chiar și atunci când sunt despărțiți, are o influență foarte mare. Dacă ei colaborează, dacă evită conflictul și învinovățirea, probabil copiii se vor putea descurca. Și le-am vorbit și despre cum faptul de a rămâne împreună nu ar fi neapărat o opțiune mai bună dacă erau profund nefericiți și furioși unul pe celălalt.

După o săptămână, Kam a venit singur, deoarece convenisem că ar fi mai bine dacă amândoi ar avea niște ședințe pe cont propriu. Când a intrat în cabinet, mi-a întins o sacoșă de pânză imprimată cu un cocoș roșu.

— Pentru tine, mi-a făcut semn cu capul, în timp ce își dădea jos jacheta.

L-am privit întrebător și am așezat sacoșa pe podea, lângă ușă.

— Cireșe Rainier — cele mai bune. Le importăm. Tocmai au sosit astăzi. Sezonul este foarrrte scurt. Trei săptămâni, poate.

Am zâmbit.

— Voiam să-ți mulțumesc. Cred că suntem mult mai bine și cred că știm acum că ne vom despărți. A făcut o pauză. Este în regulă. Vom veni împreună săptămâna viitoare — vrem să discutăm ce să le spunem copiilor. Sper că e okay,

nu?

— Bineînţeles.

— Voiam să vorbesc despre… hm… problema mea. Ştii tu. Cu sexul.

Am încuviinţat. Şi privind în jos, am văzut sacoşa de pânză şi imaginea cocoşului roşu cu coada ochiului şi m-am gândit că acesta era un simbol evident al potenţei masculine.

— Ai spus în acea şedinţă când am venit singur că tu crezi că problema mea este fiindcă sunt furios pe Cecily, nu?

Am încuviinţat.

— Nu sunt sigur că ai dreptate. A urmat o pauză lungă şi eu l-am aşteptat pe Kam să spună mai multe.

— Când aveam cam 15 ani, mama m-a prins uitându-mă la porno. A privit prin cameră, de parcă încerca să găsească o cale de scăpare.

Cu ezitări, mi-a povestit la ce se uitase şi, deşi se străduia să fie explicit, mi-a luat ceva timp până să înţeleg că era un film incestuos şi implica un băiat şi sora lui mai mică. Mama lui fusese furioasă şi îi spusese că era bolnav şi pervers. Simţea că mama lui nu l-a mai privit niciodată cu aceiaşi ochi după aceea. Am vorbit despre cât de ruşinat se simţise şi s-a întrebat dacă acea experienţă îl făcuse să se poarte „ciudat“ în privinţa sexului. Cu siguranţă se simţea adesea vinovat din cauza asta. Vinovat dacă nu încerca să facă sex cu Cecily şi foarte vinovat atunci când făceau sex.

— Nu mi-ai vorbit niciodată despre sora ta, Kam, am spus după ceva timp.

— Nu. Nu ne înţelegem. Ea s-a întors la Istanbul şi locuieşte lângă părinţii mei. Nu prea o văd, nici măcar când mergem în vizită.

Jasmina, mi-a spus el, era cu un an mai mică decât el şi întotdeauna fusese „neajutorata“ familiei, lucru de care se folosea pentru a-şi manipula părinţii. Se plângea tot timpul şi era o pacoste, dar părinţii o adorau.

— A trebuit să ai grijă de ea când eraţi copii? am întrebat.

— Nu prea. Mama nu ar fi avut încredere în mine, eram răutăcios cu ea. Eram tot timpul certat fiindcă nu mă purtam destul de frumos cu ea sau pentru că o loveam sau îi luam jucăriile. (A râs.) Părinții credeau tot ce le spunea… și încă o fac.

— Simțeai că ea e preferata? Că o privilegiau față de tine?

— Bineînțeles că da! Mama îmi spunea tot timpul să fiu ca ea și să mă port frumos cu ea.

Apoi a spus, rușinat:

— Cât privește imaginile porno… nu era vorba de ea. Fata din acele imagini nu semăna deloc cu Jasmina.

Am tăcut o vreme, gândindu-ne amândoi la această legătură. Apoi am spus:

— Kam, eu cred că sunt multe aspecte legate de acest „simptom“ al tău. Sentimentele contradictorii pe care le ai față de Cecily, față de faptul că trebuie să pui nevoile ei pe primul loc de multe ori, asta se leagă de modul în care ți s-a cerut să te porți cu sora ta. Și spun că sunt sentimente contradictorii pentru că tu o iubești pe Cecily și îți iubești și sora, dar uneori le și urăști, nu crezi?

A încuviințat.

— Cecily și sora mea au chiar multe în comun. Nu cum arată, dar în unele feluri sunt amândouă foarte… (și-a căutat cuvintele)… foarte dificile, dar și fragile.

— Poate că atunci când ai început să te simți atras sexual de Cecily — pe care tu o crezi fragilă — o parte din tine nu a fost sigură dacă sentimentele tale sexuale sunt iubitoare sau distructive. Dacă penisul tău este ceva bun sau ceva mai degrabă rău pentru ea. Și acum îmi aduci cireșe într-o sacoșă cu un cocoș[6] mare pe ea, am spus eu, zâmbind.

A râs și apoi s-a uitat la mine cu atenție.

— Cred că mama mea considera sexul un lucru rău. Un lucru rău mai ales pentru o femeie.

— Ei bine, este un mesaj puternic pe care l-ai primit de la mama ta. Când nu ai

orgasm cu Cecily, crezi că o protejezi? Dar poate în acelaşi timp o pedepseşti, negându-i ceva?

Aş vrea să vă pot spune că, după acele şedinţe, totul s-a rezolvat. Dar psihoterapia nu funcţionează aşa. Pentru fiecare pas înainte, sunt adesea alţi paşi înapoi. Terapia progresează într-o spirală, mergând înainte şi înapoi, refăcând vechi conflicte şi atingând noi provocări. Jung a descris bine acest proces: „Aproape că nu te poţi sustrage impresiei că procesul inconştient se roteşte în formă de spirală în jurul unui centru de care se apropie încet, calităţile «mijlocului» desenându-se tot mai clar“.[7]

Cecily şi Kam au continuat să vină în terapie încă şase luni, înainte ca Cecily să se mute cu Frankie. În acele luni, au plâns mult, dar încet-încet au devenit mai blânzi unul cu altul şi mai hotărâţi să coopereze pentru a se asigura că copiii sunt protejaţi pe cât posibil. În ultimele şedinţe, când au venit pentru şedinţe individuale, am simţit că amândoi erau uşuraţi că se terminase. Cecily părea mai echilibrată şi mai fericită, iar Kam, cu o uşoară nervozitate, mi-a spus că începuse să se întâlnească cu o femeie cu care lucra, cineva mult mai tânăr decât el.

În acele şase luni, nu am fost niciodată sigură cum se va încheia totul. Vor găsi o cale să rămână împreună sau se vor despărţi? Când cuplurile se află în apropierea acelei graniţe dintre separare şi rămânere împreună, întotdeauna mi se pare ceva misterios. Nu ştiu niciodată când cineva va trece acea graniţă, păşind dinspre situaţia de a fi în cadrul unei relaţii, oricât de dezamăgitoare este ea, către a fi de cealaltă parte, în afara relaţiei. Pentru mine, este chiar mai misterios decât procesul prin care oamenii se îndrăgostesc şi devin un cuplu. Uneori, cuplurile ajung chiar în pragul despărţirii şi apoi fac un pas în spate; iar asta se poate întâmpla fiindcă a avut loc o separare psihică mai degrabă decât o mutare din casă — fiecare partener devine în mai mare măsură propria persoană, nemaifiind fuzionat cu celălalt. Uneori, cuplurile nu reuşesc să se separe cu adevărat. Fiecare se mută într-o nouă casă, are un nou partener, poate chiar şi alţi copii, dar ei tot nu reuşesc niciodată să renunţe unul la celălalt.

---

[6] Aluzie la faptul că, în engleză, cock înseamnă deopotrivă „penis“ şi „cocoş“. (N.trad.)

[7] C.G. Jung, Opere complete, vol. 12 (Psihologie și alchimie), Editura Trei, 2016, p. 325.

Rhoda mușcă din mărul otrăvit

Tocmai mă întorsesem din vacanța de Paște când mi-a apărut în Inbox acest e-mail:

Dragă Susanna,

Fiica mea îmi spune că am nevoie de psihanalist. Am găsit numele tău online. Cât costă o ședință?

Cu respect,

Rhoda

Am răspuns:

Dragă Rhoda,

Îți mulțumesc pentru cerere. Ne-am putea întâlni pentru o consultație la cabinetul meu din Queen Anne Street miercurea viitoare, la 10:15. Ar fi în regulă pentru tine?

Tariful meu este de x lire sterline.

Toate cele bune,

Susanna

După o oră, am primit răspuns.

O să mă gândesc.

Deși nu este neobișnuit ca o solicitare să nu se materializeze, este neobișnuit ca un potențial pacient să fie atât de direct în privința ambivalenței sale. Era mai degrabă reconfortant, ca să fiu sinceră. Îmi aduc aminte că acum niște ani, un coleg mai experimentat spunea că întotdeauna cea mai mare ambivalență în privința începerii terapiei este în momentul când cineva inițiază contactul. În diferitele clinici în care am lucrat, era de așteptat ca cel puțin o treime din solicitările primite să nu se soldeze cu începerea unui tratament.

Totuși, după câteva zile am primit următorul e-mail:

M-am gândit.

Voi veni miercuri, la 10:15, așa cum ai spus.

Te rog să-mi transmiți datele contului tău bancar ca să pot achita suma necesară. Totuși, trebuie să remarc că tariful mi se pare foarte mare.

Cu respect,

Rhoda

Având în vedere natura abruptă a acestei comunicări, simțeam o oarecare agitație (și curiozitate) în acea miercuri dimineață, așteptând sosirea Rhodei. Am zâmbit când am deschis ușa și i-am făcut semn să intre, căci părea să ezite în prag. Ea nu a zâmbit înapoi.

— Unde vrei să stau? a întrebat. Să mă întind acolo?

A arătat către canapea.

— De ce nu te așezi pe scaun astăzi, am sugerat.

Atunci s-a așezat cam stângaci pe marginea scaunului și și-a mijit ochii să mă analizeze cât mai atent posibil. Era o femeie minionă, elegantă și atletică, cu părul tuns scurt, argintiu. Mâinile ei, pe care le-a așezat în poală, păreau puternice și obișnuite să facă ceva.

S-a lansat apoi în ceea ce părea a fi un discurs pregătit dinainte în care mi-a spus, foarte clar, că i se părea foarte puțin probabil să reușesc să o ajut. Venise doar fiindcă fiica ei, Tamar, considerase că ar fi o idee bună. A menționat de câteva ori că terapia eram scumpă și la un moment dat chiar a întrebat direct de ce tariful meu era atât de mare. I-am spus că era tariful meu obișnuit, dar dacă avea probleme financiare, puteam discuta. A dat din mână cu nepăsare și în cele din urmă a reușit să-mi spună ce o adusese în cabinetul meu. Grijile ei erau legate de o prietenă din copilărie, Michelle, cu care nu mai era în legătură. Se cunoșteau de când erau foarte mici, fiindcă mamele lor fuseseră prietene apropiate. Se părea, din ce povestea, că ea și Michelle fuseseră inseparabile cea mai mare parte a vieților lor. Totuși, se certaseră și Rhoda o „șterse“ pe Michelle din viața ei. Când am comentat că asta fusese probabil foarte trist după o prietenie atât de îndelungată, Rhoda a râs disprețuitor.

Pe parcursul ședinței și când am cercetat mai profund, Rhoda a descris cum Michelle comisese o trădare de neiertat. Dar vorbind despre evenimentele care duseseră la înstrăinarea lor, a devenit din ce în ce mai animată și din ce în ce mai puțin coerentă.

— Nu am vorbit niciodată cu nimeni în toată viața mea cum mi-a vorbit ea mie. A fost pur și simplu nepoliticos, chiar nepoliticos și… (a căutat cuvântul potrivit), da, nepoliticos!

Nu m-am putut abține să nu mă gândesc cât de ironic era că termenul folosit de ea pentru a o descrie pe Michelle era exact cuvântul care i se potrivea ei, după părerea mea.

Povestea Rhodei era lungă și întortocheată, dar până la urmă am început să am o imagine mai clară a ceea ce se întâmplase între ele. Se părea că, deși Michelle fusese cea mai apropiată prietenă și confidenta Rhodei, relația lor avusese adesea suișuri și coborâșuri. De-a lungul anilor, se certaseră din cauza unei vaze sparte, a unei vacanțe programate și apoi anulate și nu vorbiseră timp de un an pentru că Rhoda nu fusese de acord cu noul câine al lui Michelle. Dar când soțul Rhodei o părăsise, Michelle și Rhoda își reînnoiseră legătura și deveniseră foarte

prietenoase și apropiate.

— Se pare că Michelle este persoana la care ai apelat când ai avut o perioadă foarte dificilă, am sugerat cu blândețe.

— Nu chiar, s-a burzuluit Rhoda, pur și simplu petreceam timp împreună. Ea era singură. Eu eram dintr-odată pe cont propriu — era… convenabil. Și nici măcar nu a fost „o perioadă foarte dificilă“. Soțul meu era un idiot și, când a plecat, a fost, sincer, minunat.

Nu prea am știut cum să reacționez la asta, dar am observat disprețul furios din vocea ei și felul în care se apărase cu putere împotriva încercării mele de a mă conecta cu o parte mai blândă a ei.

— Problema cu Michelle, așa cum am tot încercat să-ți explic, este că e cam convențională, îngrozitor de cusurgie, critică, a conchis Rhoda și am privit-o întrebător, încurajând-o să continue. Nu a fost de acord cu Nigel.

— Nigel?

— Când am început să mă văd cu Nigel, a crezut că este… (a ridicat din umeri), că este ceva greșit. Nu aprobă aventurile. Rhoda și-a dat ochii peste cap, așteptând ca eu să spun ceva.

— Și de-asta nu ai mai vorbit cu ea?

A explicat apoi că Michelle evitase să o mai invite la cină. Michelle pregătea o cină mare în fiecare vineri și Rhoda fusese tot timpul invitată, dar acum, dintr-odată, era persona non grata.

— Era foarte clar ce simțea. Poate că nu a spus nimic direct, dar nu sunt proastă — s-a purtat cu mine de parcă eram paria și s-a purtat cu Nigel și mai urât.

— Ai vorbit cu ea despre asta? am întrebat. M-a privit cu dispreț, de parcă întrebarea mea era ridicolă și apoi, ignorând-o, și-a continuat povestea.

— În fiecare an, mergem toți la casa mea de pe Insula Wight. Michelle și familia ei, copiii mei. Facem asta de ani de zile. Apoi, fiindcă venea Nigel, ea nu a vrut să mai vină. Și pentru că ea nu venea, nici copiii ei nu au mai venit.

— Nu a venit fiindcă nu îl place pe Nigel? am întrebat, încercând să înţeleg povestea.

— Nu! Nu e de acord. Fiindcă el este, ei bine, cumva căsătorit. Nici nu locuieşte de fapt cu soţia lui în cea mai mare parte a timpului, aşa că nu ştiu de ce a făcut atâta zgomot pentru nimic.

A continuat explicând că din punctul ei de vedere, comportamentul lui Michelle era absolut inacceptabil, aşa că îi spusese că prietenia lor se terminase. Am întrebat-o pe Rhoda cum reacţionase Michelle, şi Rhoda, cu dispreţ, mi-a spus că Michelle plânsese şi se agitase foarte tare.

— Dar e oricum o persoană melodramatică, aşa că întotdeauna exagerează cu câte ceva. Îmi trimite o felicitare de ziua mea, în fiecare an, cu un mesaj sentimental stupid. Nu ştiu de ce se deranjează. E o pierdere ridicolă de timp şi bani. Nu pare să priceapă că nu mai suntem prietene.

„Fiecare an“ îmi rămăsese agăţat în minte şi am început să mă întreb când avusese loc această ceartă.

— Când s-a întâmplat despărţirea asta, Rhoda? am întrebat.

— Acum 10 sau 11 ani. Nici nu îmi mai aduc bine aminte.

— Oau! am exclamat, nereuşind să-mi ascund surprinderea. Ei bine, e foarte mult timp la mijloc. Mă face să mă întreb de ce ai venit acum. De ce crede fiica ta că trebuia să vii acum?

— Crede că sunt obsedată.

— Obsedată de Michelle? Aşa este? am întrebat.

Nu mi-a răspuns la întrebare, ci a continuat să-mi indice răspunsul vorbind în următoarele 20 de minute despre Michelle şi despre diferitele lucruri de neiertat pe care le făcuse. Se simţea trădată şi nedreptăţită şi de asemenea furioasă fiindcă Michelle „scăpase nepedepsită“. Fiica ei era, şi ea, un cal de bătaie fiindcă rămăsese apropiată de copiii lui Michelle şi continuase să sărbătorească zile de naştere şi Crăciunul în prezenţa ei.

— Fiica mea vrea să „mă împac“ cu Michelle ca să o poată invita la nuntă.

— Nuntă?

— Tamar se mărită de Crăciun, mi-a răspuns tăios, de parcă eram cumva înceată fiindcă nu știam că fiica ei se căsătorește.

Trădarea vine în multe forme; se întâmplă între îndrăgostiți, între colegi și între frați. Dar trădarea între prietene pare să fie cea mai mare dezamăgire și este dificil să îți revii în urma ei. De-a lungul anilor, am observat natura relațiilor între femei și calitatea deosebită a acelor legături. Pe măsură ce femeile se maturizează și renunță la fantezia iubitului ideal — prințul eroic și altruist care la va iubi perfect și fără urmă de egoism — și se confruntă cu faptul că iubitul nu este și nu poate fi o mamă bună, ele par adesea să compenseze pentru asta apelând la prietenele lor pentru acel tip special de grijă absolută și necondiționată. Deseori, prieteniile între femei sunt construite pentru a se confirma una pe alta prin oglindire și armonizare, protejându-se una pe alta de realitatea dură. În aceste stări liniștitoare și de deplin acord, prietenia feminină încearcă să recupereze idealul romantic, oferind o bulă comodă, departe de dezamăgiri și limitări. Dar prietenia poate fi dificil de păstrat, iar gelozia poate apărea când o prietenă are mai mult decât cealaltă și, când acea bulă dispare, se poate dezlănțui o furie răzbunătoare — atunci contractul tacit de a nu pune nimic sub semnul întrebării, de a nu dezamăgi sau provoca este rupt și ura viscerală înlocuiește idila.

Am avut odată o pacientă acum mulți, mulți ani, care susținea că este vrăjitoare; sărbătorea solstițiul, avea multe pisici și se îmbrăca întotdeauna în negru. Își câștiga existența făcând lumânări în formă de penis și vagin, dar scria și farmece și incantații personalizate pe care le vindea pe internet. Majoritatea clienților erau alte femei, și într-una dintre ședințe mi-a dat niște cartonașe cu blesteme scrise pe ele.

Cu suflare de vrăjitoare

Prin furtuna întunecată

Îmi chem mânia

Și îți urez durere cât mai mare

Fiindcă vezi greșit

Și inima îți e aspră

Îmi chem mânia

Să-ți orbească ochii verzi

Când zorii apar

Și se-ntoarce lumina

Nu o să mai am nevoie de mânie

Nu îmi va lipsi

Dar tu, draga mea, o să suferi

În mintea-ți nebună

De invidie, teamă și întuneric

De vinovăția care roade și te strânge.

Am avut cam o duzină de ședințe cu Rhoda până când a hotărât că nu mai are nevoie de serviciile mele. Căuta în mine un public pentru ranchiuna ei, nu o soluție sau o cale către vindecare. M-am străduit să o încurajez să analizeze de ce era atât de preocupată. Puteam găsi oare o legătură cu o pierdere sau o trădare din trecutul ei? Era vreo problemă nerezolvată care ajunsese să fie simbolizată prin această ceartă cu Michelle? Dar nu am ajuns nicăieri; își iubea furia și îi plăcea să-și împărtășească nemulțumirea în discuțiile cu mine. Era de parcă nu

putea vedea otrava din mărul roşu strălucitor al răzbunării.

Străduindu-mă să o ajut să meargă mai departe, am ajuns să înţeleg că sentimentul că fusese trădată devenise o parte integrantă din cine era. Să piardă sau să reducă această suferinţă, să-şi schimbe în vreun fel sentimentele pentru Michelle ar fi însemnat să-şi confrunte şi să-şi jelească pierderea; ceva ce se temea prea tare să facă. Fiecare an pe care îl pierduse cu ranchiuna trebuia să fie justificat, astfel că era nevoie ca mânia şi amărăciunea pe care le simţea faţă de Michelle să fie tot mai puternice, mereu. Toată această ură furniza oxigenul pentru a-i justifica atitudinea şi am simţit că, prin refuzul ei necontenit de a jeli şi de a ierta, încerca să distrugă nevoia ei de dragoste.

După săptămâni întregi în care i-am ascultat plângerile înverşunate, am început să mă gândesc la Rhoda ca la un fel de domnişoara Havisham, fata bătrână disprețuită şi înrăită din romanul lui Dickens, Marile speranţe, care, trădată de iubitul ei, întoarce spatele vieţii pentru totdeauna. Domnişoara Havisham este invidioasă şi ascunsă, învăţându-şi tânăra protejată, Estella, să urască bărbaţii şi să le rupă inimile, distrugându-i capacitatea de a iubi. „Alungând lumina zilei din casa ei, alungase mult mai mult decât atât; zăvorându-se în casă, se zăvorâse faţă de mii de înrâuriri firești şi binefăcătoare; mintea ei se rătăcise din pricina atâtor gânduri pustii…“

Credeam că şi Rhoda era plină de invidie şi, asemenea reginei rele din Albă-ca-Zăpada, era atât otrăvită, cât şi otrăvitoare în răzbunarea ei.

Mai întâlnisem înainte acest tip de problemă şi am recunoscut lipsa de speranţă a puterii tenace pe care o are asupra unor pacienţi. Era o dependenţă faţă de un fel de răzbunare psihică, una care o distrugea mult mai mult decât afecta obiectul urii ei. I-am atras atenţia că sentimentele ei răzbunătoare nu păreau să o ducă nicăieri, că încercările lui Michelle de a relua legătura păreau iubitoare şi pline de speranţă, în timp ce ea părea să sufere îngrozitor. Mânia ei devenise un fel de otravă care îi distrugea întreaga viaţă, iar acum era în pericol să se certe serios cu fiica ei. Am încercat să o ajut să vadă că răzbunarea este inutilă dacă actul este masochist.

— Rhoda, pare că aproape nu îţi pasă dacă îţi faci rău, câtă vreme poţi să păstrezi fantezia că te răzbuni pe Michelle. E de parcă îţi conduci BMW-ul nou-nouţ în zidul grădinii ei în fiecare zi — poate că au căzut câteva cărămizi din zid, dar tu îţi distrugi maşina cea nouă.

Dar nimic din ce spuneam nu părea să o mişte pe Rhoda. A rămas neatinsă şi de neatins şi şi-a încheiat tratamentul, aparent fără să privească înapoi.

Don Juan se maturizează și se așază la casa lui

James era un pacient mai degrabă neremarcabil, având în vedere reputația lui de Casanova. M-a contactat printr-un mesaj, la sfârșitul lui iulie, spunând că citise ceva ce scrisesem într-un articol de ziar despre infidelitate, ceva ce îl marcase puternic, și întrebându-mă dacă îl puteam vedea. Am răspuns că nu aveam niciun loc liber pe moment, dar că probabil voi avea atunci când mă întorc din vacanță, în septembrie. L-am întrebat dacă putea aștepta. Răspunsul a venit imediat, că va aștepta cu plăcere și că de-abia aștepta să mă întâlnească.

Îmi plac vacanțele foarte mult și mulți psihoterapeuți își planifică vacanțele ca să coincidă cu cele din anul academic. Totuși, perioada de dinaintea lungii vacanțe de vară poate fi obositoare pentru psihoterapeuți. E oboseala firească pe care toată lumea o resimte la finalul unui an lung, dar poate fi dificil și pentru că e ceva obișnuit ca pacienții pe termen lung să-și încheie tratamentul chiar înaintea vacanței din august. Așa că, pe lângă acumularea de entuziasm și anticipare la gândul unei luni doar pentru mine, există și o nuanță de tristețe când închei ședințele cu pacienți care au parcurs un drum atât de lung cu mine.

E un fapt cunoscut că psihoterapeuții primesc cele mai multe recomandări în două momente din an: în septembrie, după vacanța de vară, și în ianuarie, după vacanța de Crăciun. Acel septembrie nu a fost diferit; e-mailul și telefonul erau pline de mesaje de la potențiali pacienți dorind programări; erau și câteva mesaje prietenoase de la James, reamintindu-mi că „mă angajasem“ să-l văd la întoarcerea din vacanță.

Mesajele lui James mă făcuseră să mă aștept la o persoană dinamică și fermecătoare, dar când a intrat în cabinet, părea mai degrabă insignifiant — cineva pe lângă care ai trece pe stradă fără să arunci o a doua privire. Părul părea nespălat și rărit, hainele nu i se potriveau și adidașii erau acoperiți de noroi uscat. Părea supus și mai degrabă fragil.

Mi-a spus că voise să vină fiindcă, la o petrecere după serviciu, un prieten l-a descris drept „un crai mai mare decât Boris Johnson“. Toată lumea a râs, dar în timp ce grupul, format doar din bărbați, părea binevoitor și glumeț în privința acestei descrieri, James s-a simțit profund deranjat. Se dusese acasă în acea seară

„simțindu-se de-a dreptul bolnav“; nu reușise să doarmă în acea noapte, iar greața și problemele cu somnul continuaseră de atunci. A vorbit pe larg despre cum înainte nu avusese probleme cu somnul și fusese în general netulburat de astfel de lucruri, dar din acea seară nu reușise să se mai liniștească.

Am încercat să analizez împreună cu James de ce acea remarcă întâmplătoare îl deranjase atât de tare. Era ideea propriu-zisă că el ar fi afemeiat? I se părea adevărată? Sau poate se simțise umilit cumva?

M-a ascultat cu atenție, dar nu părea să poată identifica exact ce îl tulburase atât de mult sau dacă comparația frivolă cu Boris avea vreun pic de adevăr în ea.

— Pur și simplu nu înțeleg. De obicei, nu mă atinge nimic, dar ceva din asta chiar m-a întors pe dos.

A zâmbit larg și a adăugat:

— Sper că tu vei reuși să-mi spui de ce.

Sunt multe motive pentru care oamenii au aventuri, dar din experiența mea, adesea este ceva legat de ce se întâmplă în cadrul cuplului. Aventura poate fi o reacție la o problemă pe care cuplul nu reușește să o confrunte împreună și uneori trădarea acționează ca un util semnal de alarmă. Pe de altă parte, o aventură poate fi o reacție la diminuarea atașamentului față de partener și poate reprezenta o tranziție către ieșirea din relație către ceva nou. Dar în acest caz, părea că infidelitatea permanentă a lui James nu avea de-a face cu prietena lui, ci exprima mai degrabă ceva despre James și despre problemele lui cu relațiile intime în general.

Restul ședinței a părut să continue în ritm de melc; era artificial și uneori avea o stinghereală îngrozitoare. Nu părea să rezoneze cu sugestiile mele, iar tăcerea mea părea să-l agite. Când ne-am apropiat de final, i-am spus tariful pe care l-aș percepe, orarul pe care i l-aș putea oferi regulat și alte detalii administrative legate de începerea terapiei. Am spus că păruse dificil să ajungem să înțelegem ce îl ținea treaz noaptea, dar ne puteam întâlni din nou pentru o consultație mai detaliată și ne puteam gândi mai mult la toate astea. S-a animat imediat, spunând hotărât că da, categoric, voia să revină și că toate detaliile erau în regulă și ne vom întâlni săptămâna următoare.

După ce a plecat, îmi aduc aminte că am simțit o nesiguranță: voiam într-adevăr

să-l revăd? Nutream îndoieli serioase că va fi capabil să se dedice tratamentului și m-am întrebat dacă el și cu mine eram „potriviți“. Dar, deși cu siguranță James nu mă făcuse să mă simt nerăbdătoare să-l revăd, asta m-a făcut curioasă în privința motivului. La telefon și în mesaje păruse foarte receptiv și încântător. Și totuși, în cadrul ședinței, se prezentase ca un bărbat mai degrabă neatrăgător, fără niciun farmec. Oare reacția mea lipsită de entuziasm față de el era o reflectare a cât de nedemn de iubit se simțea el în adâncul lui?

Spre surprinderea mea, a doua întâlnire a fost total diferită față de prima. De data asta, James purta un costum elegant croit și, în ciuda faptului că era slab și părul i se rărise, părea agil, în formă și aranjat. Fiindcă era o zi caldă de septembrie, și-a scos imediat sacoul, lăsând la iveală o cămașă croită excelent care, am observat, se mula perfect pe silueta subțire, dar atletică. Făcută de mână, m-am gândit în sinea mea. Când am început să vorbim, James părea de nerecunoscut față de personajul mai degrabă fragil și nesigur pe care îl întâlnisem în urmă cu o săptămână. Mi-am dat seama rapid cât de prezent părea, mult mai puțin fragil și mai degrabă asertiv. Îmi era din ce în ce mai clar că existau două laturi ale lui James și că hotărâse să mi le arate pe amândouă. Un James neiubit, nedemn de iubire și acum acest sine plin de încredere și strălucitor. Care era real? Care era fals?

După ce s-a așezat și a ridicat cu atenție cracul de la pantaloni pentru a proteja dunga perfectă, a început să-mi spună mai multe din povestea lui. Se apropia acum de 40 de ani, a zis el, și se găsea, nu pentru prima oară, încurcat între partenera actuală, de trei ani, Grazyna, și alte două femei. A explicat că nu avusese niciodată o relație monogamă cu adevărat și că de obicei se vedea cu cel puțin două, dacă nu trei femei, în același timp. Duplicitatea lui era adesea descoperită și de aceea era deseori părăsit. Rar încheia el o relație; de obicei femeile renunțau la el.

— Te deranjează când ești „părăsit“? l-am întrebat.

— Nu prea, a răspuns vesel James. E un pic supărător, dar de obicei știu când urmează asta și încep deja un alt flirt.

A explicat că el credea că era dependent de „vânătoare“ și că îi părea chiar rău că înșală în halul ăsta, dar până acum nu reușise să se oprească. S-a întrebat dacă o parte a problemei nu venea din faptul că se simțea cumva diferit cu Grazyna; era specială.

— E prea bună pentru mine, Susanna. Clar, m-am întins mai mult decât îmi era plapuma, a spus râzând.

Am observat că dinții lui erau de un alb perfect și până și acest lucru părea să fie o reprezentare a modului în care ascundea lucrurile mai întunecate în spatele unei fațade lucioase și încântătoare.

— Totuși, acum vine partea mai interesantă. Ea lucrează în Paris, dar contractul ei se apropie de final și ea se gândește să se întoarcă la Londra și să se mute la mine. (A ridicat din sprâncene și a făcut o grimasă, de parcă ideea era ridicolă.) Am discutat și plănuit asta de multă vreme; nu e o noutate.

Și a râs din nou, arătându-și acei dinți perfecți.

— Nu mi-ai spus cum te face asta să te simți — mă refer la mutarea ei, am zis, încurajându-l să analizeze puțin mai profund.

Mi-a zâmbit cu căldură și a spus că credea că o iubește și știa că e timpul să aibă o familie, dar simțea o „greață“ la gândul de a renunța la celelalte femei.

— Este aceeași senzație pe care o ai noaptea, James? am întrebat. Este la fel ca „greața“ aceea care te ține treaz?

M-a privit concentrat, de parcă aș fi spus ceva extraordinar, nu de parcă aș fi făcut o legătură simplă și chiar evidentă.

— Da, a exclamat el, acum că o spui, înțeleg. Crezi că nu dorm din cauza Grazynei? Poate că nu are nimic de-a face cu ceea ce mi-a spus Steve?

— Da, pentru că se pare că spui că te afli la un fel de răscruce în viața ta. O parte din tine vrea să fii mai loial și mai aproape de Grazyna, dar o altă parte nu știe dacă vei putea face asta.

James a încuviințat, părând preocupat. Entuziasmul lui James față de observațiile mele și recunoștința caldă pe care a exprimat-o la finalul ședinței m-au făcut să simt mult mai multă speranță în privința terapiei. Am simțit o schimbare în mine și o ușurare — mi se părea că acum el era mai implicat și gata să facă un efort. E adevărat, înțelegeam că lucrurile vor merge încet — nu se cunoștea pe sine și îi era greu să vadă conexiunile între sentimente și comportamente —, dar acum aveam o speranță, și lucrul a început.

În următoarele săptămâni, am aflat că James lucra în centrul Londrei, conducând o companie de PR de succes; că fusese un „copil-minune“ și câștigase o grămadă de bani, iar acum se lupta să-și consolideze succesul timpuriu. A mărturisit că la universitate căpătase o problemă cu cocaina, dar se lăsase de droguri și acum era devotat sălii de fitness și era pe cale să devină 100% vegan. Deși serviciul îl îngrijora din când în când, James simțea că viața lui era „perfectă, cu excepția problemelor cu femeile“. Când nu am reacționat la asta și a urmat o tăcere, James mi-a spus că se hotărâse, înainte de a începe terapia, să fie absolut sincer cu mine. Știa că nu îl pot ajuta dacă nu îmi spune totul.

— Trebuie să știi că nimeni altcineva nu știe cum sunt cu adevărat. Doar tu. Petrec mult timp convingându-i pe alții că sunt un tip de încredere, drăguț, de treabă… Nu sunt așa.

M-am întrebat în sinea mea dacă mi-a spus asta ca să mă facă să mă simt cumva specială și dacă asta era una dintre metodele prin care seducea femei. Dar m-am concentrat pe sentimentele negative ale lui James față de el însuși și am comentat că era interesant că se ocupa de relații publice, fiindcă se părea că așa relaționează cu oamenii, de parcă era nevoie să-și „creeze“ personajul public. A fost de acord cu interpretarea mea și a spus că de obicei se străduia mult ca oamenii să-l placă. Am simțit că relația noastră de lucru devenea mai profundă pe măsură ce împărtășea din ce în ce mai multe.

Pe de altă parte, James întârzia adesea la ședințe. Nu era ceva neobișnuit să primesc un mesaj cu 20 de minute înainte ca ședința să înceapă, spunându-mi că va întârzia sau chiar că îi părea rău, dar nu putea ajunge. Mai interesant, mesajele lui îmi cereau uneori să-i aduc aminte la ce oră e ședința. Era foarte surprinzător, fiindcă eu cred cu tărie în ceea ce eu numesc cei trei R ai terapiei: ritm, regularitate și rigurozitate, însemnând că ședințele sunt programate la aceeași oră și în aceeași zi în fiecare săptămână. Cum de tot uita, mă întrebam?

Terapeuții psihanaliști sunt foarte atenți la tipul de relație care se creează între ei și pacient; încercăm să observăm felurile de sentimente pe care pacienții le trezesc în noi. Ne plac? Ne simțim inutili? Ne simțim competitivi? Observăm aceste sentimente în noi înșine fiindcă uneori sunt indicii utile privind universul interior al pacientului și modul în care, inconștient, el își construiește relațiile.

Am observat că James se purta cu mine în două moduri. Uneori mă făcea să simt că eram un terapeut foarte bun în care putea avea încredere pe deplin. În acele

momente, îmi spunea că eram specială pentru el şi că terapia cu mine era importantă. Dar alteori mă făcea să simt că nu eram pe lista lui de priorităţi, că nu era ataşat de mine sau devotat muncii pe care o făceam împreună şi că, în orice clipă, îşi putea scoate şedinţele din minte şi din orar. Cu alte cuvinte, atitudinea lui era foarte fluctuantă şi bănuiam că aşa se purta cu mulţi oameni din viaţa lui, nu în ultimul rând cu femeile cu care era încurcat. Treptat, a început să îmi dea mai multe detalii despre relaţia lui cu celelalte două femei, Dominique şi Marcie. Se vedea cu ele de aproape doi ani şi a recunoscut că asta era parte a unui tipar, fiindcă întotdeauna avea cel puţin două relaţii în desfăşurare. Aventurile cu Dominique şi Marcie erau ceva nou, totuşi, pentru că ele se cunoşteau şi ştiau fiecare de relaţia celeilalte.

A lăsat această revelaţie să-şi facă efectul şi a rămas tăcut, iar eu am stat acolo, întrebându-mă dacă vorbea de sex în trei. M-am simţit un pic incitată şi tulburată de ceea ce îmi spusese; eram conştientă că exista o senzaţie de excitare legată de această viaţă secretă. Mi-a povestit numai cât să-mi trezească interesul şi apoi s-a oprit. Dintr-odată mi-am dat seama că asta era strategia lui: îmi atrăgea atenţia doar pentru ca apoi să mă ţină la distanţă. M-a făcut să mă simt lăsată pe dinafară şi cumva inutilă. Observând cum se purta cu mine, am înţeles cum atrăgea el femeile. Poate că aşa le incitase şi le atrăsese şi pe Grazyna, Dominique şi Marcie?

— Spui, James, că ai făcut un pact cu tine însuţi să fii complet sincer cu mine, dar observ că îmi spui jumătăţi de informaţii, împărtăşeşti ceva şi apoi o laşi baltă. Mă întreb dacă asta e modalitatea ta de a te asigura că rămân interesată şi că tu deţii controlul. Cred că îmi vrei într-adevăr ajutorul, dar vrei şi să păstrezi controlul, ascunzând lucruri. Dacă ai împărtăşi totul cu mine, poate că te-ai simţi prea expus?

James a stat cu pumnii strânşi în poală pentru probabil 30 de secunde. Nu am spus nimic, fiindcă era clar că se gândea la cuvintele mele. Auzeam păsări cântând afară în ultimele clipe ale verii, înainte să se îndrepte spre sud. În cele din urmă, James şi-a desfăcut un pumn şi a spus doar „în regulă“.

Ce însemna acel „în regulă“ a devenit mai clar în următoarele şedinţe, în care James a încercat să fie mai deschis. A descris cum de fapt nu făcuse niciodată sex cu Dominique sau cu Marcie, dar cum toţi trei mergeau la petreceri cu sex împreună şi făceau sex cu alte persoane, privindu-se unul pe altul. Petrecerile i se păreau şi excitante, şi tulburătoare. Îi era adesea teamă că nu va reuşi să

„performeze“, dar când o făcea, pleca fericit și asta îl făcea „să se simtă bine toată săptămâna“. Nu voia să renunțe la acest stil de viață și de fapt se îndoia că ar putea, chiar dacă Grazyna se întorcea în Londra și se muta la el.

Într-o zi, James și-a făcut apariția foarte agitat și a început să vorbească din nou despre cum nopțile lui erau încă tulburate și cum, când reușea să doarmă, era chinuit de vise. I-am cerut să-mi povestească orice își aducea aminte. La început, a fost evaziv, spunând că știa că visele erau înfricoșătoare și ciudate, dar că nu își putea aminti niciun detaliu. Am așteptat și apoi am spus:

— Chiar nu îți poți aduce aminte nimic?

A început apoi să descrie o imagine recurentă care îl tulburase.

— E o alee lungă într-un parc, cu un gard viu de o parte și niște stejari de cealaltă parte. Cred că e Regent’s Park, unde obișnuiam să alerg când m-am mutat în Londra. Știu că sunt mort de sete și că trebuie să beau ceva. Cred că e o fântână în apropiere, dar nu o pot vedea, deși aud apa țâșnind și curgând în jurul meu. Tot merg și merg către sunetul apei, dar nu mă pot apropia și nu văd de unde vine. Încep să intru în panică fiindcă mor de sete.

S-a oprit, s-a încruntat și a spus:

— Nu îmi mai amintesc altceva. Poate că atunci m-am trezit?

Am așteptat puțin, să văd dacă voia să spună mai multe, apoi am întrebat:

— Ce crezi tu despre acest vis?

A urmat o pauză.

— Am rămas treaz multă vreme după acel vis, nu am reușit să adorm din nou. M-am simțit foarte tulburat și nu am putut să mi-l scot din minte.

A făcut din nou o pauză și am rămas tăcuți amândoi. Apoi a spus:

—Aleea din vis e foarte înfricoșătoare, am un sentiment de teamă mergând către acea fântână sau ce o fi ea.

L-am întrebat dacă știa de ce fusese atât de ezitant în a împărtăși asta cu mine.

Părea că este foarte tulburat și speriat de vis, totuși fusesem nevoită să insist să-mi povestească.

Mi-a spus că nopțile lui erau complet diferite de zile și nu era sigur că voia ca eu să știu atât de multe despre el.

— Ziua mă simt în general okay, bine chiar. Dar noaptea, mai ales când nu pot să dorm, mă simt… (S-a chinuit să-și găsească cuvintele.) Presupun că mă simt puțin cam jalnic spunându-ți că sunt îngrozit de un vis ridicol.

Am spus:

— Poate că despre asta e visul?

S-a uitat la mine întrebător, așa că am continuat:

— Poate că eu sunt fântâna din visul tău? Știi că ai nevoie de ajutor, dar ți se pare rușinos să îl ceri; în vis, ești disperat după ceva, dar te simți speriat să mergi către acel ceva. Mi se pare că visul tău este despre teama că ai putea avea nevoie de mine… Sau poate e vorba de teama că ai avea nevoie de cineva în general?

M-a privit concentrat și apoi a spus doar:

— Poate.

La următoarea ședință, James nu a apărut. Niciun mesaj sau telefon de explicație. Mai târziu în acea seară, i-am trimis un e-mail, spunând că îmi părea rău că nu venise și speram că totul era în regulă.

Au trecut trei zile înainte să mă contacteze. A lăsat un mesaj spunând că își cerea scuze că lipsise de la ședință; fusese nevoit să plece la New York cu serviciul și încă era acolo. Spera să ne vedem săptămâna următoare. Era oare modul lui de a da înapoi în fața oricărei sugestii că are într-adevăr nevoie să lucreze cu mine? M-am gândit că, de fapt, el „prelua din nou controlul“ și îmi transmitea mesajul că sugestia mea, că îl sperie să depindă de mine, fusese prea mult. Probabil că nimerisem la țintă, dar nu însemna că îi plăcea sau că suporta să știe asta.

James îmi spusese câte ceva despre copilăria lui, deși numai când am întrebat. Părinții lui divorțaseră când era bebeluș și, până când împlinise cinci ani, ambii se recăsătoriseră și aveau noi familii. Dintr-odată, nu mai era singur la părinți, ci

s-a trezit înconjurat de fraţi vitregi. Îşi petrecea timpul pendulând între casa tatălui său din cartierul londonez Wandsworth şi casa mamei din Woking, un oraş la sud de Londra. De la vârsta de opt ani, s-a adăugat şi şcoala cu internat din Suffolk. A spus că se simţise cel mai acasă la şcoală, dar în realitate nu se simţise acasă nicăieri. Într-una din şedinţe, mi-a povestit despre un Crăciun de când avea cam 11 ani. Urma să petreacă ziua de Crăciun cu mama lui şi tatăl vitreg, dar în ultima clipă planul se schimbase fiindcă frăţiorul lui vitreg se îmbolnăvise destul de serios. Tatăl lui l-a luat din Woking şi l-a adus înapoi în Wandsworth târziu în ajunul Crăciunului. A doua zi dimineaţa, toată lumea şi-a dat seama că toate cadourile lui rămăseseră în Woking. Nu a avut niciun cadou pe care să-l desfacă, nici măcar un ciorap de Crăciun sau altceva, şi a fost nevoit să se uite cum toţi ceilalţi îşi deschideau darurile.

M-am simţit mişcată ascultând această amintire care transmitea ceva foarte dureros despre a fi lăsat pe dinafară şi a simţi că nimănui nu îi pasă de tine. Nu a plâns când mi-a povestit, dar şi-a luat un şervеţel, respirând adânc şi rar de parcă încerca să-şi recapete controlul asupra emoţiilor.

Când James a revenit, am început să vorbim mai mult despre faptul că nu îi plăcea să simtă că are nevoie de cineva. Mi-a spus că nici măcar nu avea pe nimeni la curăţenie şi freca singur podelele fiindcă persoana angajată pentru curăţenie îl dezamăgise. Am analizat cum se temea să nu fie dezamăgit de Grazyna şi am sugerat că poate de-asta avea nevoie de cel puţin două iubite, ca să se poată proteja, ca să se simtă în siguranţă. Avea deci „rezerve“: dacă Grazyna nu era disponibilă, o avea pe Marcie. Dacă Marcie era rece sau distantă, o avea pe Dominique. În acest fel, nu trebuia niciodată să se teamă că va fi dezamăgit; menţinea distanţa şi astfel le dădea impresia că ele aveau nevoie de el, şi nu invers.

În timpul şedinţei, am analizat şi de ce era aşa de ataşat de petrecerile cu sex. De ce era atât de captivant să le privească pe Marcie şi pe Dominique? Părea o adevărată enigmă, dar la următoarea şedinţă a început să vorbească despre fraţii săi vitregi gemeni şi cum fusese să-i vadă cântând la un concert în weekend. Erau, a spus el, excepţional de talentaţi. Participaseră amândoi la emisiuni TV când erau copii, iar fratele mai mic fusese şi un fotbalist extraordinar. Acum formaseră acest duo folk şi chiar începuseră să aibă succes. M-am întrebat dacă reuşitele lor fuseseră dificile pentru el în copilărie, dacă se simţise gelos şi competitiv?

— Am petrecut o grămadă de timp în copilărie mergând la meciurile lor sau la piesele în care jucau sau orice altceva. Uneori era un pic cam mult, a recunoscut el râzând. Am încercat să mă port ca un bun frate mai mare, dar era frustrant că nimeni nu părea vreodată interesat de ce făceam eu. Veneam acasă de la internat în weekend și apoi trebuia să mă duc să-l văd pe Danny jucând fotbal sau să merg la vreun stupid concert de colinde. Iar când mă duceam la tata, tot timpul ajungeam să merg să o văd pe Lily în vreun spectacol de balet. Nu era prea distractiv pentru un adolescent, a spus el, zâmbind cu tristețe.

Am comentat că era interesant că simțea că-și petrecuse mare parte din copilărie fiind spectator și i-am readus aminte de Crăciunul pe care mi-l descrisese, când i-a privit pe toți deschizându-și cadourile, în timp ce el nu avea niciunul. Credeam că această postură de a fi pe dinafară, întotdeauna observând, fusese probabil dureroasă pentru el și îl făcuse să se simtă neglijat și de parcă nu avea cu adevărat un loc al lui.

M-a privit și a spus:

— Da, este exact senzația pe care am avut-o în acest weekend la concert. Am urmărit-o pe mama și nu își putea dezlipi privirile de la frații mei.

Am stat în tăcere o vreme și apoi am zis:

— E frapant, având în vedere ceea ce tocmai ai descris, că pari să adopți acest rol de spectator la petrecerile cu sex.

— Da, așa se pare.

Am vorbit apoi despre cum, deși îi era dificil să fie spectator, părea să-i placă să privească la petreceri.

— Cred că la petreceri poți avea lucrurile sub control, am lansat o ipoteză. Poți transforma experiența dureroasă de spectator în ceva captivant, unde orchestrezi cumva totul. Este o modalitate de a căpăta control asupra lucrului de care te temi cel mai tare.

A încuviințat.

— Lucrul de care mă tem cel mai tare? a întrebat el.

— Da, teama de a fi exclus, de a fi intrusul, de a nu avea loc…

Teama de excludere este o experiență universală. Îmi amintesc că atunci când eram copil uram momentele în care mă simțeam lăsată pe dinafară, indiferent dacă era vorba că nu am fost aleasă în echipa de volei sau că auzeam conversația intensă a părinților la parter, în timp ce eu eram singură în pat. Chiar și acum, ca adultă, în acel moment stânjenitor de la sfârșitul unei ședințe de lucru, când oamenii se împart în grupuri pentru a sta de vorbă, întotdeauna tremur pe interior, fiindu-mi teamă că nu voi avea pe nimeni cu care să discut și, prin urmare, mă grăbesc să plec și rareori mai stau la povești cu colegii mei după ședință. Această anxietate privind excluderea provine din cea mai timpurie conștientizare că legăturile noastre unu-la-unu, cu mamele și tații noștri, nu sunt de fapt exclusive. Ne „înșală“ cu celălalt părinte și cu frații noștri; ne sunt „necredincioși“, interesați de alții și implicați în relații cu alții. Ce tragedie! Ce trădare! Nu suntem pe primul loc! Aceasta este o revelație șocantă, dureroasă și potențial fatală, fiindcă atunci când facem această descoperire, noi suntem de fapt complet dependenți de părinții noștri. Dependenți pentru hrană, pentru adăpost, pentru grijă și, de fapt, chiar pentru supraviețuire. Pentru mulți oameni, relațiile intime reactivează aceste vechi terori și apare o confuzie între dependența adultă și dependența infantilă. Această confuzie, care stimulează teama profundă legată de supraviețuire, ne determină să ne protejăm de această teroare, construind ziduri și apărări care ne ajută să evităm orice situații în care ne-am putea simți dependenți și vulnerabili.

În cazul lui James, aceasta a însemnat să-și creeze o fațadă care îi ascundea fragilitatea și prin intermediul căreia își putea fermeca și manipula iubitele, menținând astfel iluzia controlului. Dar partea cea mai tristă este că lucrul de care se temea cel mai tare, catastrofa pe care încerca să o evite, anume să fie disperat și neajutorat ca un copil, se întâmplase deja de fapt. Donald Winnicott, psihanalistul înțelept care a scris atât de elocvent despre universul interior al copilului, explică faptul că, atunci când ni se întâmplă lucruri traumatice în prima copilărie, ne este imposibil să înțelegem și să procesăm acea experiență. În acea fază a vieții, copiii pur și simplu nu sunt pregătiți să gândească și să înțeleagă toate sentimentele legate de traumă. Și astfel adulții care au trăit o traumă în copilărie poartă cu sine aceste sentimente neprocesate și la maturitate; acestea rămân adânc în interiorul lor, ca o teamă de un dezastru ce va veni, când de fapt deja s-a întâmplat.

În cazul lui James, se părea că această traumă era legată de destrămarea căsniciei părinților lui și de pierderea unei baze sigure care îl făcea să se simtă în siguranță și protejat. De-a lungul lunilor, pe măsură ce îi cercetam copilăria, am căpătat un sentiment profund al unui băiețel pendulând între mamă și tată, ambii preocupați de ei înșiși, de noii lor parteneri și noii copii. Era de parcă, prea devreme, fusese scos din gândurile părinților și, neputând să facă față acestor sentimente de excludere și respingere, construise un castel în interiorul lui pentru a se proteja de suferință.

A condus această înțelegere către un punct de cotitură? Lucrurile păreau să meargă cam la fel ca înainte, cu excepția faptului că a început să vorbească despre Grazyna. Pentru prima oară, o percepeam ca pe o persoană reală și am început să înțeleg cât de implicat era în relația cu ea.

Era martie când a avut loc criza. Aproape că mă așteptam să se întâmple și, privind retrospectiv, era aproape inevitabil. Era o duminică seară când James mi-a trimis un mesaj întrebându-mă dacă îl puteam vedea urgent, nu putea aștepta până joi. Grazyna aflase despre el și Marcie și pusese capăt relației. I-am răspuns și am căzut de acord să ne vedem marți.

James arăta devastat când a sosit — nu aranjat și sigur pe el, ci fragil și neîngrijit. Imediat a început să-mi spună că fusese în Paris cu Grazyna. Ajunsese târziu și intrase direct la duș, lăsându-și telefonul mobil pe blatul de la bucătărie, aproape de Grazyna, care pregătea cina. Se auzise o notificare a mobilului și Grazyna îl ridicase și văzuse un mesaj sugestiv de la Marcie, mesaj care arăta clar că e ceva de natură sexuală între ei.

De data asta, în cabinet, James chiar a plâns. Ce putea să facă? Distrusese totul și nu mai era nicio speranță. Încercase să se schimbe venind la terapie, dar acum era prea târziu și o pierduse pe Grazyna.

După două zile, a revenit pentru ședința obișnuită. Era în trening și a spus că își luase câteva zile libere ca să se ducă și să o vadă pe Grazyna în Paris. Era încă foarte furioasă pe el, dar el spera că o va putea recuceri. Mi-a spus că avusese din nou același vis. Din nou, se afla în parc și era o fântână, voia să bea, dar nu putea găsi apa. Totuși, de data aceasta a văzut fântâna — era una uriașă, de tip victorian, cu multe niveluri. Era strălucitoare și albă și părea fragilă, gată să se dărâme. Însă tot nu a reușit să ajungă la ea și tot era disperat să bea.

L-am întrebat dacă mai avea și alte idei legate de vis și de fântână și mi-a spus că de fapt arăta ca un tort uriaș.

— Un tort de nuntă? am întrebat.

Și el a aprobat emfatic — da, exact așa.

În iulie, la aproape un an după ce am început să lucrăm împreună, Grazyna s-a mutat cu el, iar când m-am întors în septembrie, a venit la ședință nerăbdător să-mi spună că era însărcinată. Ceva se schimbase în el, dar amândoi știam că munca pe care o făceam împreună nu era nici pe departe terminată.

Drumul lui James către căsătorie a presupus o confruntare cu nevoia de afecțiune și cu vulnerabilitatea pe care se străduise toată viața să le evite. Prin aventuri amoroase și prin folosirea femeilor, menținuse o iluzie de putere și control, triumfând asupra acelei părți din el pe care o ura și pe care o considera prea neajutorată și fragilă. În terapie, aceste diferite părți ale lui au fost expuse și, căpătând sentimentul că este protejat și cunoscut, a început procesul de înțelegere și acceptare a nevoii lui firești și omenești de a primi iubire și siguranță.

Scufița Roșie îl apără pe lupul în haine de oaie

Trădarea este un fapt de viață; mă îndoiesc că există vreun adult care să nu-i fi simțit înțepătura. Să ai încredere în cineva presupune întotdeauna un risc de trădare; încrederea realistă înseamnă să știi și să accepți asta. Dar să accepți că uneori persoanele iubite te vor minți, înșela sau dezamăgi nu înseamnă că orice trădare poate fi iertată.

Pippa și Claudine, un cuplu căsătorit, ambele fiind în vârstă de 40 și ceva de ani, au venit să mă vadă fiindcă de câțiva ani Claudine suferea de o boală misterioasă asemănătoare sindromului de oboseală cronică, afecțiune care din când în când o făcea să se simtă foarte rău. Timp de aproape trei ani, Claudine fusese supusă investigațiilor pentru atacuri cerebrale, astm, scleroză multiplă și labirintită — boli care, toate, ar fi putut explica de ce uneori își pierdea echilibrul și cădea, își pierdea cunoștința sau era nevoită să stea în pat din cauza extenuării. Testele nu au descoperit nimic concludent, așa că acest cuplu ajunsese la concluzia următoare: Claudine avea o formă atipică de sindrom de oboseală cronică sau, cum este numit uneori, encefalomielită mialgică.

La câteva luni după acest „diagnostic“, Claudine a părut să se simtă din ce în ce mai rău, până la urmă neputând să se mai ridice din pat. Nu putea să muncească sau să ajute în casă, ceea ce a determinat-o pe Pippa, disperată, să insiste să mai facă teste. Cu trimiteri de la medicul generalist, Claudine a fost supusă mai multor investigații în spital, și de această dată fără niciun rezultat. Niciun specialist nu a reușit să identifice vreo problemă cronică, problemă care să poată explica extenuarea ei, leșinurile ocazionale și multitudinea de alte simptome pe care le avea.

Lunile au trecut și Claudine a rămas practic invalidă până când un bun prieten i-a sugerat Pippei să încerce un alt specialist care lucra în Paris. Acest doctor conducea o clinică specială pentru boli cronice, incapacitante și difuze, așa cum părea să fie cea de care suferea Claudine. Era scump și le era greu cu banii, dar nu părea să fie altă opțiune decât să încerce.

Între timp, Pippa susținuse familia financiar și se ocupase de gospodărie, având grijă nu doar de Claudine, ci și de fiica de 12 ani a lui Claudine, Milly. Pippa era

disperată de îngrijorare, temându-se că Claudine nu se va mai face niciodată bine. În lipsa unui diagnostic, se temea că urma să se întâmple ceva îngrozitor, chiar că Claudine ar putea muri.

Până la urmă au găsit banii și, lăsând-o pe Milly cu o prietenă, cuplul a mers la Paris. În ciuda motivului călătoriei, erau entuziasmate. Nu mai fuseseră cu trenul Eurostar (care traversează și Canalul Mânecii) și trecuseră ani de când plecaseră de acasă doar ele două. La prima programare, asistenta a luat probe de sânge și de urină. Rezultatele, primite mai târziu în acea zi, au fost pe cât de devastatoare, pe atât de șocante. Claudine avea o concentrație foarte mare de opioide. Era o greșeală? Ce putea însemna?

Au petrecut o noapte îngrozitoare, cu acuzații înlăcrimate și negări înlăcrimate, dar a doua zi dimineața, în prezența doctorului, Claudine a mărturisit în cele din urmă că abuza de calmante opioide de ani de zile. Consumul ei variase, dar evitase complet să ia medicamente atunci când știa că urma să fie testată. Nu avea o formă atipică de sindrom de oboseală și nici nu avea vreo altă boală necunoscută, ci era pur și simplu dependentă de droguri. În acest moment de criză, după ce Claudine a ieșit de la dezintoxicare, au venit la terapie.

Această lipsă de onestitate a fost resimțită de Pippa ca o trădare monstruoasă. Ea mi-a spus că abuzul de droguri, pe care Claudine îl ținuse secret, i se părea la fel de neiertat ca o aventură amoroasă. Pippa a mărturisit în acea primă ședință că era pe punctul de a iniția o despărțire și nu m-am putut opri să mă gândesc că, în fond, avea toate motivele s-o facă. Pe de altă parte, am observat că orice temă alegeam pentru discuția terapeutică, nu putea fi dusă prea departe deoarece Claudine, confruntată cu amenințarea despărțirii, se retrăgea într-o tăcere profundă, mormântală, care o speria îngrozitor pe Pippa.

Mi-a fost tare greu să păstrez acea poziție specifică pentru orice terapeut de cuplu, în care el arată interes și atenție față de aspectele comune ale problemelor discutate. Și aceasta pentru că în acele prime ședințe m-am simțit de-a dreptul severă față de Claudine și mai degrabă protectoare față de Pippa. Dar, treptat, a început să devină clar că existase o complicitate puternică, inconștientă, între cele două și am înțeles că Pippa se făcuse că nu vede abuzul de droguri al lui Claudine, pentru a evita ceva mult mai rău.

Pe măsură ce vorbeau mai mult despre trecut și Pippa se plângea de minciunile lui Claudine, am început să mă întreb de ce Pippa ignorase atâtea semne clare.

De ce ignorase retragerile de cash din contul lor bancar, pentru care nu i se oferea nicio explicație satisfăcătoare? Am fost destul de sceptică atunci când Pippa mi-a spus că ea crezuse că flacoanele de medicamente pe care le găsise ascunse în spatele șopronului fuseseră aruncate peste gard de copiii din zonă, așa cum susținuse Claudine. A devenit din ce în ce mai clar că Pippa trecuse cu vederea toate semnele. Ceea ce era mai puțin clar era de ce.

A durat câteva săptămâni până să vorbim și despre altceva decât despre droguri și minciuni. Toate ședințele erau pline de furie și rușine, care nu lăsau loc pentru o cercetare mai blândă. Dar într-o ședință, fiindcă eram din ce în ce mai nedumerită de acest cuplu, am insistat să renunțe un pic la analizele minuțioase ale trădărilor și să-mi spună câte ceva despre copilărie și familiile lor.

— Nu sunt sigură că Claudine va fi în stare să vorbească despre asta, crezi că poți? a spus Pippa protector. Îți pot povesti despre mine totuși, dacă asta ajută?

Pippa era întotdeauna așa, vorbăreață și cooperantă, în timp ce Claudine era adesea foarte tăcută. Am încuviințat și Pippa a început.

— Doamne. Nu m-am mai gândit cu adevărat la familia mea de ani de zile! Mă văd cu sora mea din când în când, dar niciodată cu fratele meu sau cu tata. Fratele meu trăiește în Oman. Tatăl meu, ei bine, este un adevărat excentric. Nu cred că vrea să mă vadă și nici eu nu vreau să îl văd. E reciproc! a conchis ea, râzând.

Am așteptat, sperând că va spune mai multe, dar părea să creadă că e suficient și a înghiontit-o cu cotul pe Claudine, să o convingă să vorbească.

— Claudine chiar are ce povesti. A avut o copilărie dificilă.

Claudine nu a fost mai deschisă decât Pippa, dar mi-a spus fără tragere de inimă că fusese în diverse centre de plasament în copilărie până când, la 12 ani, a fost dusă, în plasament familial, la Delia care apoi a adoptat-o și pe care o considera acum mama ei. Nu văzuse și nu primise nicio veste de la niciunul dintre părinții biologici ani de zile, dar când s-a născut Milly, intrase în contact cu mama ei biologică.

— A fost o greșeală. Am crezut că poate e mai în vârstă, mai înțeleaptă, mai pregătită să fie bunică sau ceva de genul ăsta. Dar pur și simplu nu e cineva cu care să vreau să am de-a face acum.

— De ce ai ajuns la orfelinat, Claudine? Ai idee cum ai ajuns acolo? am întrebat, gândindu-mă prin ce trecuse în copilărie.

— Mi s-a spus că aveam cam un an prima oară când am ajuns într-un centru de plasament. Mama abuza de heroină și era încă împreună cu tata. S-a oprit, și-a strâns buzele și, la fel ca în cazul Pippei, era clar că voia să se oprească acolo, așa că nu am insistat.

După ce au plecat, am urcat la etaj. Ziua se dovedea mai rece decât prevăzusem și aveam nevoie să-mi iau o jachetă înainte să văd următorul pacient. Mi-am pus jacheta și m-am dus la oglindă și, când stăteam în fața ei, lângă fereastra deschisă, am auzit o voce puternică jos, în stradă. Privind, le-am văzut pe Pippa și pe Claudine stând lângă un Fiat verde, vechi și uzat, peste drum. Vocea Pippei era ridicată și, deși nu puteam auzi cuvintele, am auzit tonul și am observat, din silueta micșorată și cocoșată a lui Claudine, că era mustruluită serios.

Pe măsură ce am continuat cu terapia, puținele informații pe care mi le oferiseră despre copilăriile lor au început să mă ajute să înțeleg relația lor intensă și dezechilibrată. Era evident că Claudine se purta în multe privințe ca un copil. Chiar și acum, deși pretindea că nu mai consumase droguri de aproape șase luni, Pippa îi aducea micul-dejun în pat. Claudine, care era redactor liber-profesionist, începuse din nou să se ocupe de proiecte, dar îi era greu să le finalizeze. Atunci Pippa intervenea să o ajute, iar Claudine se dădea înapoi imediat și îi permitea să o facă. În mod clar, Claudine voia — poate avea nevoie — ca Pippa s-o dădăcească; iar a fi neajutorată era un mod de a se bucura de atenția Pippei. Abuzul de droguri atenuase sentimentele dureroase și o adusese într-o stare de dependență, asemenea unui copil, simțindu-se în siguranță fiindcă știa că Pippa va fi acolo să o salveze.

Într-o marți dimineață, cu aer rece, dar cu cer senin, Pippa a sosit singură. Claudine, se părea, nu se dădea jos din pat pentru a veni la terapie. M-am enervat pe Claudine și acea enervare a crescut când am auzit cum Pippa încercase să o mobilizeze, cum îi dusese micul dejun, o lăsase pe Milly la școală, se întorsese și îi dusese lui Claudine o ceașcă de cafea — dar fără niciun rezultat. Claudine tot nu se dădea jos din pat.

— Crezi că a luat droguri? am întrebat.

— Nu cred. Nu. Nu ar face asta. Sunt sigură că nu ar face asta, a spus Pippa,

clătinând din cap.

A urmat o tăcere între noi și am urmărit cum Pippa se gândea serios la întrebarea mea.

— De ce spui că a luat droguri? m-a întrebat pe un ton ușor agresiv.

— Ei bine, te-aș putea întreba de ce tu nu te-ai putea gândi la așa ceva.

— Nu cred că înțelegi ce s-a întâmplat. Claud n-are cum să ia droguri acum. Știe că asta mi-ar frânge inima.

Am rămas în tăcere. Știam că trebuie să-și găsească propria cale către îndoială.

— Nu știu. Nu știu ce să spun. Ce ai vrea să spun? a zis ea furioasă.

— Nu vreau să spui nimic, Pippa, dar remarc că pare dificil să recunoști sau chiar să-ți dai voie să simți vreo urmă de frustrare sau furie când e vorba de Claudine. Pare mai ușor să îndrepți aceste nemulțumiri asupra mea. Și mă întreb: de ce?

— Ea se străduiește, să știi, iar tu nu pari să înțelegi cât de greu îi este.

— Înțeleg că este incredibil de dificil pentru ea. Întrebarea mea este de ce ignori cât de greu îți este ție și cât de greu ți-a fost ție?

Și-a lăsat capul în jos și am stat în tăcere. Am privit-o și m-am gândit cât de obosită și de tristă arăta. Părul ei negru care începuse să încărunțească era strâns la spate, într-o coadă, iar mâinile ei, care erau așezate în poală, arătau roșii și suferinde, cu unghiile roase până în carne.

— Nu mi-ai spus niciodată prea multe despre copilăria ta sau despre familie, Pippa.

— Familia mea? Ba da, ți-am spus.

— Nu chiar. Mi-ai spus doar că nu vă prea vedeți.

A oftat și a ridicat din umeri.

— Ei bine, nu a fost nimic grozav, dacă la asta te gândești. Tatăl meu era, este un

ratat. Ți-am spus că mama a murit când aveam 12 ani? Mă tot gândesc că s-ar putea să fi fost alcoolică, deși, sincer, fiind căsătorită cu el, nu o învinovățesc…

A luat ceva timp, dar pe parcursul ședinței, a reușit să îmi creeze o imagine vie a unei copilării în care, fiind cea mai mare din patru copii, își asumase repetat rolul de „mică mamă“. Tatăl ei, deși avea venituri constante, nu se purtase niciodată ca un adult; era amuzant și jucăuș, dar venea și pleca la întâmplare și părea incapabil să-și asume orice responsabilitate.

— Și mama ta? am întrebat.

— Am iubit-o pe mama, a spus Pippa simplu. Putea să fie foarte amuzantă. Totuși, uneori era înfricoșătoare.

— Înfricoșătoare?

— Da. Ei bine… îi sărea țandăra, și atunci era bine să te fereşti din calea ei.

— Mă întreb dacă ai petrecut mult timp încercând să te asiguri că nu îi sărea țandăra?

Pippa m-a privit, uimită.

— Mă întreb dacă, vrând să eviți asta, nu cumva i-ai preluat responsabilitățile, ai dădăcit-o, ai alinat-o pe mama ta? am sugerat.

Pippa a încuviințat.

— Da. Așa este. Exact. Făceam orice ca să rămână calmă. Îmi aduc aminte că odată s-a înfuriat foarte tare din cauza furnicilor din bucătărie. Țopăia și arunca apă clocotită peste tot.

Pippa a râs.

— Pare mai mult înfricoșător decât amuzant, am spus eu, zâmbind cu tristețe.

— Da, adevărat. Fratele meu a căpătat arsuri. I-am spus medicului de pe ambulanță că eu am fost de vină… cu apa clocotită, mi-a zis ridicând apoi din umeri.

Ședința a continuat și ea mi-a spus că mama ei murise brusc de septicemie. Se dusese la doctor cu o durere puternică la braţ, dar i se spusese că era o întindere musculară. După trei zile, murise în spital de septicemie. După aceea, Pippa, în vârstă de 12 ani, a devenit „mica mamă“ a familiei. Tatăl ei lipsea, lăsând-o pe ea să se ocupe de fraţii ei. A devenit o mică mamă-soldat, protejându-şi „puii“.

— Când i-ai spus medicului de pe ambulanţă că tu îţi opăriseşi fratele, cred că încercai să-ţi protejezi mama. Şi poate încercai să o păstrezi ca pe o mămică „bună“ în mintea ta. Cred că faci acelaşi lucru şi în ce o priveşte pe Claudine. Încerci să o protejezi și încerci să o păstrezi în mintea ta ca pe soția „cea bună“.

— Este un om bun, Susanna. E doar… (a căutat cuvântul potrivit), e doar rănită.

Oare Pippa își repeta copilăria în relaţia ei cu Claudine, intrând într-un tipar de comportament care i se părea familiar şi cunoscut? Compulsia la repetiţie, prin care o persoană repetă ceva fiindcă îi este familiar, nu mi s-a părut niciodată o teorie mulţumitoare. Cu siguranţă, selecţia naturală ar fi făcut să dispară acest obicei al nostru, nu credeți? Dar în centrul întregii mele activități se află o recunoaștere a faptului că oamenii chiar par să aleagă parteneri alături de care trăiesc experienţe ce rezonează cu experienţele avute în copilărie. De ce s-ar întâmpla chiar așa? De ce Pippa ar alege-o pe Claudine — cineva care, deşi demnă de iubire în multe privinţe, cerea exact genul de dedicare şi atenţie pe care le ceruse mama Pippei? Cu siguranţă Pippa ar fi trebuit să fugă cât o ţineau picioarele, nu-i așa? Cu siguranță, ați spune că Pippa ar fi trebuit să găsească o parteneră care să aibă, ea, grijă de Pippa.

La puţin timp după această ședință, am reuşit să găsesc un coleg bun care să lucreze cu Claudine. Vorbiserăm despre cât de important era ca ea să facă terapie și singură și se părea că acum era pregătită. Claudine a început să meargă la terapia individuală de două ori pe săptămână şi nu a trecut mult timp până ca lucrurile să ia o altă turnură.

— Cred că ședințele astea de cuplu nu mă mai ajută. Cred că ar trebui să nu mai venim, a anunțat Claudine dintr-odată într-o zi de toamnă, la începutul ședinței noastre.

Pippa, încă dându-și jos geaca de blugi, a părut șocată.

— Mie nu mi-ai spus nimic despre asta. Nu poți să hotărăști așa ceva de una singură! Eu nu vreau să mă opresc, Claud.

— Ei bine, continuă tu cu Susanna. Eu nu am de ce. Am propriul terapeut acum.

— Poate că trei ședințe pe săptămână pare puțin cam intens, Claudine? am întrebat cu blândețe, reprimându-mi o scânteie de furie pentru decizia ei pripită și despotică.

Înainte să poată răspunde Claudine, Pippa, înțelegându-mi tactica, a reluat.

— Dacă e prea mult, scumpa mea, ne putem opri. Îmi pare rău. Nu vreau să te simți sub presiune din cauza mea. Ai multe lucruri cu care trebuie să te descurci.

— De ce nu vrei să vii pe cont propriu? a întrebat Claudine.

Pippa și-a aplecat capul într-o parte, s-a uitat la mine și apoi la Claudine, cântărind parcă ideea.

— Nu cred că e o idee bună. Ce rost ar avea? Poate că trebuie să ne oprim pur și simplu. Sau să ne oprim pentru un timp? Și m-a privit din nou, urmărindu-mi reacția.

— Amândouă spuneți că nu mai e nicio problemă în relație? Sau că problemele au fost de fapt doar ale lui Claudine?

Pippa a încuviințat, dar fără prea mare entuziasm.

— Am discutat înainte modul în care Pippa a fost un substitut de mamă pentru tine, Claudine, dar acum, că ai început cu propriul terapeut, poate ți se pare că ai parte de suficientă dădăceală? Și să vii să mă vezi înseamnă pur și simplu să ai prea multe mame?

Claudine a râs și a încuviințat.

— Poate, poate. Știi, nu vreau să fiu întotdeauna în centrul atenției.

După aceea, am analizat ce însemna ca ea să fie centrul atenției atât acasă, cât și în terapia cu mine. Claudine a recunoscut că îi plăcea ca Pippa să aibă grijă de ea, dar nu îi plăcea felul în care Pippa nu o lua în serios. S-a plâns că Pippa făcea

pe șefa cu ea și apoi s-au ciondănit despre cine lua decizii în privința lui Milly. Am ascultat cu atenție și mi-am amintit scena la care asistasem de la fereastră; se părea că acum Claudine începea să realizeze că exista și un cost, nu doar un beneficiu, din faptul că ea era copilul din această relație.

În cele din urmă, am spus că, deși părea că rezolvarea problemelor lui Claudine ar însemna rezolvarea problemelor cuplului, eu credeam că mai exista ceva important în dinamica dintre ele, ceva care trebuia discutat.

— Terapeutul meu crede că Pippa are o grămadă de probleme. Nu doar pe mine. Pare că întotdeauna eu sunt cea care trebuie să se schimbe. Dar tu, Pippa? a spus Claudine, săgetându-mă cu privirea.

— Crezi că am fost parte din procesul de a te face pe tine problema? Absolvind-o de orice vină pe Pippa? am întrebat.

— Păi, da. Într-un fel, da. Știu că acum spui că e vorba de amândouă, dar nu asta spui de obicei, a zis Claudine direct.

Am fost nevoită să recunosc față de mine însămi că probabil era oarece adevăr în asta. Nu o plăceam de fapt — sau mai degrabă, nu o acceptam. Știam că nu era corect, că nu eram obiectivă sau echitabilă, dar era dificil să fiu altfel. Părea atât de arogantă și de egoistă, iar Pippa, deși evitantă în unele privințe, era mult mai ușor de simpatizat.

Nu am ajuns la nicio concluzie în acea ședință și au plecat cu ideea că vor reveni săptămâna următoare să discutăm mai în detaliu. M-am simțit enervată. Acea scânteie de furie la adresa lui Claudine părea acum să se îndrepte către amândouă. Mi se părea că nu își asumă nicio responsabilitate față de terapie și față de mine, și că lucrurile vor continua ca înainte fără nicio dorință de schimbare reală. Am fost uimită de cât de repede revenise Pippa la negarea propriilor nevoi și cum sărise să o protejeze pe Claudine, chiar și când ea se purta ca un copil răsfățat și egoist.

După două zile, am primit un e-mail de la Pippa:

Dragă Susanna,

Sper că eşti bine. Îţi scriu doar câteva rânduri să-ţi spun că am hotărât să întrerupem terapia. Cred că ai nimerit exact când ai spus că era prea mult pentru Claud, aşa că, deocamdată, cred că ar trebui să ne oprim. Mulţumim mult pentru tot ajutorul pe care ni l-ai dat într-o perioadă atât de dificilă. Îl apreciem foarte mult.

Pippa

De ce unele cupluri continuă terapia orice s-ar întâmpla, iar altele renunţă? Am înţeles că probabil mă concentrasem prea mult pe Claudine şi problemele ei şi, inconştient, o distribuisem în rolul de pacient „bolnav“, cu Pippa fiind victima ei. Era de înţeles că se săturase să fie tot timpul cea năpăstuită, dar de ce se hotărâse şi Pippa să se retragă? Era vorba de faptul că evita orice schimbare în relaţia de cuplu? Terapia începea să dezvăluie complicitatea dintre ele şi la asta opuneau oare rezistenţă? Deşi povara de a avea grijă de Claudine era considerabilă, Pippa, în rolul ei de adult, se simţea puternică şi stăpână pe sine. Deşi nevoile ei erau puse pe locul doi, se putea distanţa de propria fragilitate copilărească, fiind o mamă iubitoare, chiar dacă uneori manipulatoare şi autoritară.

Meditând la asta, m-am gândit la drumeţia pe care o făcusem weekendul anterior cu prietena mea anxioasă, mai degrabă o persoană citadină, în zona rurală de lângă Londra. Discutam cu ea, când am ajuns la un câmp plin de vaci. Prietena mea a obiectat — ura vacile, era speriată de ele şi mi-a spus că vacile de azi, din cauza metodelor de reproducere, sunt mult mai periculoase decât vacile din trecut. Cele de acum nu sunt Joiane docile, cu ochii blânzi şi un clopoţel încântător la gât; ci sunt, a spus ea, animale agitate şi imprevizibile şi trebuia să găsim altă cale ca să traversăm câmpul. Dar nu era niciun alt drum, nicio rută ocolitoare sau alternativă. Fie treceam prin acel câmp, fie ne întorceam şi renunţam la un prânz bun într-un pub care ne aştepta la sfârşitul plimbării. Deşi nu sunt vreo eroină, nici curajoasă sau atletică, rugăminţile ei anxioase m-au făcut să mă simt puternică şi hotărâtă. Adunându-mă, am liniştit-o pe un ton autoritar şi ne-am croit drum peste câmp în pas rapid, ajungând tefere la capătul celălalt. M-am simţit triumfătoare şi neînfricată; toată anxietatea proprie dispăruse, atât de puternic o proiectasem în ea.

Propria fragilitate a Pippei era proiectată în Claudine şi, având grijă de iubita ei

ca și cum ar fi fost un copilaș neajutorat, ea avea grijă și de sine — doar că prin intermediar. Dar, deși începuserăm să înțelegem motivele ascunse ale dependențelor lui Claudine, iar eu începusem să analizez rolul Pippei în ascunderea acelor dependențe, tot m-am întrebat dacă minciunile lui Claudine puteau fi iertate. Și dacă da, ce ar face posibilă adevărata iertare? Claudine îi permisese Pippei s-o ocrotească, să facă programări la doctor, ignorând suferința și anxietatea pe care i le crea. Claudine văzuse cum Pippa se spetește ca să le asigure un acoperiș deasupra capetelor, străduindu-se să aibă grijă de toată lumea, în timp ce ea consuma droguri în secret. Și, în toată perioada în care venise la terapie, nu spusese cu adevărat că îi pare rău.

Psihoterapeuții sunt învățați, în formarea lor, să nu-și exprime dezacordul din punct de vedere moral; trebuie să rămânem curioși și deschiși chiar când e vorba de imoralitate semnificativă. Asta nu înseamnă că terapia psihanalitică este amorală; într-adevăr, psihanaliza are ca țel să-i ajute pe pacienți să-și confrunte efectele distructive ale comportamentului lor și, în timp, să-și asume responsabilitatea pentru răul provocat. Nu reușisem să o ajut pe Claudine să confrunte durerea pe care o cauzase și nu reușisem să o ajut pe Pippa să rămână fermă în așteptarea de a vedea semne de căință din partea lui Claudine. Aveam senzația că Pippa va face tot posibilul să o păstreze pe Claudine, oricare ar fi consecințele, dar ca urmare a acestui fapt, nu vor fi mai apropiate și nici nu vor avea mai multă încredere una în alta.

Cum își revin cuplurile cu bine în urma unor mari trădări? Este posibil și este înțelept să rămâi în acea relație? În primul și primul rând, trebuie să existe recunoașterea faptului că a fost trădare și că există un sentiment de regret pentru asta. Spune că îți pare rău. Apoi spune din nou că îți pare rău și spune-o din tot sufletul. Am văzut cupluri în care trădarea a fost dezvăluită și minciunile descoperite, dar cel care a trădat continuă să nege. Nu își poate confrunta și asuma vinovăția, așa că își lasă partenerul nu doar cu trauma de a fi fost dezamăgit, dar și cu suferința că acea traumă nu este recunoscută. În această situație, suferința nu se poate vindeca și cuplul nu poate recăpăta sentimentul de încredere. Pentru recăpătarea încrederii e nevoie de timp; un partener are nevoie de luni și ani de experiențe bune cu iubitul/iubita pentru a atenua treptat îndoiala și nesiguranța. Trebuie să creadă că trădarea nu se va repeta, că ține doar de trecut sau că a fost un accident. Revenirea la o bună viață sexuală ajută și ea fiindcă, desigur, o viață sexuală nesatisfăcătoare este un motiv foarte frecvent

pentru o aventură extraconjugală. În cele din urmă, am observat că perechile care se descurcă cel mai bine după o trădare sunt cele care, împreună, creează o poveste legată de motiv, de acel „de ce“. Aceste cupluri își asumă împreună motivele de bază ale trădării, recunoscând că relația era într-o stare proastă chiar și înainte de actul infidel și ajung să înțeleagă faptul că aventura amoroasă a fost un simptom al acelor probleme.

Partea a treia

Sânge din sângele tău

Tu, copile, vino dar

Către codrul plin de har,

Mână-n mână dus de zâne,

Căci nu înțelegi că lumea-i loc de jale pentru tine.

– W.B. Yeats, „The Stolen Child“ (Copilul furat),

The Wanderings of Oisin and Other Poems

Când vine vorba despre copii, e extraordinar de complicat — ca și viața de familie. Viața de familie începe după ce se termină basmul. Deși multe cupluri vor cunoaște fericirea, ele nu vor trăi fericite pentru totdeauna. Nu există „până la adânci bătrâneți“.

Venirea pe lume a copiilor sau absența lor reprezintă cea mai frecventă problemă. Oamenii își doresc copii, au nevoie de copii, dar cei mici sunt așa de dependenți și pentru atât de mult timp! Să ai copii este partea cea mai dificilă din a trăi în cuplu fiindcă să fii un părinte suficient de bun înseamnă sacrificii; înseamnă să te dai la o parte și să permiți accesul altcuiva. Înseamnă să întâlnești părți ale tale de mult uitate, din copilărie — cum altfel am ști ce simt copiii noștri? Și de ce anume au nevoie copiii noștri?

Iar familiile? Se pare că avem nevoie de ele pentru a prospera. Ne echilibrează, ne dau un loc al nostru și ne modelează identitățile. Familia ne leagă trecutul de prezent și familia deține cheia viitorului nostru. Familia este locul unde putem încerca să schimbăm acel trecut și să ne reparăm suferința, precum și toate durerile și problemele strămoșilor noștri, într-o succesiune nesfârșită de generații.

Bina și Shapiro scot din pălărie un copil

E-mailul de la Bina prin care solicita terapie de cuplu era deosebit de politicos. În tot schimbul de replici, a reușit să transmită că era o persoană atentă, respectuoasă. A fost foarte înțelegătoare când am spus că pe moment nu aveam niciun loc liber și a părut perfect mulțumită să aștepte o programare. Își încheia e-mailurile cu Cele mai bune urări, Bina ♥. Inimioara părea exagerată, totuși de-abia așteptam să-i întâlnesc pe Bina și pe soțul ei, Shapiro.

Au ajuns fără întârziere, un cuplu de oameni atrăgători, bine îmbrăcați și elocvenți, care mi-au zâmbit cu căldură când le-am făcut semn să intre în cabinet. Când i-am rugat să-mi spună câte ceva despre motivul pentru care veniseră, au zâmbit din nou și s-au întors unul către celălalt pentru a cădea de acord cine să înceapă.

— Bună întrebare, a spus Shapiro aprobator, îndreptându-și degetul către mine. Să-ți spun pe scurt. Cred că sunt trei aspecte pe care trebuie să le discutăm. S-a uitat la Bina, care a încuviințat. Unu, a ridicat el degetul mare. Cum și când ne vom întemeia o familie? Doi, a ridicat arătătorul. Ce vrem să spunem prin timp de calitate și cum ajungem la un acord în privința asta? Și trei, cum negociem echilibrul privind aportul financiar și treburile casnice odată ce ne-am întemeiat familia? Cu alte cuvinte, Susanna, avem nevoie de tine să ne ajuți să ajungem la „versiunea 2.0“ a acestei relații și avem nevoie de niște victorii rapide. Nu vrem să răsturnăm pământul, deja am lucrat puțin la asta când am formulat întrebările. Trebuie doar să ne pornești în direcția corectă. Așa e, scumpa mea?

Shapiro s-a oprit și a verificat cu Bina care, din nou, a zâmbit și a încuviințat. Apoi Shapiro, îngrijit îmbrăcat în costumul lui gri și cu părul în aceeași nuanță, s-a lăsat pe spate și a așteptat să vin cu un plan.

E ceva neobișnuit pentru mine să rămân fără cuvinte, dar trebuie să recunosc că Shapiro reușise să mă lase mută. M-am simțit descurajată și nu prea înțelegeam despre ce vorbește. Tot ce puteam simți era puternica lor dorință de a primi o soluție rapidă, ceva ce știam că nu le pot oferi.

— Pari să spui că sunteți amândoi de acord în privința a ceea ce vă doriți, venind

să mă vedeți, și cred că înțeleg că în parte e vorba de o schimbare de viață pe care vreți s-o faceți, nu-i așa? Vreți să aveți copii?

Au încuviințat amândoi.

— Mi-ați putea spune ceva mai mult despre ce s-a întâmplat între voi recent? Nu v-ați înțeles? Sunt lucruri asupra cărora nu sunteți de acord? Poate că ăsta e motivul pentru care v-ați hotărât să veniți să mă vedeți?

Din nou, s-au uitat unul la altul, să vadă cine ar putea răspunde la întrebare și am avut dintr-odată senzația ciudată că eram într-o sală de conferințe, iar ei, vorbitorii, primeau întrebări de la mine, publicul.

— Cred că te-am căutat datorită reputației tale. Am analizat foarte atent și numele tău tot apărea pe internet. Am încercat la o altă terapeută, dar nu avea loc liber, așa că tu ai fost a doua pe listă, mi-a spus Shapiro și mi-a zâmbit, de parcă mă felicita pentru succesul meu. Nu vrem să pierdem timpul. Vrem să rezolvăm lucrurile și să obținem niște acorduri… dacă e în regulă pentru tine?

M-am simțit doborâtă. Părea un amestec dificil de flatare și control, la care nu eram sigură cum să reacționez. Nu am spus nimic și am văzut că Binei începea să i se pară că ceva nu e în regulă: privea agitată de la mine la Shapiro, de parcă se aștepta la probleme.

— Este dificil să „negociezi“ lucrurile în relație, Bina? am întrebat-o direct.

Și apoi Bina a început să vorbească, poticnindu-se la început, dar treptat a explicat că Shapiro voia un copil, dar ea nu era sigură că e momentul potrivit pentru ea. Tocmai schimbase jobul și fusese promovată, iar acum era pe punctul de a face o achiziție importantă; avea nevoie ca această tranzacție să iasă bine, înainte să-și ia concediu. Nu credea că ar putea rămâne însărcinată înainte de martie anul următor.

— Ți-am spus, scumpo, martie anul următor nu e în regulă. Atunci vom deschide biroul din New York și nu o să fiu disponibil. Dacă începem acum, e mult mai convenabil pentru mine și să sperăm că vei reuși să finalizezi tranzacția până de Crăciun. Ceea ce ar însemna că bebelușul va sosi în mai, biroul de la New York va funcționa deja și tu îți vei putea lua liber pe timpul verii.

Am ascultat uimită. Atât Bina, cât și Shapiro păreau să creadă că un copil putea

fi programat exact, ca fierberea unui ou.

— Se pare că gândul de a avea un copil presupune, pentru amândoi, tot felul de dificultăți și provocări. Și mă întreb dacă această planificare pe care o faceți e o modalitate de a gestiona nesiguranța legată de încercarea de a concepe.

Amândoi m-au privit nedumeriți.

— Încă nu am început să încercăm, de fapt, a răspuns Bina. Dar anul trecut am rămas însărcinată din greșeală, așa că știm că putem.

— Da. Nicio problemă la capitolul ăsta! a spus Shapiro vesel.

— Ați renunțat la sarcină? am întrebat cu blândețe.

— Da. Complicat. Dar a fost decizia corectă la acel moment, a spus Shapiro, fără să mai intre în detalii.

Niciunul dintre ei nu părea să se fi gândit serios că sarcina ar putea să nu se mai întâmple așa de simplu, astfel că, în restul ședinței, am încercat să le înțeleg grijile despre a deveni părinți, oferindu-le spațiul în care să-și analizeze sentimentele despre asta și despre avortul din anul precedent. Era ca și cum încercam să împing apa la deal și am simțit că lui Shapiro întrebările mele i se păreau nu doar solicitante, ci și enervante. Voia să accept să „negociez un acord“ între ei și nu vedea deloc rostul în a analiza trecutul sau sentimentele lor despre trecut. Până la sfârșitul ședinței, toate încercările mele de a face cuplul să se gândească și să simtă fuseseră respinse. Nu mă așteptam să-i mai văd. Am simțit că ajunsesem de la al doilea cel mai bun terapeut la coada listei — în concepția lor, de la magic la tragic.

Dar a doua zi dimineață am primit următorul e-mail:

Bună, Susanna

Ne-a plăcut foarte mult ședința de ieri și am vrea să ne vedem pentru cinci ședințe. Singura problemă este că săptămâna viitoare sunt în SUA, iar săptămâna cealaltă Shapiro este la Paris. Așa că am vrea să începem peste trei săptămâni și ne putem întâlni la 17:30 în loc de 17:00? În sfârșit, dacă

programăm din start cele cinci ședințe, ne poți oferi o reducere?

Este grozav să lucrăm cu tine.

Bina ♥

I-am răspuns ferm, dar politicos că nu îi pot vedea la 17:30, că nu lucrez cu un număr prestabilit de ședințe și că nu ofer reduceri, dar că îi pot rezerva un loc în orar peste două săptămâni. Începeam să îmi fac o imagine despre acest cuplu, care mă făcea curioasă. Era clar că le plăcea să simtă că au totul planificat și sub control. Vor reuși să se țină de terapia cu mine? Mă îndoiam. Dar poate reușeam să îi ajut să devină mai puțin concentrați pe acțiune și mai dispuși să cântărească lucrurile?

După trei săptămâni, au revenit. Din nou, au zâmbit larg când au intrat și Shapiro mi-a întins mâna. Am strâns-o scurt și am așteptat să se așeze pe canapea. Bina arăta foarte aranjată; părul ei negru ca pana corbului, splendid, strălucea de parcă tocmai ieșise de la coafor, iar pielea ei cafenie arăta de parcă fusese lustruită. Era subțire ca o trestie, unghiile îi erau îngrijite și lăcuite, două inele cu diamant pe inelar.

M-au privit cu nerăbdare de parcă urma să fac să apară ceva prin magie, dar, continuând, conversația noastră a părut să se poticnească — orice cale pe care încercam s-o deschid era închisă și orice idee pe care o emiteam era greșită. Politețea pe care o arătaseră în prima ședință părea să fi dispărut. În cele din urmă, am spus:

— Poate vi se pare dificil să aveți nevoie de ajutorul meu… de orice fel de ajutor, de fapt. Bănuiesc că sunteți obișnuiți să vă descurcați singuri, să rezolvați problemele și să treceți mai departe. Dar poate asta — relația voastră — e ceva diferit, nu credeți? Ceva pentru care e nevoie de o abordare diferită. Una care presupune să vorbiți despre lucruri pe care de obicei le evitați și să simțiți lucruri pe care de obicei nu vă dați voie să le simțiți.

Aproape înainte să termin de vorbit, Shapiro a întrerupt:

— Cred că ai dreptate, Susanna. Poate chiar trebuie să analizăm profund acest aspect.

Am încercat să ignor jargonul de afaceri — poate recunoştea în felul propriu că blocau orice analiză. Apoi am observat cum lacrimile curgeau în tăcere pe chipul Binei.

Shapiro s-a aplecat şi a luat cutia de şervețele pe care i-a întins-o Binei. Nu l-a văzut, pierdută în propriile gânduri, aşa că el a aşezat cutia într-un echilibru precar pe canapea, lângă ea. Arăta stânjenit şi supărat. Am aşteptat.

— Scuze, scuze, a spus Bina, luând un şervețel şi suflându-şi nasul. Nu ştiu de ce plâng. Cred că e pur şi simplu fiindcă uneori… (s-a oprit şi s-a uitat cu atenție la Shapiro) …uneori pare fără ieşire.

— Fără ieşire? am întrebat.

— Pur şi simplu nu văd cum l-aş putea face fericit pe Shapiro. El pare atât de sigur de tot şi nu cred că eu sunt aşa. Vreau un copil… cred. Dar nu sunt sigură că pot să fiu mamă şi să şi lucrez în acelaşi timp. Mama mea nu lucra şi era întotdeauna extenuată. Şi chiar erau multe ajutoare în casă. Pur şi simplu nu văd cum m-aş putea descurca cu toate.

— Vom avea ajutor, Bee, bineînțeles că vom avea ajutor. Putem avea două bone dacă vrei. Ajutorul nu e o problemă. Cariera ta e cel mai important lucru, ştiu. Nu-ți face griji în privința asta, a încercat Shapiro s-o asigure.

Bina a început apoi să vorbească în detaliu despre cariera ei şi ce însemna pentru ea. Avea în mod clar succes şi era ambițioasă, deşi încheiase studiile la 17 ani. După cum vorbea, aveam senzația că toată viața ei fusese centrată pe muncă. A vorbit despre ani şi ani de eforturi pentru a-şi dovedi valoarea, iar acum ştia că era foarte bună la jobul ei.

Am început să mă întreb dacă nu cumva Bina şi Shapiro se aflau în stadii diferite ale evoluției lor şi dacă asta putea fi riscant pentru relația lor. Se părea că amândoi avuseseră o cultură comună, în care munca susținută şi realizările aduse de aceasta fuseseră puse pe primul loc. Era clar că investiseră foarte mult în carierele lor şi Bina se întreba acum dacă acea investiție era amenințată. Shapiro, pe de altă parte, părea să considere proiectul „copilului“ la fel ca pe orice altă provocare profesională, mergând înainte în ciuda îndoielilor Binei. Credeam că aveau scopuri diferite şi că viziunea împărtăşită privind viitorul lor începea să se destrame.

Diferenţele la nivel de dezvoltare psihică sunt motive frecvente pentru care cuplurile caută ajutorul unui terapeut şi poate fi extrem de derutant când partenerul tău îşi schimbă sentimentele, dorinţele şi ideile. Dacă interesele, părerile şi nevoile unui partener se schimbă dintr-odată, aceasta poate reprezenta o provocare pentru situaţia de fapt. Sunt o grămadă de lucruri care pot crea această evoluţie dezechilibrată, dar planificarea şi venirea pe lume a copiilor reprezintă adesea cel mai dificil test pentru un cuplu. Sarcina, naşterea, alăptatul şi realităţile vieţii de părinte produc schimbări fizice, psihice şi de viaţă care pot pune partenerii unui cuplu în dezacord când îşi exprimă nevoile şi aşteptările care încep să difere.

Când au plecat din cabinet, Shapiro părea abătut şi irascibil. Făcusem un ultim comentariu care trimitea la întrebarea dacă nu cumva vor lucruri foarte diferite şi am avut senzaţia clară că nu îi plăcuse deloc. Îmi plăcea Shapiro, dar deşi el considera că îi oferă Binei tot ce şi-ar putea dori şi deşi credea că o linişteşte spunându-i că totul va fi în regulă, simţeam că el nu asculta cu adevărat.

Shapiro şi Bina au continuat să se prezinte punctuali la şedinţe, dar, în ciuda prezenţei de elevi silitori, tot părea că nu ajungem nicăieri. Uneori, mă simţeam bine fiindcă mi se părea că reuşisem să creez o legătură cu Bina, dar apoi, dacă încercam să mă apropii, găsea o cale să mă ţină la distanţă. Îmi era mai clar că orice tip de intimitate era o provocare şi ori de câte ori simţeam că devine mai deschisă din punct de vedere emoţional, devenea dintr-odată de-a dreptul sarcastică sau tăioasă.

În prima sau a doua şedinţă, întotdeauna îmi rog pacienţii să-mi spună câte ceva despre copilăriile lor. Totuşi, adesea durează multe luni, chiar ani, să obţin o imagine reală, fiindcă pacienţii încep treptat să-şi aducă aminte mai mult, să aibă mai multă încredere şi încet-încet acceptă legăturile dintre trecut şi problemele lor actuale. La fel a fost şi cu Bina şi Shapiro. I-am rugat să-mi povestească despre primii ani din vieţile lor şi cu siguranţă s-au supus, dar în mod ciudat, nu reuşeam să-mi amintesc niciun detaliu din ce îmi spuseseră. Când m-am uitat din nou pe notiţe, şi ele erau vagi. În mod surprinzător, mâzgălisem cu creionul nişte observaţii, în loc să le tastez repede direct pe computer, şi scrisul meu era neclar şi dezordonat. Ştiam că îmi spuseseră că avuseseră copilării fericite, cu părinţi ale căror căsnicii merseseră bine. Ştiam că amândoi au fraţi, dar nu eram sigură câţi. Ştiam că ambii fuseseră la şcoli cu internat, dar nu îmi notasem de la ce vârstă. Pe scurt, deşi avuseserăm şase şedinţe, simţeam că nu îi cunosc deloc. Era vina mea? Nu fusesem atentă? Sau poate reflecta o lipsă de conexiune —

între ei înșiși, dar și între ei și mine? Viețile lor erau aglomerate, dar păreau complet lipsite de culoare. Notițele mele în creion, destul de șterse, păreau să rezume cât de vag și de gol părea totul.

Aveam niște informații importante generate de atitudinea lor față de mine și față de travaliul pe care încercam să-i ajut să îl facă. Simțeam că ei urăsc tipul de terapie pe care îl ofeream. Îi deranja convingerea mea că trebuie să menținem lucrurile deschise și să explorăm, în loc să ne stabilim un obiectiv sau un țel exact. Nu era ca în ședințele cu care erau obișnuiți — nu existau o agendă și un plan de acțiune — și vedeam că asta li se părea și frustrant, și derutant. Ce fel de experiență în copilărie, m-am întrebat, dusese la această rigiditate temătoare? Părea că fuseseră învățați să nu aibă încredere în lumea emoțiilor, fiind descurajați să-și ia sentimentele în serios. Drept urmare, păstrau o distanță emoțională față de mine, dar și unul față de celălalt și, se părea, chiar față de sine. Pe măsură ce ședințele au continuat, am știut, deși nu mi-au spus-o direct, că erau din ce în ce mai neîncrezători în abordarea mea. Voiau să se elibereze de mine și de nevoia lor de mine.

Am ajuns la a șasea ședință și m-am întrebat ce se va întâmpla în continuare. Mi se părea din ce în ce mai probabil că se vor ține de planul inițial de a avea doar șase ședințe, chiar dacă eu simțeam că au nevoie de mult mai multe. Fiindcă de obicei erau foarte punctuali, mi-am făcut griji când ora a trecut de fix, iar când s-a făcut și zece, eram deja sigură că nu se vor întoarce. Am rămas acolo, chiar dezamăgită; fusese dificil să îi conving să se implice și rezistaseră la toate încercările mele de a-i face să se deschidă, dar îi plăceam și credeam totuși că mai erau lucruri utile pe care le puteam face împreună. Totuși, aveam senzația clară că ședințele fuseseră foarte incomode pentru ei, așa că nu era de mirare că renunțaseră. Cu toate astea, era ciudat că nu îmi scriseseră să mă anunțe; păreau întotdeauna atât de politicoși și formali. Era o neînțelegere? Credeau că făcuseră toate ședințele planificate și apoi terapia se încheia pur și simplu? Eu credeam că suntem la ședința cu numărul șase, dar poate ei credeau că a șasea ședință fusese săptămâna anterioară? Mă gândeam la toate astea când am început să scriu un e-mail, numai că s-a auzit soneria, scoțându-mă din gândurile mele.

După câteva secunde, Shapiro a intrat pe ușă.

— Sunt doar eu, sper că e în regulă? a spus, scoțându-și haina. Nu cred că Bee mai vine. Am așteptat-o la capătul străzii, nu întârzie niciodată. Am încercat să o sun… și să-i trimit un mesaj, a explicat, privindu-și neliniștit telefonul.

— Deci te așteptai să vină? am întrebat.

— Hm. Nu neapărat. Are o prezentare importantă mâine; probabil e blocată la lucru. Și, ca să fiu cât se poate de sincer, nu prea voia să vină. A spus că nu are niciun rost această ultimă ședință. Nu o să se schimbe nimic. A ridicat din umeri și s-a uitat din nou la telefon, iar apoi s-a auzit sunetul unui mesaj. Spune că nu vine, a zis el, ridicându-și capul. Poate ar trebui să plec și eu? Nu are rost să fiu aici fără ea, nu? Am interpretat asta ca pe o solicitare ce-mi era adresată: am simțit că indica faptul că nu voia cu adevărat să plece și că voia să vorbească.

— Poate că sunt lucruri despre care ți-ar plăcea să vorbești când ești doar tu? am întrebat.

Ca răspuns, Shapiro s-a lăsat pe spate pe canapea, așezându-se mai confortabil.

— Chiar voiam să te întreb ceva, a spus el.

Am așteptat cu răbdare, urmărind cum i se reflectă nesiguranța pe chip. După puțin timp și câteva comentarii generale, a început să vorbească despre relațiile lui anterioare. Mi-a reamintit că era cu nouă ani mai în vârstă decât Bina și, în timp ce ea nu mai avusese nicio relație serioasă, el mai fusese căsătorit. Era îngrijorat că istoria se repetă, dar inversat. Când m-am arătat nedumerită, a explicat că prima lui căsnicie se încheiase fiindcă ea își dorise copii, iar el nu. Se certaseră pe tema asta luni de zile și apoi, în ciuda reticenței lui, ea rămăsese însărcinată. La început, fusese furios și supărat, dar tocmai când se obișnuia cu ideea, ea pierduse sarcina, la 13 săptămâni. După aceea, lucrurile nu au mai mers deloc bine între ei și au hotărât să se despartă. Acum era căsătorită cu un fost coleg de școală de-ai lui și avea o grămadă de copii. A glumit că probabil încercau să-și creeze propria echipă de rugby, dar părea trist și plin de regrete când a povestit asta. Am rămas în tăcere puțin, m-am simțit tristă și mi-a părut rău că nu îl ajutasem să vorbească despre asta înainte. A fost prima oară când am putut sesiza ceva mai real, mai vulnerabil. Se simțea mai în siguranță să-mi spună asta în absența Binei? Era mai ușor să fie deschis având în vedere că era ultima ședință?

— Este surprinzător că nu am vorbit despre asta înainte, este în mod evident foarte important. Bina știe despre asta? am întrebat.

— Da, da, categoric. Adică, am discutat, la începutul relației, cum niciunul dintre noi nu își dorea copii. Dar apoi, ei bine, amândoi ne-am răzgândit… sau,

cel puțin, eu am crezut că amândoi ne răzgândiserăm. (A făcut o pauză, părând deprimat.) Crezi că ar trebui să renunț? La a avea copii, vreau să spun. Nu vreau să ne despărțim din cauza asta. Cred că am insistat puțin cam mult cu Bee. E momentul să pun frână. Să dau înapoi? a întrebat.

— Și ce vei face cu acea parte din tine care chiar își dorește un copil, Shapiro? am întrebat.

A părut nesigur.

— Ceea ce observ, Shapiro, și ți-am mai spus-o, este că se pare că nu îți place deloc nesiguranța. Întotdeauna insiști să iei o decizie, să acționezi, să hotărăști… când poate încă e timp să te gândești.

A încuviințat, și apoi a început să vorbească despre munca lui și despre cum dorința lui de a obține o soluție rapid i-a făcut uneori probleme. Începea să-și dea seama că, în calitate de șef, uneori cel mai bine era să nu faci nimic.

— Am un tip care lucrează pentru mine, se ocupă de un proiect IT important la care lucrăm. Vine în biroul meu cel puțin o dată pe zi și tot trăncănește despre ce nu e în regulă sau ce nu funcționează sau cine nu își face treaba sau… ei bine, o problemă după alta și chiar mă stresează. Apoi eu muncesc pe rupte ca să rezolv problemele astea și apoi, peste câteva zile, BUM! Totul e rezolvat, dar nu cum am sugerat eu, ci pur și simplu s-a rezolvat. Și mi-am dat seama în ultimele două săptămâni că acest tip de la IT nu are nevoie să fac nimic, să rezolv nimic, el doar are nevoie să… ascult.

— Poate că vorbești și despre ce ai nevoie de la mine, de la această terapie? Nu-ți trebuie o soluție, ci un loc în care să-ți așezi gândurile și sentimentele… iar eu să ascult, nu-i așa?

Comentariul meu a părut să-l elibereze fiindcă în restul ședinței a vorbit fără oprire, de parcă se dărâmase un baraj și el putea în sfârșit să analizeze toate grijile și neliniștile privind relația cu Bina. Când ne-am apropiat de final, am sugerat că poate aveau nevoie de mai mult timp să analizeze toate aceste lucruri împreună și că poate ar trebui să continuăm.

— Mi-ar plăcea foarte mult, Susanna, dar nu sunt sigur că voi reuși s-o conving pe Bee.

— Ei bine, o să-i scriu și o să-i sugerez să continuăm și o să-i spun că rămâne să vă văd pe amândoi săptămâna viitoare, dacă nu primesc vreun alt mesaj de la voi, ce zici?

Shapiro a încuviințat, dar am văzut îndoiala pe fața lui.

Nici eu nu prea credeam că vor reveni săptămâna următoare. Ajunsesem la concluzia că reticența lor de a se hotărî pentru o psihoterapie mai profundă era legată de anxietatea de a dezvălui sentimente dureroase care îi făceau să se simtă vulnerabili, dar speram că ședința mea cu Shapiro îi va fi redus anxietatea și îi va fi trezit curiozitatea suficient ca să-i permită s-o convingă să revină.

M-am înșelat.

Am primit un scurt răspuns pe e-mail de la Bina spunând mulțumesc, dar nu simțeau că mai multe ședințe ar fi utile. Nu a mai adăugat inimioara.

A trecut aproape un an până când am primit următorul e-mail de la Shapiro:

Bună, Susanna

Sper că ești bine. Bee și cu mine am dori să știm dacă ai avea timp să ne vedem din nou pentru o ședință? Bee este însărcinată și am vrea să discutăm câteva probleme cu tine.

Salutări,

Shappy

De fapt, nu aveam timp deloc, dar voiam să văd cum le merge, așa că i-am răspuns sugerând o întâlnire peste două săptămâni. La care, el mi-a scris:

Bună, Susanna

Mulțumesc că mi-ai răspuns. Este vreo șansă să reușim să ne vedem săptămâna

asta? E cam urgent.

Salutări,

Shappy

Eram curioasă și un pic îngrijorată. M-am gândit că era vorba de ceva serios dacă îmi adresa o astfel de rugăminte. Le-am răspuns oferindu-mă să-i văd vineri, o zi în care de obicei nu aveam pacienți.

Apăsasem butonul să-i las să intre cu câteva minute în urmă și stăteam în ușa cabinetului întrebându-mă ce li s-o fi întâmplat, când am auzit vocea Binei pe scări.

— Doamne, scările astea! a oftat ea.

— Încă un etaj, a spus Shapiro încurajator.

Bina era îmbujorată și transpirată, arătând foarte diferit față de femeia aranjată pe care o întâlnisem anul anterior. Purta un caftan cu imprimeu și colanți; sandalele maro, cu tocuri joase, lăsau să se vadă gleznele umflate. Părul ei, cu șuvițe lipite pe frunte, era strâns într-un coc neglijent cu o agrafă mare, violet. Arăta ca și cum nu era în largul ei și părea nefericită.

S-au așezat pe canapea, au scos sticle de apă din rucsac și au băut cu sete. Bina a întrebat dacă pot deschide fereastra și Shapiro s-a ridicat s-o deschidă. Ceva greu plutea în aer; am știut că era ceva foarte în neregulă.

— Mulțumim mult că ne-ai primit azi. Să-ți spun despre ce e vorba?

Shapiro s-a uitat la Bina să-i confirme că poate să înceapă, iar ea a încuviințat nepăsător, fără să-l privească.

— Okay. Mai întâi trebuie să-ți spunem că ședințele anterioare au fost chiar la țintă. Foarte utile. Amândoi am simțit că au avut într-adevăr efect. Nu-i așa, draga mea?

Bina nu a răspuns.

— Am încercat să concepem un copil imediat după ce am terminat ședințele. Prima lună, nu am avut noroc. A doua lună, bum! Și iată-ne! Bebelușul ar trebui să apară peste cinci săptămâni!

Shapiro m-a privit nerăbdător, dar nu prea știam ce să spun. Părea totul ireal; bonomia lui entuziastă părea profund falsă.

— Dar sarcina a fost cam dificilă. Bee a fost… (a căutat cuvântul potrivit)... a fost un pic abătută. Poate deprimată?

A aruncat o privire pe furiș către Bina, care stătea nemișcată, fără să reacționeze. A urmat o tăcere. M-am uitat la Bina, sperând că va spune și ea ceva, dar avea capul plecat și părea în acel moment imposibil să ajungi la ea.

Am așteptat. Și am așteptat. Aveam senzația clară că dacă încerc să o întreb ceva pe Bina, se va retrage și mai mult. Trebuia să simtă că era alegerea ei să se deschidă față de mine, că era în puterea ei să vorbească sau nu.

Așa că am așteptat, pierzându-mă în propriile gânduri cât stăteam toți în tăcere, până când vocea Binei m-a readus în prezent. Când a început să vorbească, mi-a fulgerat prin minte că detașarea mea oglindea de fapt atitudinea ei.

— Nu știu ce vreți toți să spun, a zis Bina pe un ton impasibil.

— Explică-i pur și simplu Susannei cum ești, cum te simți, a sfătuit-o Shapiro, iar eu am încuviințat încurajator.

— Grasă. Așa mă simt. Dezgustătoare. Grasă.

A fost nevoie de multe încurajări și răbdare pentru ca Bina să împărtășească lucrurile care se petreceau. Nu povestise nimănui despre sentimentele în legătură cu corpul ei și despre problemele cu mâncatul. A spus că se simțea respingătoare, urâtă și lipsită de control, iar vechea ei rutină de bazată pe dietă și sport obsesiv nu era posibilă acum. Pendula între a se înfometa și a mânca în exces, împinsă de o foame dureroasă pe care nu o mai simțise niciodată. Simțea de parcă nu mai putea continua așa; se ura, voia să dispară. Nu voia să mai trăiască dacă așa urma să fie existența ei.

Am întrebat-o pe Bina, cât mai blând posibil, dacă se gândise să-și facă rău sau chiar își făcuse planuri în privința asta.

— Nu. Nu i-aș face rău copilului.

Părea șocată. De parcă tocmai o izbise realitatea copilului. M-am simțit mai conectată cu ea decât fusesem în alte dăți și am avut un impuls puternic să mă ridic și să o îmbrățișez; era ceva atât de singuratic și de tragic în vocea ei. Nu mai văzusem niciodată cu adevărat această latură a Binei; fusese foarte bine ascunsă sub fațada strălucitoare. Dar acum se părea că poate în sfârșit să conștientizeze problemele pe care le are și nevoia de a fi îngrijită și înțeleasă. Și făcând asta, m-a făcut să mă simt aproape de ea.

— E foarte bine că vorbești cu Susanna, scumpo, a spus Shapiro, întorcându-se către mine. Am fost foarte îngrijorat. Bee nu mai este ea însăși. Mă bucur foarte tare că ți-a spus ce se petrece. Ce crezi că trebuie să facă Bee?

— Nu sunt sigură că e vorba de a face vreun lucru anume, Shapiro. Poate mai întâi ar fi vorba despre a asculta?

— O, categoric. Vreau să ascult. Dar Bina ar trebui să vadă un psihiatru? Ce crezi?

— Poate, dar mai întâi hai totuși să ne gândim puțin la ce vi se întâmplă.

Până la sfârșitul ședinței, cred că Shapiro se simțea ușurat și am înțeles de ce se insistase să ne vedem urgent. Am sugerat că ar trebui să-i scriu medicului generalist al Binei și că ar putea avea nevoie și de ajutor psihologic individual pe lângă terapia de cuplu. Au ascultat cu atenție. Mi-am consultat agenda și am căzut de acord că vor reveni miercuri de la 8 dimineața; era singurul moment pe care îl puteam oferi.

Am vorbit cu doctorul ei și i-am trimis un e-mail unei colege specialiste în tulburările de comportament alimentar, să văd dacă avea loc pentru Bina. Până miercuri am simțit că începusem să fac progrese legat de grija de care avea nevoie această proaspătă familie.

Miercuri, am ajuns la cabinet transpirată și însetată; metroul emana încă toropeala zilei anterioare. Nu aveam timp să trec pe la cafenea să-mi iau o cafea și o sticlă de apă, așa că am deschis ferestrele, am scos o cutie de șervețele nouă, am verificat în baie să fie hârtie igienică și m-am așezat să aștept.

Nu au venit. Nu au telefonat, nu au trimis niciun mesaj. Mi-am verificat e-

mailul, fără niciun rezultat. La 8:45 am tras o fugă până la cafenea să-mi iau cafea și am adăugat și un croasant ca o compensație pentru că fusesem trasă pe sfoară.

Ziua a trecut lipsită de evenimente. Mi-am verificat telefonul între ședințe, dar nu am primit nimic nici de la Shapiro, nici de la Bina. Pe drumul spre casă, am verificat din nou și am scris un scurt e-mail către amândoi, spunând că speram că totul era în regulă și sugerându-le să mă contacteze.

Săptămâna a trecut repede și, precum notițele în creion, interesul meu a început să se estompeze. Făcusem tot posibilul; îl anunțasem pe medicul generalist și o pusesem pe Bina în legătură cu un psihoterapeut excelent. Nu mai puteam face nimic altceva.

Psihoterapeuții trebuie adesea să suporte respingerea. Mulți pacienți, temându-se de profunzimea nevoii lor, resping mâna oferită. De cele mai multe ori, psihoterapeutul trebuie să întindă mâna din nou, și uneori iar și iar și iar — ședință după ședință. Secreta tulburare de comportament alimentar a Binei era, în unele privințe, complet previzibilă. Își ura dependența atât de mult încât lupta împotriva realității corpului care cerea hrană. Voia să controleze acea parte din ea, foamea care o făcea să se simtă lipsită de control. Având în vedere reacția lor la ofertele mele de ajutor, am simțit că începusem să le înțeleg temerile, dar înțelegerea era inutilă dacă nu își făceau apariția.

Era noiembrie, aproape cinci luni mai târziu, când am primit din nou vești de la ei. Și, încă o dată, Shapiro a fost cel care a scris, lăsându-mi un mesaj prietenos pe telefon. Nu erau scuze și îmi oferea doar puține informații, încheind cu o cerere politicoasă să ne vedem. M-am tot gândit dacă voiam să-i mai văd. Aveam resentimente? Era o pierdere de vreme? Dar grija (și curiozitatea) mi-a depășit reticența și le-am oferit o ședință pe Zoom săptămâna următoare. Era tot ce puteam face.

O săptămână mai târziu, eram în biroul meu de acasă și am început întâlnirea pe Zoom cu doar un minut înainte de ora fixată. M-am privit pe ecran și, observând oboseala din jurul ochilor, m-am întins să iau rujul de pe birou. Apoi, gata, au apărut. Am văzut că erau așezați pe o canapea mare, din catifea verde, iar în spatele lor era o pictură abstractă care îți capta atenția. Totul părea confortabil și

organizat și nu părea să fie niciun semn legat de copil în imaginea pe care o vedeam eu.

Le-am zâmbit și am comentat că trecuse ceva timp de când nu ne mai văzuserăm. Au zâmbit și ei și s-au frământat un pic până s-au hotărât cine să înceapă.

— Ei bine, avem un fiu! Darsh. Patru luni! a spus Shapiro, cu vocea un pic încordată. A fost… dificil, dar suntem în regulă, cred. Și a privit agitat către Bina, care stătea impasibilă lângă el.

Arăta epuizată. Părul îi era strălucitor și îi încadra fața, dar pielea îi era pământie și uscată, și îi vedeam claviculele ieșind de sub gulerul puloverului crem.

— Felicitări. Cum sunteți amândoi? am întrebat, îndreptându-mi privirea spre Bina.

— Nu prea bine, a răspuns ea. Nașterea a fost foarte dificilă, lungă. Până la urmă, a fost nevoie de cezariană. Am fost în travaliu 22 de ore și apoi și-au făcut griji pentru ritmul lui cardiac, așa că au decis o cezariană de urgență, după care am făcut o infecție, așa că nu prea am reușit să-l alăptez. Am făcut mastită când eram acasă și mi-au dat antibiotice, apoi am avut o reacție la antibiotice, ceea ce a însemnat să mă întorc la spital fără Darsh. E un băiețel adorabil, dar nu doarme, așa că… sunt epuizată, ca să fiu sinceră. Bina a vorbit fără pauze, cuvintele curgând din ea fără ca ea să respire. M-am gândit că arată șocată, ca și cum nu putea înțelege ce i se întâmplase și ce i se întâmpla.

Am petrecut restul ședinței analizând toate astea. Se părea că sarcina, nașterea și primele luni erau resimțite de Bina ca o traumă. Modalitățile obișnuite prin care își gestiona sentimentele și corpul fuseseră aruncate în aer, iar ea se străduia, dar nu reușea să găsească un nou echilibru.

De data aceasta nu au existat eschive și nici dorința de a limita numărul de ședințe. S-au aruncat în terapie cu toate forțele și am fost o barcă de salvare pentru doi copii care se înecau. După vreo două săptămâni de ședințe pe Zoom, a devenit disponibil un loc la cabinet și am căzut de acord că ar trebui să ne vedem față în față.

Era o zi de iarnă cu adevărat îngrozitoare. Extrem de frig, înghețat și întunecat. Nici mie nu prea îmi venea să ies din casă, așa că mă îndoiam că Shapiro și Bina

vor înfrunta vremea, dar la ora 16:00 s-a auzit soneria și, după câteva clipe, Bina, cu un bebeluș în brațe, a intrat în cabinet.

— Sunt doar eu azi, mă tem. Shapiro a fost nevoit să plece la Leeds, cu serviciul. Îmi pare rău, a spus ea, desfăcându-l pe Darsh din marsupiu și apoi desfășurând numeroasele straturi de haine pe care le purta ca să se ferească de frig. Nu a menționat prezența bebelușului sau de ce îl adusese și nici eu nu am spus nimic.

Darsh stătea neclintit în poala ei, cu fața la mine, moțul de păr negru rămânând ridicat când i-a scos căciulița de lână albastră. Darsh m-a privit concentrat cu ochii căprui mari și și-a băgat pumnul mic în gură. I-am zâmbit, iar el s-a încruntat.

— M-am gândit că ți-ar plăcea să-l cunoști, a explicat Bina. Darsh a mormăit, scâncind un pic și arcuindu-și spatele, și imediat o expresie de panică a apărut pe chipul Binei.

— Nu știu ce s-a întâmplat, a spus ea, încruntându-se. De-abia i-am dat să mănânce înainte să venim aici.

I-a lăsat pantalonii în jos și a spus:

— Nu a făcut nimic. Să-l hrănesc din nou?

— Poate că azi ai vrea să am grijă și de tine, și de el? am spus.

— Ar fi bine, a răspuns zâmbind. Sunt epuizată.

Darsh a scâncit din nou și fața i s-a încrețit a nemulțumire.

— Ce e, Darsh? Ce vrei?

Vocea ei era ușor disperată. Parcă niciodată nu știu ce vrea. Dar, înainte să poată spune mai multe, bombăneala lui Darsh a devenit plâns în toată regula și a început să urle.

Bina părea zăpăcită. L-a ridicat pe Darsh și s-a ridicat și ea repede în picioare, stând într-o poziție stângace și legănându-l. Era dureros să-i privesc — să văd cât de neajutorată se simțea Bina și cât de pierdut era Darsh, fără o mamă care să-l poată alina. Plânsul lui a crescut în intensitate și disperarea ei a crescut și s-a

uitat la mine cu atâta suferinţă, încât am simţit că-mi dau lacrimile. Părea atât de demn de milă, că îmi venea să-i iau pe amândoi în braţe.

Se înţelege de la sine că un psihoterapeut trebuie să poată empatiza. În acel moment, când am urmărit criza care se desfăşura între Darsh şi Bina, am simţit empatie pentru amândoi. Plânsul disperat al lui Darsh îmi pătrundea în suflet, simţind cât de mare era nevoia lui, iar disperarea plină de tristeţe a Binei mă emoţiona şi ea. Plânsul unui bebeluş ne loveşte în punctul cel mai sensibil. Aşa e el proiectat — suntem programaţi să reacţionăm la acea neajutorare, supravieţuirea unui copilaş depinde de reacţia noastră. Dar sunt şi eu mamă şi ştiu cât de descurajant poate fi; cât de dificil e să fii mamă şi cât de dureros este să te simţi neajutorat în faţa plânsului disperat.

Cercetător în domeniul neurologiei, italianul Vittorio Gallese a descoperit că, atunci când empatizăm cu cineva, se activează sisteme neurale identice în ambii creieri. E ca şi cum creierul nostru se străduieşte să copieze sentimentele altei persoane. În aceste experienţe de identificare empatică, ne conectăm cu o emoţie pe care poate am avut-o în trecut, dar care acum nu este a noastră. Pentru o clipă, ne dăm voie să simţim disperarea, teama, mânia sau bucuria celuilalt. Dar dacă ne pierdem în sentimentele altcuiva, sau acele emoţii ni se par copleşitoare, nu îl vom putea ajuta pe celălalt — de fapt, noi trebuie să plonjăm în acele emoţii, să ne conectăm la ele, şi apoi să ne separăm propriile emoţii de ale celuilalt, toate într-o clipită. Dacă nu reuşim să empatizăm astfel cu copiii sau cu partenerii noştri, ei se vor simţi neînţeleşi. Şi deşi pare un lucru minor, să nu fim înţeleşi de cei pe care îi iubim este o experienţă dureroasă, care ne dă senzaţia că am rămas singuri.

În acea după-amiază, asistam oare la dificultatea Binei de a empatiza cu Darsh? Cred că ştia că el se simte incomod şi nemulţumit, dar se părea că ea nu simţea că îl poate ajuta să facă faţă acelei situaţii. Nu era vorba că nu putea empatiza cu el. Simţea oare prea mult exact ceea ce simţea şi el? Se simţea disperată şi neputincioasă?

Darsh a continuat să plângă şi Bina a continuat să-l legene. În cele din urmă, m-am ridicat şi mi-am întins braţele să-l iau. S-a zbătut agitat şi şi-a arcuit spatele, dar l-am ţinut ferm sprijinit de umărul meu şi a început să se potolească. Bina s-a aşezat şi s-a uitat fix la mine, cu gura uşor deschisă, cu faţa lipsită de orice expresie.

— Te place, a spus ea cu o voce scăzută.

— Probabil că eşti foarte obosită, am spus, iar ea a încuviinţat. Darsh se potolise acum şi i l-am dat înapoi Binei.

— Te deranjează dacă îl hrănesc? E în regulă?

Şi-a ridicat puloverul şi l-am văzut pe Darsh tremurând de nerăbdare şi îndreptându-se către sân, agăţându-se hotărât cu zgomote puternice de supt.

— Cel puţin hrănitul pare să meargă mai bine acum. Aproape renunţasem, dar moaşa a spus că ar trebui să continui, a zis Bina.

În timp ce Darsh sugea ritmic, a părut că intrăm şi noi într-un ritm. Ea a vorbit şi eu am ascultat. Mi-a povestit despre grijile legate de mameloanele ei, cum credea că nu au forma corectă. Cum îşi făcea griji că Shapiro nu va mai considera corpul ei atrăgător, cum nici măcar nu încercaseră să facă sex. A spus că mama ei părea să se teamă să-i ajute cu Darsh şi a vorbit despre cât de dezamăgită era de asta. Mama ei nu putea înţelege cât de dificil i se părea totul şi îi sugerase să găsească o bonă. Dar deşi nu voia bonă, nu înţelegea prea bine de ce. Ea a vorbit şi eu am ascultat şi, în timp ce noi vorbeam, Darsh a dormit, nemişcat la sânul ei.

Cele mai mari schimbări pe care le aduce terapia se realizează prin aceste conversaţii obişnuite — săptămână de săptămână. Pacienţii vorbesc despre vieţile lor, cuplurile discută despre cine aprovizionează frigiderul, cine duce gunoiul. Dacă oamenii se schimbă, dacă devin mai iubitori şi mai deschişi unul cu altul sau cu ei înşişi, aceasta se întâmplă deoarece cineva i-a ascultat. A fost cineva care a putut suporta să audă totul — cu bune şi cu rele.

Nu cred că îi ascultase cineva cu adevărat pe Shapiro sau pe Bina înainte; defensiva lor iritată era rezultatul unor copilării care nu le oferiseră înţelegerea de care copiii au nevoie pentru a înflori. Fuseseră crescuţi şi învăţaţi să pună realizările mai presus de toate, crezuseră că succesul e totul şi îşi creaseră o cultură comună în căsnicia lor, care plasa sentimentele şi relaţiile foarte jos pe lista de priorităţi. Dar, când vin pe lume, copiii au un fel de a schimba lucrurile. Ne fac să revenim cumva la propria copilărie, trezind sentimente care adesea au fost refulate mult timp. Bebeluşii ne fac să ne aducem aminte, pentru ca, amintindu-ne, să putem asculta mesajele din plânsul lor.

Multe cupluri se feresc de aceste sentimente; mamele ignoră senzația din sânii lor, când laptele le curge în drumul spre birou. Tații lasă copilul la creșă și muncesc din greu pentru a plăti facturile. Cei mai mulți părinți nu au de ales. Desigur, uneori, este o ușurare să te îndepărtezi de nevoile în stare pură ale unui copil, dar aceasta înseamnă și să te închizi și să te deconectezi de la aceste nevoi. Cum altfel vei putea să lași cel mai prețios lucru din viața ta în grija altcuiva, timp de opt sau nouă ore pe zi?

Am construit o lume în care îngrijirea copiilor pare să se afle destul de jos pe lista noastră de priorități. Guvernele vor persoane care să muncească și femeile protestează pe drept cuvânt în fața dezavantajului generat de maternitatea full-time. Dar cine militează pentru copil, cine militează pentru cât de important este ca părinții să poată fi părinți? Știm acum că primii ani sunt esențiali, că experiențele pe care copiii le au între naștere și vârsta de trei ani le vor modela toată viața. Lungile ore petrecute la creșă oferă o experiență optimă pentru majoritatea copiilor? Cei mai mulți părinți cu copii mici vor oare să petreacă mai mult timp la muncă decât cu copiii lor? De ce nu putem da voie proaspeților părinți să lucreze mai puțin? De ce nu apreciem timpul pe care îl petrec având grijă de familie la fel de mult ca timpul petrecut la serviciu?

Ca psihoterapeut, nu este sarcina mea să judec sau să recomand un anumit mod de viață. Dar psihoterapia are un mesaj politic, fiindcă ea apreciază relațiile umane ca fiind mult mai importante decât banii sau succesul. E adevărat și că o bună terapie adesea resetează valorile pacienților noștri, schimbându-le prioritățile.

Cred că terapia cu Bina și Shapiro i-a ajutat. Totul la ei s-a îmblânzit, și, până la urmă, nu au angajat cele două bone. Bina nu s-a reîntors niciodată la vechiul job și, când Darsh avea un an, Shapiro a plecat și el de la jobul său. Voiau un viitor diferit pentru ei înșiși și voiau ca fiul lor să aibă o copilărie diferită de a lor. Până când au terminat terapia, Bina era din nou însărcinată și își creaseră propria afacere, iar de această dată urma să fie o afacere de familie.

Gabrielle și Johannes suflă și dărâmă casa de paie, apoi o reconstruiesc

Visez o barcă. Navighează, schimbându-și direcția după cel mai blând vânt, mai mult plutind decât mișcându-se. Barca e de un galben bolnăvicios și încerc disperată să o ghidez în apele presărate cu stânci. Mi-e teamă că o să fac barca să eșueze și mai e și o îngrijorare enervantă despre ce se află sub punte și dacă poate ieși de acolo. E o gaură în coca vasului? Apoi mă trezesc transpirată, cu nasul uscat și usturime în gât.

Era a cincea zi de când eram bolnavă. Coronavirusul apăruse pe neașteptate. Pregătisem prânzul pentru niște prieteni și lăsasem ușa din spate deschisă, sărbătorind primăvara, care tocmai încerca să se strecoare prin vremea rece și umedă. Era o atmosferă plăcută; ne salutaserăm cot în cot și ne liniștiserăm reciproc că vom avea totuși o vară de care să ne bucurăm. Am făcut planuri să ne întâlnim în Suffolk în timp ce beam pe parcursul unui prânz relaxat. Mai târziu, am simțit că mi-e cald. „Am Covid“, i-am spus soțului meu. M-a luat în râs, dar s-a încruntat când i-am arătat termometrul.

Îmi upgradasem contul de Zoom săptămâna anterioară — era evident că nu mai puteam să mă tot deplasez la cabinet, ca să-mi văd pacienții. Cumpărasem dezinfectant pentru mâini și începusem să șterg clanțele de la uși între ședințe, dar până la mijlocul lui martie virusul scăpase și se dezlănțuise în toată Londra. Se purtau conversații între colegii mei despre Zoom, Skype și Microsoft Teams, despre ședințe stabilite din scurt pentru a împărtăși know-how-ul legat de terapia online și despre preocupări legate de mutarea — uneori a unor pacienți foarte vulnerabili — în spațiul virtual. Și apoi m-am îmbolnăvit și pacienții mei au fost nevoiți să aștepte.

După două săptămâni, eram restabilită suficient pentru a reîncepe consultațiile în această lume nouă și mai degrabă neliniștitoare. Avusesem grijă să îmi cumpăr o cameră web nouă, mai performantă, și aranjasem biroul de acasă, aducându-mi un scaun cu spătar reglabil din sala de consultații de la parter. Am așezat laptopul pe scaunul de la birou, ca să pot regla înălțimea, și am intrat pe Zoom. Părea foarte ciudat și, încă extenuată după virus, nu prea îmi ardea să-mi reîncep

consultațiile.

Aveam în program să-i văd pe Johannes și Gabrielle, care mă consultau din când în când. Când au venit prima oară, sarcasmul și neîncrederea erau prezente în orice cuvânt pe care îl rosteau. Pe atunci, avusesem nevoie de toată autoritatea mea pentru a potoli acuzațiile și contraacuzațiile care zburau prin cabinetul meu ca niște grenade. Timp de un an fuseseră tot felul de înfățișări la tribunal, până când un judecător, sătul să-i tot vadă, le sugerase istovit să meargă la terapie. Niciunul nu voia să stea alături de celălalt în cabinetul meu, dar fuseseră nevoiți să abandoneze fantasma că ar putea câștiga bătălia și evita compromisul. Treptat, făcuseră progrese și reușiseră să coopereze un pic mai bine în privința celor doi copii. Dar pacea era fragilă și, când s-a destrămat, au venit din nou să mă vadă.

Amândoi erau graşi. Nu rotunjori, într-un mod care să sugereze cam multe drumuri la frigider, ci atât de supraponderali, încât părea să sugereze un refuz continuu de a avea grijă de ei. Exista oare ceva disperat și distructiv exprimat prin intermediul corpurilor lor, ceva care era reflectat și în furia căreia îi dădeau frâu liber unul față de altul?

Îmi plac consultațiile de parenting — sunt diferite de psihoterapia îndelungată, continuă. Îmi place să lucrez cu cupluri cărora le e dificil să se adapteze la a fi părinți sau care sunt dintr-odată confruntați cu o revoltă adolescentină. Găsesc satisfacţie când sprijin părinţii care sunt îngrijorați deoarece copilul este deprimat, refuză școala sau are alte tipuri de probleme. Îmi place, fiindcă pot folosi diferite părți ale mele — pot fi un fel de coach de parenting, pot fi un ascultător plin de compasiune, pot oferi niște comentarii despre dinamica familială și pot rezona cu părinții prin prisma propriei experiențe de parenting. Cel mai important e că simt că am grijă și de copii.

Toți terapeuții care se ocupă de cupluri se confruntă și cu provocările pe care copiii le aduc pentru o relație, căci multe cupluri care vin la terapie au diverse certuri legate de stilul de parenting. Ceea ce rezultă clar din numeroasele studii realizate la nivel mondial este că satisfacţia maritală scade dramatic când apare un bebeluș. Căutați pe Google „satisfacţie în căsnicie și copii“ și veți găsi o grămadă de grafice prezentând o curbă în formă de U. Fericirea scade cu primul copil, iar următorii copii accentuează panta descendentă. Apoi, exact când lucrurile par să devină mai simple, copiii ajung la vârsta adolescenței și mulțumirea cuplului are o cădere și mai puternică. Dar nu e cazul să vă dați bătuți, fiindcă, odată ce copiii încep să plece de acasă, situația se îmbunătățește

treptat. Îmi aduc aminte că acum niște ani, arătând aceste grafice în timpul unui training pentru manageri de centre de plasament, s-a lăsat o tăcere șocată până când o femeie s-a ridicat consternată, izbucnind: „De ce nu mi-a spus nimeni asta până acum?!“

Această deteriorare a fericirii în relația maritală începe frecvent în primul an după nașterea unui copil. Apare bebelușul și, pentru majoritatea cuplurilor, înseamnă bucurie — bunicii se extaziază, prietenii aduc torturi, poștașul aduce baloane și felicitări și totul e, în mare, roz pentru o vreme. Dar faptul că bebelușul vine pe primul loc are în cele din urmă un efect negativ și, pe măsură ce trece timpul, părinții ajung să-și dea seama că nevoile lor au fost depășite de ale copiilor, ceea ce poate trezi sentimente de privare și de neglijare. Aceste sentimente pot reactiva suferința provocată de sentimente similare trăite de părinți în propria copilărie, așa încât peste intensitatea legată de ceea ce se întâmplă în prezent se mai adaugă un strat al amintirilor. Ca reacție la aceste sentimente, fiecare partener se poate îndrepta către celălalt, pentru a umple golul și pentru a atenua aceste sentimente de deprivare, ceea ce apoi duce la o competiție a nevoilor. Cuplurile încep să se certe despre al cui rând este să schimbe scutecul, al cui e rândul să se trezească noaptea sau să iasă într-o seară cu prietenii. În această situație, părinții încep „să fie părinți în schimburi“, monitorizând cine e de serviciu și cine e în pauză. Deși asta pare să fie un tip de soluție pentru a evita certurile, în timp, acest tip de parenting generează o distanță și mai mare în cadrul cuplului, iar plăcerile derivate din activitățile comune legate de copii se pierd.

Experiența mamelor este adesea întrucâtva diferită de cea a taților. Mamele încă se ocupă în proporție mai mare decât tații de sarcinile casnice și legate de creșterea copiilor, deși există dovezi că această stare de lucruri începe să se schimbe. Bărbații se simt adesea niște intruși față de diada mamă-copil (gândiți-vă la apropierea dintre mamă și copilul care suge la sân), iar acest sentiment de excludere îi determină pe unii soți să se concentreze pe viața lor exterioară familiei, ceea ce adesea înseamnă o implicare mai mare la serviciu. De cealaltă parte, mai degrabă decât să se simtă excluse, mamele pot avea sentimente puternice de claustrofobie fiindcă își petrec toată ziua cu bebelușul în brațe sau la sân. Aceste experiențe diferite pot face sexul dificil. Bărbații vor sex pentru a-și recupera partenerele, pentru a oferi și a primi asigurări că există încă timp pentru dragostea adultă în tot acest festival al dragostei pentru copil. Dar femeile pot descoperi că dorința lor cea mai puternică nu e de alint, ci de spațiu, iar dorința de sex a partenerului poate fi resimțită ca o altă încălcare a spațiului lor.

Și apoi sunt rudele. Până când apare bebelușul, cuplul a ales poate să fie mai retras față de familia extinsă, dar dintr-odată bunicii, mătușile și unchii își fac apariția. Poate că sunt utili, și cu siguranță e nevoie de ei, dar o conexiune reînnoită între un partener și familia de origine poate solicita ajustări semnificative și nevoia de a retrasa granițele din jurul relației. Cultura familială — tipul de parenting, sărbătorirea Crăciunului, cum îți organizezi căminul și cum sărbătorești zilele de naștere — este adesea derivată din ceea ce am experimentat în propria copilărie. O familie nou creată trebuie să descopere care va fi noua sa cultură și această negociere poate genera conflicte când așteptările în privința vieții de familie sunt diferite. Bunica și mami au poate o anumită părere despre cum ar trebui hrănit bebelușul, părere care poate fi foarte diferită de așteptările lui tati, determinate de propria familie.

Toate provocările pe care le descriu mai sus pot fi analizate în mod util în cadrul terapiei de cuplu și este păcat că adesea cuplurile amână prea mult să vină și să vorbească despre aceste probleme. În ultimii ani, guvernele care s-au succedat au pus un accent mai mare pe intervenția timpurie pentru proaspeții părinți, inițiind scheme-pilot care să-i încurajeze să se concentreze pe relația lor și, drept urmare, acum câțiva ani o colegă și cu mine am creat un serviciu de consultanță pentru co-parenting.

Ne așteptam să vină părinți îngrijorați și anxioși de adolescenți și părinți mai tineri, având probleme cu bebelușii și cu cooperarea în privința adormirii copilului, hrănirii și îngrijirii acestuia. Spre surprinderea noastră, nu a venit niciun astfel de cuplu. În schimb, am văzut cupluri destrămate care chiar nu voiau să coopereze, care ar fi preferat ca partenerul să fi murit sau să fi dispărut. Erau avocați care ne trimiteau dosare uriașe, conținând detaliile triste ale unor dispute înverșunate. Erau cupluri care, la propriu, nu stăteau împreună în cabinet, iar într-un caz, o femeie a insistat ca mama ei, care arăta mai fioroasă, să fie prezentă ca să o „protejeze“ de fostul ei partener.

Toate astea au venit ca un șoc și la început eram chiar nepregătite. Totuși, treptat, am învățat să lucrăm cu aceste cupluri separate și adesea am reușit să oferim și ajutor. Am fost șocate în mod naiv de cât de puține măsuri de precauție există pentru acești părinți care nu pot fi ajutați de sistemul judiciar. Cât de puțin ne-am preocupat, ca societate, de situația disperată a copiilor prinși la mijloc, între părinți care se războiesc. Toate studiile legate de separare și divorț ajung la aceeași concluzie: conflictele nerezolvate și continue între părinți au un puternic efect negativ asupra copiilor. Cu toate acestea, foarte puțin timp și puține resurse

sunt disponibile pentru a ajuta aceste familii. Avocații câștigă bani, judecătorii dau sentințe, iar copiii sunt lăsați să se descurce în acel teritoriu complex care ține de gestionarea relației dintre părinții combatanți. Un lucru pe care și mie îmi vine foarte greu să-l fac, după 35 de ani de lucru dedicat cuplurilor.

Acest tip de muncă terapeutică este adesea plin de provocări și de frustrări. Părinții refuză dintr-odată să vină la ședințe sau renunță la jumătatea drumului. Terapeutul este inclus în schimburi de e-mailuri care invocă jigniri și abuzuri din trecut. Sunt lansate acuzații care te înfioară și care uneori te obligă să dai un telefon la medicul generalist sau la asistentul social. Și cam aceasta era situația și cu Johannes și Gabrielle.

Aveau doi copii care constituiau obiectul disputei. Nathan, de patru ani, care fusese diagnosticat cu autism cu doar câteva luni înainte ca ei să se separe, respectiv Mia, care avea 20 de luni. Nu i-am văzut niciodată pe copii și, la început, nu s-a vorbit nici despre Nathan, nici despre Mia în vreun mod concret. Se făcea tot timpul referire la copii, dar dura mult să obții o imagine despre cum le mergea acestor micuți. Uneori, părea că erau doar niște obiecte pe care se certau părinții.

Prima ședință a fost un coșmar. Au sosit separat. Gabrielle a ajuns prima și nu a fost de acord când am rugat-o să aștepte afară până când ajungea și Johannes. Știam că ar fi un dezastru să începem fără el; nu voiam să începem creând sentimentul că noi două stabiliserăm deja o legătură din care el era exclus. Dar pe atunci nu aveam sală de așteptare și era o zi îngrozitor de rece. Minutele treceau și mă simțeam din ce în ce mai prost că o lăsasem pe Gabrielle afară. În cele din urmă, am auzit pași și amândoi s-au repezit pe scări și în cabinetul meu. Am fost surprinsă de dimensiunile lor. Păreau să ocupe mult spațiu și dintr-odată m-am simțit cumva copleșită de prezența lor.

— Putem începe? am întrebat, în timp ce ei s-au așezat pe cele două scaune care se aflau cel mai departe unul de altul.

Gabrielle mi-a aruncat o privire ostilă și apoi, ignorându-l pe Johannes, a spus:

— De ce dracu’ a întârziat atâta?

Fără să aștepte un răspuns, a început să-mi spună că era inutil să se afle acolo și că făcea asta doar fiindcă asistentul social numit de tribunal i-a spus că așa trebuie. A adăugat apoi că nu e indicat să cred nimic din ce va spune Johannes,

fiindcă este un mincinos patologic.

Nu era un început promițător. Și mai rău, după câteva minute amândoi erau în criză; devenisem o simplă observatoare a felului în care Johannes o acuza pe Gabrielle că l-a indus în eroare intenționat în privința orei programării.

Am ridicat mâna, cu palma întinsă și spre afară, și le-am spus ferm că, dacă voiau să-și cheltuiască banii pe această ceartă, erau liberi să o facă, dar era o risipă și, mai important, nu îi ajuta cu nimic pe copiii lor. Nu pot spune că acesta a fost un punct de cotitură. În acea primă ședință, probabil că am ridicat mâna să-i opresc de câteva ori. Dar când i-am rugat să-mi povestească despre Nathan și Mia, când am întrebat despre problemele de vorbire ale Miei și ce simțeau legat de diagnosticul de autism al lui Nathan, au devenit puțin mai reținuți, măcar pentru un timp.

La patru zile după prima ședință, am primit un e-mail de la Johannes, spunând că i se interzisese contactul cu copiii deoarece Gabrielle îl acuzase de comportament „inadecvat“ față de Nathan. M-am simțit descurajată, era profund îngrijorător. Am aflat că aparent Nathan îi spusese mamei lui că „se jucase“ cu penisul lui tati în cadă și acum asistenții sociali investigau ce s-a întâmplat. Johannes era indignat, declarând că nu se întâmplase nimic dincolo de curiozitatea normală a unui băiețel de patru ani. Nu am fost surprinsă când au anulat ședința.

Separarea este dificilă; pierderea iubirii și a acelui sentiment de a aparține cuiva este derutantă și dureroasă. Adesea, ridicăm bariere atât de înalte în fața jelirii pierderilor, încât poate părea imposibil să vedem dincolo de ele, spre viitor. Unii oameni jelesc în tăcere; se retrag și se ascund. Alții plâng o despărțire într-un mod zgomotos, împărtășindu-și durerea, suferința și grijile cu prietenii, terapeuții, colegii și familia. Mulți dintre noi plâng cu furie. Devenim furioși din cauza pierderii, dezlănțuindu-ne din cauza nedreptății și mâniați de sentimentul de neputință pe care îl generează pierderea. Și, furioși, căutăm să învinovățim și să pedepsim, ceea ce reprezintă o rețetă sigură pentru o confruntare la tribunal.

Două luni mai târziu, cuplul a cerut o altă întâlnire. Johannes îmi trimisese un e-mail să-mi spună că avusese loc o investigație și serviciile de asistență socială nu găsiseră nimic îngrijorător. Copiii și-au putut relua șederile peste noapte la tatăl lor, dar, a scris el, Gabrielle încă punea obstacole în calea contactului său cu cei doi copii. Am fost de acord să-i văd săptămâna următoare, pregătindu-mă pentru

o ședință dificilă.

La câteva minute după ce a sosit, Johannes a izbucnit în lacrimi pline de furie când a descris investigația serviciilor de asistență socială și sentimentul de intruziune și rușine. Mi-a spus cât de înspăimântat fusese, cât de teamă îi era. Va fi acuzat de abuz? Va pierde copiii? Timp de peste o lună, nu a avut contact cu niciunul dintre copii și apoi putuse să-i vadă doar la un centru de îngrijire în timp ce un asistent social îl ținea sub observație. Cât a vorbit el, Gabrielle a ascultat, aparent supusă. Dar tăcerea ei nu a durat și nu a trecut mult până când, înfierbântați de furie, au început să se certe. Din nou, m-am concentrat fără încetare pe modul în care copiii erau afectați de aceste certuri și se părea că încet-încet au început să înțeleagă.

— Știu că vreți să vă răniți unul pe altul, să vă răzbunați pentru durerea și suferința pe care le simțiți, dar trebuie să conștientizați că orice lovitură îi va afecta și pe cei mici, prin ricoșeu. Întotdeauna există daune colaterale. Copiii sunt loviți în fiecare zi de șrapnelul din războaiele voastre.

În timpul acestei perioade de început, am avut câteva ședințe separat, cu fiecare dintre ei. Știam că amândoi erau încă profund răniți de ceea ce se întâmplase în relația lor și de cum se terminase, și credeam că aceste sentimente reziduale stăteau în calea parentingului pe care trebuiau să-l ofere. Îmi spuseseră că relația lor fusese întotdeauna intensă, pasională și furtunoasă și, deși amândoi erau hotărâți că se încheiase, era clar că le era greu să meargă mai departe. Mi se părea că ei conservau de fapt intensitatea anterioară, a vechii relații, prin aceste certuri nesfârșite și că, deși acum erau despărțiți, păreau să fie la fel de implicați unul în viața celuilalt prin intermediul acestor certuri ca atunci când erau împreună. Erau aceste certuri o modalitate de a evita un sfârșit real? Poate că această luptă energică era mai bună decât să se confrunte cu tăcerea dezolată a jelirii unei relații pierdute?

Johannes, scriitor de literatură polițistă, era un amestec interesant. Vorbea elocvent, cu o siguranță care venea din educația excelentă și din succesul în carieră, și totuși, în ciuda staturii și vocii impozante, transmitea și o impresie de vulnerabilitate anxioasă. Mama lui l-a lăsat temporar, în timpul copilăriei mici, în grija altora, ceea ce a dus la perioade petrecute cu asistenți maternali sau în centre de plasament. Își vedea mama din când în când, dar se pare că ea nu reușea niciodată să-i asigure un cămin permanent, așa că în cele din urmă, când avea șase ani, a fost adoptat. Părinții adoptivi, mi-a spus el, erau iubitori, dar

erau membri ai unei biserici evanghelice, ceea ce însemna că viața lor era destul de austeră și cu foarte multe reguli. Acum, ura regulile sau rigiditatea de orice fel și, deși era zdruncinat că își pierduse căminul și îngrozit că Gabrielle îi va lua copiii, i se părea dificil să accepte toate regulile despre când și cum îi putea vedea. Johannes avea o minte ageră și a înțeles imediat când i-am atras atenția că abandonul pe care îl trăise în copilăria timpurie și rigiditatea părinților adoptivi îi afectau modul în care se raporta la situația actuală. Dar, deși era conștient de asta la nivel intelectual, în adâncul sufletului avea un sentiment copleșitor de neîncredere și teamă.

În timp ce Johannes era foarte onest în privința sentimentelor lui, Gabrielle era mult mai închisă. Durerea ei era ascunsă în interior și mă privea nu ca pe un aliat, ci ca pe cineva care o judeca. Era surprinzător de drăguță. Fața ei rotundă era luminoasă, avea pielea măslinie netedă și un păr castaniu-închis, drept și bogat. Vorbea cu un accent sud-african puternic și adesea își întorcea fața de la mine, ceea ce mă făcea să mă simt atât ignorată, cât și curioasă în privința ei. Mai târziu, am început să înțeleg că își întorcea capul pentru a-și ascunde sentimentele și că orice expresie de vulnerabilitate era asociată cu o rușine puternică. A povestit puțin despre copilăria ei — am aflat totuși că părinții ei divorțaseră când ea avea patru ani, iar mama se recăsătorise cu un bărbat brutal și egoist pe care Gabrielle îl urâse. Tatăl ei vitreg murise când ea avea 19 ani și indiferența lui Gabrielle la moartea lui crease o prăpastie permanentă între ea și mama sa.

A durat aproape un an de ședințe bilunare și apoi lunare pentru ca lucrurile să devină mai liniștite. Și apoi, după ce au căzut de acord cum vor rezolva problemele cu îngrijirea copiilor și cu finanțele, au încheiat terapia, în ideea că puteau veni să mă vadă din când în când dacă voiau. Și au făcut-o. Cam la șase luni, veneau și discutam problemele cu care se confruntau. Care creșă e bună pentru Mia? Ce fel de ajutor poate fi asigurat pentru Nathan? Avea voie noua prietenă a lui Johannes să-i cunoască pe copii?

Când lucrez cu cupluri despărțite, mă gândesc adesea la „Judecata lui Solomon“, o poveste din Vechiul Testament în care regele Solomon al Israelului judecă două femei, ambele pretinzând a fi mama aceluiași copil. Nereușind să se pună de acord, Solomon le spune mamelor că soluția este să taie copilul în două, pentru ca fiecare să poată avea jumătate. Îi este adusă o sabie regelui pentru a-și pune în aplicare sentința, dar adevărata mamă, nesuportând să-și vadă fiul ucis, oferă copilul celeilalte femei, pentru a salva viața bebelușului, în timp ce cealaltă

e de acord cu tăierea în două. Astfel, mama falsă e demascată și regele Solomon îi dă copilul adevăratei mame. Uneori, lucrând cu Johannes și Gabrielle, simțeam de parcă mi se cerea să fiu un fel de Solomon — se înțelege, nu am recomandat niciodată să-i tăiem pe Nathan sau Mia!

Eram mândră de Johannes și Gabrielle și mândră de munca mea. Poate că se mai certau și înjurau, dar în cele din urmă hotărâseră să nu le facă rău copiilor, ci să-i pună pe primul loc, chiar dacă asta însemna uneori să facă niște concesii.

Dar când a început izolarea din cauza pandemiei de Covid, iată-i din nou, certându-se înverșunat din tranșeele sufrageriilor lor. M-am întrebat dacă le era mai ușor să se certe pe Zoom, dacă se simțeau mai în siguranță lansând acuzații prin intermediul unui computer decât în persoană. Era ca și cum toată munca pe care o făcusem în ani de zile nu mai conta deloc. M-am întrebat dacă această ceartă furtunoasă era rezultatul celor trei săptămâni de carantină — școlile și creșele erau închise, iar acum erau singuri cu copiii. Johannes părea disperat, și sentimentul lui de disperare a început să mă contamineze și pe mine în timp ce mesajul intermitent Conexiunea lui Johannes este instabilă era însoțit de pierderea sunetului și a imaginii. Mă durea capul și încercam să strâng informații despre ce se petrecea, dar era imposibil să înțeleg fiindcă auzeam doar un cuvânt din trei.

— Susanna, mă auzi? Susanna, pot vorbi?

Gabrielle a intervenit:

— De ce e internetul tău de rahat, Johannes? Nu poți să faci ceva? Închide camera.

În cele din urmă, am aflat că disputa era legată de locul în care ar trebui să locuiască copiii în timpul izolării. Nathan și Mia erau pe moment la Gabrielle, în Hackney, dar pe măsură ce pandemia lovise mai serios, Johannes fugise din apartamentul de lângă Victoria Park la căsuța prietenei lui, în Sussex. Gabrielle era fermă în decizia ca Nathan și Mia să nu plece la țară — era împotriva regulilor și nu era sigur. Dacă Johannes voia să îi vadă, trebuia să se întoarcă în Londra.

— Nici nu se pune problema ca ei să meargă în Sussex. Nu e sigur și nu vreau ca

ei să fie atât de departe de mine. Dacă se îmbolnăvesc? Și, de fapt, dacă mă îmbolnăvesc când ei sunt cu mine? Nici nu am știut că el nu e acasă până nu l-am sunat marți — aveam o migrenă, iar el a spus că nu putea veni să ia copiii. Așa că, Susanna, am rămas singură cu ei, gândindu-mă că o să fiu foarte bolnavă cu coronavirus. E o trădare a încrederii mele… ca de obicei, te pui pe primul loc.

Ar fi continuat, dar am oprit-o în mijlocul propoziției.

— Johannes, nu îmi e clar, de ce ești în Sussex? am întrebat eu, sperând că mă putea auzi, deși ecranul pâlpâia.

— Trebuia să fiu cu Liz.

— Ce dracu' înseamnă asta? a întrerupt Gabrielle. De ce? De ce trebuie să fii cu ea și nu cu copiii tăi?

A urmat o tăcere.

— Ești încă acolo, Johannes? am întrebat.

— Da, da, sunt aici. Uite, Gabs, pare evident că trebuie să scoatem copiii din Londra — în Londra este virusul. Cred că ar fi mai în siguranță aici, cu mine. E doar pentru câteva săptămâni, tu nici nu ai grădină, iar aici au mult spațiu și se pot bucura de vreme…

La aceste cuvinte a izbucnit o furtună — una care a preluat controlul asupra restului ședinței și pe care nu am reușit s-o calmez. Amândoi erau furioși. Johannes considera că Gabrielle îi interpreta greșit intențiile (și o făcea intenționat), în timp ce ea era mânioasă și, bănuiam eu, foarte temătoare că el ar putea câștiga cumva această ceartă. Singurul lucru bun din acea ședință a fost acordul de a avea o altă ședință peste trei zile.

Situația era mai calmă când ne-am întâlnit din nou pe Zoom. Johannes revenise în Londra după ultima ședință și în ultimele două nopți copiii fuseseră cu el, în apartamentul londonez. Acum se uitau la televizor în camera alăturată, în timp ce eu încercam să-i ajut pe părinți să ajungă la un acord în privința îngrijirii lor.

— Gabs, pur și simplu nu are niciun sens ca eu să stau în Londra — și nici copiii. Liz are o căsuță drăguță, nu departe de mare; are fiecare propria cameră și mi se pare logic că acolo le-ar fi mai bine copiilor. Și mai sigur. Dacă ai pune

copiii pe primul loc și te-ai gândi la ce e cel mai bine pentru ei, ai fi fericită să meargă departe de Londra.

El a continuat în același stil câteva minute și, în ciuda tonului rezonabil, vedeam că Gabrielle era din ce în ce mai supărată la gândul copiilor ei instalați confortabil în această casă de vis cu Johannes și Liz.

Vocea ei a devenit tăioasă și fermă când a vorbit.

— J, știi, te cunosc dintotdeauna. Asta nu are legătură cu copiii — o știi și tu, o știu și eu.

Apoi mi s-a adresat mie.

— E din cauză că nu poate sta departe de prietena lui. Și e în regulă, dar suntem în mijlocul unei nenorocite de pandemii, la dracu'. Chiar nu te poți lipsi de sexul zilnic pentru câteva săptămâni?!

Următoarele câteva minute au fost o furtună de acuzații și insulte, căci au țipat și s-au jignit decât în vremurile rele — intensitatea furiei lor părea mai mare ca niciodată, de parcă ecranul îi proteja și puteau să se dezlănțuie. M-am aplecat spre cameră.

— OK. OK. Să ne calmăm. Johannes! Gabrielle! Vă rog!

Dar Gabrielle era pornită și nu se putea opri.

M-am simțit neputincioasă. Dacă ar fi fost cu mine în cameră, știam că aș fi putut să îi potolesc. Forța autorității mele și simțul lor de decență ar fi adus un pic de ordine, dar pe Zoom pur și simplu nu reușeam să ajung la ei. M-am lăsat în scaun, învinsă.

— Și dacă mă îmbolnăvesc, cine o să aibă grijă de copii? Cine o să mă ajute cu copiii dacă tu te distrezi în Suffolk cu ea?

— Nu Suffolk! Sussex! Pe lângă că ești proastă, ești și surdă?

Și au ținut-o tot așa. Toate strategiile mele de a găsi căi de compromis nu aveau să funcționeze în această situație. Restricțiile Covid interziceau călătoriile, dar Johannes era hotărât să se întoarcă în Sussex a doua zi și continua să amenințe că

ia copiii cu el. Nu ajungeam nicăieri și m-am trezit nesigură legat de cum era mai bine să procedez. Toată lumea știa că Londra este epicentrul coronavirusului, iar apartamentul lui Gabrielle, mic și lipsit de grădină, era cea mai bună opțiune? Poate că ar fi într-adevăr mai bine la țară? Înțelegeam că idila rurală pe care o descria putea fi ceva bun pentru copii, dar știam și că, pentru Mia și Nathan, va fi dificil să fie despărțiți de mama lor săptămâni la rând. Mă simțeam sfâșiată și tot nu reușeam să înțeleg de ce Johannes era atât de hotărât să încalce restricțiile pentru a merge la Liz.

Ședința s-a încheiat cu un acord de-abia acceptat de Johannes că nu va face nicio schimbare în săptămâna următoare — dar nu promitea nimic în ce privește perioada de după.

A fost o zi lungă, cu multe ședințe pe Zoom, până mi-am închis laptopul și am coborât să pregătesc cina. Îmi turnam un gin & tonic când s-a auzit o alertă de mobil — era un mesaj de la Johannes.

Bună, Susanna, îmi cer scuze că te deranjez, dar te-aș putea suna mâine? TREBUIE să mă întorc în Sussex — Liz este însărcinată în cinci luni și nu se simte prea bine. Trebuie să găsesc o cale să fiu sincer cu Gabs. J

Acum totul se explica. Am pus niște apă la fiert pentru paste, am curățat ceapă și m-am gândit ce să fac mai departe. Și Johannes, și Gabrielle aveau fragilitățile lor și orice lucru minor le putea declanșa teama de a-și pierde copiii și de a fi controlat de celălalt. Era un amestec toxic de sentimente care genera furtuni de emoții copleșitoare, când niciunul nu putea gândi calm. Un nou-născut în mijlocul unei pandemii nu avea să ușureze deloc lucrurile. Gabrielle îl va testa pe Johannes în privința loialității față de ea și de copii; pericolul era ca, în loc să o liniștească în privința asta, el să se simtă sufocat și să se înfurie. Era probabil ca propria copilărie a lui Gabrielle să încurce și mai tare situația deja încordată; știam că o place pe Liz, dar ideea ca Nathan și Mia să facă acum parte dintr-o nouă familie, din care ea era exclusă, îi va reaminti de propria experiență din primii ani de viață, căreia îi va fi greu să-i facă față. Cât am zdrobit usturoiul și am sorbit din băutură, am început să mă simt foarte pesimistă, gândindu-mă că nu vor reuși să treacă prin izolare fără o nouă ceartă serioasă.

Noii parteneri şi noii copii sunt evenimente extrem de dificile pentru părinţii despărţiţi, activând sentimente de competiţie care pot face ca empatia şi grija să nu mai fi posibile. Când suntem mici, suntem programaţi să protestăm când apare o ameninţare potenţială de a fi despărţiţi de părinţi, şi acest protest este adesea mai puternic când copilul are deja un sentiment de nesiguranţă. De aceea copiii au aproape întotdeauna sentimente ambivalente când soseşte un frate/o soră, căci nu le e clar dacă noul bebeluş este un nou şi încântător tovarăş de joacă sau este cineva care le va fura de la gură hrana constând în iubirea părinţilor. Parentingul este la fel de reflex, condus adesea de impulsuri biologice. Dacă simţim că ne sunt ameninţaţi copiii sau că legătura noastră cu ei este periclitată, reacţionăm puternic. Dacă propria copilărie a fost nesigură, s-ar putea să fim deosebit de atenţi la aceste ameninţări şi, când simţim că e pericol, reacţiile noastre emoţionale ar putea fi mai degrabă pur reactive decât atent cântărite. Ştiam toate astea, dar cum să-i ajut pe Gabrielle şi Johannes să iasă cu bine din această furtună?

Mă temeam că se vor certa groaznic, de parcă vieţile lor ar depinde de asta. Gabrielle va ţine copiii aproape, iar Johannes va reacţiona devenind autoritar şi agresiv, ceea ce va confirma apoi cele mai mari temeri ale lui Gabrielle. Asistasem la această dinamică a lor de multe ori şi iată că îşi făcea din nou apariţia. Erau blocaţi din cauza izolării şi era nevoie de timp şi efort pentru a debloca toate aceste sentimente încurcate.

Aveam probleme cu spatele şi dădeam vina pe Zoom. Faptul că mă uitam fix la un ecran îmi crea probleme în zona gâtului, probabil fiindcă întindeam tot timpul gâtul înainte ca să mă apropii de pacienţi. Şedinţele cu Johannes şi Gabrielle continuaseră cu întreruperi la începutul verii şi mă simţeam morocănoasă şi frustrată de cât de mult regresaseră — meschini şi răzbunători. Gabrielle păruse să accepte sarcina lui Liz, dar acum izbucnise o ceartă pe alt subiect: dacă Nathan să înceapă şcoala în septembrie sau nu.

— Nathan nu o să se descurce cu şcoala în condiţiile astea; e egoist din partea ta să vrei să-l trimiţi. Încă o dată, Gabs, totul e despre tine şi ce vrei tu, şi nu despre el. Cum o să se descurce un băieţel care are nevoile lui cu profesori cu măşti şi cu aceste condiţii în care părinţii nu au voie să intre în şcoală? Totul e ridicol.

Johannes era pornit şi eu am ridicat o mână şi am ridicat şi vocea ca să-l opresc.

— Nu mai crezi în el, a spus Gabrielle, clătinându-şi capul cu dezgust. Te porţi cu el fără niciun pic de respect. El vrea să meargă. De-abia aşteaptă să facă asta de mult, mult timp. Eu, eu…, s-a chinuit să-şi găsească cuvintele. Cred că ai renunţat la el, ca şi cum dacă este autist nu contează cu adevărat dacă merge la şcoală sau nu. Am aranjat deja totul. Am discutat cu Islington să mă asigur că are pe cineva să-l ajute; am vorbit cu învăţătoarea de la clasă; m-am întâlnit cu directorul pe Zoom de trei ori. Tu ce dracu' ai făcut? Şi acum, vrei să-l opreşti să meargă… DU-TE DRACU'!

Au ţinut-o tot aşa, şedinţă după şedinţă. Momentele de acord nu durau prea mult şi mă temeam că se îndreptau din nou spre tribunal — deşi nu era clar care era exact problema. Apoi, peste două săptămâni, a avut loc o revelaţie. Şi totul s-a datorat Miei.

Johannes şi Gabrielle s-au întâlnit în imensul parc Highgate Wood, pentru a-şi transfera de la unul la altul copiii. Doar că au început să se certe. Între timp, Mia căzuse pe terenul de joacă. Niciunul dintre ei nu observase acel incident; un alt părinte a ridicat-o şi, neştiind a cui era, a dus-o plângând şi sângerând în cafenea, ca să-i găsească pe paznicii din parc. Observând în cele din urmă dispariţia Miei, Johannes şi Gabrielle au devenit disperaţi şi au alergat prin parc, târându-l pe Nathan după ei. Până când au găsit-o, Mia era în aşa o stare că a durat ore până au reuşit să o liniştească. Şi acum Mia, care scăpase de curând de scutece, a regresat şi a început să facă din nou pe ea, lucru care i-a alarmat pe amândoi.

— Văd că ambii încă sunteţi foarte şocaţi şi supăraţi. Trebuie să fi fost groaznic. Foarte înfricoşător.

Ruşinea şi vinovăţia se citeau pe feţele lor, dar nu voiam să le numesc eu. Voiam ca ei să facă asta. Ambii au încuviinţat. Şi a fost tăcere pentru o vreme. Apoi Gabrielle a luat cuvântul.

— Trebuie să înceteze situaţia asta. Ştiu că trebuie să ne oprim. Nu vreau să rănesc copiii. De aceea am şi fost de acord cu şedinţele cu tine, Susanna. Uite, Jo, facem cum vrei tu. Dacă nu vrei ca Nathan să înceapă în septembrie, bine. Mi-e totuna. Doar trebuie să ne punem odată şi odată de acord. Nu pot să mai continui cu certurile astea. Mă omoară şi îi dezamăgim pe copii.

Am văzut apoi că Johannes părea cu ochii în lacrimi şi rănit. Şi apoi chiar şi eu mi-am simţit ochii plini de lacrimi. Gabrielle mă emoţionase; înflăcărarea şi

regretul se transmiteau prin intermediul Zoomului direct în corpul meu. Apoi Johannes a început să vorbească, încet, cu poticniri.

— Nu a fost vina ta, Gabs; a fost… mai ales vina mea. Am fost furios pe tine. Am greșit cu Nathan. Și cu noi. Când am plecat. Îmi pare rău. Îmi pare tare rău.

Și apoi amândoi au plâns.

— Amândoi vă simțiți de multă vreme foarte vinovați pentru despărțire, am început eu, și a fost dureros să vă asumați această vină. Care vine, cred eu, din sentimentul că ați făcut ceva distructiv despărțindu-vă. Și apoi amândoi ați încercat să scăpați de acel sentiment îngrozitor de vinovăție, îndepărtându-l și dând vina unul pe altul. Poate că acum ar fi bine să vă opriți, nu credeți? Poate că acum puteți încerca să vă suportați propria vină. Recunoașteți-o, procesați-o și încetați să dați vina pe celălalt.

M-am oprit, ca să-mi trag sufletul.

— Dacă nu faceți asta, sentimentele de vină vor escalada fiindcă furia prezentă între voi vă potențează sentimentul că sunteți distructivi. Furia vă face, așa cum tocmai am auzit, să uitați de nevoile copiilor. Vinovăție, mânie, culpabilizare. Vinovăție, mânie, culpabilizare. Este un cerc vicios — și eu cred că acum sunteți în stare să-l opriți.

Am tăcut apoi și au rămas și ei tăcuți și a părut, pentru prima dată într-o lungă perioadă, că între ei se așternuse pacea.

Kelly Anne devine mama vitregă cea rea

În acele prime săptămâni ale primei perioade de carantină, toate şedinţele pe Zoom confirmau cât de anxioşi deveniseră oamenii. Chiar şi cei care spuneau că simt un nou tip de libertate neducându-se la serviciu şi stând sechestraţi în casă mi se păreau cumva deconectaţi de realitate. Un bărbat care spunea că „iubeşte izolarea“ a visat că era pe un cal, dar picioarele acestuia au căzut, iar el a fost prins în nisipuri mişcătoare. Alt pacient a visat un cuptor care era îngheţat înăuntru. Şi eu, încă suferind de pe urma bolii, mă simţeam deconectată şi confuză. Echilibrul emoţional era pierdut şi simţeam că nu mă pot conecta cu pacienţii prin intermediul ecranului instabil, nesigur. Şi apoi şi-au făcut apariţia Darryl şi Kelly Anne.

Un principiu esenţial în terapia de cuplu este imparţialitatea, şi eu mă străduiesc să gestionez această tensiune şi să evit să fiu nedreaptă cu o parte sau alta. Acest echilibru este vital pentru a construi încrederea şi am învăţat de mult că, deşi poate părea că unul dintre parteneri este mult mai vinovat pentru problemele existente, în realitate, cuplurile îşi „creează“ problemele împreună. Dar în cazul lui Darryl şi Kelly Anne, m-am trezit nu numai că ţin partea cuiva, dar şi că acţionez ca juriu, judecător şi călău.

Au solicitat o programare exact când se încheia prima perioadă de carantină şi am amânat să încep terapia cu ei până la începutul lui iulie, când ne-am putut vedea fizic, în cabinetul meu din centrul Londrei. Am făcut pregătiri serioase, am cumpărat sprayuri şi geluri dezinfectante şi am mutat mobilele ca să respect distanţa de doi metri. Deşi acum aveam anticorpi pentru coronavirus, mă întorceam în Queen Anne Street cu un pic de neliniște.

Kelly Anne avea peste 25 de ani. Vorbea cu un puternic accent american şi era drăguţă într-un mod cumva artificial, strălucitor, cu păr roşcat scurt şi un bronz accentuat. Darryl, în jur de 45 de ani, cu bucle roşcate crescute prea mult, vorbea cu un accent scoţian molatic; dacă nu ar fi fost părul de sălbatic, netuns din cauza izolării, ar fi fost foarte chipeş. După multe săptămâni de şedinţe pe Zoom, era extraordinar ce impact avea faptul că mă regăseam fizic în cabinetul meu. Mă simţeam dintr-odată mai vie decât mă simţisem luni de zile şi eram încântată să întâlnesc un cuplu în carne şi oase.

Fuseseră prezentați unul altuia cu ceva mai mult de doi ani în urmă de o agenție exclusivistă de întâlniri romantice, specializată să ajute persoanele bogate aflate în căutarea iubirii. Prima întâlnire a fost la restaurantul foarte select al lui Heston Blumenthal — „Mandarin Oriental“ aflat în strălucitorul cartier Knightsbridge. Acea seară încântătoare a fost urmată de călătorii scumpe la Paris, în Barbados și la New York. Amândoi erau răniți în urma unor relații eșuate și au căutat rapid o alinare și o confirmare a faptului că foștii lor parteneri erau niște persoane brutale și agresive.

Acesta era cel de-al treilea mariaj al lui Darryl. Primul fusese cu Abiba, care acum trăia în Africa de Sud împreună cu fiul lor de 20 de ani, iar mai recent fusese căsătorit cu Breda, cu care avea două fiice, Natalie, de 11 ani, și Catherine, de opt. În acea primă ședință, au povestit cât de îngrozitoare și de nebună era Breda și cum era „o mamă foarte rea“. Darryl, a explicat Kelly Anne, fusese victima comportamentului instabil și manipulator al Bredei ani de zile și, în cele din urmă, cedase acum doi ani și plecase. Era clar din povestea lui poticnită că divorțul și aranjamentele financiare i se păruseră îngrozitoare și încă era, m-am gândit eu, profund preocupat și traumatizat de acea experiență.

Apoi Kelly Anne mi-a spus povestea ei, care avea multe asemănări cu cea a lui Darryl. Fusese într-o relație cu Kyle timp de trei ani și, din relatarea ei explicită, acest bărbat fusese agresiv, o înșelase și o mințise.

— Nu îmi pot imagina cum a rămas Kelly Anne cu acel bărbat atâta timp, mi-a spus Darryl, preluând povestea. Sincer, a jefuit-o, a refuzat să plece din apartamentul ei și i-a furat mașina.

Se părea că, atunci când se întâlniseră, Kelly Anne avea probleme financiare serioase și Darryl îi venise în ajutor, angajând în numele ei cea mai bună echipă de avocați pentru a-l scoate pe fostul ei partener cât mai repede din viața și apartamentul ei. Cât a vorbit, am avut puternica senzație că, pentru Darryl, era foarte important că se simțea ca un fel de erou. Am constatat că părea că el fusese un cavaler pe cal alb pentru Kelly Anne și amândoi au chicotit — am înțeles că această idee era pe placul lor. Se apropiaseră datorită problemelor lor, împărtășindu-și indignarea față de mișculațiile juridice ale foștilor parteneri. Decizia finală privind divorțul lui Darryl fusese luată în iulie, după care ei s-au grăbit să-și planifice nunta. Se căsătoriseră spre sfârșitul verii la Villa Cimbrone din Ravello, un loc despre care știam din propriile călătorii că era extrem de romantic și extrem de scump.

Pe măsură ce minutele treceau, m-am întrebat de ce veniseră. Tot ce auzeam părea să sugereze că, în timp ce partenerii anteriori fuseseră sursa multor probleme, ei erau în perfectă armonie. Și, oricum, erau căsătoriți de mai puțin de un an.

Kelly Anne s-a uitat la Darryl.

— Spune-i de ce am venit — explică tu, a indicat ea.

El și-a ridicat mâinile și le-a întins într-un gest de neputință și de resemnare.

— Ei bine, știi, de când cu izolarea și toate astea, soția mea, adică fosta soție, nu prea se descurca… așa că… ei bine, a spus că, ă… Natalie și Cathy ar trebui să vină și să stea la noi…

A făcut o pauză și a aruncat o privire neliniștită către Kelly Anne. Și, hm… Kelly Anne a considerat că Cathy e în regulă, dar Natalie…

S-a oprit, și Kelly Anne l-a privit furioasă.

— Nu eu am spus asta. Eu nu am spus că nu poate să vină. Ea nu vrea să vină. Mă urăște! a încheiat ea cu emfază.

Am simțit atunci unde era problema și cât de dificil avea să fie. Darryl a tresărit la tonul lui Kelly Anne și a privit în jos, așteptând ca ea să termine.

— Te urăște? am întrebat eu, repetând ultimele ei cuvinte și sperând să aud mai multe.

Dar amândoi erau tăcuți acum și am simțit că îmi comunicau că acest subiect e prea periculos pentru a fi analizat.

— Văd că e foarte greu să vorbiți despre asta. E dificil să vă confruntați cu o astfel de problemă între voi, atât de repede după ce v-ați căsătorit.

Ambii au încuviințat, iar cumva restul ședinței s-a scurs fără alte discuții despre fiicele lui Darryl. Așa se facă că eu am rămas nelămurită după ce ei au plecat din cabinet.

Era spre finalul lui iulie când i-am văzut din nou; îmi luasem o scurtă vacanță în Cornwall, de care chiar aveam nevoie. În ciuda mulțimilor eliberate din izolare, a fost revitalizant și m-am întors în Queen Anne Street cu un sentiment din ce în ce mai puternic că lucrurile reveneau la normal. Totuși, cei mai mulți dintre pacienții mei erau încă pe Zoom, reticenți să vină în centrul Londrei, așa că de-abia așteptam să-i văd în persoană pe Darryl și Kelly Anne — urma să fie o schimbare binevenită.

Au ajuns foarte agitați. Kelly Anne fusese la cumpărături și avea câteva pungi elegante, strălucitoare, de care Darryl a scăpat-o așezându-le ca o barieră pe covorul dintre noi. Păreau să nu fie în largul lor pe canapeaua mea acoperită cu plastic și am observat că se așezaseră mai departe unul de altul. După un pic de pălăvrăgeală au rămas tăcuți, dar a fost nevoie doar de o ușoară încurajare din partea mea pentru ca ei să vorbească despre sentimentele de amărăciune și dezamăgire care apăruseră între ei. Lucrasem deja cu multe familii refăcute, așa că nu a fost o surpriză felul în care copiii și Kelly Anne se chinuiau să construiască o relație, dar a fost un șoc să aud modul în care Kelly Anne vorbea despre Natalie, o fetiță de doar 11 ani care, cu siguranță, încă se chinuia să accepte divorțul părinților ei. Era foarte greu să nu o judec din cauza asta.

În majoritatea familiilor, alianțele se tot schimbă pe măsură ce trec anii. Frați și surori care erau apropiați în copilărie nu reușesc să se înțeleagă la adolescență; tați și fii care erau cei mai buni prieteni ajung în situația de a concura pentru atenție și putere. Aceste schimbări sunt firești și normale, deși adesea dureroase, dar ele se întâmplă având în vedere procesul obișnuit de dezvoltare a indivizilor în cadrul familiei, când fiecare se maturizează și experimentează cu noi identități. Însă divorțul perturbă aceste procese și familiile refăcute sunt și mai afectate.

— Nu mă place și nici eu nu o plac, a spus Kelly Anne pe un ton sacadat și defensiv. Nu accept să nu fiu tratată cu respect — nu e corect față de mine, și Darryl o știe. Nu vreau să vină pe la noi, să-mi arunce niște priviri viclene și să încerce să-și câștige tăticul de partea ei. Trebuie să învețe că lucrurile s-au schimbat. Nu poate să fie totul cum vrea ea.

Kelly Anne, pornită acum, a enumerat toate insultele pe care tânăra Natalie i le adusese. Nu purtase niciodată rochia pe care i-o cumpărase Kelly Anne; nu o ajuta pe menajeră să ducă vasele la bucătărie. Și a continuat… și a continuat.

— Problema este că îl poate convinge pe Darryl să facă orice şi el nu spune niciodată „nu“. O văd cum te manipulează, scumpule. Tu nu vezi asta, dar eu da! Şi nu înţeleg de ce o laşi să se îmbrace aşa! Breda nu o învaţă că nu poţi purta un top murdar şi nişte colanţi rupţi la cină? Chiar îmi pare rău pentru Natalie, nu e numai vina ei. Dacă nimeni nu îi spune cum să se poarte, nu e de mirare că e atât de răsfăţată.

Mă aşteptam ca Darryl să obiecteze, să-şi apere fetiţa şi să-i explice lui Kelly Anne de unde venea vulnerabilitatea fetei lui. Dar nu a făcut-o, şi părea mai preocupat să o liniştească pe Kelly Anne, alăturându-i-se în criticile la adresa lui Natalie.

— Nu da vina pe mine, draga mea. Ştiu că e dificilă. Şi eu am probleme cu ea, ca şi tine. Da, chiar este foarte nerecunoscătoare. Seamănă foarte mult cu mama ei şi nimeni nu se poate aştepta să repari tu lucrurile, dar, draga mea, chiar nu e corect să mă învinovăţeşti, şi dacă spui că nu o putem primi pe Natalie, atunci Breda nu îi va da voie nici bietei Cathy să vină, şi pe Cathy o vrem la noi, nu-i aşa, scumpo?

Cât am ascultat asta, gândurile mi-au zburat către nişte rezultate ale unor cercetări pe care le auzisem cu câţiva ani înainte la o conferinţă ţinută de doi psihologi americani extraordinari, soţii Philip şi Carolyn Cowan, ambii profesori la University of California, Berkeley. În cercetarea lor, observaseră că, în cazul cuplurilor nefericite, taţii păreau mai puţin apropiaţi de fiice. Ideea era că sentimentele negative ale taţilor faţă de soţiile lor se reflectau în relaţia cu fiicele, de parcă taţii confundau în mintea lor aceste două relaţii. Oare asta se întâmpla cu Darryl? De aceea era atât de critic la adresa lui Natalie?

Când au plecat, mi-am acoperit faţa cu palmele; aveam o senzaţie puternică de repulsie. Acest cuplu părea foarte insensibil şi egocentric, şi nu simţeam nicio dorinţă să mă întreb de ce erau aşa. Voiam doar să o protejez pe biata Natalie. Urmau să revină săptămâna cealaltă şi m-am simţit uşurată că aveam timp să mă consult cu colegii. Ştiam că am nevoie de ajutor dacă voiam să reuşesc să lucrez cu ei.

Dar nu am avut când să vorbesc cu colegii. Mai târziu în acea zi, am răspuns la telefon, Kelly Anne suspinând şi urlând în acelaşi timp. Am reuşit să înţeleg, printre lacrimile ei, că Darryl o părăsise şi se întorsese la Breda. Era isterică şi disperată. Ce să facă? Avuseseră o ceartă serioasă, aruncaseră cu lucruri, ea îl

împinsese și apoi ieșise, iar când s-a întors acasă peste o oră, el plecase.

— De ce crezi că este la Breda, Kelly Anne? am întrebat și mi s-a răspuns cu bocete.

Nu știa sigur, asta presupusese. Așa că i-am sugerat că poate nu era cu Breda, ci pur și simplu își lingea rănile pe undeva. I-am spus că o să o văd săptămâna următoare, încercând să-i insuflu calm și sentimentul că trebuie să existe niște granițe.

Dar nu am reușit. Am fost bombardată cu telefoane și mesaje tot weekendul, Darryl intervenind și el ca să-mi spună versiunea lui. Nu se dusese deloc la Breda, fusese într-un hotel foarte aproape de locuința lor în St John's Wood. Îl atacase, mi-a zis el. Îi frânsese inima. Vedeam cât se străduiau să mă facă să fiu de partea unuia sau a altuia și, sincer, încă mă simțeam mai mult de partea lui decât a ei. Oricine vorbea despre un copil de 11 ani așa era probabil de vină. Mă simțeam prinsă la mijloc, așa că le-am trimis amândurora un e-mail, și apoi m-am hotărât să nu mai răspund la niciun mesaj sau telefon.

Dragă Darryl și Kelly Anne,

Îmi pare rău că treceți printr-o perioadă dificilă. Ne vedem la 14:15 marți, când ne putem gândi împreună la această situație.

Cu cele mai bune urări,

Susanna

Mă gândeam la Kelly Anne și la Darryl în timp ce mergeam pe Marylebone High Street, marți, reflectând la propriile sentimente despre ei, așa cum toți terapeuții psihanaliști sunt învățați să o facă. Din punct de vedere intelectual, știam că emoțiile pe care le trezeau în mine probabil m-ar putea ajuta să înțeleg

mai bine lumile lor interioare, dar nu puteam trece dincolo de a mă simți iritată și disprețuitoare. Simțeam o aversiune specială pentru Kelly Anne. Cum putea să respingă așa o fetiță? Era ceva nefiresc în lipsa ei de sentimente materne pentru acest copil. Apoi m-am gândit cât de aspră eram și cât de puțin știam de fapt despre Kelly Anne. Sau, de altfel, despre Darryl. De ce ar trebui Kelly Anne să o placă în mod deosebit pe Natalie? Mă așteptam ca, fiind femeie, să fie grijulie? Era expectanța mea afectată de o prejudecată de gen?

Gândindu-mă la asta, mi-am dat seama că totul la ei părea să fie despre a ține partea cuiva; despre cei buni și despre cei răi. Cathy era bună. Natalie era rea. Foștii lor parteneri erau clar amândoi incredibil de răi și aparent singurii vinovați pentru tot ce mersese rău în relațiile anterioare. Și când era vorba de ei, era evidentă aceeași perspectivă în alb-negru, polarizată. Într-o clipă, Darryl și Kelly Anne erau într-o stare de fericire idealizată, în următoarea totul se termina și erau în iad. Eram și eu vinovată de a ține partea cuiva? Părea că mă port cu Darryl ca și cum el era personajul bun, răbdător, care nu voia decât binele, în timp ce în cazul lui Kelly Anne simțeam că se poartă ca un copil răsfățat.

Acest tip de clivaj între bun și rău era ceva ce mai întâlnisem de multe ori și știam că în spatele acestui fel de a fi se află probabil multă suferință în amândoi. Până când am ajuns în Queen Anne Street, îi plăceam la fel de puțin, dar începusem să fiu un pic mai curioasă în privința lor. Până la urmă, asta făcea parte din jobul meu.

Păreau un pic rușinați când s-au așezat pe plasticul care fâșâia al canapelei mele. Kelly Anne și-a scos masca cu grijă, și-a deschis geanta și și-a dat cu ruj, în timp ce Darryl a început să vorbească.

— Ei bine. A fost cam cu suișuri și coborâșuri de când ne-am văzut ultima oară.

A zâmbit, dar, dincolo de jovialitate, am văzut că nu se simțea în largul lui.

— Totuși, acum totul s-a rezolvat, Susanna. Îmi pare rău că te-am făcut să treci prin toate astea, a râs el. Ne-am împăcat!

Am așteptat, dar niciunul dintre ei nu a mai vorbit. În cele din urmă, am spus:

— Se pare că relația voastră poate fi deopotrivă extrem de fericită și absolut de nesuportat. Bănuiesc că e dificil să faceți față acestor fluctuații.

S-au privit. Kelly Anne a ridicat din umeri şi a spus:

— Urăsc asta, parcă ne scoatem din minţi unul pe altul şi Darryl nu recunoaşte niciodată că ţine şi de el. Spune că e vorba doar de mine, că e numai vina mea. Eu sunt învinovăţită, dar el mă provoacă… Ieri, când ar fi trebuit să pregătim cina împreună, a stat mai mult de o oră la telefon cu Natalie, spunându-i tot felul de lucruri drăguţe fiindcă ea avea o criză. L-am auzit promiţându-i că o să iasă cu ea sâmbătă, când deja avem planuri să jucăm tenis cu nişte prieteni şi…

Era pornită acum şi, cu cât vorbea mai mult, cu atât mai furioasă părea să devină. Am urmărit cum Darryl devine din ce în ce mai agitat. Veselia anterioară a dispărut, s-a încruntat şi şi-a întors privirea. Vedeam că erau pe cale să intre într-o situaţie şi mai distructivă, care nu ne-ar fi ajutat deloc, aşa că i-am întrerupt monologul.

— Poate ar fi util să lărgim perspectiva, am sugerat. (M-au privit, neînţelegând.) Am auzit câte ceva despre problemele actuale pe care le aveţi, dar nu mi se pare că ştiu mare lucru despre niciunul dintre voi — ştiu cum v-aţi întâlnit şi puţin despre relaţiile anterioare, dar nimic despre mediul familial din care proveniţi. Nu credeţi că am putea să vedem mai bine ce e în miezul acestor supărări dureroase dacă am înţelege mai multe despre mediul în care aţi crescut?

Ştiam că fără mai multe informaţii despre familiile lor voi continua să fiu pierdută. Aveam nevoie să înţeleg ce anume repetau probabil şi care erau lucrurile din trecut pe care încercau acum să le rezolve. Doar aşa puteam să încep să-i ajut. Credeam că poate vor fi reticenţi să-mi povestească prea multe, dar Kelly Anne a intervenit, spunând:

— Încep eu.

Mi-a spus că, atunci când era mică, locuise cu mama şi bunica în Kentucky, dar la vârsta de şapte ani se mutase în Est cu mama ei, cu noul iubit al mamei şi cu cei trei copii ai acestuia. Îl plăcea pe fratele vitreg şi încă ţinea legătura cu el şi soţia lui, dar nu se înţelesese niciodată cu surorile vitrege şi îi fusese foarte dor de bunica ei.

— Tatăl meu vitreg era un dictator, obsedat de control. Ne certam mult. Am plecat imediat ce am putut. La 17 ani, m-am întors în Kentucky să locuiesc cu bunica şi m-am dus la facultate. Nu m-am mai întors niciodată acasă. Mama şi tatăl vitreg erau toxici împreună — au divorţat cam acum zece ani.

— Toxici? În ce fel? am întrebat. Și apoi mi-a spus că tatăl ei vitreg fusese chiar ciudat. Avea „fobii“ față de toate cele, iar când ea a ajuns la adolescență, a devenit mai bizar și mai „ciudat“ cu ea. M-am uitat la ea întrebător, dar era clar că nu voia să spună mai multe.

— Tatăl meu biologic încă locuiește lângă casa bunicii mele și obișnuiam să-l văd pe trotuar din când în când — îmi făcea cu mâna. Era tot timpul în vreun bar și o dată am vorbit, dar cred că voia doar să-i iau ceva de băut.

A mormăit și a oftat, după care a făcut un gest disprețuitor cu mâna.

— Ai avut multe probleme în copilărie, Kelly Anne. Pare că faptul că ai plecat de lângă bunica ta a fost foarte dureros, așa e?

— Da. E singura din familie de care am fost într-adevăr apropiată. Face 90 de ani anul ăsta și este într-o casă de bătrâni, iar de când sunt în Londra și e și Covid, nu am văzut-o nici măcar o dată…

Și a început să plângă, lacrimile alunecându-i încet pe obraji. Darryl a luat-o de mână; ea s-a sprijinit de el, iar el a îmbrățișat-o în tăcere pentru o clipă.

Nu am mai spus nimic atunci, dar am simțit cum sentimentele mele față de ea se schimbă fiindcă acum puteam rezona cu copilul din Kelly Anne și simțeam cât de complicată fusese viața ei. Pe măsură ce mă gândeam la experiența ei, simțeam cum fac tot felul de conexiuni. Cât de dificil fusese probabil să treacă de la a le avea pe mama și bunica doar pentru ea la a pierde unul dintre cei mai importanți oameni din viața ei. Și cât de greu îi fusese probabil să-și împartă mama cu noul ei tată vitreg, dar și cu alți trei copii. Am început să am mai multă înțelegere pentru problemele ei cu Natalie. Poate că ideea de a-l împărți pe Darryl cu copiii lui era prea mult pentru ea, fiind o repetare a situației la care fusese nevoită să facă față în copilărie? Am rămas în tăcere cât Kelly Anne își revenea și apoi m-am întors către Darryl.

— Și familia ta? Îmi poți povesti un pic?

— Ce vrei să știi? a întrebat Darryl. Dar nu am apucat să răspund, fiindcă s-a lansat în povestea vieții lui și nu exista cale de a-l opri. Mi-a spus că crescuse în Inverness, că tatăl lui era veterinar, iar mama — asistentă medicală. Erau foarte religioși și viața de familie gravita în jurul Bisericii. Mama lui îl prefera pe fratele mai mare, care era un sportiv de top și un elev strălucit la școală. Tatăl lui,

pe de altă parte, o preferase pe sora mai mică, soră care devenise și ea veterinar și preluase clinica tatălui. A spus că știuse întotdeauna că nu se va bucura de atenția pe care o primeau fratele și sora lui, dar era în regulă fiindcă avea multă libertate. Nu prea părea să aibă mari așteptări de la el și nu se plânseseră când el a hotărât să abandoneze școala la 16 ani și să se înroleze în marină. A vorbit în detaliu despre ce experiență grozavă era marina, cum îl ajutase să se maturizeze și să capete încrederea în sine de care avea nevoie pentru a începe o afacere. Apoi a vorbit despre cariera lui și a detaliat diverse realizări — afacerile pe care le începuse și vânduse. A descris ideea inteligentă care stătea la baza afacerii actuale și ce avea de gând să facă. Treptat, mi-am dat seama că ceea ce se întâmpla în cabinet părea să reflecte modul în care el își gestiona trecutul.

— Observ, Darryl, că ai trecut repede peste copilărie și ai ajuns la momentul în care ai plecat de acasă. Se pare că, precum Kelly Anne, ai avut niște probleme serioase în familie și, la fel ca Kelly Anne, ai fugit de ele cât de repede și cât de devreme ai putut. Și acum, aici, vorbind cu mine, ai fugit de gândurile despre trecut cât mai repede posibil.

Părea curios, dar nu a spus nimic, așa că am continuat:

— Putem să revenim la copilăria ta, doar puțin? Simt că am obținut doar o imagine fugară. De exemplu, cum se înțelegeau părinții tăi?

— O, Doamne! a râs el. Se urau. Nu suportau nici să se afle în aceeași încăpere. Nu ar fi trebuit să rămână împreună, dar știi, erau cu Biserica, așa că… (A ridicat din umeri cu resemnare.) Sora mea își petrecea tot timpul cu tata, iar mama era întotdeauna cu Douglas, fratele meu. Și eu? Stăteam deoparte. Nimeni nu mă deranja dacă stăteam deoparte.

— Vorbești de parcă a fost ceva ușor, de parcă situația asta a fost de fapt bună pentru tine. Dar mă întreb dacă nu cumva te simțeai, și poate te simți încă, neglijat, lăsat pe dinafară?

— Poate…, a spus el politicos, dar am văzut că nu era interesat să sape mai adânc.

În ciuda acestui lucru, am continuat:

— Crezi că acest sentiment că nu primești suficientă atenție este unul pe care îl împărtășiți amândoi? Din ce am auzit, se pare că lui Kelly Anne i-a fost probabil

foarte dificil ca dintr-odată să fie nevoită să-și împartă mama cu un nou tată vitreg și cu noi frați vitregi. Iar în cazul tău, Darryl, sună de parcă niciodată nu ai simțit că ești pe primul loc. Mă face să mă întreb dacă unele dintre certurile despre Natalie nu cumva apar fiindcă vouă vă este dificil să vă împărțiți unul pe altul cu altcineva. Sunteți împreună de puțin timp, dar imediat trebuie să faceți loc în relația voastră pentru Natalie și Cathy. Kelly Anne, poate ți se pare un pic prea devreme să-l împarți pe Darryl cu copiii lui?

S-au privit și au încuviințat, și pentru o clipă am crezut că obținuserăm un rezultat și că acesta era un bun început. Dar peste puțin timp, Darryl a părut să se scuture de concluziile mele și a spus cu nepăsare:

— O, nu cred că vreunuia dintre noi îi e greu să-și împartă partenerul cu altcineva. Suntem amândoi foarte generoși, știi!

Și a râs și a bătut-o ușor pe mână pe Kelly Anne, spunându-i că era timpul să încheie.

După ce au plecat, am încercat să înțeleg. Vedeam că aparent amândoi adoptaseră o atitudine mai degrabă nepăsătoare, o persona care transmitea mesajul „cui îi pasă de asta?“ Exista o carapace rigidă, dură în jurul lor, iar încercările mele de a trece de ea fuseseră în cea mai mare parte lipsite de succes. Dar amândoi descriseseră copilării în care nu primiseră atenție și m-am gândit și că, poate, era ceva mai întunecat în experiența lui Kelly Anne, ceva despre care ea evitase să vorbească.

Oare acea apropiere între tați sau figuri paterne și fiice stârnea un sentiment înfricoșător pentru ea? Oare de aceea era atât de ostilă față de relația dintre Darryl și fiica lui mai mare? Grija față de modul în care se îmbrăca Natalie era și ea un indiciu? Ceva legat de sexualitatea incipientă a lui Natalie clar o deranja.

Mi-am pus întrebări și despre experiența lui de a fi întotdeauna lăsat pe dinafară de familia lui și cum, acum, asta era exact experiența pe care Kelly Anne o avea cu fiicele lui. Își proiecta cumva propriul sentiment de competitivitate asupra lui Kelly Anne? Toate întâmplările din trecut, toate temerile și fantasmele lor numeroase determinau problemele actuale dintre ei. Aceste probleme nerezolvate îi atrăseseră inițial pe cei doi, iar acum aceleași lucruri îi îndepărtau.

Dar nu am ajuns niciodată să aflu dacă speculațiile mele chiar erau valide. Nu au apărut săptămâna următoare, iar când i-am contactat să aflu motivul, Kelly Anne

mi-a spus că se despărțiseră din nou. Le-am scris, încurajându-i să vină și să analizeze dacă asta își doreau cu adevărat. Nu am primit nicio veste timp de trei săptămâni, apoi am primit un mesaj scurt de la Darryl, spunând că începuseră procedurile de divorț — așa că mulțumesc, dar nu mai era cazul.

Cred că problemele lui Darryl și Kelly Anne erau probabil destul de profunde, dar, dacă ar fi perseverat, consider că i-aș fi putut ajuta. Părea că mariajul lor fusese despre o evadare — din relațiile anterioare și din suferința trecutului. Începuseră relația într-un vârtej, creând o iluzie că totul putea fi lăsat în urmă și că nimic dureros nu trebuia confruntat și jelit.

Să facem schimbări și să înfruntăm fantomele care ne bântuie și ne modelează viețile este dificil și cei mai mulți dintre noi găsesc modalități de a nu privi prea în profunzime. Se pare că preferăm să intrăm imediat într-o nouă relație, să avem un iubit nou, să bem ceva, să cumpărăm o rochie nouă sau pur și simplu să ne facem că nu vedem. Societatea ne încurajează să ne mișcăm repede fiindcă a te mișca încet te costă. Chiar și serviciilor de sănătate mentală din cadrul NHS (National Health Service - Serviciul Național de Sănătate din Marea Britanie) le place o „soluție“ rapidă de terapie cognitiv-comportamentală, în ciuda eșecului acesteia de a „repara“ în vreun fel pacienții. În schimb, pacienții se rotesc la nesfârșit în sistem, căutând cu disperare ceva ce terapia pe termen scurt nu poate oferi.

Din copilărie, Kelly Anne și Darryl găsiseră o modalitate de a face față suferinței și durerii: pur și simplu treceau mai departe. Și acum o făceau din nou, îndepărtându-se unul de altul și de mine. Și, fără nicio privire în urmă, asta a fost.

Reggie și Lawrence joacă „măgărușul la mijloc“

Imediat ce Reggie și Lawrence au început să vorbească, m-am simțit încrezătoare că îi pot ajuta. Veniseră, m-au liniștit ei rapid, nu pentru că avuseseră chiar ei probleme, ci fiindcă își făceau griji că fiul lor în vârstă de 25 de ani părea blocat.

— Blocat? am întrebat.

— Da, blocat acasă, a spus Lawrence. Cred că până și Reggie consideră că e momentul să meargă mai departe.

Reggie, oftând resemnată, a încuviințat înclinându-și capul.

Pe măsură ce îmi povesteau mai multe despre fiul lor, Woody, am observat încet-încet cât de greu era să mă concentrez pe amândoi. Stăteau pe canapeaua mea cât mai departe posibil unul de altul și, când vorbeau, mă simțeam ca un spectator la Wimbledon, întorcându-mi capul dintr-o parte în alta după cum servea mingea fiecare. Adesea, se întrerupeau unul pe altul și nu erau de acord, dornici să-mi spună versiunea „adevărată“ a evenimentelor. Până la finalul primei ședințe, mă simțeam extenuată. Totuși, în ciuda acestei oboseli, aveam un sentiment de bine — ei consideraseră ședința utilă. Aveau nevoie de mult sprijin, dar mă simțeam încrezătoare că îi pot ajuta și astfel îl pot ajuta pe Woody să meargă mai departe cu viața lui.

La următoarea ședință, au stat din nou departe unul de altul. Puteam vedea că sub trenciul gri-maroniu, Reggie purta colanți în dungi și o rochie de catifea reiată portocalie. Hainele ei colorate o făceau să arate puțin ca un prezentator al unui program TV pentru copii. Lawrence era îmbrăcat ca un fermier: pantaloni maro groși și o geacă groasă din tweed peste cămașa în carouri. Era ras, iar părul lung care se subția era dat pe spate și îi cădea ușor pe umeri. Mi-au spus că sunt grădinari și se vedea din fețele rumene și mâinile asprite de vreme că petreceau mult timp afară.

— Aș vrea să spun, Susanna, cât de utilă a fost ultima ședință. Chiar am simțit că te-ai „prins” care sunt problemele și, după ce am ajuns acasă, am avut o discuție

lungă cu Woody în acea seară, discuție care a părut cumva a fi o revelație.

Cum a respirat, Reggie a întrerupt discursul lui Lawrence.

— Nu știam că ai vorbit cu Woody săptămâna trecută. Nu mi-ai spus. Și eu am vorbit cu el. Vineri. Când ai vorbit tu cu el? Înainte sau după?

— Ce importanță are? s-a răstit Lawrence, ridicându-și mâinile în aer în semn de exasperare. S-a întors spre mine și, pe un ton mult mai rezonabil, a continuat spunându-mi că simțise că se conectase cu adevărat cu Woody și cum Woody fusese de acord că va face mai multe prin casă și poate va veni să ajute la unele proiecte, odată ce își finaliza disertația.

— Disertația? am întrebat.

— Ce-ai făcut? a intervenit Reggie, ignorându-mă. De ce i-ai spus că poate lucra cu noi? Știi că urăște grădinăritul și cum crezi tu că îl ajută să devină mai independent dacă lucrează pentru noi? Nu îl ajută cu nimic!

Acest schimb de replici a continuat în ritm rapid și am fost nevoită să fac eforturi să gestionez ședința, astfel încât fiecare să-și spună punctul de vedere. Fiecare dintre intervențiile mele părea să rezoneze cu ei și m-am trezit că îi plăceam foarte mult; pasiunea și dedicarea lor erau evidente. Pe de altă parte, mărturisesc că simțeam că mă enervează Woody — părea egoist, leneș și avea impresia că i se cuvine totul. Are nevoie de o abordare mai fermă, m-am gândit în sinea mea, dar era clar că Reggie și Lawrence păreau să-l protejeze cu rândul într-un fel sau altul.

La următoarea ședință, au sosit purtând cizme grele, încărcate de noroi, pe care le-au descălțat și le-au lăsat lângă ușă, mergând până la canapea în șosete. Reggie a vorbit prima, zâmbindu-mi și întrebându-mă ce mai fac.

— Aș vrea să vorbesc despre ce s-a întâmplat marți seara, a spus ea, aruncând o privire către Lawrence, care a încuviințat. Cred că ar fi util fiindcă e un foarte bun exemplu pentru ceea ce se întâmplă cu Woody tot timpul.

— S-a întâmplat marți? a întrerupt Lawrence dintr-odată. Cred că a fost miercuri, când ne-am întors din Kingston.

— Nu contează în ce zi a fost, a spus Reggie cu răceală, ridicându-și sprâncenele

disprețuitor și uitându-se la mine pentru a obține un acord.

Înainte să înceapă ciorovăiala obișnuită, i-am întrerupt.

— Putem rămâne la ce voiați să-mi spuneți? Cred că amândoi voiați să aud despre ce a fost vorba.

Au încuviințat. Lawrence se pregătea să vorbească, dar Reggie l-a redus la tăcere cu o privire furioasă și a preluat controlul.

— Tocmai ne întorseserăm. Din Kingston. Lucrăm la un proiect mare acolo, un proiect grozav, de fapt. Eram epuizată, amândoi eram. Și, ca de obicei, Woody era în sufragerie jucându-se pe Xbox, iar bucătăria era ab-so-lut mizerabilă! Evident fusese acolo toată ziua; erau cești, farfurii, pahare. Și fumase — se simțea mirosul. Și i-am spus, chiar politicos: „Te rog să faci curat“.

Lawrence a pufnit disprețuitor.

— Am spus-o politicos, a reacționat Reggie, întorcându-se împotriva lui Lawrence.

— Nu am zis nimic!

Și apoi au început din nou, ciorovăindu-se despre atitudinea lui Woody și cum versiunea lui Reggie despre ce se întâmplase era complet greșită sau absolut corectă.

Am ridicat mâna.

— Încetați! Haideți să încercăm să analizăm împreună ce s-a întâmplat.

Și amândoi s-au uitat la mine cu un aer vinovat și s-au potolit.

— Nu vreau să ne certăm din nou, dar serios, Lawrie, de ce nu mă sprijini niciodată? Cădem de acord — eram de acord, nu? Să-l rugăm să ne ajute mai mult, dar cum îi cer eu asta, tu sari să-i iei apărarea. De ce? Faci să pară că eu sunt cea rea… sau știu eu cum. Nu cred că sunt așa.

— Știi bine că îl iei tot timpul cam prea tare. Băiatul își vede de treabă și tu îl iei la bani mărunți cum intrăm pe ușă. Nu știu, pur și simplu pare că nu-i dai nicio

șansă. Și apoi te întorci împotriva mea, că nu fac nu știu ce sau că nu te sprijin, a încheiat Lawrence, aproape scuipând cu dispreț ultimul cuvânt.

— Se întâmplă vreodată și invers? am întrebat.

M-au privit nedumeriți.

— Reggie spune vreodată că tu ești prea dur, prea aspru? Se întâmplă vreodată așa?

— Uneori… da, a răspuns Lawrence cu ezitare. Nu prea mult în ultima vreme, dar cu siguranță când era mai mic. Niciodată nu mă lași să-l cert… niciodată. Niciodată! Nici când era mic — nicicum! Ești la fel de rea ca mine, a încheiat Lawrence triumfător.

Au continuat să se certe despre cine fusese cel mai implicat și cine fusese cel mai dedicat când Woody era mai mic. Mă întrebam unde vom ajunge, când Reggie a început să vorbească pe un alt ton.

— Ce nu știi, Susanna, este că de fapt am fost însărcinată înainte de Woody, cu aproape un an înainte să se nască el. Am avut o pierdere de sarcină într-o lună avansată.

— A fost un copil născut mort, Reg, nu mai știi? Nu a fost o pierdere de sarcină, a intervenit Lawrence.

Și apoi mi-au povestit despre fiul care le murise cu doar o lună înainte de termen. Nu au aflat niciodată de ce murise; sarcina mersese bine și amândoi erau foarte fericiți, și apoi dintr-odată nu a mai mișcat. Vorbind, păreau să retrăiască groaza de atunci. Reggie a suspinat și Lawrence a privit fix undeva la distanță, și am simțit și eu cum ochii mi se umplu de lacrimi. Dar după ce ședința s-a încheiat, m-am întrebat și de ce Reggie îi spusese „sarcină pierdută“. Suna mai puțin traumatizant? Mai „normal“ cumva?

Pe măsură ce săptămânile treceau, a devenit evident că amândurora le era greu să fie fermi cu Woody. Am vorbit despre cum aceste probleme de parenting erau comune, căci făceau cu rândul: când unul îl certa, celălalt îl răsfăța. Reggie putea adesea să-l certe chiar și dacă nu făcuse ceva sau să-l cicălească legat de școală,

dar apoi imediat îi pregătea o gustare sau îi spăla rufele şi îi plătea factura de telefon.

La un moment dat, aşa cum se întâmplă aproape întotdeauna când cuplurile ajung să discute problemele privitoare la copii, Reggie şi Lawrence nu au mai vorbit despre Woody şi au început să vorbească despre ei înşişi. Exista o dezamăgire dureroasă privind viaţa lor sexuală care devenise tot mai săracă, iar acum nu mai aveau niciun fel de relaţii intime. Nu era clar de ce nu mai făcuseră sex, fiindcă fiecare afirma că îi lipseşte. În ciuda acestui lucru, niciunul nu putea lua iniţiativa. În liniştea şi întunericul nopţii, niciunul nu făcea vreo mişcare către celălalt. Era ca şi cum erau înghеţaţi în patul lor, plini de dor, dar împietriţi precum nişte sarcofage de marmură.

Deşi puteam vedea că nu se simţeau în largul lor, am hotărât să fiu mai directă privind faptul că nu mai făceau dragoste. Am întrebat când începuse să dispară dorinţa şi dacă aveau vreo idee despre motivele pentru care se întâmplase acest lucru. Din acel moment, a început să le fie dificil să mai vină împreună. Într-o săptămână, Lawrence avea dureri de spate atât de mari, încât nu a putut veni. Săptămâna următoare, Reggie a trebuit să-şi viziteze mama. Apoi Lawrence a avut o programare la dentist, care nu a putut fi amânată, iar Reggie l-a condus pe Woody la un interviu pentru o slujbă. Aşa a continuat terapia, văzându-i pe rând — şi mărturisesc că mi-a luat câteva săptămâni ca să fac legătura şi să-mi dau seama că solicitarea de a-şi analiza viaţa sexuală în cuplu era ceva la care, inconştient, opuneau rezistenţă.

Era noiembrie şi era groaznic de frig când în sfârşit am reuşit să-i aduc pe amândoi împreună. Încălzirea din cabinet se defectase, aşa că încercam să ne descurcăm cu un radiator zgomotos şi doar parţial eficient.

— Woody şi-a găsit un serviciu! mi-a spus Lawrence entuziasmat.

— Lucrează pentru organizaţia Help the Aged (Ajutor pentru Vârstnici), a intervenit Reggie râzând.

— Îmi pare rău pentru vârstnici, a glumit Lawrence.

Şi apoi s-au întrecut să-mi spună mai multe despre veşti şi, încă o dată, simţeam cum îmi tot întorc capul dintr-o parte în alta, încercând să-i ascult pe amândoi în mod echitabil. Şi apoi, ca de obicei, au ajuns să se ciondănească.

— Nu știu de ce tu vorbești despre asta cu Susanna. Doar știi că n-ai fost de acord să-și ia o slujbă până nu își finalizează disertația, a spus Lawrence furios.

— Prostii, eu l-am condus la interviu, a răspuns Reggie nervoasă, aruncându-mi o privire. Eu l-am ajutat cu cererea. Chiar crezi că tu ești singurul care face ceva pentru Woody?

— Întotdeauna ești geloasă pe relația noastră. Întotdeauna. Niciodată nu ne lași pe Woody și pe mine să ne simțim bine pentru ceva. Nu e totul despre tine. Chiar știi să strici totul.

Dintr-odată, am înțeles. Eu eram Woody. Sau mai degrabă, era ceva asemănător în modul în care relaționau cu mine și cu el. Concurau pentru atenția mea, așa cum concurau și pentru fiul lor. Se întâmpla chiar acum. Cât se certau, amândoi erau atenți la cum reacționez, de partea cui voi fi și regăseam acel vechi sentiment familiar de spectator la un meci de tenis, străduindu-mă să-i ascult pe rând și să-i ajut pe amândoi.

— Se pare că amândoi simțiți că Woody nu are o relație cu voi doi în calitate de cuplu. Și asta înseamnă că trebuie să concurați pentru dragostea lui. Mă întreb dacă simțiți același lucru și în cazul meu — verificați permanent pe care dintre voi îl plac mai mult, nu vi se pare? Consider că voi credeți că doar unul îmi poate obține atenția și grija, și că atunci celălalt va fi lăsat complet pe dinafară. Ca și cum nu vă puteți imagina că mă pot gândi la amândoi.

Au încetat ciorovăiala și s-au apucat să mă asigure că nu e așa. Amândoi considerau că sunt pe deplin echitabilă, au spus ei, și acesta era unul dintre motivele pentru care se simțeau în siguranță cu mine. Dar ceva a rezonat în mod evident, fiindcă după aceea au început să-și analizeze spiritul de competiție. Au râs când au povestit cum se comportau când jucau ceva și au recunoscut că puteau transforma totul într-o întrecere.

— Când erați copii, ați concurat cu frații voștri? am întrebat.

— Sora mea era mult mai mare, așa că m-am simțit mai degrabă singură la părinți. Sigur eram preferata tatălui meu, nu? a început Reggie, privind către Lawrence pentru confirmare. Întotdeauna îmi lua partea. Dacă mama se supăra pe mine, întotdeauna o certa. De când a murit el, m-am apropiat mult de mama. (Reggie a făcut o pauză.) M-am simțit… mă simt… un pic vinovată pentru felul în care m-am purtat cu ea când eram adolescentă.

Am urmărit-o cum îşi cântărea cu atenţie cuvintele.

— Nici nu vreau să mă gândesc că fac la fel şi cu Woody… nu vreau să se simtă „măgăruşul la mijloc“, aşa cum m-am simţit eu.

— Măgăruşul la mijloc? am repetat, încercând să aflu mai multe.

— Da, ei bine, ai mei tot timpul se certau. Mama îl certa mereu pe tata pentru un lucru sau altul. De obicei era vorba de bani, a spus cu tristeţe. Cred că mie îmi era cam milă de el şi, pentru că ea mă cicălea şi pe mine, lui îi era milă de mine.

— Pare că tu şi tatăl tău aţi avut un fel de legătură specială? am întrebat.

A încuviinţat.

— O legătură care o excludea pe mama ta, am continuat eu.

A încuviinţat din nou şi apoi am observat cât de nedumerit arăta Lawrence. Ea şi-a întors mâna în acel semn familiar care însemna „Ce vrei să zici?“

— Dar tatăl tău o iubea pe mama ta; îi era devotat. Nu i-am văzut niciodată certându-se. Păreau… uniţi, foarte apropiaţi. Cel puţin aşa mi se părea mie.

— Asta a fost după, după ce am plecat eu de acasă. Cred că lucrurile s-au schimbat odată ce m-am mutat. Nu i-ai văzut înainte. Există un înainte şi un după. Erau precum câinele şi pisica.

Am discutat mai mult despre copilăria lui Reggie şi despre cum ea regreta că nu a avut un frate sau o soră şi apoi, dintr-odată, au început să vorbească despre copilul pe care îl pierduseră. Aproape că uitasem despre bebeluşul născut mort — trecuseră multe luni de când discutaserăm despre asta —, dar acum părea foarte important.

— Aş vrea să fi avut doi copii. Unul nu ne ajunge la amândoi, a spus Lawrence, râzând cu tristeţe.

Şi apoi a vorbit despre cum fusese pentru el să crească cu cinci fraţi şi surori: o experienţă foarte diferită de cea a lui Reggie.

— A fost grozav din multe puncte de vedere. Nu eram niciodată singur. Aveam

întotdeauna pe cineva cu care să mă joc… sau cu care să mă cert. Întotdeauna m-am gândit că e un pic trist pentru Woody, căci nu ne are decât pe noi…

— Dar bănuiesc că uneori era dificil să primeşti atenţie? am comentat. Atenţie din partea părinţilor tăi, de exemplu?

— Mda, a răspuns Lawrence, părând să se gândească la asta.

Era sfârşitul şedinţei şi părea că am ajuns la nişte rezultate. Ce fel de rezultate — nu eram sigură, dar ceva se schimba. Ştiam că în cazul acestui cuplu, problemele cu care se confruntau gravitau în jurul ideii de relaţie în trei. Era de parcă credeau cu adevărat în vechea zicală englezească: Two's company and three's a crowd — „În doi te înţelegi la cataramă, cu-al treilea iese o-mbulzeală". Într-adevăr, când e „îmbulzeală", probabil că nu mai ai cum să fii văzut sau luat în seamă.

Săptămânile au trecut şi Reggie şi Lawrence au făcut progrese încet, dar constant. Au continuat să se certe despre cine ce făcea şi dacă Woody îşi făcea sau nu partea lui de treabă, dar certurile lor păreau mai puţin violente şi aveam din ce în ce mai multe momente de reflecţie. Aveam senzaţia că şi Woody se descurca mai bine; vechile certuri despre el se împuţinaseră. Părea să aibă o iubită, Maya, deşi nici lui Reggie, nici lui Lawrence nu li se permiseseră să o cunoască, dar era clar că petrecea mai mult timp în afara casei şi nu mai era blocat tot timpul pe Xbox.

Apoi, într-una din şedinţe, au sosit şi mi-am dat seama imediat că ceva nu era în regulă.

Niciunul dintre ei nu a spus nimic pentru ceva vreme; au evitat să se privească şi chiar să se uite la mine. Am rămas în tăcere, tic-tacul ceasului fiind singurul care acompania liniştea din ce în ce mai profundă. Auzeam de afară sunetele copiilor care ieşeau de la şcoala aflată peste drum de casa mea.

— Dificil să începem azi? am comentat în cele din urmă.

Nimic. Am mai stat şi simţeam cum tensiunea creşte. După un timp, am încercat din nou:

— Poate că amândoi sunteţi prea supăraţi să vorbiţi?

Asta a părut s-o mişte pe Reggie, care m-a privit de parcă de-abia atunci ar fi observat prezenţa mea. A zâmbit cu blândeţe şi m-am gândit că încerca să-şi ceară scuze pentru lipsa lor de reacţie.

— Bănuiesc că ar trebui să-ţi explicăm.

Vocea lui Lawrence aproape că m-a făcut să sar când a întrerupt liniştea profundă. Apoi mi-a spus că avuseseră o ceartă groaznică seara trecută, ceartă care culminase cu Woody făcându-şi bagajele şi plecând. Nu erau siguri unde se dusese, dar se gândeau că probabil la iubita lui. Apoi s-au animat şi au vorbit agitaţi timp de câteva minute despre ce ar trebui să facă. Încercaseră să-l sune pe mobil de multe ori, dar era închis. Sunaseră la câţiva dintre prietenii lui, dar nu păreau să ştie unde este. Nu aveau numărul Mayei, nici nu ştiau unde locuieşte. Pe măsură ce vorbeau, simţeam cum le e din ce în ce mai teamă, şi astfel au devenit mai furioşi şi mai acuzatori.

— Dacă nu se întoarce, nu te voi ierta niciodată, a scuipat Reggie.

— Nu o să fiu ţapul tău ispăşitor. Nu o să faci ca de obicei — să dai vina numai pe mine. Tu îl cicăleai — nu eu. Ca de obicei. Dacă nu ai fi făcut gălăgie despre mizeria pe care o lăsase în maşină, nu ar fi plecat. Dar pur şi simplu nu ai putut să taci. Făcuse deja multe chestii prin casă.

— Nu făcuse multe, astea sunt prostii. Vrei să am grijă de TINE şi mai vrei să am grijă şi de el. Ce sunt eu? Mama voastră, a amândurora? Nu are nevoie să-l mai dădăcesc — nu asta am stabilit cu Susanna? Dar are nevoie ca tu să-ţi asumi răspunderea şi să fii un tată adevărat, pentru numele lui Dumnezeu. Fii un exemplu, încetează să mi te mai plângi!

Au progresat prea puţin în acea şedinţă şi, când au plecat foarte furioşi, m-am simţit îngrijorată pentru ei. În acea noapte, m-am trezit foarte devreme, întrebându-mă unde se dusese Woody şi dacă era în siguranţă.

Săptămânile au trecut şi Woody nu s-a întors, nici nu i-a contactat. Nu le-a răspuns la mesaje sau la telefon; i-a exclus complet. I-am urmărit suferind şi era sfâşietor. Şedinţă după şedinţă, plângeau şi se certau, plângeau şi se certau, iar eu nu puteam decât să le stau alături, în mânia şi durerea lor. De multe ori, mi-am înghiţit lacrimile în timp ce ei încercau să accepte absenţa lui Woody. Ştiau că era în regulă; primiseră veşti de la unul dintre prietenii lui că era bine, locuind cu Maya în sudul Londrei. Puteau vedea şi ce posta pe reţelele sociale, dar îşi

schimbase numărul de telefon şi nu răspundea la e-mailuri. Îi părăsise, îi abandonase şi părea o modalitate crudă şi înverşunată de a pleca.

Le-am spus că eu credeam că Woody simţise că asta era singura cale de a se separa de ei, că fusese nevoit să mobilizeze fiecare fărâmă de furie pe care o avea pentru a se dezlipi de ei. Poate acel gând i-a ajutat puţin, nu sunt cu adevărat sigură. Lawrence nu putea să doarmă şi doctorul i-a prescris nişte tablete; lui Reggie îi era greu să se dea jos din pat dimineaţa şi doctorul i-a prescris antidepresive. Nu puteau face nimic şi nu aveau altă posibilitate decât să aştepte şi să spere, iar eu aşteptam şi speram împreună cu ei.

Uneori, bineînţeles, îşi urau fiul, dar niciodată nu dura mult. Îşi păstrau mânia cea mai profundă pentru Maya, despre care hotărâseră că era o vrăjitoare, o ticăloasă şi chiar mai rău, fiindcă îl furase pe Woody. Am încercat să-i ajut să înţeleagă că Woody era adult şi făcea propriile alegeri; cine ştie, poate că Maya încerca să-l convingă să-i contacteze.

Unele cupluri ar fi găsit în plecarea copilului de acasă un motiv de reapropiere, dar Woody fusese liantul dintre ei; fără el acolo, ce mai rămânea? Au început să vorbească despre o posibilă despărţire, mai ales Reggie. A decis că nu voia să mai lucreze cu Lawrence, că era prea bătrână pentru grădinărit şi şi-a luat o slujbă lucrând pentru o prietenă într-o librărie. Lawrence s-a îmbufnat, retrăgându-se în biroul din şopron, unde, oră după oră, cânta la chitară şi o ocolea pe Reggie. Cuibul se golise şi acum erau doar ei şi ce mai rămăsese între ei.

Sunt multe cupluri în care, odată ce au copii, se pierde conexiunea dintre ei. Adesea, această problemă se leagă de sentimentul că intimitatea i-ar exclude în mod crud pe copii; când e un singur copil, această problemă poate fi şi mai gravă. Viaţa familială devine centrată pe copil şi pe nevoile acestuia, dar odată ce pleacă de acasă (şi în această situaţie copilului îi ia de obicei mult mai mult timp să facă asta), partenerii din cuplu se trezesc fără o relaţie pe care să se sprijine.

Deşi m-am străduit, în această perioadă am simţit că nu pot ajunge nici la Lawrence, nici la Reggie; rana pe care o suferiseră se cicatriza şi acum păreau resemnaţi că şi căsnicia lor era terminată. Dădeau vina unul pe altul pentru ceea ce se întâmplase, proiectând vinovăţia şi sentimentul de eşec asupra celuilalt. Au uitat ce împărtăşiseră, au uitat de viaţa pe care o construiseră împreună. În timpul şedinţelor, se reconectau adesea, dar era ca şi cum să fie împreună fără

Woody ar fi fost ceva prea dureros, prea greu de suportat. La aproape un an după ce Woody a fugit, Lawrence s-a mutat la sora lui, Iris.

În ciuda separării lor, au continuat să vină să mă vadă. Cred că la acel moment eram un fel de ancoră, într-o mare din ce în ce mai întunecată. Poate că îi ajutam să întrevadă o speranță, un licăr de iubire, nevoia de a se avea unul pe altul.

Apoi, la trei săptămâni după ce Lawrence s-a mutat, Woody și-a făcut apariția la ușa lui Reggie, cu valiza în mână. Am fost fascinată de asta; părea extraordinar că Woody s-a întors tocmai când Lawrence a plecat. Ce semnificație avea? Să fi fost oare ideea de relație în trei acel lucru pe care Woody nu îl mai suportase? De aceea plecase? Absența lui Lawrence crea acum un spațiu pe care Woody să-l ocupe, permițându-i să o aibă pe Reggie doar pentru el? Era pur și simplu faptul că acum nu mai trebuia să fie „măgărușul la mijloc“? Sau simțea că nu își putea lăsa biata mamă singură?

Într-o dimineață strălucitoare și răcoroasă de luni, în aprilie, două săptămâni mai târziu, Reggie și Lawrence au sosit împreună pentru ședința lor. I-am auzit vorbind și râzând când au intrat pe poartă și am zâmbit în sinea mea, întrebându-mă dacă acum avea loc o reapropiere.

Nu a existat nicio ezitare când Lawrence și-a scos geaca kaki uzată.

— Am avut o săptămână bună. Avem multe să-ți spunem. A privit către Reggie, care a încuviințat. Am discutat cu Woody cum trebuie. A fost stânjenitor, dar foarte, foarte util. Mă simt atâât de ușurat și tu, Reggie, la fel, nu?

— Da, da. Să-i spun ce a zis Woody?

— Bineînțeles, a răspuns Lawrence.

Am fost uimită de cum în sfârșit acționau ca un cuplu. Ei bine, am vorbit ore întregi marțea trecută — a fost… extraordinar. Nici nu pot să-ți spun, Susanna. Părea… o renaștere, a râs Reggie. Ce ai spus săptămâna trecută despre faptul că trebuie să discutăm ca familie chiar a ajutat. După ce te-am văzut, am luat prânzul împreună și am căzut de acord că nu îl puteam lăsa pe Woody să ne „despartă“, știi, așa cum ai descris tu, că trebuia să fim o echipă. Când ai spus „amintiți-vă că sunteți în aceeași echipă“, asta chiar ne-a sunat cunoscut. Pentru că asta a fost tot timpul problema, nu? Nu știam că eram de aceeași parte. Așa că am mers acasă și i-am zis că vrem să vorbim cu el. A părut foarte speriat și eu

eram la fel. Am crezut că poate fuge din nou.

— M-am dus la cină în seara următoare, a preluat Lawrence povestea, cu entuziasm. Muream de frică, să fiu sincer, dar Woody a spus că îi pare rău. Trebuise doar să plece puțin fiindcă se săturase de noi.

— A reușit să vă spună de ce anume se săturase? am întrebat.

— De certurile noastre. De certuri și… de cicăleli, a răspuns Lawrence. A spus că nu era loc pentru el. Ceea ce este ironic. Că noi ne certam din cauza lui tot timpul, dar el nu avea niciun cuvânt de spus.

— Da, și de faptul că ne concentram prea mult asupra afacerii, a adăugat Reggie.

— Ei bine, și din cauza asta. Dar nu ăsta era motivul principal. Erau certurile noastre, nu?

Vedeam că erau pe punctul de a se lua la harță și am remarcat ironia situației, ceea ce ne-a făcut pe toți să râdem. M-am gândit la cum, în numeroase ocazii, avusesem probabil o experiență asemănătoare cu ce trăia Woody zilnic. Mă simțeam sfâșiată între ei doi, ceea ce mă făcea și cumva importantă, fiindcă ambii îmi voiau aprobarea și atenția. Dar adesea mă simțisem și neajutorată; spiritul lor de competiție îi făcea atât de concentrați unul asupra celuilalt încât părea să nu mai fie loc pentru altcineva. Decât poate ca arbitru în certurile lor… M-am gândit la singurătatea pe care acest lucru o crea pentru un copil și la situația jignitoare de a fi „măgărușul la mijloc“. Era clar că Woody se simțise neglijat și, plecând, îi făcuse pe ei să se simtă la fel de neglijați și neobservați cum se simțise el.

Multe s-au schimbat după asta. Am lucrat să înțelegem toate aceste fire disparate și au început să conștientizeze cât de dificil era și pentru Woody, nu numai pentru ei, să fie în acest trio. În lumile lor interioare, întotdeauna părea să existe pericolul că cineva va fi lăsat pe dinafară, iar ei se certau despre cine va fi acest cineva. Fiecare îl răsfăța pe Woody, concurând să fie cel mai bun și cel mai iubit de copilul lor. Dar în lupta pentru a câștiga, nevoile emoționale reale ale lui Woody erau trecute cu vederea. Și nimeni nu câștiga nimic.

Într-o ședință, nu cu mult înainte de a înceta să mai vină, Reggie a vorbit despre cum se simțise anxioasă să facă sex cu Lawrence încă de când Woody era bebeluș. Își făcea griji că se va trezi și va avea nevoie de ei, iar ei nu îl vor auzi

când plânge. Am analizat cum, în adâncul lor, se simţiseră vinovaţi să fie intimi, sexual sau în orice alt mod, deoarece atunci l-ar fi exclus pe Woody. Aceste dinamici oedipiene au pătruns în sistemul familial, modelând totul.

Apoi Woody s-a mutat din nou, urmând să locuiască împreună cu un prieten, şi aproape imediat Lawrence s-a mutat înapoi. Stătea în camera de oaspeţi şi amândoi păreau în regulă cu acest aranjament. Se părea că aveau nevoie să aibă un pic de distanţă între ei. Când au încheiat terapia, a fost cu un sentiment de tăcută recunoştinţă. Credeam că progresaseră mult: ambii erau mai docili, se certau mult mai puţin, dar poate şi împărtăşeau mai puţin?

Toate cuplurile trebuie să înveţe să accepte limitările relaţiei lor. Unele cupluri încearcă să-şi gestioneze dezamăgirile, evitând să facă anumite lucruri împreună sau găsind bucurie în altă parte. Alte cupluri, precum Reggie şi Lawrence, par să se implice într-o bătălie de durată, înverşunată, pentru a obţine ceea ce îşi doresc şi, cumva, aceste bătălii ţin cuplurile foarte absorbite. Majoritatea cuplurilor, în timp, renunţă la cele mai multe dintre bătălii. Procesele fireşti de îmbătrânire ne fac mai conştienţi de costul conflictelor şi, obosiţi de luptă, acceptăm încet-încet cine este partenerul şi recunoaştem că unele lucruri pur şi simplu sunt aşa cum sunt. Din acest motiv, atunci partenerii au mai puţine aşteptări în privinţa celuilalt şi, când se întâmplă asta, dezamăgirea este mai mică şi creşte capacitatea de a se bucura împreună şi de a aprecia ceea ce au.

Postfață

Poate că multor cititori genul de prezentare a acestor cazuri li se va părea frustrant. Poate că ar fi vrut mai multe detalii, mai multă transparență și în special rezultate mai clare și mai certe. Îmi pare rău, dar tot ce pot spune e că toți terapeuții psihanaliști trăiesc cu această frustrare permanent. Nimeni nu poate cunoaște cu adevărat inconștientul — dacă s-ar putea, nu ar mai fi inconștient, nu? Tot ce putem spera să facem este să sondăm profunzimile și să învățăm să observăm semnalele care apar la suprafață din când în când. Înțelegerea înseamnă întotdeauna speculație și are sens numai dacă are sens pentru pacient.

Multe dintre aceste capitole se încheie fără niciun deznodământ clar, pacienții dispărând pur și simplu din pagină și din fața ochilor noștri. Nu e cazul să-mi cer scuze pentru aceste lacune — este exact experiența de care am și eu parte. Foarte rar știu dacă terapia a făcut ca un cuplu sau un pacient individual să aibă o viață suficient de bună. Rar aflu dacă un cuplu a rămas împreună sau dacă ai lor copii s-au dezvoltat bine. Este regretabil, dar mă ține, pe cât posibil, în momentul prezent și acesta este locul în care sentimentele și emoțiile — obiectul esențial al terapiei — trăiesc de obicei. Așa că, pentru a păstra autenticitatea, mă tem că trebuie să vă descurcați cum puteți cu aceste povești fără final — așa cum fac și eu.

Mare parte din această carte a fost scrisă în timpul pandemiei și este clar că acest dezastru global a avut un impact uriaș asupra noastră, a tuturor, și asupra vieții de familie. Nu cred că există cineva care poate ști deja cu exactitate ce înseamnă acest impact, deși toți suntem dornici să tragem concluzii. Nu se știe cum ne-a mers din punct de vedere psihic, deși impactul asupra copiilor și asupra adolescenților începe să pară îngrijorător.

Ceea ce am observat este că, pentru unele cupluri, pandemia de-abia a fost menționată. Cu cât partenerii unui cuplu suferă mai tare, cu atât mai puțin apare pandemia ca subiect în cadrul ședințelor. Încep să cred tot mai mult că, pentru majoritatea pacienților care suferă, universul interior al sentimentelor produce un vacarm așa de mare, încât protestele și zgomotul lumii exterioare de-abia se mai aud.

Mulțumiri

Aș vrea să mulțumesc multor persoane. Am mulți, mulți oameni cărora să le fiu recunoscătoare. Mai întâi, trebuie să-i mulțumesc editoarei mele, Drummond Moir, care mi-a arătat atâta încredere, în ciuda nesiguranței mele în privința scrisului și ale cărei feedback și sugestii pentru carte au fost neprețuite. Mulțumiri li se cuvin lui Liz Marvin, pentru redactarea ei minunată, și Jessicăi Patel, pentru ajutorul ei. Multe mulțumiri și agentei mele, Zoe Ross. Colegii mei de la cabinetul din Queen Anne Street–Biddy Arnott, Stephen Blumenthal și Susan Austin — mi-au fost un sprijin uriaș, devotat, în perioadele dificile. M-au încurajat și mi-au dat sfaturi înțelepte. Le sunt recunoscătoare lui Brett Kahr, Susie Orbach și Stephen Grosz, care au discutat cu mine când am început să scriu și mi-au oferit cu generozitate din timpul și experiența lor. Sfatul lui Brett, să scriu de parcă vorbesc (sunt o bună vorbitoare!), a făcut minuni pentru încrederea în mine. Îi mulțumesc lui Jan McGregor Hepburn, pentru sprijinul ei iubitor. Le sunt îndatorată lui Alan Colam și David Hewison, care au discutat cu mine probleme de etică și confidențialitate. Vanessa Milton, de la Penguin Random House, știe ce a făcut și nu îi pot mulțumi destul.

Le sunt profund recunoscătoare multora dintre colegii mei și profesorilor de la Tavistock Relationships — unii dintre ei au murit, din păcate. Sunt atâția colegi care m-au motivat și au fost importanți pentru mine, încât e greu să îi enumăr pe toți, dar această carte se bazează pe sprijinul lor și nu ar fi putut fi scrisă fără ei. Mulțumiri în special lui: Warren Colman, Cristopher Clulow, Mary Morgan, Stan Ruszczynski, David Hewison, Christel Buss-Twachtmann și Anton Obholzer. Și o dedicație în amintirea lui James Fisher și Nina Cohen. Toate aceste persoane au fost esențiale pentru dezvoltarea mea ca psihoterapeut psihanalitic și multe dintre ideile din această carte vin direct de la ele. Mulțumiri întârziate și pentru Elizabeth Gee.

Mulțumesc prietenilor buni care m-au ascultat vorbind la nesfârșit despre această carte. În special dnei profesoare Lynda Nead, dar sunt recunoscătoare și față de Charlotte Wickers, Jenny Riddell și Andrea Collett. Mulțumesc și lui Keren Abse, sora mea, pentru sprijinul ei generos. Casa ei din Ogmore-by-Sea a fost un refugiu minunat pentru scris.

Mulțumesc soțului meu, Paul Gogarty, fără de care pur și simplu nu ar exista această carte. Probabil a citit toate capitolele de nenumărate ori, corectând limbajul meu stângaci, oferind înțelegere și imaginație, corectându-mi punctuația îngrozitoare și făcând ca totul să funcționeze mult mai bine. Un mesaj și pentru Miren Lopategui și Nigel Richardson — vă sunt etern recunoscătoare pentru ochii ageri și lectura atentă a cărții.

Mulțumesc și copiilor mei, Max Gogarty și Larne Abse Gogarty, și partenerilor lor, Suzy Gregg și Adam Lane, care au fost entuziasmați și răbdători când stăteam cu nasul în cărți. În sfârșit, nepotului meu, Rudy, care s-a născut în aceeași săptămână în care eu am trimis la editură manuscrisul acestei cărți. Sosirea ta iminentă mi-a dat impulsul de a trece linia de sosire.

Și clar, nu în ultimul rând, le datorez o recunoștință profundă și nesfârșită pacienților mei, din trecut și din prezent, care mi-au permis accesul în viețile lor și de la care am învățat atât de mult.